MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DOKTORA
ve
YÜKSEK LİSANS
TEZ ÖZETLERİ

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ

2003

İSTANBUL 2004

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

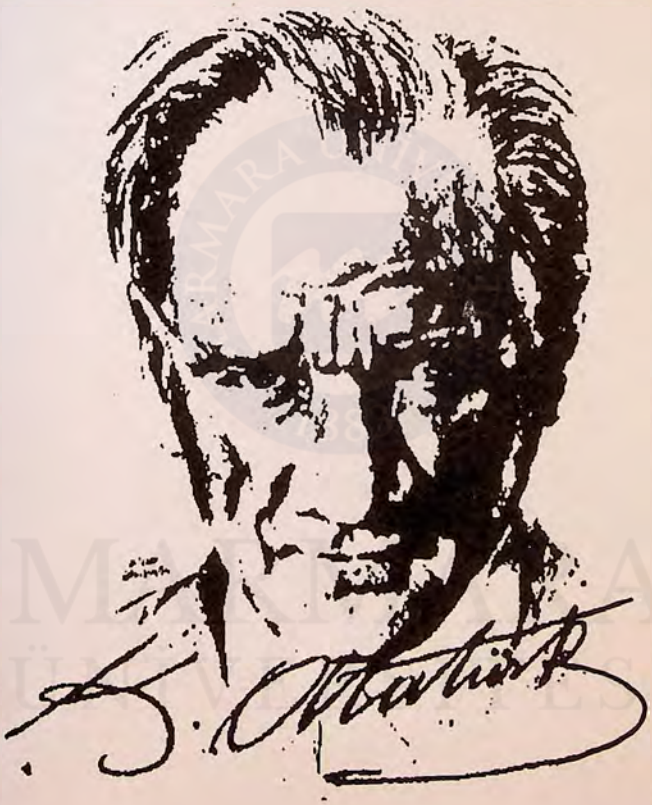

Marmara Üniversitesi Kütüphane ve
Dokümantasyon Daire Başkanlığı
M0036630

Z
5055
T9
D65
2004
k.2

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYIN NO: 715
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ YAYIN NO: 4

DOKTORA
ve
YÜKSEK LİSANS
TEZ ÖZETLERİ

Hazırlayan

Prof. Dr. Sevim ROLLAS

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ISBN : 975-400-278-9

T.C.
Marmara Üniversitesi
üphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖNSÖZ

Yüzyirmibir yıllık bir geçmişe sahip olan Marmara Üniversitesi, gerek lisans düzeyinde verdiği eğitim-öğretim hizmeti, gerek lisansüstü düzeydeki araştırma-geliştirme çalışmalarıyla ülkemizin en büyük üniversiteleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Lisansüstü eğitim Fen Bilimleri, Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüleri ile bunlara bağlı diğer enstitüler tarafından yürütülmektedir.

Üniversiteler, evrensel boyuttaki araştırmaları ile sağlam temeller üzerinde yükselir, gelişir ve seslerini dünyaya duyurabilirler. Bilim ise, "yayıldığı sürece" yeni araştırmaların doğmasına olanak tanır. Bu bağlamda üniversitemiz, önlisans ve lisans programlarının yanı sıra, lisansüstü programlarının zenginliği ile de tanınmış ve uluslar arası alanda saygın bir yer edinmiştir.

Tek başına Sağlık Bilimleri Enstitüsü, bugüne kadar, 756 yükseklisans, 425 doktora öğrencisine özgün tezler yaptırarak, bu tezlerin yayınlanmasını teşvik etmiştir. Gelişimini aralıksız sürdüren enstitü, dün olduğu gibi, bugün de, ülkemize ve dünyaya sağlık alanında nitelikli insan gücü kazandırmaya devam etmektedir.

Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde, halen, çeşitli ülkelerden gelen yabancı uyruklu gençler ile 35. madde kapsamında, çeşitli üniversiteler adına eğitim-öğretim gören öğrenciler bulunmakta ; anabilim dallarının bazılarında İngilizce programlar yer almaktadır.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde, 2003 yılında hazırlanan tezlerin özetlerini kapsayan bu kataloğu, Cumhuriyetimizin Kuruluşunun 81. ve Üniversitemizin Kuruluşunun 121. Yılı'na armağan ediyorum.

Kataloğu hazırlayan ve çalışmalarını daima takdir ettiğim Enstitü Müdürü Sayın Prof.Dr. Sevim ROLLAS'ın şahsında, öğrencilerimizi büyük bir özveri ile yetiştirerek, onlara "akademisyen" kimliği kazandıran bu enstitümüzün değerli yönetici ve öğretim üyelerine, saygı ve şükranlarımı arz ediyorum. Basımı gerçekleştiren Teknik Eğitim Fakültesi Matbaa Eğitimi Bölümü'nü kutluyor, kataloğun, ilgililere ışık tutmasını diliyorum.

Prof. Dr. Tunç EREM
Rektör

Aralık 2004

ENSTİTÜ MÜDÜRLERİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Prof.Dr. İbrahim GÖKARSLAN
1982 - 1984

Prof.Dr. Ali ERTUĞRUL
1984 - 1988

Prof.Dr. Tevfik AKAOĞLU
1988 - 1995

Prof.Dr. Meral K. UYSAL
1995 1996

Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
1996 - 1998

Prof.Dr. Sevim ROLLAS
1998 -

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Müdür : Prof.Dr. Sevim ROLLAS

Müdür Yardımcıları : Prof.Dr.Serap ARBAK
Doç.Dr.Gülden Z.OMURTAG

Enstitü Sekreteri : Osman ALKAN

Yönetim Kurulu Üyeleri : Prof.Dr.Sevim ROLLAS
: Prof.Dr.Serap ARBAK
: Prof.Dr.Hızır KURTEL
: Prof.Dr.Deniz ŞELİMEN
: Prof.Dr.Nimet GENÇOĞLU
: Doç.Dr.Gülden Z.OMURTAG

Enstitü Kurulu Üyeleri

Prof.Dr.Sevim ROLLAS
Prof.Dr. Jülide AKBUĞA
Prof.Dr. Atıf AKDAŞ
Prof.Dr.Serap ARBAK
Prof.Dr.Sema AKALIN
Prof.Dr.Kemal BERKMAN
Prof.Dr.Melda KARAVUŞ
Prof.Dr.Safiye ÇAVDAR
Prof.Dr.Adile ÇEVİKBAŞ
Prof.Dr.Elif DAĞLI
Prof.Dr.Betül DORTUNÇ
Prof.Dr.Emre DÖLEN
Prof.Dr.Meral KEYER-UYSAL
Prof.Dr.Süha YALÇIN
Prof.Dr.Ömer ERSOY
Prof.Dr. Nejat ERVERDİ
Prof.Dr. Canan ERZEN
Prof.Dr.Kamil GÖKER
Prof.Dr.Şefik GÖRKEY
Prof.Dr.Mahir GÜNDAY
Prof.Dr.Elçin GÜRKAN
Prof.Dr.M.Akif İNANICI
Prof.Dr. Beki KAN
Prof.Dr.Gülseren AKYÜZ
Prof.Dr.Sami MENGÜTAY
Prof.Dr.Ülkü NOYAN
Prof.Dr.Semih ÖZBAYRAK
Prof.Dr.Ayşe ÖZER
Prof.Dr.Yasemin ÖZKAN KULAK
Prof.Dr. Necmettin PAMİR
Prof.Dr.Aydın SAV
Prof.Dr.Güner SÖYLETİR
Prof.Dr.M.Ali ŞEHİTOĞLU
Prof.Dr.Deniz ŞELİMEN
Prof.Dr.İlknur TANBOĞA
Prof.Dr.Nurdan TÖZÜN
Prof.Dr.Melda TUNÇAY
Prof.Dr.Ertan TUZLACI
Prof.Dr.Önder US
Prof.Dr.Ayşen YARAT
Prof.Dr.Turay YARDIMCI
Prof.Dr.Berrak YEĞEN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

İÇİNDEKİLER

2003 DOKTORA ve YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETLERİ

1. DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ 1
2. ECZACILIK FAKÜLTESİ 16
3. TIP FAKÜLTESİ 37
4. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEK OKULU 88
5. HEMŞİRELİK YÜKSEK OKULU 103

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883
MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DİŞ HEKİMLİĞİ FAKÜLTESİ

A. DOKTORA TEZLERİ

1. Forsus Apareyinin Tedavi Etkileri : Bir Lateral Sefalometri Ve MR Çalışması

Hussam SHABAN
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Sibel BİREN
Kabul Tarihi : 21.01.2003
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı 3M tarafından yeni piyasaya sürülmüş sabit fonksiyonel bir aygıt olanm Forsus apareyinin sınıf II bölüm 1 maloklüzyonlu bireylerin maksillofasiyal yapılarındaki iskeletsel ve dental etkilerinin araştırılması ve TME'de oluşan değişikliklerin MR kullanılarak incelenmesidir.

Bu çalışma üniversitemizin ortodonti kliniğine başvuran 9 birey (4 kız ve 5 erkek) üzerinde yürütülmüştür. Kız bireylerin yaş ortalaması 13.12 yıl, erkek bireylerin ise 13.10 yıldır. Çalışma grubunun yaş ortalaması ise 13.11 yıldır. Ayrıca benzer iskeletsel yaşta olan kontrol grubu olarak kullanılmıştır.

Her bir hastada, her iki ark içinde maksimum ark teli kalınlığına ulaşılana kadar seviyeleme işlemi yapılmıştır. Her iki arkta da rijit ark tellerini mevcut iken sabit fonksiyonel tedaviye Forsusapareyi kullanılarak başlanmıştır. Forsus apareyi segmental ark teli yardımı ile tatbik edilmiş ve şu bulgular elde edilmiştir.

1. Üst çene büyüme retardasyonu
2. Oklüzal düzlemde belirgin saat yönünde rotasyon
3. Üst kesicilerde uzama ve geriye devrilme gözlenir iken üst molarlarda belirgin bir distalizasyon ve gömülme gözlenmiştir.
4. Aygıtın kuvvet vektörleri sebebi ile alt çene de aşağı ve ileriye doğru yer değiştirme, alt keserler ve molarlar da sırasıyla öne devrilme ve mezializasyon.
5. Glenoid fossa içerisinde kondiller belirgin bir pozisyon değişikliği göstermemişlerdir.

Marmara Üniversitesi
Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı

6. Sagital düzlemde belirgin öne doğru bir hareket gösteren disk, koronal düzlemde herhangi bir değişikliğe işaret etmemiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

2. Değiştirilmiş Nance Aygıtı Yardımıyla Kompakt R.P.E. Vidası İle Distalizasyonunun Sefalometrik Değerlendirilmesi

Dt. Mazen SABEH
Danışman : Yrd.Doç Dr. Toros ALCAN
Kabul Tarihi : 04.02.2003
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı yeni dizayn edilmiş bir intraoral molar distalizasyon apareyinin etkilerini görmekti.

Çalışma sınıf II dental ilişkiye sahip 8 (1erkek 7 kız) hastayı kapsamaktadır. Bu hastaların tamamı Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim Dalı'nda tedavi görmektedir. Hastalar 12-22 yaş arasında olup, tüm premolarların ve birinci ve ikinci molarların mevcut olduğu sınıf II dental ilişkiye sahip olacaktır. Alt çenede ise tüm daimi dişler mevcut olup çapraşıklık olmayacak ya da çok az çapraşıklık olacaktır.

Hastalara normal bir RPE ekspansiyon aleti uygulanacak yalnız vida ekspansiyon için aktive edilmeyip, üst sağ ve sol molarları distalize etmek için kullanılacaktır. Hastalar vidayı haftada 1 çevireceklerdir (bu da haftada ¼ dönüş anlamına gelir). Aktivasyon dental super sınıf I ilişkiye ulaşılana kadar devam edecektir. Bu durum vida olduğu yerde 2-3 ay korunarak idame ettirilecektir.

Lateral sefalometrik filmler aygıtın takıldığı gün (vidayı açmadan önce) ve tedavi bitiminde alınmıştır. Bu filmlerin çizimleri bize çalışmamızın detaylı sonucunu ve yeni aygıtın etkinliğini göstermiştir.

Belirgin iskeletsel değişimler olmamıştır. Elde edilen belirgin değişimler şöyledir: üst birinci molarlar ortalama 2.68 mm distalize olmuş ve 2.62 derece devrilmişlerdir. Üst santral kesici dişler ortalama 2.5 mm prokline olup 4.9 derece devrilmişlerdir. Alt kesici dişlerin mandibüler düzlemle yaptığı açı 1.09 derece artmış, alt molarlar 1 mm ekstrüzyona uğramış ve overjet 1.3 mm artmıştır.

3. Sodyum Fluorid, Kalay Fluorid Ve Ksilitolün *Streptococcus Mutans* İntrasellüler Polisakkarid Sentezi Üzerine Etkisinin Sitokimyasal ve Kimyasal Yöntemlerle Tayin Edilmesi

Eser Rengin NALBANTOĞLU
Tez Danışmanı : Prof.Dr. İlknur TANBOĞA
Kabul Tarihi : 22.05.2003
Pedodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amaçları, değişik konsantrasyonlu sodyum fluorid (NaF) ile kalay fluoridin (SnF_2) kariyojenik *Streptococcus mutans* suşlarının intrasellüler polisakkarid (İPS) sentezini ne şekilde etkilediğini saptamak, bir diğer antikariyojenik ajan olan ksilitolün (xylitol) fluoridin metabolik etkisini arttırıp arttırmadığı tespit etmek, bu ajanların streptokokal glikoliz üzerine etkilerini araştırmak ve streptokokal İPS'yi elektron mikroskobu ile görüntülemektir.

Öncelikle, klinikten izole edilen *S. mutans* GE1 ile tip suş olan *S mutans* NCTC 10449'un İPS sentezi yapabilme yeteneği test edildi. Bunun için mikroorganizmalar, Jordan's besiyerinde anaerobik olarak 24 saat 37°C'de inkübe edildi. Daha sonra bakteri kolonileri %2'lik iyot/%0,2'lik potasyum iyodür solüsyonu ile boyandı. Kolonileri koyu kahve-siyah renkte boyanan streptokoklar İPS sentez edebilen streptokoklar, açık kahve veya sarı renkte boyanan streptokoklar ise İPS sentez edemeyen streptokoklar olarak değerlendirildi. Her iki *S. mutans* suşunun da İPS sentezi yaptığı saptandı. Ayrıca, bu mikroorganizmaların İPS sentezi nicel olarak kimyasal metodla da tayin edildi.

Sodyum fluorid, kalay fluorid ve ksilitolün İPS üzerine etkilerini saptamak için bakteriler anaerobik olarak Todd-Hewitt buyyonda 24 saat 37°C'de farklı konsantrasyonlardaki test maddeleri ile üretildi. Test maddelerinin konsantrasyonları NaF için (ppm): 0, 5, 15, 30; SnF_2 için (ppm): 0, 5, 15, 30; ksilitol için (ppm): 0, 100, 500 ve 1500: Fluorid ve ksilitol için: 0 ppm fluorid ve 0 ppm ksilitol, 30 ppm fluorid ve 100 ppm ksilitol; 70 ppm fluorid ve 100 ppm ksilitol olarak saptandı. Kullanılan tüm test maddeleri ile *S. mutans* İPS sentezinde istatistiksel olarak anlamlı oranda azalma tespit edilmiştir ($P<0,05$). Sodyum fluorid ve kalay fluorid İPS sentezi üzerine benzer etkiler göstermişlerdir. 5 ppm'lik konsantrasyonda uygulanan NaF ve SnF_2 streptokok suşlarının intrasellüler polisakkarid sentezini %90'nın üzerinde azaltmıştır. Fluorid dozu 5 ppm'den 30 ppm'e çıkarıldığı zaman İPS'deki azalma belirgin olmayacak şekilde artış göstermiştir. Ksilitol her iki *S. mutans* suşunda da İPS sentezini inhibe etmiştir fakat fluoridin inhibisyon etkisini arttırmamıştır. Buna karşılık fluorid ksilitolun inhibisyon etkisini istatistiksel olarak anlamlı oranda arttırmıştır. İPS sentezi standart suş olan *S. mutans* NCTC 10449'un 70 ppm SnF_2 ve 100 ppm ksilitollü Todd-Hewitt buyyonda üreyen hücrelerinde %93,14 oranında, klinik suş olan *S. mutans* GE1 hücrelerinde ise %94,62 oranında azalmıştır. Mann-Whitney U testi, sodyum fluorid ve sodyum fluorid/ksilitol arasında ya da kalay fluorid ve kalay fluorid/ksilitol arasında İPS sentezinin azaltılması bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir etkileşim meydana gelmediğini göstermiştir.

Streptokok suşlarının glikolitik aktivitesi glikoz veya glikoz ile birlikte çeşitli konsantrasyon ve kombinasyonda kullanılan farklı test maddeleri ile değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar *S. mutans* suşlarının asit üretiminin kullanılan konsantrasyonlardaki test maddelerinden etkilenmediğini göstermiştir.

TEM'de, *S. mutans* hücrelerinin İPS'yi elektron yoğun granüller halinde depoladıkları tespit edildi. Granüllerin miktarca azalması, test maddelerinin İPS sentezini etkilediğini göstermiştir.

4. Protez Temizleyicilerinin *Candida Albicans* İle Kontamine Edilen Yumuşak Astar Materyalleri Üzerindeki Dezenfeksiyon Etkisi

Hale GEDİK
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Yasemin KULAK ÖZKAN
Kabul Tarihi : 07.07.2003
Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

Yumuşak astar materyalleri atrofik ve ağrılı mukozalarda veya proteze bağlı travmatik ülserasyonların meydana geldiği durumlarda protezin bazal yüzeyine uygulanan materyallerdir. Bu materyaller üzerinde *Candida albicans* enfeksiyonları gelişir ve bu enfeksiyonlar protez stomatitine neden olan faktörlerin en önemlisidir.

Bu çalışmada protez temizleyicilerinin *C. albicans* ile kontamine edilen silikon esaslı yumuşak astar materyalleri üzerindeki dezenfeksiyon etkisi araştırılmıştır.

1. Gereç ve Yöntem

Bu çalışmada altı değişik silikon esaslı yumuşak astar materyali kullanılmıştır (Molloplast B, Mollosil, Ufigel P, Ufigel C, Soft Liner ve Luci-sof). Örnekler her astar materyalinden yedişer adet olmak üzere 10 mm × 10 mm × 3 mm ebatlarında özel olarak hazırlanan alüminyum kalıp kullanılarak elde edilmiştir. Daha sonra örnekler *Candida albicans* ile kontamine edilmiş ve yedi değişik protez temizleyici solüsyonunda (Efferdent, Polident, Steradent, Correga tabs, Sodyum hipoklorit, Klorhex, Denclen) bekletilmiştir. Bu temizleyici solüsyonların mikroorganizma kolonilerini ne kadar azalttığını / azaltmadığını anlamak için mikroskop altında koloni sayımı yapılmıştır. Sonuçlar, kontamine edilen ancak dezenfeksiyon işlemlerine tabii tutulmayan kontrol grubu örnekleri ile karşılaştırılmıştır.

Ayrıca silikon esaslı yumuşak astar materyallerinin yüzey pürüzlülüğünün bakteri ve *Candida albicans* adezyonunda bir etkisi olup olmadığını araştırmak için yüzey pürüzlülüğü testi yapılmıştır.

2. Sonuçlar

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmanın sonucunda bütün kimyasal protez temizleyicileri mikroorganizmalarla kontamine edilen silikon esaslı yumuşak astar materyallerinin dezenfeksiyonunda etkili olmuştur.

5. Alveoler Distraksiyon Osteogenezisinde Kemik Rejenerasyonunun Histolojik Ve Radyolojik Olarak İncelenmesi

H. Neslihan TÜRKER
Tez Danışmanı : Prof.Dr.Selçuk BASA
Kabul Tarihi : 21.10.2003
Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı, günümüzde kemik rekonstrüksiyonunda yaygın olarak kullanılan distraksiyon osteogenezisi işleminin alveoler kemiğin vertikal defektlerinin rekonstrüksiyonunda uygulanmasıyla elde edilen sonuçların radyolojik ve histolojik olarak incelenmesidir.

Bu çalışma Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Ağız-Diş-Çene Hastalıkları ve Cerrahisi Anabilim Dalı'na başvuran hastalarda yapılmış, radyolojik incelemelerde kullanılan panoramik filmler Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Oral Diagnoz ve Radyoloji Anabilim Dalı'nda, bilgisayarlı tomografiler Alman Hastanesi Radyoloji Bölümü'nde elde edilmiş, histolojik incelemeler ise Sitonet Sito-Patoloji Laboratuvarı'nda gerçekleştirilmiştir.

Çalışmamız alt çene alveol kretlerinde çeşitli nedenlerle defekt oluşmuş 10 hastada yapılmıştır. Hastalardan operasyon öncesi panoramik film ve dental bilgisayarlı tomografik görüntü alındı ve daha sonra hastalar opere edildi. 5 günlük latent dönem sonrası günde 0.8 milimetre'lik distraksiyon sağlanan hastalardan, distraksiyon döneminin bitiminde panoramik röntgen, distraksiyon osteogenezisi işlemi bittikten 12 hafta sonra panoramik röntgen, Dental BT ve distraktörün çıkartılıp implantların yerleştirilmesi esnasında da kemik örneği alındı. 1. yılın sonunda distraksiyon bölgesini değerlendirmek amacıyla panoramik röntgen ve Dental BT alındı. Ayrıca yeni oluşan kemiğin, distraksiyon osteogenezisi işlemi bittikten sonraki 12. haftada ve 1. yıldaki yoğunlukları Dental BT'de ölçülerek değerlendirildi.

Sonuç olarak, alveoler defektlerin rekonstrüksiyonunun DO yöntemi kullanılarak, bölgenin orjinal kemiğiyle yapılmasının klasik yöntemlere göre pekçok avantaja sahip olduğu görülmüştür. Ancak bu yöntemin hala gelişim sürecinde olması nedeniyle bir takım mekanik zorlukları mevcuttur. Çalışmamız, alveoler distraksiyon osteogenezisi yönteminin alveoler defektlerin rekonstrüksiyonunda

güvenle kullanılabilecek, implant veya protez için gerekli miktarda ve olgunlukta kemik oluşmasını sağlayacak bir yöntem olduğunu ortaya koymaktadır.

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

6. Değişik Yüzey Bitimlerine Sahip Protez Kaide Materyallerine *Candida Albicans*'ların Tutunması

Uğur Erdem NEVZATOĞLU
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Yasemin KULAK ÖZKAN
Kabul tarihi : 21.10.2003
Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

Protez kullanan hastalarda, %9-97 arasında değişen oranlarda protez stomatitine rastlanma sıklığı bildirilmiştir. Protez stomatiti görülen bireylerde de % 9.4-94 arasında değişen oranlarda kandida görülme sıklığı bildirilmiştir. Araştırmacılar protez stomatitinin etiyolojisinde temel mikrobiyal faktörün *Candida albicans* olduğu, ayrıca protezlerin doku yüzeylerinin enfeksiyon için depo görevi gördüğü konusunda fikir birliği içerisindedirler.

Çalışmamızın amacı, protez materyalleri ve yüzey farklılıklarının *C. albicans*'ların tutunmasına olan etkilerini değerlendirmektir.

Çalışmamızda dört farklı akrilik kaide materyali (Impact, Paladent, Lucitone 199, Fortex Orthoacryl) ve beş farklı silikon esaslı yumuşak astar materyali [iki tanesi ısı ile sertleşen (Luci- Sof, Molloplast B), üç tanesi kimyasal yolla sertleşen (Ufi Gel P, Ufi Gel SC, Mollosil) silikon esaslı] kullanıldı. Üretici firma talimatlarına uygun olarak 10 x 10 x 2 mm boyutlarında numuneler hazırlandı. Hazırlanan numuneler, yüzey pürüzlülük ölçümleri yapıldıktan sonra, otoklavda sterilize edildiler ve *C. albicans* solusyonu ile kontaminasyona tabi tutuldular. Daha sonra ışık mikroskobu kullanılarak tutunan maya hücrelerinin sayımı yapıldı.

Çalışmanın sonucunda yüzey pürüzlülüğü ile *C. albicans*'ların materyallere tutunma oranları arasında pozitif bir ilişki bulunamamıştır. *C. albicans*'ların yumuşak astar materyallerine akrilik kaide materyallerinden ve soğuk yumuşak astar materyallerine sıcak yumuşak astar materyallerinden daha fazla tutunduğu ortaya konmuştur. Klinik olarak karşımıza çıkan yüzey şekillerinin, literatürde mikrobiyal tutunmanın gerçekleşmemesi için gereken, 0.2 µm'lik değere ulaşamadığı dolayısı ile yeterli protez hijyeninin sağlanmadığı durumlarda mikrobiyal tutunmanın kaçınılmaz olduğu sonucuna varılmıştır.

7. MTA Ve Süper EBA Materyallerinin Bifurkasyon Perforasyonlarındaki Etkilerinin Histopatolojik Olarak İncelenmesi

Tahsin YILDIRIM
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Nimet GENÇOĞLU
Kabul Tarihi : 22.10.2003
Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

Bu çalışmada 9 adet mongrel köpeğin toplam 90 adet mandibuler küçük ve büyük azı dişleri kullanılmıştır. Oluşturulan furkasyon perforasyonlarının tadecisinde Super EBA ve MTA materyalleri kullanılarak bu materyallerin furkasyon perforasyonlarındaki etkisi 1, 3 ve 6 aylık dönemlerde histopatolojik olarak incelenmiştir.

Numuneler, fiksasyon, demineralizasyon ve dehidratasyon işlemlerini takiben parafinle bloklanmıştır. Dişlerden 5µ kalınlığında kesitler alınmış ve hematoksilen-cosin ile boyanmıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre Super EBA ile yapılan perforasyon tedavilerinde 1 aylık dönemin sonunda orta yoğunlukta iltihabi reaksiyon görülmüş ancak 3 ve 6 aylık dönemlerin sonunda bu iltihabın azaldığı buna rağmen hafif ve orta düzeyde kronik iltihabın yer yer devam ettiği görülmüştür. Bunun yanı sıra sement ve kemik rezorpsiyonlarının da zamanla azaldığı ve apozisyon faaliyetlerinin ise arttığı izlenmiştir. Super EBA materyali ile tedavi edilen dişlerde perforasyon alanının genellikle bağ dokusu ile onarıldığı ve bazı örneklerde yer yer perforasyon alanında hafif sement apozisyonunun oluştuğu izlenmiştir.

MTA ile tedavi edilen dişlerde, 1 ayda hafif düzeyde iltihabi reaksiyon görülürken, üç aylık dönemde azaldığı ve 6 aylık dönemdi ise iltihabi reaksiyonun olmadığı görülmüştür. Ayrıca birinca ayda görülen hafif düzeydeki sement ve alveol kemiği rezorpsiyonlarının üçüncü ayda azaldığı ve altıncı tamamen ortadan kalktığı ve yerini apozisyon faaliyetlerinin aldığı görülmüştür. MTA örneklerinde ilk birinci ayda 4, üçüncü ayda 8 ve altıncı ayda tüm örneklerde perforasyon alanının yeni sement oluşumu ile tamamen çevrelendiği görülmüştür.

İstatistiksel değerlendirmede ise birinci ayda sement rezorpsiyonu-apozisyonu ve iltihap kriterleri açısından, üçüncü ayda sement rezorpsiyonu, altıncı ayda da sement rezorpsiyonu-apozisyonu ve iltihap açısından MTA, Super EBA'ya göre anlamlı derecede daha başarılı bulunmuştur.

8. Mikrobiyal Modelle Hazırlanan Mine Çürük Lezyonunun Erken Safhada Teşhis Edilmesinde Ve Remineralizasyonun Belirlenmesinde Çeşitli Metotların Etkinliklerinin Değerlendirilmesi

ANKARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Funda ÖZTÜRK BOZKURT

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Funda ÇALIŞKAN YANIKOĞLU

Kabul Tarihi : 22.10.2003

Diş Hastalıkları ve Tedavisi Anabilim Dalı

Diş çürükleri, dişin sert dokularının enfeksiyöz hastalığıdır. Gelişmiş ülkelerde çürük görülme sıklığı ve yaygınlığındaki düşüş, erken tesbit metotları ve cihazların geliştirilmesine sebep olmuştur. Bu çalışmanın amacı *in vitro mikrobiyal çürük modeli* ile çürük lezyonu oluşturulan mine örneklerinde Kompüterize Tomografi (CT), *Quantitative Light-Induced Fluorescence* (QLF) ve *Confocal* Lazer Taramalı Mikroskop (CLSM) yöntemlerini, çok erken çürüklerin ve remineralizasyonlarının tespitinde değerlendirmektir. Bu amaçla 3 mm çapında hazırlanmış 64 adet mine örneği poliakrilik çubuklara monte edilmiştir. CT ve CLSM analizleri için 8 adet örnek baseline olarak saklanırken 56 örnekten baseline QLF görüntüsü elde edilmiştir. Daha sonra *in vitro mikrobiyal çürük modeli* kullanılarak erken safhada çürük lezyonları oluşturulmuştur. Oluşan çürük lezyon derinliğini kontrol amacıyla 2 adet örnek CLSM ile incelenmiş ve ortalama lezyon derinliği 38 µm olarak belirlenmiştir. Kalan 54 örneğin demineralizasyon CT ve QLF verileri elde edildikten sonra örnek yüzeylerinin yarısı aside dayanıklı cila ile örtülmüştür. Her grupda 18 adet örnek, rastgele olmak üzere 0, 300 ve 1100 ppm florür gruplarına dağıtılmış ve remineralizasyon uygulanmıştır. Remineralizasyon CT ve QLF verileri elde edildikten sonra örnekler ikiye ayrılmış ve CLSM ile lezyon derinliği, alanı ve toplam floresens kaybı açılarından analiz edilmiştir. CT baseline ve demineralizasyon arası fark bulunamazken, remineralizasyonda 0 ile 300 ve 0 ile 1100 grupları arasında fark tespit edilmiştir. QLF demineralizasyon ve baseline farkını belirleyemezken, demineralizasyon ve remineralizasyonda farkını belirlemiştir. CLSM demineralizasyon ve baseline arasındaki farkı belirlemiştir ancak demineralizasyon ve remineralizasyon arası farkı belirleyememiştir. Çalışmamız şartları altında, çok erken çürük lezyonların tesbitinde CT'nin üzerinde yoğun çalışmalar gerektiren bir metot olduğu sonucuna varılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

9. Fluorid İçeren Dental Materyallerin Oral Bakteriler Üzerine Antibakteriyel Ve Antiadeziv Aktivitesinin İn Vitro İncelenmesi

Uğur KABALAY
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Lale DÜZDAR
Kabul Tarihi : 18.11.2003
Pedodonti Anabilim Dalı

En yaygın görülen epidemik hastalıklardan biri diş çürükleridir. *Streptococcus mutans* ve *Streptococcus sobrinus* diş çürüğü oluşumunda etken mikroorganizmalardır. Diş çürüklerinin önlenmesinde etkin bir yeri olan fluorid, dental materyallerin yapısına katılmıştır. Bu araştırmada fluorid içeren kompomer ve fissür örtücülerin oral bakteriler (*Streptococcus mutans* ve *Streptococcus sobrinus*) üzerine antibakteriyel ve antiadeziv etkileri in vitro olarak incelenmiştir. Araştırmamız Marmara Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı ve İstanbul Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Mikrobiyoloji Bilim Dalı'nda yapılmıştır. Çalışmamızda kullanılan kompomerler; Dyract® AP, Compoglass® F, Glasiosite 'tir. Çalışmamızda kullanılan fissür örtücüler ise Dyract® Seal, Delton® FS+, Fissurit Fx, Admira Seal, Helioseal® F'tir. Her materyalden teflon model yardımıyla 7'şer adet yüksekliği 2 mm. ve çapları 6 mm standart disk hazırlanmıştır. Bakteri olarak *Streptococcus mutans* NCTC 10449 ve *Streptococcus sobrinus* NCTC 12277 kullanılmıştır. Besiyerlerinin hazırlanmasında Triptik Soy Buyyon (TSB), Beyin Kalp İnfüzyon Agar, % 5 sakkarozlu TSB kullanılmıştır. Çalışma kapsamına alınan dental materyallerin yüzeyine tutunan *S. mutans* ve *S. sobrinus* yoğunluğu, TSB içinde üreyen *S. mutans* ve *S. sobrinus* yoğunluğu, tüp yüzeyine tutunan *S. mutans* ve *S. sobrinus* yoğunluğu, toplam bakteri yoğunluğu 24 saat sonunda optik yoğunluk (OD) değerleri olarak spektrofotometre ile 640 nm'de tesbit edilmiştir. Antibakteriyel etki yüzdesi ve antiadeziv etki yüzdesi değerleri hesaplanmıştır. *Streptococcus mutans'a* Compoglass® F'in antibakteriyel potansiyelinin diğer malzemelere göre yüksek olduğu görülmüştür. *Streptococcus mutans'a* antibakteriyel etki yüzdeleri yönünden Helioseal® F; Dyract® Seal ve Compoglass® F'e kıyasla incelendiğinde, anlamlı olarak farklı bulunmuştur ($p<0.01$). Çalışmada kullanılan diğer dental materyallerin *Streptococcus mutans'a* antibakteriyel etkileri arasında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$). Dental materyallerin *Streptococcus sobrinus'a* antibakteriyel etkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$). Dental materyallerin *Streptococcus mutans* ve *Streptococcus sobrinus'a* olan antiadeziv etkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$). Dental materyallerin *Streptococcus mutans* için toplam bakteri yoğunluğu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturdukları

bulunmuştur ($p<0.01$). Bu farkların sadece Dyract® Seal ve Helioseal® F ile Helioseal® F ve Compoglass® F arasında olduğu gözlenmiştir. Dental materyallerin *Streptococcus sobrinus* için toplam bakteri yoğunluğu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı bulunmuştur ($p>0.05$). Dental materyallerin antibakteriyel etki yüzdelerinin, antiadeziv etki yüzdelerinin ve toplam bakteri yoğunluğu değerlerinin (ortalama ± SD) iki bakteri grubu (*Streptococcus mutans ve Streptococcus sobrinus*) arasındaki karşılaştırmada anlamlı bir fark göstermediği gözlenmiştir ($p>0.05$).

10. Periodontal Kemik İçi Defektlerin Yönlendirilmiş Periodontal Doku Rejenerasyonu ve Kemik Greftleri İle Tedavisinde Antimikrobiyal Uygulamaların Etkinliğinin İncelenmesi

Gökser ÇAKAR
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Elvan EFEOĞLU
Kabul Tarihi : 21.11.2003
Periodontoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, kemik içi defektlerin tedavisinde %10 tetraksiklin kaplı abzorbsiyon süresi uzatılmış polilaktik asit/poliglikolik asit (PLA/PGA) membran ile otojen kemik grefti kombinasyonu (T/XT-RM+OKG) ve kaplı olmayan PLA/PGA membran ile tetrasiklinle muamele edilmiş anorganik sığır kemiği-peptid 15 kombinasyonunun (XT-RM+T/ASK-P15) klinik, radyografik ve mikrobiyolojik etkinliği incelendi. Çalışmaya, yaş ortalaması 43.36 olan kronik periodontitisli 17 hastadaki 22 defekt dahil edildi. Başlangıç tedavisinden sonra sondalanabilir cep derinliği (SCD)≥6 mm ve radyografik defekt derinliği ≥4 mm olan defektler 2 grupta tedavi edildi. Hastalara postoperatif 2 hafta sistemik tetrasiklin verildi. Operasyondan önce (0) ve 2,4,8,12,24 hafta sonra plak ve dişeti oluğu kanama indeksleri ile mikrobiyolojik örnekler alındı. Gruplarda sırasıyla 3.44, 3.72 mm SCD'de azalma; 1.54, 1.63 mm dişeti çekilmesi; 1.9, 2.09 mm ataşman kazancı; 1.81, 2.18 mm klinik kemik kazancı (KK), 1.9, 2.27 mm radyografik KK saptandı ($p<0.01$). Gruplar arasında anlamlı fark bulunmadı. Her iki grupta toplam mikroorganizma (m.o.) sayısı 2. ve 4. haftalarda azaldı, 8., 12., ve 24. haftalarda arttı, ancak başlangıca dönmedi. Zorunlu anaerop m.o.'lar, T/XT-RM+OKG grubunda 2.haftada azaldı ($p<0.05$); 4. ve 8. haftalarda arttı; 12. ve 24. haftalarda başlangıçtan yüksek bulundu; XT-RM+T/ASK-P15 grubunda 2. ve 4. haftalarda azaldı ($p<0.001$); 8. ve 12. haftalarda arttı ($p<0.05$, $p>0.05$). Bu bulgular, her iki uygulamayla klinik ve radyografik olarak anlamlı ve benzer iyileşme sağlandığını, ancak periodontal patojenler üzerindeki etkinin erken iyileşme dönemiyle sınırlı kaldığını göstermektedir.

B. YÜKSEKLİSANS TEZLERİ

11. Keles Slider İle Tedavi Edilen Sınıflı Hastalarının Sefalometrik Değerlendirilmesi

Taher Mahmoud HAMED
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Ahmet KELEŞ
Kabul Tarihi : 18.03.2003
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı, sınıf II hastalarda devrilme olmadan ve en az ankraj kaybıyla molarların gövdesel distal hareketini sağlayacak Keles Slider'ın etkilerini görmekti.

Bilateral molar distalizasyonu için 10 hasta (7 kız, 3 erkek) seçildi, ortalama yaş 15.9'du. Tüm hastalarda her iki tarafta da dişsel sınıf II molar ilişkisi mevcut olup, alt diş arkı düzgündü ve normal veya sagital yönlü büyüme paterni sergilemekteydi.

Aktif distalizasyon periyodundan sonra alınan model fotokopileri ve lateral sefalometrik filmlerin analizinde 37 parametreden 17'sinin belirgin değişimler gösterdiği saptandı. Bu değişimler şöyle sıralanıyordu: üst 1. molarlar hiç devrilme olmadan ortalama 4.00 mm distale hareket etmişler 1.25 derece distobukkal rotasyon yapmışlar ve intermolar genişlik 2 mm artmıştı. Üst 1. premolarlar ortalama 2.70 mm mesiale hareket etmişler, 1.9 derece devrilmişler ve 0.50 mm ekstrüze olmuşlardı. Üst santral kesiciler 2.05 mm pyrokline olmuşlar ve 3.45 derece devrilmişlerdi. Alt 1. molarlar ortalama 0.75 mm ekstrüze olmuşlar, overjet 2.05 mm artmış ve overbite 2.05 mm düşmüştü. Retansiyon döneminden sonra lateral sefalometrik filmlerin analizindeki belirgin değişimler ise şöyleydi: üst santral keserler 0.65 mm mesial drift yapmışlar ve 1.15 derece linguale devrilmişlerdi. Üst 1. premolarların mesial megrasyonu 1.30 mm azalmıştı. Overjet 0.75 mm azalmış ve overbite 0.75 mm artmıştı. Yukarıdaki sonuçlar bize minimum ankraj kaybıyla ve hasta kooperasyonuna gerek duyulmadan Keles Slider'in gövdesel distal molar hareketi yaptırdığını göstermiştir.

12. Farklı Maloklüzyonlarda Bukkal Ve Lingual Yumuşak Doku Basınçları

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Haroon Shahid QAZİ
Tez Danışman : Prof.Dr. Nazan KÜÇÜKKELEŞ
Kabul Tarihi : 26 Mart 2003
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışma perioral kaslar tarafından dişler üzerine uygulanan 3 tip kuvvet arasındaki (dinlenme, yutkunma, konuşma) ilişkinin değerlendirmesini amaçlamaktadır.

Çalışma grubunda ortalama yaşları 19.35 olan 60 hasta yer almaktadır. Grup, iskeletsel ve dental sınıf, cinsiyet ve vertikal büyüme paternine göre ayrılmıştır.

Normal okluzyon ile sınıf II divizyon I, sınıf II divizyon II ve sınıf III hastalar basınç değişiklikleri açısından karşılaştırılmıştır. Her hasta için sefalometrik film, panoramik film ve alçı modeller elde edildi. Sonuçlar Windows'ta SPSS ile değerlendirildi.

Önceki literatürlerde diğer basınç ölçer aletlere olan üstünlüğü kabul edildiği için bu çalışmada da Epl BO diyafram basınç ölçeri kullanıldı.

Basınçlar dinlenmede ve 10 cc suyu yutarken hem üst hem alt çenede ölçüldü, konuşma sırasındaki basınçlar ise sadece üst çene için ölçüldü. Basınçların ölçüldüğü noktalar alt ve üst sağ daimi keserler ve 1. molarlardır.

Karşılaştırmamız, değişik iskeletsel sınıflarda perioral kasların belirgin bir biçimde farklı basınçlar oluşturduğunu gösterdi. Ayrıca aynı iskeletsel yapıya sahip bireylerde, erkeklerin kızlara göre daha büyük basınç değerleri gösterdiği sonucuna varıldı. Bu fark önceki literatürlerle de uyumluydu. Vertikal büyüme paterni analizi ise, düşük dikey boyuta sahip bireylerin uzun yüzlü hastalara göre daha yüksek basınç değerleri verdiğini gösterdi.

13. Yapıştırıcı Simanların İn Vivo Ortamda Çözünmeleri

Bashir M. SAAD
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Toros ALCAN
Kabul Tarihi : 22.05.2003
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı 4 farklı tip yapıştırıcı simanın; multi cure cam iyonomer ortodontik bant simanı (3M Unitek, Monrovia, USA), kompozit rezin (ultra band-lok-Reliance ortho product), transbond plus light cure bant yapıştırıcısı (3M unutek)

ve MR lock LC görülür ışıkla sertleşen bant yapıştırıcısı (American Orthodontics), in vivo olarak 3 aylık çözünme hızlarının değerlendirilmesidir. Head gear topleri (1.2 mm çapında ve 3 mm uzunluğunda) yapıştırıcı siman ile doldurulmuş (her tüpe bir siman), topler dört birinci molar dişlerindeki ortodontik bantlara yerleştirilmiştir. Bu çalışma için 6 bayan 3 erkek, yaş ortalaması 15.6 olan 9 hasta seçilmiştir. Tüm hastaların daimi birinci molar dişleri tamamen sürmüştür ve çürüksüzdür.

Test edilen iki yapıştırıcı (multi cure cam iyonomer siman ve MR LOCK LC) değişik miktarda dikey simankaybıgöstermiş olmakla birlikte ve diğer iki test edilen siman (ultra band lok ve transbond plus) değişik miktarlarda şişme göstermiş olmakla birlikte çözülme hızlarının tekyönlü ANOVA testi analiz sonuçları test edilmiş simanlar arasında belirgin fark gsötermemektedir.

Ayrıca lokalizasyonun çözülme üzerindeki etkisini belirlemek için uygulanan paired t testi sonuçları anlamlı değil.

14. Çocuklarda Compound Palatal Ark'ın (Süperelastik) Etkileri

Nader A. MOHAMMED
Tez Danışman : Doç.Dr. Sibel BİREN
Kabul Tarihi : 22.5.2003
Ortodonti Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı Compound Palatal Ark (CPA) apareyinin oluşturduğu dental ve iskeletsel değişiklikleri değerlendirmektir. Çalışma 11 hasta üzerinde yapılldl (4 erkek ve 7 kız) ve bütün hastalar Marmara üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim Dalı Kliniğinden seçildi. Bütün hastalarda iskeletsel dar maksilla ve hafiften orta dereceye değişen maksillar çapraşıklık vardı. Hastaları hepsinde üst daimi birinci büyükazllar indifa etmişti.

Tüm hastaları ortodontik çalışma modelleri almdl. Postero-anterior Sefalometrik filmler tedaviden önce ve tedaviden hemen sonra çekildi.

Postero-anterior sefalometrik film çizimleri ve model fotokopileri; intermolar genişlik , süt intermolar genişlik, ark boyu, ark perimetresi, molar tipping ve molar rotasyonun değerlendirilmesinde kullanıldl. Aynca tedaviden önce ve sonra alınan okluzal radyograflar ile midpalatal süturun açılıp açılmadığı değerlendirildi.

Compound Palatal Ark apareyinin (CPA) intermolar genişlikte 6.3 mm, süt intermolar genişlikte 3.5 mm, interjugular genişlikte 2.2273 mm, molar tipingte 7.3 derece ve ark perimetresinde 3.954 mm gibi anlamlı degişiklik oluşturduğu görülmüştür.

15. Behçet Hastalığında Oral Ülserasyonlara Eşlik Eden Bazı Tükrük ve Serum Bileşenlerinin İncelenmesi

Şule FESLİHAN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Şükran ATAMER-ŞİMŞEK
Kabul Tarihi : 26 . 06 . 2003
Dişhekimliğinde Temel Tıp Bilimleri (Oral Biyoloji) Anabilim Dalı

Behçet hastalığı (BH) etiyolojisi bilinmeyen, multisistemik bir hastalıktır. Genellikle oral ve genital ülserizasyon ile ilişkili retinal vaskülit, tromboz ve anterior veya posterior üveit ile karakterizedir. Günümüze kadar yapılan çalışmalarda hastalığın etiyolojisi aydınlatılamamasına rağmen, Behçet hastalarının periferal kan örneklerinde Polimorf nüveli (PMN) lökositlerde kemotaksiz ve fagositoz gibi çeşitli fonksiyonlar ve süperoksit radikal anyon O_2^- üretiminde artış gözlenmiştir. Oksidatif stresdeki bu artışın Behçet hastalığı patogenezinde rol oynadığı öne sürülmektedir. Bununla beraber bu bireylerde oral ülserasyonların gözlenmesi, oksidatif stresle ilişkilendirilebilir.

Çalışmamızda bir grup Behçet hastasında oral ülserasyonlara eşlik eden bazı tükürük ve serum bileşenlerinin incelenmesi hedeflenmiştir.

Bu amaçla Ekim 2002- Nisan 2003 tarihleri arasında İ.Ü. Tıp Fak. Dermatoloji A.B.D. Behçet Kliniği'ne başvuran ve çalışmaya katılmayı kabul eden 20'si kadın, 18 erkek 38 hasta bireyde ve 13'ü kadın, 11'i erkek 24 gönüllü sağlıklı bireylerde tükürük akış hızı (TAH), tükürük tamponlama kapasitesi (TTK) incelenmiştir. Bununla beraber tükürük sialik asit (TSA), serum sialik asit (SSA) ve serum malondialdehit (SMDA) düzeyleri tiobarbitürik asit testi yöntemiyle tespit edilmiştir. Ayrıca Periodontal İndeks (Periodontal cep derinliği, gingival indeks, plak indeksi) tayini yapılmıştır.

Elde edilen sonuçlar yaş, cinsiyet, hastalık süresi göz önüne alınarak kontrol grubu ile karşılaştırılmış ve MANOVA (Multiple varyans analizi) istatistik analizi ile değerlendirilmiştir.

Yapılan bu çalışmada hasta grubu kontrol grubu ile karşılaştırıldığında TAH, TTK, TSA düzeylerinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bununla beraber Behçet hasta grubu kontrol grubu ile karşılaştırıldığında SSA ve SMDA düzeylerinin anlamlı derecede yükseldiği tespit edilmiştir ($p<0.0001$).

PI (Periodontal indeks) açısından Behçet hastaları ile Kontrol grubu arasında bir değerlendirme yapıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Ancak Behçet hastalığı sonucunda meydana gelen oral ülserasyonların ağız hijyeni sağlamada hastalara problem çıkardığı saptanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Sonuç olarak Behçet hastalığı etiyolojisi henüz bilinmeyen bir hastalık olmasına rağmen elde edilen veriler SSA ve SMDA gibi markerlarının yükseldiğini göstermektedir. Ancak Behçet hastalığında diş ve ağız sağlığı ile ilgili anlamlı veriler sağlanamamıştır. Bu nedenle Behçet hastalığında ağız ve diş sağlığı açısından daha kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bununla beraber bu bilgiler ışığında SSA düzeyinin ölçümü Behçet hastalığının tanısında önemli bir tanı aracı olarak kullanılabilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883
MARMARA ÜNİVERSİTESİ

A. DOKTORA TEZLERİ

16. İlaç ve Kimyasalların Spermatotoksik Etkilerinin Saptanmasında Apoptotik Modelin Geliştirilmesi.

S. Nezih HEKİM
Tez Danışmanı : Prof.Dr. K. Turay YARDIMCI
Kabul Tarihi : 05.02.2003
Biyokimya Anabilim Dalı

Biz kimyasalların toksikolojik sınıflandırılmalarında genotoksisite eşiği ve repro-toksisite eşiğinin insan hücrelerinde saptanarak belirtilmeleri gereğine inanıyoruz.Geliştirmeye çalıştığımız model önce kimyasalların farelerin spermatogenezinden sorumlu jerminal hücrelerinde apoptototik ölüme sebep oldukları konsentrasyonları saptamaktı. Bu modelin pratik zorlukları ile karşılaştık. İnsanın kimyasal maddelere duyarlılıklarını fareleri kullanarak saptamak gene bir ekstrapolasyonu gerektirecekti. İnsan fare değildi. Model olarak dönor kanlarının lökositlerinde söz konusu kimyasalların insan hücrelerinde apoptosisi (programlı hücre ölümünü) başlattıkları konsentrasyonları tesbit etmeye yöneldik. Apoptotik ölümü kriter olarak alışımızın nedeni DNA hasarını gideremeyen hücrelerin kimyasalları artık tolere edemedikleri ve ölüme gittikleri sınırları bize göstrebilecekleri içindi. Apoptotik ölüm ve nekrotik ölümü aynı anda görebilecek Annexin-V & Propidyum-iyodür yöntemini seçtik. Böylelikle insan hücreleri için sadece aoptototik hücre ölümünü başlattıkları sınırları değil hücrelerin nekrotik ölüm sınırlarınıda saptama olanağı elde edebilecektik.

Örnek olarak seçtğimiz DES'in (sentetik-östrojen) insan hücreleri için nekrotik olduğu sınırları ve de Ftalosiyaninler adlı kimyasalların sadece apoptosisi uyardığı dozları saptadık. Modelimiz tekrarlanabilir sonuçlar veriyordu ve gerçekten toksisitesi çok düşük ve de repro-toksisitesi olmayan bir tarım ilacı olan 2,4,5-T ile çalıştığımız dozlarda apoptosis veya nekroz ihmal edilebilir düzeylerde düşükken, reprotokisitesi bilinen ve toksik olan bir tarım-ilacının (2,4 DB) da bizim test sistemimizle apoptosis ve nekrozu başlattığını gördük.Elde ettiğimiz orjinal bulgular şunlardı.

1. İnsan hücreleri ile kimyasalların toksisite eşiklerini saptamada basit, ucuz, hızlı ve objektif bir imkanın olduğu gösterilmiştir.

2. Hücre kültürü insan hücreleri ile de olsa laboratuar hücreleridir ve artık metabolizmaları çok değişmiştir. Bu çalışmada doğrudan dönor kanlarından alınacak 0.2 ml kanla bu çalışmanın yapılabileceği gösterilmiştir.

3. Aynı çalışmada aynı maddenin hangi eşik değerlerde apoptoza hangi eşik değerlerde nekroza sebep olabileceğini bulmak mümkündür.

4. Bu çalışma biyokimyasal toksikoloji alanında yeni bir vizyonu getirmektedir.

5. Ayrıcada geliştirilen bu model ileride anti-karsinojenik maddelerin sitotoksisitesi içinde kullanılabilir.

17. Tromboz ve Tromboz Riski Taşıyan Olguların Protein C Düzeyleri Ve F VIII Polimorfizminin İncelenmesi

Nezaket EREN
Tez Danışman : Prof.Dr. Nesrin EMEKLİ
Kabul Tarihi : 28.02.2003
Biokimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada koroner anjiyografi ile, koroner kalp hastalığı tanısı konmuş 58 hasta ve yine koroner anjiyografi sonucunda hiçbir damar patolojisi olmadığı tespit edilmiş 20 kontrol grubunda, bu hastalığın risk faktörleri arasında bulunan hemostaz parametrelerinden protein C antigen ve aktivitesi, aktive protein C rezistansı, F VIII:C, F VIII: Ag ile F VIII gen polimorfizmi ilişkisi ile diğer risk faktörlerinin, ilişkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

F VIII:C, F VIII eksik plazma kullanılarak koagulometrik yöntemle, F VIII:Ag, Protein C:Ag ELISA yöntemi ile protein C aktivitesi koagulometrik yöntemle, APC-R ise protein C antikoagülan kapasitesinin koagulometrik yöntemle tespiti ile tayin edildi.

çalışıldı. Polimorfizm analizi PCR/RFLP ve agaroz jel elektrforezi teknikleri kullanılarak yapıldı. aPTT, protrombin zamanı, fibrinojen, APC, APC rezistansı koagulometrik yöntemle, serum lipid düzeyleri ise enzimatik yöntemle tayin edildi.

Literatüre uygun olarak F VIII:C ve F VIII: Ag değerleri birbiri ile korele idi ($r=0.774$, $p=0$). F VIII:C, F VIII: Ag, fibrinojen ve HDL-kolesterol değerlerini hasta grubunda, kontrollere göre anlamlı derecede yüksek bulduk (sırasıyla; $p<0.001$,

p<0.07, p<0.002, p<0.07) (Tablo 1). Hasta grubumuzun alel sayısı 76, kontrol grubumuzda ise 29 idi. Bcl-1/intron 18 RFLP (+)'lığı hasta grubunda (%71) daha yüksekti. Hind III/intron 19 RFLP (+)'lığı için bu (%19) idi.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Hasta grubumuzda, en yüksek heteroziyotluk oranı St 14 VNTR polimorfizminde görüldü bu oran Hind III/Intron 19 RFLP polimorfizmi için %6.57, Bcl-1/intron 18 polimorfizmi için ise %11.8 idi.

St14 VNTR için PCR neticesinde, kontrol grubumuzu oluşturan 20 kişide (29 kromozom) 13 farklı alel, hasta grubumuzu oluşturan 58 kişide (76 kromozom) 17 farklı alel bulunmuştur. Kontrol grubumuzda en sık rastlanan aleller 700 bp (%13.8), 1300 bp (%20.7), aleller, hasta grubunda en sık rastlanan aleller ise 700 bp (%19.4), 1480 bp (%13.2) idi.

Bcl-1/intron 18 polimorfizmi ile fibrinojen (r=0.306 p<0.01) ve St 14 VNTR (r=- 0.245 p<0.05) arasında zayıf bir korelasyon; Hind III/Intron 19 RFLP polimorfizmi arasında orta derecede negatif bir korelasyon (r=–0.599, p<0.0) vardı.

Hind III/İntron 19 RFLP polimorfizmi ile protein C aktivitesi, (r=0.296, p<0.05), protein C:Ag (r=–0.316 p<0.05) zayıf korelasyon vardı.

F VIII:C ve F VIII:Ag ile polimorfizmler arasında bir ilişki bulunmadı.

Sonuç olarak Bcl-1/intron 18 RFLP (+)'liğinin hasta grubunda fazla (%71) görülmesi, fibrinojenle aralarındaki korelasyon, buna karşılık Hind III/İntron 19 RFLP (+)'lığının hasta grubunda düşük (%19) olması, protein C: Ag ve aktivitesi ile pozitif ailesinde MI öyküsü olanlarla negatif bir korelasyon göstermesi anlam taşımaktadır.

Sonuç olarak; Bcl 1/Intron 18, Hind Iıı/Intron 19 için heterozigotluğun hasta grubunda daha yüksek olması, St 14 VNTR-RFLP için hasta ve kontrollerde en sık rastlanan alellerin farklı olması KKH'lığı ise bu polimorfizmlerin ilişkisini düşündürebilir

18. Hiperlipidemi Oluşturulmuş Sıçanlarda Kalp, Karaciğer Dokularından Glikozaminoglikanların İzolasyonu Ve Serum, Kalp, Karaciğer Siyalik Asidlerinin Değerlendirilmesi

Leyla KOÇ ÖZTÜRK
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Nesrin EMEKLİ
Kabul Tarihi : 28.02.2003
Biyokimya Anabilim Dalı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ateroskleroz için önemli bir risk faktörü olan hiperlipideminin, günümüzde gliko- zaminoglikan ve siyalik asidle ilişkili olduğu vurgulanmaktadır. Çalışmamızda, ağırlıkça %1,63 kolesterol, %0,4 kolik asit %16.3 ayçiçek yağı içeren diyetle hiperlipidemi geliştirilmiş deney hayvanlarının kalp-karaciğer dokularında glikozaminoglikan ve siyalik asit düzeyleri ve serum total siyalik asid düzeylerinin kontrol grubuna göre nasıl bir değişim ortaya koyacağını araştırıldı. Bunun yanısıra bu parametreler üzerine hipolipemik bir ajan olan fenofibratın etkileri incelendi. 3 ve 6 haftalık deney grupları oluşturuldu. Her iki grupta bulunan K (kontrol), Kİ (kontrol+ilaç), HPL (hiperlipidemi) ve HPLİ (hiperlipidemi+ilaç) gruplarına 8'er adet erkek 3.5 aylık, Wistar albino sıçan dahil edildi. Her iki grupta 32 adetten toplam 64 sıçan kullanıldı. Kalp ve karaciğer dokularının total glikozaminoglikan miktarı Bitter&Muir'in metodu ile, serumda ve dokularda siyalik asid miktarı Warren'in TBA metodu ile, serum lipidleri Human'ın ticari kitleri ile, total lipid ise fosfovanilin metodu ile tayin edildi. Her iki grubun HPL gruplarında, total lipid, kolesterol ve LDL düzeylerindeki artış, kontrole göre anlamlı idi. 3 ve 6 haftalık sürelerde hiperlipidemik diyetle deney hayvanları üzerinde hiperlipidemi gelişimi sağlandı ($p<0,01$). Hiperlipidemik diyet, HDL düzeylerine etkili olmadı. Fakat trigliserid düzeylerinin düşmesine neden oldu. Fenofibrat total lipid, kolesterol ve LDL değerlerini anlamlı derecede düşürdü ($p<0,01$). Fenofibrat, 3 ve 6 haftalık grupların ilaç verilen kontrollerinde trigliserid değerlerini düşürürken, yalnızca 3 haftanın sonunda HPL'ye göre HPLİ grubunda az anlamlı bir düşüş sağladı.

Kullandığımız hiperlipidemik diyet, 3 hafta ve 6 haftanın sonunda tüm gruplarda serum siyalik asid değerlerini değiştirmedi ($p>0,1$). Fakat ilaç her iki grupta da kontrole göre Kİ grubunda serum siyalik asid düzeyini düşürdü. Kalp ve karaciğer siyalik asid düzeyleri üzerine ne hiperlipideminin ne de fenofibratın etkisi görülmedi ($p>0,1$).

Hiperlipidemik diyet, 3 haftanın sonunda kalp üronik asid miktarını kontrole göre hiperlipidemi grubunda anlamlı derecede artırdı ($0,05>p>0,01$). 6 haftanın sonunda bu artış azalmakla birlikte kontrole göre anlamlılığını korudu ($0,1>p>0,05$). İlacın belirtilen sürelerde kalp üronik asidi üzerinde bir etkisi tespit edilmedi ($p>0,1$). Hiperlipidemik diyet, 3 ve 6 haftanın sonunda karaciğer üronik asidini artırmıştır ($0,05>p>0,01$). İlaç ise hiperlipidemik gruba göre, HPLİ gruplarında üronik asid değerlerini anlamlı derecede düşürdü ($0,05>p>0,01$).

19. Trombosit Fibrinojen Reseptörü GPIIB/IIIA ($\alpha_2B\beta III$) İle Trombosit LDL Reseptörünün Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Şermin TETİK
Tez Danışmanı : Prof.Dr. K. Turay YARDIMCI
Kabul Tarihi : 16.06.2003
Biyokimya Anabilim Dalı

Trombosit glikoprotein IIb/IIIa (GpIIb/IIIa), trombosit agregasyonunu başlatan en önemli aracı olarak tanımlanmıştır. Trombositlere lipoproteinlerin spesifik bağlanmaları pek çok çalışmada rapor edilmiştir. Ancak trombositler üzerinde lipoproteinlerin bağlanma bölgelerinin ayrıntıları ile ilgili görüşler tartışmalıdır.

Biz çalışmamızda fibrinojen, GpIIb/IIIa ve LDL arasındaki ilişkiyi araştırdık. GpIIb/IIIa insan trombositlerinden afinite kromatografisi ile saflaştırıldı. Saf GpIIb/IIIa, polistiren boncuklara bağlandı. LDL ve fibrinojen FITC ile etiketlendi. Bovin serum albumin-FITC ise çalışmalarda negatif kontrol olarak kullanıldı. Boncuğa kaplanmış GpIIb/IIIa'ya FITC işaretli ligandların inkübasyonunun ardından, Boncuğa kaplı GpIIb/IIIa'ya ligand bağlanmaları flov sitometrik olarak ölçüldü.

Boncuğa kaplı GpIIb/IIIa'ya Fib-FITC ve LDL-FITC'nin bağlanması konsantrasyona bağlı olarak bulundu ve doygunluk gösteriyordu. GpIIb/IIIa'ya fibrinojen bağlanmasına LDL'nin etkisi incelendiğinde , fibrinojen bağlanmasının LDL varlığı ile %30 inhibe olduğu gözlendi.. Ancak GpIIb/IIIa'ya LDL bağlanmasına fibrinojen etkisi incelendiğinde bağlanma inhibisyonu %50 olarak bulundu. Fib-FITC ve LDL-FITC'nin izole trombositlere bağlamnması ise saf GpIIb/IIIa'ya LDL ve fibrinojen bağlanmasına benzer sonuçlara sahipti. İzole trombositlere LDL bağlanması ortama eklenen GpIIb/IIIa ile tümüyle inhibe ediliyordu.

Bu çalışmanın sonucunda LDL'nin trombositlerdeki spesifik reseptörünün GpIIb/IIIa kompleksi olduğu flov sitometrik olarak belirlendi.

20. Polietilen Glikol İle Bağlanmış Polimetakrilik Ait P(MAA-g-EG) Hidrojellerinden Hazırlanmış İnceltilmiş Partiküllere Küçük Molekül Ağırlıklı İlaçların Bağlanması, In Vıtro Ve In Vıvo Özelliklerinin İncelenmesi

Oya SİPAHİGİL
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Ayla GÜRSOY
Kabul tarihi : 27.06.2003
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Poli (metakrilik asit-g-etilen glikol) partikülleri serbest radikal çözelti polimerizasyonu ile hazırlandı. Farklı iyonik özelliğe sahip dört adet küçük molekül ağırlıklı etkin madde (diltiazem HCl, diklofenak Na, siprofloksazin HCl, izoniazid) ayrı ayrı partiküllere yüklendikten sonra partiküllerin in vitro ve in vivo özellikleri değerlendirildi.

Etkin maddelerin partiküllerdeki % tutulma oranları, partiküllerden pH 7.4 ve kademeli pH değerlerinde (pH 1.2, 5.8, 6.8, 7.4) salım özellikleri incelendi. İzoniazid, diltiazem HCl, diklofenak Na ve siprofloksazin HCl sırasıyla P(MAA-g-EG) partiküllerinde % 52.27±1.51, % 44.72±4.27, % 23.23±2.80, % 13.40±1.39 oranlarında tutulmuştur. pH 7.4 fosfat tamponunda yapılan in vitro kontrollü salım çalışmaları 10 saat sonunda, diltiazem HCl'ün % 69.47±1.00'i, diklofenak Na'un % 66.74±3.11'i, siprofloksazin HCl'ün % 85.77±7.64'ü, izoniazid'in ise % 82.27±2.40'ı P(MAA-g-EG) partiküllerinden açığa çıkmıştır Ayrıca saf ilaçlar, saf partikül ve ilaç yüklü partiküllerin hızlandırılmış stabilite koşullarındaki (40°C ±2°C ve % 75 ±%5 RH) stabiliteleri araştırıldı. Stabilitenin önce ve sonrasına ait FTIR ve DSC analizleri yapıldı.

Saf ilaçlar, saf partikül ve ilaç yüklü partiküller oral yoldan sonda yardımıyla Wistar sıçanlarına verildikten 2, 10 ve 20 saat sonra gastrointestinal sistemde doku hasarının olup olmadığının belirlenmesi amacıyla ışık mikroskobu ile histopatolojik olarak değerlendirilmesi yapıldı. Ayrıca transmisyon elektron mikroskobu (TEM) kullanılarak sıçan barsak epitel hücrelerindeki ara bağlantılarına olan etkileri morfolojik olarak araştırıldı.

21. 2,5-Disübstitüe-1,3,4-Tiyadiazol Türevi Bileşiklerin Sentezi ve Biyolojik Aktiviteleri

Emine Elçin ORUÇ
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Kabul tarihi : 22.12.2003
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

İlaçlara direnç gelişmesi nedeniyle mikobakteriyel enfeksiyonların tedavisi, özellikle tüberküloz önemli bir problem olmuştur. Bu nedenle antitüberküloz ilaç geliştirmek amacıyla sübstitüe 1,3,4-tiyadiazoller sentezlenmiştir.

Araştırmamızda, başlangıç maddesi olan 4-sübstitüe benzoik asit hidrazidleri, sodyum hidroksidli ortamda 4-sübstitüe benzoil klorürün fenol ile esterleştirilmesi, bunu takiben oluşan esterin, susuz metanol içinde hidrazin hidrat ile reaksiyona sokulması ile elde edilmişlerdir. 1-Aroil-4-ariltiyosemikarbazidler, 4-sübstitüe benzoik asit hidrazidlerin ve izoniyazidin etanollü veya asetonitrilli ortamda farklı

arilizotiyasiyanatlara katımı ile kazanılmıştır. 2,5-Disübstitüe-1,3,4-tiyadiazol türevleri, 1-aroil-4-ariltiyosemikarbazidlerin asidik ortamda siklizasyonundan oluşmuşlardır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu çalışmada, 36 bileşik sentezlenmiş olup bunlardan 22 tanesi orijinaldir. Bileşiklerin yapıları UV, IR, ^{1}H-NMR, ^{13}C-NMR ve Kütle spektroskopisi ve elemental analiz ile (C, H, N, S) kanıtlanmıştır.

Bileşiklerin IR spektrumunda, N-H, C=N ve C-S-C gerilme bandları sırasıyla 3392-3174 cm^{-1}, 1631-1595 cm^{-1} ve 701-635 cm^{-1} bölgesinde; diğer bandları beklenen bölgelerde gözlenmiştir. Bileşiklerin ^{1}H-NMR spektrumlarında, N-H protonu 10.41-11.40 ppm'de görülmüştür. Bileşiklerin kütle spektrumları, moleküler iyon piki göstermişlerdir.

Sentezlenen tüm bileşiklerin antitüberküloz aktivitesi BACTEC 460 Radyometrik Sistem kullanılarak *Mycobacterium tuberculosis* $H_{37}Rv$'e karşı Tuberculosis Antimicrobial Acquisition and Coordinating Facility (TAACF) Southern Research Institute tarafından taranmıştır. Antitüberküloz sonuçları, 2-fenilamino-5-(4-fluorofenil)-1,3,4-tiyadiazolün (4a) *Mycobacterium tuberculosis* büyümesini *in vitro* olarak 6.25 µl/ml konsantrasyonda % 69 oranında inhibe ettiğini göstermiştir. Aktivite için tiyadiazol halkasının 5-konumuna bağlı fenil grubunun 4-konumunda fluor bulunmasının inhibisyonu olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. Diğer fenil halkasında sübstitüent içeren 5-nonsübstitüefenil türevlerinde, aktivite sırası H>F>Br>Cl>CH_3>NO_2 şeklindedir. Nonsübstitüe veya sübstitüefenil halkasının, piridil halkası ile yer değiştirilmesi aktiviteyi düşürmüştür. 4a, 1a, 6c, 3d, 6b ve 4d bileşikleri antitüberküloz ajanların geliştirilmesi için önder bileşikler olabilirler.

A. YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

22. Babaeski (Kırklareli) Yöresinin Gelenekselhalk İlacı Olarak Kullanılan Bitkileri

Duygu Fatma ALPARSLAN
Tez Danışmanı : Prof.Dr.Ertan TUZLACI
Kabul Tarihi : 03.02.2003
Farmasötik Botanik Anabilim Dalı

Bu çalışma Babaeski (Kırklareli) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkileri ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla Temmuz 2001

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

– Haziran 2002 tarihleri arasında özellikle bitkilerin yetişme dönemleri olan mart, nisan, mayıs, haziran ve temmuz aylarında yörede toplam 44 gün süren arazi çalışmaları yapılmıştır. Bu araştırma esnasında yöredeki 4 belde ve 31 köyün hepsine gidilerek, ilaç olarak kullanılan bitkilerden örnekler toplanmıştır. Bu bitkilerin yöresel adları, tedavide kullanılışları, yararlanılan kısımları, ilaçların hazırlanışı, uygulanış şekilleri, dozları, uygulama süreleri hakkında bilgiler derlenmiştir. Toplanan bu örnekler Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'nda bulunmaktadır (MARE).

Yörede toplanan 202 bitkinin teşhisi sonucunda 64 türden geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı saptanmıştır. Bunlardan 47 tür yabani, 17 tür ise yörede yetiştirilen bitkilerdir. Bu bitkiler ve bunların tedavideki yöresel kullanılışları metin içinde sunulmuştur.

Babaeski yöresinde kaydedilen bitkiler en çok böbrek ve mide rahatsızlıklarının giderilmesinde, soğuk algınlığı tedavisinde, hemoroidlere karşı, şeker hastalığı, astım, bronşit, prostat ve romatizma tedavisinde kullanılmaktadır

23. *Melilotus Officinalis* (l.) Desr. Bitkisi Üzerinde Farmakognozik Araştırmalar

Neşe KONTAŞ DİNÇŞAHİN
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Elçin GÜRKAN
Kabul Tarihi : 05.02.2003
Farmakognozi Anabilim Dalı

Bu çalışmada *Melilotus officinalis* (L.) Desr. (Leguminosae) bitkisinin toprak üstü kısımları Farmakognozik açıdan incelendi.

Materyal 19 Temmuz 2000 tarihinde Bolu- Kartalkaya çevresinden toplandı (MARE 6370). Kurutulup toz edilen materyal üzerinde, fitokimyasal ön denemeler ve miktar tayinleri yapıldı. Yapılan ön denemeler sonucunda bitkinin toprak üstü kısmının araştırılmasına karar verildi.

Kurutulup küçük parçalara ayrılan bitkinin toprak üstü kısımları etanol ile oda sıcaklığında iki gün maserasyona bırakıldı.Elde edilen ekstre yoğunlaştırıldı, kuruluğa kadar uçuruldu. Silikajel ile hazırlanmış sütuna ekstre yerleştirildikten sonra temizlemek amacıyla, sütundan petrol eteri geçirilmeye başlandı. Daha sonra elüsyona artan oranlarda kloroform, etilasetat ve etanol ile devam edildi. Alınan fraksiyonlar yoğunlaştırıldıktan sonra ince tabaka kromatografisi ile kontrol edildi ve benzer olanlar birleştirildi. Fraksiyonları saflaştırmak amacıyla preparatif ince tabaka kromatografisi kullanıldı.

Elde edilen bileşiklerin yapısı ultraviyole (UV), infrared (IR), nükleer manyetik rezonans (^{1}H-NMR) spektrumları ve şahit maddelerle yapılan kromatografik karşılaştırmalar ile saptandı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Brine Shrimp (*Artemia salina*) metoduyla, ana ekstrenin biyolojik aktivite tayini yapıldı. Ana ekstrenin şahit umbelliferona karşı inaktif olduğu saptandı.

Yapılan antimikrobiyal aktivite çalışmalarında *M. officinalis* bitkisinin toprak üstü kısımlarının mayalar ve bakterilere karşı etkili olmadığı saptandı.

Sonuç olarak tüm etken maddeleri yönünden araştırılan *M.officinalis* bitkisinden kumarin tipinde piranokumarin 5-angelat, 3,4-dihidro-3-hidroksi kumarin; flavonoidal yapıda kemferol 3-O glikozit, kemferol 3-7-O-diglikozit ve steroidal yapıda β-sitosterol maddeleri izole edilmiştir.

24. Koçarlı (Aydın) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkileri

Esra SADIKOĞLU
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Ertan TUZLACI
Kabul Tarihi : 16.04.2003
Farmasötik Botanik Anabilim Dalı

Bu çalışma Koçarlı (Aydın) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkileri ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla Temmuz 2001–Ekim 2002 tarihleri arasında mart, nisan, mayıs, haziran, temmuz ve ekim aylarında yörede toplam 35 gün süren arazi çalışmaları yapılmıştır. Bu araştırma esnasında yöredeki 2 belde ve 44 köyün hepsine gidilerek, ilaç olarak kullanılan bitkilerden örnekler toplanmıştır. Bu bitkilerin yöresel adları, tedavideki kullanılışları, yararlanılan kısımları, ilaçların hazırlanışı, uygulanış şekilleri, dozları, uygulama süreleri hakkında bilgiler derlenmiştir. Toplanan bu örnekler Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'nda (MARE) bulunmaktadır.

Sonuç olarak yörede toplanan 133 bitki örneğinin teşhisi sonucunda 67 türe ait toplam 68 taksondan geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı saptanmıştır. Bunlardan 53'ü yabani, 15'i ise yörede yetiştirilen bitkilerdir. Bu bitkiler ve bunların tedavideki yöresel kullanılışları metin içinde sunulmuştur.

Koçarlı yöresinde kaydedilen bitkilerden en çok mide rahatsızlığının giderilmesinde, soğuk algınlığı, astım ve hemoroidlerin tedavisinde, böbrek kumunu ve taşını düşürmek amacıyla, tansiyon ve şeker hastalıklarının tedavisinde yararlanıldığı saptanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

25. Enstrümantal Tablet Presinde Lubrikant Performansının Değerlendirilmesi

İnan ŞAHİN

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Murat TÜRKOĞLU

Kabul Tarihi : 27.06.2003

FarmasötikTeknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada, mikrokristal selüloz ve emcompress toz karışımı kullanılarak hazırlanan tabletlerde hegzagonal bor nitrürün lubrikant etkisi, magnezyum stearat, stearik asit ve compritol ile karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Hegzagonal bor nitrürün ideal etkin konsantrasyonu ve ideal karıştırma zamanını belirlemek amacıyla, farklı konsantrasyon ve farklı karıştırma zamanları kullanılarak tablet serileri hazırlanmıştır.

Bu çalışmada kullanılan Elektron Prop Mikroanaliz yönteminin, etken veya yardımcı maddelerin bir farmasötik dozaj formu içinde haritalandırılabileceği ilk defa bu çalışma ile ortaya konmuştur. E.P.MA. cihazı ile kalitatif analiz ve kantitatif analiz yapılabilmektedir. Ancak bu cihaz ile çalışmayı sınırlandıran en önemli faktör, bu cihaz ile yalnızca elementel analizin yapılabilmesidir.

Kırılma kuvvetindeki azalma, kantitatif bir ölçüm olan Lubrikant Hassasiyet Oranı (LSR) ile de açıklanabilmektedir. Hazırlanan tabletlerde lubrikant hassasiyet oranları incelendiğinde, mikrokristal selüloz-emcompress toz karışımının, magnezyum stearat ve hegzagonal bor nitrüre daha hassas olduğu saptanmıştır. Bu sonuca dayanarak magnezyum stearat ve hegzagonal bor nitrür için karıştırma süresi ve konsantrasyon seçiminin, stearik asit ve compritole göre daha kritik olduğu sonucuna varılmaktadır.

Sonuç olaraak doğrudaan basım yöntemi ile hazırlanan tabletlerde hegzagnal bor nitrür ile etkin bir lubrikasyon sağlanması için %1-5 hegzagonal bornitrür konsantrasyonu ile 5 dakika karıştırma süresinin seçilmesi uygun bulunmuştur.

26. Ezine (Çanakkale) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkileri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Gizem EMRE
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Ertan TUZLACI
Kabul Tarihi : 30.06.2003
Farmasötik Botanik Anabilim Dalı

Bu çalışma Ezine (Çanakkale) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkileri ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla Nisan 2002-Mayıs 2003 tarihleri arasında Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında yörede toplam 28 gün süren arazi çalışmaları yapılmıştır. Bu araştırma esnasında yöredeki 2 belde ve 49 köyün hepsine gidilerek halk ilacı olarak kullanılan bitkilerden örnekler toplanmıştır. Bu bitkilerin yöresel adları, tedavideki kullanılışları, yararlanılan kısımları, ilaçların hazırlanılışı, uygulanış şekilleri, dozları, uygulama süreleri hakkında bilgiler derlenmiştir. Toplanan bu örnekler Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'nda (MARE) bulunmaktadır.

Sonuç olarak yörede toplanan 131 bitki örneğinin teşhisi sonucunda 65 türden geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı saptanmıştır. Bunlardan 49'i yabani, 16'sı ise yörede yetiştirilen bitkilerdir. Bu bitkiler ve bunların tedavideki yöresel kullanılışları metin içinde sunulmuştur.

Ezine yöresinde kaydedilen bitkilerden en çok mide rahatsızlıklarının giderilmesinde, şeker hastalığının tedavisinde, hemoroidlere karşı, böbrek kumunu ve taşını düşürmek amacıyla, soğuk algınlığı, cilt yaraları ve egzama tedavisinde, yararlanıldığı saptanmıştır.

27. Kan Hücrelerinin İzolasyonu Ve Transfeksiyonu

Tülay YANIK
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Fikriye URAS
Kabul Tarihi : 30.06.2003
Biyokimya Anabilim Dalı

İmmunoporasyon, farklı tip hücrelerin immunolojik özelliklerinden yararlanılarak yapılan yeni bir transfeksiyon metodudur. Antikor kaplı manyetik boncuklarla farklı tip hücrelerin, uygun transfeksiyon ortamında karışması sonucu, minimum hücre ölümü ve yüksek transfeksiyon etkinliği gözlenmiştir. İmmunoporasyonla şimdiye kadar sadece doku kültürü hücreleri transfekte edilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu çalışmanın amacı, immunoporasyon metoduyla kandaki mononükleer hücrelere DNA transferini sağlamaktır. Mononükleer hücreler, seyreltilmiş periferik kandan Nycoprep (1.077 g/ml) kullanılarak izole edildi ve fitohemaglutinin ile 24 saat aktive edildi. Aktive edilmiş mononükleer hücreler, "Anti-Class I" kaplı manyetik boncuklar ve plazmid DNA (pEGFP-N1) ile oda sıcaklığında bir gece karıştırıldı. Sonra boncuğa bağlı olmayan hücreler bir manyetik separatörle ayrılarak %10 fetal sığır serumu içeren RPMI-1640 besi ortamı içinde 37 °C'de 48 saat inkübe edildi. Daha sonra hücreler PBS'le (fosfatla tamponlanmış salin) yıkanarak poli-L-lizin kaplı kuyucuklu lamlara transfer edildi. Fluoresan mikroskop altında incelenen örneklerde yeşil fluoresansın varlığı gözlendi. Görülen fluoresans, DNA'nın mononükleer hücrelere girip ekspresyon yaptığının kanıtıdır.

Sonuç olarak, bu çalışma immunoporasyon tekniğinin mononükleer hücrelere DNA transferi için kullanılabileceğini göstermektedir.

28. Skleroglukan İle Çok Partiküllü Sistemler Hazırlanması ve In Vitro Değerlendirilmesi

Gökçe SÖZER
Tez Danışman : Prof.Dr. Betül DORTUNÇ
Kabul Tarihi : 09.07.2003
Farmasötik Teknoloji Anabilim Dalı

Bu çalışmada doğal bir polimer olan skleroglukan ile çok partiküllü ilaç taşıyıcı sistemler hazırlanmıştır. Model ilaç olarak suda çözünen (propranolol hidroklorür) ve pratik olarak suda çözünmeyen (pindolol) etkin madde olarak seçilmiştir. Skleroglukan ile çok partiküllü sistemlerin hazırlanmasında uygun yöntemin saptanmasına ait denemeler için, ilk olarak emülsiyon yöntemi seçilmiştir. Çapraz bağlayıcı kullanılmadan yapılan çalışmalar sonucunda mikropartiküller elde edilememiştir.

Yöntemlerden biri olan boncuk şeklinde damlatma yöntemi ile skleroglukan boncukları hazırlanmıştır. Önceden şişirilerek hazırlanan % 1'lik skleroglukan müsilajı iç faz olarak, % 3'lük sulu boraks çözeltisi ise dış faz olarak kullanılmıştır. Plastik damlalık yardımı ile iç fazın dış faza damlatılması ile hazırlanan boncuklar, absolü alkolde bekletilerek sertleştirilmiş ve oda sıcaklığında kurumaya bırakılmışlardır. Etkin madde içermeyen boncukların kuruduktan sonra küresel şekillerini koruyamamaları boncukların hazırlanmasında polimer:etkin madde oranının önemli bir parametre olduğunu göstermiştir. 1:3 (polimer:etkin madde) oranında propranolol hidroklorür veya pindolol içerecek şekilde hazırlanan boncuklar ile başarılı sonuçlar elde edilmiştir.

Propranolol hidroklorür taşıyan boncukların % ilaç tutulmalarının düşük olması sebebi ile bu boncuklar soğuk absolü alkol ile hazırlanarak ilaç tutma kapasiteleri artırılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Elde edilen skleroglukan boncukların ilaç salım profilleri incelenmiştir. Boncuklardan hızlı şekilde gerçekleşen ilaç salımını kontrol etmek amacı ile hazırlanan formülasyonlara farklı viskozitelere sahip HPMC türleri ilave edilmiştir. İç fazın viskozite değerinin damlatma açısından önemli olması nedeni ile 1:1, 3:2, 4:1 (skleroglukan:HPMC) oranında HPMC 100000 veya HPMC E 5 içeren formülasyonlar, propranolol hidroklorür taşıyan boncuklar için hazırlanmış ancak ilaç salım hızlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Pindolol içeren boncuk formülasyonlarına, boncukların kuruduktan sonra şekillerini kaybetmeleri sebebi ile HPMC ilave edilememiştir.

29. Kitozan Mikroküreler den DNA Serbestleşmesinin İn Vitro Koşullarda İncelenmesi

Tuğçe DAŞTAN
Tez Danışman : Yard.Doç.Dr. Kadir TURAN
Kabul Tarihi : 10.07.2003
Farmasötik Biyoteknoloji Anabilim Dalı

Son yıllarda katyonik özelliği nedeniyle kitozan, viral olmayan yolla hücrelere gen transferi aracı olarak büyük ilgi uyandırmıştır. Bununla birlikte kitozan mikroküre lerle hücrelere gen transferi etkinliği oldukça düşük düzeydedir. Diğer taraftan memeli hücrelerine gen transferi için yeni viral olmayan araçların geliştirilmesi yönünde yoğun çaba sarf edilmektedir. Bu bağlamda, çalışmamızda farklı koşullarda hazırlanan kitozan mikroküre lerin DNA tutma kapasiteleri ve DNA tutma etkinlikleri ve mikroküre lerden DNA serbestleşme özellikleri incelendi.

DNA/kitozan mikroküre lerin hazırlanmasında üç farklı boyutta plazmid DNA'sı ve salmon sperm DNA kullanıldı. Plazmid DNA'lar *Escherichia coli DH5α* konak bakterisinde çoğaltıldı ve alkali SDS-liziz metodu ile izole edildi. DNA/kitozan mikroküre ler koaservasyon yöntemi ile hazırlandı. Mikroküre lerden DNA serbestleşmesini belirlemek için mikroküre ler 5 mg/ml final konsantrasyonda FTS içerisinde süspanse edildi ve 37 °C'da karışmaya bırakıldı. Mikroküre lerden serbestleşen DNA spektrofotometrik olarak ölçüldü.

Mikroküre lerin DNA tutma etkinlikleri, kullanılan kitozan konsantrasyonuna bağlı olarak artış gösterdi. Buna karşın, bu mikroküre lerin DNA tutma kapasitesinde düşme saptandı. Kullanılan DNA moleküllerinin konformasyonu da mikroküre lerin DNA tutma etkinlikleri üzerinde etkili oldu. Doğrusal ve kırılmış SS-DNA'lar ile

hazırlanan mikroküre lerin DNA tutma etkinlikleri halkasal plazmid DNA'lar ile hazırlanan örneklere göre daha yüksek bulundu. Mikroküre lerden serbestleşen DNA miktar ve oranları kullanılan kitozan konsantrasyonuna bağlı olarak azalma gösterirken, DNA miktarına bağlı olarak artış gösterdi. Küçük molekül ağırlıklı plazmid DNA molekülleri, büyük molekül ağırlıklı plazmidlere ve doğrusal salmon sperm DNA'ya göre daha hızlı serbestleşti. Glutaraldehit ile güçlendirilen mikroküreler yıkılmaya karşı daha dirençli bulundu. Elektroforetik analizler kitozan mikrokürelerde tutulan DNA moleküllerinin yıkılmadan korunduğunu gösterdi.

30. Nisergolin için HPLC İle Miktar Tayini Yöntemi Geliştirilmesi Ve Analitik Yöntem Validasyonunun Uygulanması

Deniz ÇIKLA YILMAZ
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Güler YALÇIN
Kabul Tarihi : 16.07.2003
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Bu çalışmada Nisergolin'in bozunma ürünü ve safsızlıklarından kantitatif olarak ayrıldığı miktar tayini yöntemi ters fazlı yüksek performanslı sıvı kromatografisi kullanılarak geliştirildi. NIC'in tablet formundan miktar tayini yapıldı ve analitik yöntem validasyonunun gerektirdiği testler uygulandı.

Çalışmada hareketli faz olarak, 4 mM OSASS ve 6 mM TBAHS içeren 0,10 M NH_4 Ac çözeltisi (pH: 5,9) / ACN (62:38), Phenomenex Luna C18 (2) 4,6 x 250 mm, 5 µm özellikte kolon, Diod Dizi Detektör λ=285 nm (bant genişliği: 4nm) kullanıldı.

Geri kazanım % 95 güven düzeyinde % 100,33 $\pm$ 1,67'dir. 0,062 x 10^{-5} M – 9,290 x 10^{-5} M konsantrasyon aralığında doğrusallık bulundu (r^2 = 0,9999). Gün içinde tekrarlanabilirlik testinde NIC pik alanı değerlerinin bağıl standart sapması 0,207, miktar tayini sonuçları farklı analizci ve farklı cihaz kullanarak tekrar edildiğinde % 99 güven düzeyinde sonuçların birbirinden farklı olmadığı bulunmuştur. Sağlamlık testinde, yöntemin kolon değişikliği ve hareketli faz bileşeninin pH sında ± 0,1 birim değerinde yapılan değişiklikliğinden etkilenmediği, fakat hareketli faz oranında yapılan değişiklikten sistem uygunluk parametrelerinin etkilendiği gözlenmiştir. Sistem uygunluk testleri için NIC pikine ait parametreler, k' = 2,350 (kapasite faktörü), T = 1,139 (kuyruklanma faktörü), R= 2,920 (5-CN ve NIC arasındaki ayırma gücü) olarak hesaplandı.

31. Nisergolin'in Safsızlıkları Olan 10-Metoksi-6-Metilergolin-8β-Metanol-5-Bromo-3-Piridinkarboksilat (1-DN) ve 10-Metoksi-1,6 Dimetilergolin- 8β-Metanol-5-Kloro-3-Piridinkarboksilat (5-CN) İçin Yüksek Basınçlı Sıvı Kromatografisi Ve DİOD Dizi Dedektör Kullanılarak Miktar Tayini

F. Nuray YÜKTAŞ
Tez Danışmanı : Güler YALÇIN
Kabul Tarihi : 16.07.2003
Analitik Kimya Anabilim Dalı

Nisergolin'in safsızlıkları olan 10-metoksi-6-metilergolin-8β-metanol-5-bromo-3-piridinkarboksilat (1-DN) ve 10-metoksi-1,6-dimetilergolin-8β-metanol-5-kloro-3-piridinkarboksilat (5-CN) için yüksek basınçlı sıvı kromatografisi ve diod dizi dedektör kullanılarak miktar tayini yöntemi geliştirildi.

Kromatografik koşullar: Kolon: Phenomenex, Luna, 5µm, C18 (2), 250 x 4,6 mm. Hareketli faz : 4 mM 1-oktansulfonikasit sodyum tuzu ve 6 mM tetrabutilamonyum hidrojen sülfat içeren 0,1 M amonyum asetat (pH : 5,9) / asetonitril; 1-DN için (62 : 38); 5-CN için (64 : 36). Akış hızı: 1,0 ml / dak. Dedektör: Agilent 1100 Model DAD, λ : 285 nm, bant genişliği : 4 nm.

1-DN :

Konsantrasyon aralığı : 0,032. 10^{-5} M – 3,828. 10^{-5} M, y = 116,88x + 0,2773 (r^2 = 0,99989); dedeksiyon limiti : 0,012. 10^{-5} M; kantitatif tayin limiti : 0,041. 10^{-5} M.

5-CN :

Konsantrasyon aralığı : 0,034. 10^{-5} M – 4,092. 10^{-5} M, y = 104,24x + 0,7486 (r^2 = 0,99996); dedeksiyon limiti : 0,014. 10^{-5} M; kantitatif tayin limiti : 0,046. 10^{-5} M.

Geri kazanım 1-DN için % 100,65 ve 5-CN için % 100,32 dir. 30 mg NIC / tablette bulunan 1-DN miktarı 209,65 µg / tablettir (% 0,70). 30 mg NIC / tablette bulunan 5-CN miktarı 27,62 µg / tablettir (% 0,09).

32. Trombositlere Taksol'ün Etkisi

Ayşe Seda KANMAZ DEMİRCİOĞLU
Tez Danışmanı : Prof Dr. K. Turay YARDIMCI
Kabul Tarihi : 15.08.2003
Biyokimya Anabilim Dalı

Taksol antikanser bir ilaç olup mikrotübüller üzerinden etki göstererek hücre mitozunu engellemektedir.

Son yıllarda Taksol intraarteriyel stent kaplanmasında kullanılarak, subakut tromboz ve neointimal hiperplaziye bağlı olarak gelişen restenozisi önemli ölçüde azaltmıştır. Subakut trombozun oluşumunda trombosit aktivasyonu ve agregasyonu önemlidir. Bu çalışmada Taksol'ün fibrinojen reseptörü GpIIb\IIIa (glikoprotein IIb\IIIa) ve trombosit aktivasyonu üzerine etkileri flov sitometrede incelendi. Ayrıca Taksol'ün trombosit agregasyonuna in vitro etkisi agregometrede çalışıldı. Çeşitli Taksol konsantrasyonlarında ADP (adenozin difosfat), kollagen ve adrenalin agonistleri kullanılarak Taksol'ün trombosit agregasyonu üzerindeki etkisi incelendi. Taksol, artan konsantrasyonlarına bağlı olarak agonistlerle indüklenen primer ve sekonder trombosit agregasyonunu inhibe etmiştir.

Flov sitometrik analizler için yedi sağlıklı olgudan kan 1/9 oranında sitratlı tüplere alındı. PRP tam kanın 150 g de 15 dakika santrifügasyonu ile elde edildi. Trombosit aktivasyonu çalışmak için trombosit aktivasyon markeri olan CD42b (GpIb) antikoru, Taksol'ün fibrinojen reseptörü GpIIb\IIIa üzerindeki etkisini incelemek üzere CD61 (GpIIIa) antikoru kullanıldı.

Farklı Taksol konsantrasyonlarında tam kandaki trombositlere bağlanan CD61 antikor yüzdesi önemli oranda düşmüştür. Aynı şekilde tam kandaki trombositlere bağlanan CD42b antikor yüzdesi de düşmüştür (aktivasyon artmıştır).

PRP (platelet rich plasma) deki trombositlere bağlanan CD61 ve CD42b antikor yüzdeleri, PRP'nin farklı Taksol konsantrasyonlarıyla inkübasyonundan sonra düşme göstermiştir.

Sonuç olarak bu çalışmada, Taksol'ün trombosit aktivasyonunu arttırırken trombositlere bağlanan %CD61 düzeyini düşürdüğü gözlenmiştir. Bu bulgu Taksol'ün trombosit aktivasyonunu arttırırken fibrinojen bağlanma bölgesi GpIIIa yı bloke ettiğini düşündürmektedir. Taksol'ün ADP, kollagen, adrenalin indüklü trombosit agregasyonunu inhibe etmesi de bu düşünceyi doğrulamaktadır.

33. Kuşburnu Ve Kakaonun Antioksidan Aktiviteleri Üzerine Araştırmalar

Hasan KILIÇGÜN
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Dehen ALTINER
Kabul Tarihi : 19.08.2003
Biyokimya Anabilim Dalı

Çalışmamızda kakao ve kuşburnu türlerinden *Rosa canina* ve *Rosa rugosa*'nın CCl_4-indüklü lipid peroksidasyonunu, protein oksidasyonunu inhibe edici etkisini ve glutatyon düzeyine etkisini incelemeyi amaçladık. Amacımıza yönelik *Wistar albino* sıçanlardan Kontrol I, Kontrol II, kakao, *Rosa canina* ve *rugosa* grupları oluşturuldu. Kontrol grupları standart pellet diyetle, kakao, *Rosa canina* ve *Rosa rugosa* grupları ise yemlerine sırasıyla %6'şar (w/w) kakao, *Rosa canina* ve *Rosa rugosa* katılmış diyetle 3 ay beslendiler. Kontrol I grubuna zeytinyağı, diğer gruplara tek doz CCl_4 uygulanmasından 2 saat sonra sıçanlar öldürüldü. Sıçanların plazma ALT ve AST aktiviteleri kit kullanılarak, plazma ve karaciğer lipid peroksit düzeyleri tiyobarbiturik asit testiyle, karaciğer protein oksidasyonu karbonil yöntemiyle, glutatyon düzeyi ise Ellman metoduyla ölçüldü.

Çalışmalarımızda kuşburnu türleri *Rosa rugosa*, *Rosa canina* ve kakaonun antioksidan aktiviteleri saptandı. İki kuşburnu türü de CCl_4'e bağlı olarak yükselen lipid peroksit ve glutatyon düzeylerini normal değerlere getirirken, karaciğer protein karbonil içeriğinde de anlamlı düşüşlere neden oldular. Ancak *Rosa canina*, *Rosa rugosa*'ya göre ALT ve AST aktivitelerini düşürmede daha güçlü bir etki gösterdi. Diğer taraftan kakao lipid peroksit ve glutatyon düzeylerini normal değerlere indirirken karaciğer protein karbonil içeriğini de düşürdü ve *Rosa canina* gibi plazma ALT ve AST aktivitelerini normal değerlere yaklaştırdı.

34. Bazı Alifatik-Aromatik İminlerin Ve Metabolik Ara Ürünlerinin İn Vitro Mikrozomal Metabolizmaları

Enis KAHVECİOĞLU
Tez Danışman : Prof. Dr. Mert ÜLGEN
Kabul Tarihi : 06.10.2003
Farmasötik Kimya (İlaç Metabolizması) Anabilim Dalı

Literatürde, iminlerin kimyasal ve metabolik oksidasyonu ile oluşan oksaziridinlerin çoğunun stabil olmayıp sonradan nitron ve amidlere dönüştüğü bildirilmiştir. Daha önce yapılan çalışmalarda N-alkil-α-arilnitronlara karşılık gelen oksaziridinlerin, N,α-arilnitronlara karşılık gelenlere göre daha stabil oldukları ileri sürüldüğünden mevcut çalışmamızda, kimyasal veya metabolik olarak stabil oksaziridin vermesi beklenen N-(4-nitrobenziliden)isopropilamin ve N-(4-klorobenziliden)isopropilamin bileşiklerinin karaciğer mikrozomal preparatları kullanılarak *in vitro* metabolizmasının çalışılması amaçlanmıştır.

Bu amaçla, substrat olarak kullanılacak olan iki imin, metanollü ortamda isopropilamin ve 4-nitro/klorobenzaldehit'in ısıtılması ile elde edilmiştir. Model olarak seçilen iminlere karşılık gelen oksaziridin, nitron ve amid metabolitleri de

literatürde mevcut metodları kullanarak sentezlenmiştir. Daha sonra iminlerin ve olası metabolitlerinin yapıları aydınlatılmıştır. Bu bileşiklerin birbirinden ayırıldığı bir zıt faz HPLC sistemi geliştirilmeye çalışılmış ve kimyasal olarak ön stabilite çalışması yapılmıştır. Mevcut sonuçlar bileşiklerin çoğunun stabil olmayıp kimyasal olarak bozunma ürünlerine dönüştüğünü göstermektedir. Tüm metabolitlerin birbirinden ayırıldığı uygun bir HPLC metodunun geliştirilmesini takiben, iminlerin *NADPH* ile takviye edilmiş karaciğer mikrozomal preparatları kullanarak *in vitro* metabolizmaları çalışılmış ve oluşan metabolitler aydınlatılmıştır

35. Amino Pirazol Türevi Bileşiklerin Sentezi Ve Yapılarının Aydınlatılması

Esin ÖZALTIN
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Kabul tarihi : 06.10.2003
Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

Nitro, azo ve etilenik grup içeren bileşikler çeşitli katalizörler varlığında hidrazin hidratla redüklenmektedir. Daha önceki araştırmamızda azo bileşiklerinin hidrazin hidratla redüksiyonu 50-60°C'de, etanollü ortamda katalizörsüz olarak yürütülmüştü. Amacımız oluşan aminleri daha önce uygulanan yöntemden daha yüksek verimle kazanmaktı.

Bu çalışmada dokuz farklı 3,5-dimetilpirazol türevi bileşik sentezlenmiş ve azo grupları etanollü ortamda minumum miktarda hidrazin hidratla kullanılarak oda temperatüründe redüklenmiştir. 4-Amino-3,5-dimetilpirazol en yüksek verimle 4-(fenilazo)-3,5-dimetilpirazol'den elde edilmiştir. Pirazol halkasının bir konumunda karbamoil,2-hidroksietil ve 4-metilfenilsülfonoil grubu içern azopirazollerin redüksiyonu sonucunda da 4-Amino-3,5-dimetil pirazol elde edilmiştir. Orijinal bileşik olan 4-(4-karbetoksifenilazo)-3,5-dimetil-1-(2-asetiloksietil)pirazol'ün azo grubunun redüksiyonu ile benzokain, 4-Amino-3,5-dimetil-1-(2-hidroksietil)pirazol ve 4-Amino-3,5-dimetil-1-(2-asetiloksietil)pirazol karışım halinde kazanılmıştır. 4-Amino-3,5-dimetil-1-(2-asetiloksietil)pirazol'ün yapısı NMR spektroskopisi ile tespit edilmiştir.

Sonuç olarak bu çalışmada azo bileşiklerinin hidrazin hidratla redüksiyonu incelenmiş ve yöntemin aminlerin sentezi için uygun olduğu saptanmıştır.

36. *Nigella Sativa* (Çörek Otu) Tohum Destek Tedavisinin Allerjik Rinit Hastalarının Hematolojik Parametreleri Ve Polimorf Nüveli Lökosit Fonksiyonları Üzerine Etkisinin *Ex Vivo* Araştırılması

Hülya IŞIK
Tez Danışman : Prof.Dr. Adile ÇEVİKBAŞ
Kabul Tarihi : 06.10.2003
Farmasötik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Çalışmamızda, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Allerji Bilim Dalı'na başvuran Allerjik Rinit tanısı konulan (n=12, yaş ort 34) hastaların allerjik rinit immunoterapisi öncesi, immunoterapi (30 gün), immunoterapi +*N. sativa* tohum desteği (2 gr/gün/oral/30 gün) sonrasının PNL fonksiyonları ve lenfosit alt grupları, sağlıklı gençlerde *N. sativa* tohum desteğinin PNL fonksiyonları ve hematolojik değerleri üzerine etkisinin araştırılması amaçlanmıştır.

PNL'ler ($1x10^7$ hücre/ml) EDTA'lı venöz kandan ficoll-hypaque gradiyent yöntemiyle ayrılmıştır. Fagositoz ve hücre içi öldürme aktivitesi tayininde Alexander ve ark.'nın (1968) yöntemi değiştirilerek kullanılmıştır.

İmmunoterapi öncesi allerjik rinitli hastaların fagositik aktivitesi ve hücre içi öldürme aktivitesi düşük bulunmuştur.

Allerjik rinit immunoterapisi uygulanan hastaların fagositik aktivitesi immunoterapi öncesine göre anlamlı olarak artmıştır ($p<0.001$).

Allerjik rinit immunoterapisi ile birlikte *N. sativa* tohumu desteği uygulanan hastaların fagositik aktivite ve hücre içi öldürme aktivitesi immunoterapi öncesi değerlere göre anlamlı olarak artmıştır ($p<0.001$, $p<0.01$).

Allerjik rinit immunoterapisi+*N. sativa* tohumu desteği uygulanan hastaların fagositik aktivitesi yalnız immunoterapi uygulanan hastaların fagositik aktivitesine göre anlamlı olarak artmıştır ($p<0.01$). Hücre içi öldürme aktivitesindeki artış anlamlı bulunmamıştır.

N. sativa tohumu desteği (2 gr/gün/oral/30 gün) alan sağlıklı genç (n=8, yaş ort.23) PNL'lerinin fagositik aktivite ve hücre içi öldürme aktivitesi *N. sativa* destek öncesi değerlere göre anlamlı olarak artmıştır ($p<0.001$, $p<0.01$).

Allerjik rinit immunoterapisi lenfosit alt gruplarından CD8 sayısını anlamlı olarak azaltmıştır ($p<0.05$). Allerjik rinit immunoterapisi+*N.sativa* desteği alan hastalarda CD8 sayılarında yalnız immunoterapi alanlara göre anlamlı bir artış görülmüştür ($p<0.05$).

Sonuç olarak çalışmamızda; *N. sativa* tohumu desteği ile allerjik rinitli hastaların tedavisine immunoterapik bir yaklaşım getirilmiştir.

37. Gram Negatif Çomaklarda Genişlemiş Spektrumlu Ve Kromozomal İndüklenebilir Beta-Laktamaz Varlığının Saptanmasında Farklı Yöntemlerin Etkinliğinin Karşılaştırılması

Ayça DAĞLAR SAYAN
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr. Ümran SOYOĞUL GÜRER
Kabul Tarihi : 06.10.2003
Farmasötik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Hastaneden soyutlanan gram negatif bakterilerde genişlemiş spektrumlu beta-laktamaz (GSBL) ve indüklenebilir beta-laktamaz (İBL) üretimine bağlı antibiyotik direnç oranlarının belirlenmesi hem tedavi başarısı hem de antibiyotik direnç durumunun bilinmesi açısından önemlidir. Bu amaçla çalışmamızda çeşitli klinik örneklerden soyutlanan 143 gram negatif bakteride GSBL varlığı Çift Disk Sinerji Yöntemi (ÇDSY), Üç Boyutlu Yöntem (ÜBY), Tarama ve Fenotipik Doğrulama Yöntemleri (Disk Difüzyon ve Minimal İnhibitör Konsantrasyon: MİK) ile karşılaştırılarak; İBL varlığı ise disk yakınlaştırma yöntemi (DYY) ile araştırılmıştır.

Çalışmamızda GSBL saptanmasında indükleyici antibiyotik olarak amoksisilin-klavulonik asit, İBL saptanmasında ise imipenem, her iki yöntemde hedef antibiyotik olarak da sefotaksim, sefepim, seftazidim, sefoperazon ve aztreonam kullanılmıştır.

Gram negatif çomakların 102'sinde (%71.3) GSBL varlığı saptanmıştır. Toplam 102 GSBL pozitif suşun arasında 82'si (%80.4) MİK yöntemi, 60'ı (%58.8) disk difüzyon yöntemi, 37'si (%36.3) ÇDSY, 12'si (%11.8) ÜBY, 10'u (%9.8) tarama yöntemi ile saptanmıştır.DYY ile suşların 21'inde (%14.7) İBL, 19'unda (%13.3) ise stabil dereprese mutantlar saptanmıştır.

Sonuç olarak; en yüksek GSBL pozitifliği Fenotipik Doğrulama Yöntemlerinden biri olan MİK yöntemi ile saptanmıştır ($p<0.001$).

38. Kitozanın Viral Antijenleri Taşıyıcı Olarak Potansiyelinin İn Vitro Koşullarda Değerlendirilmesi

Mehmet KARAASLAN
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr. Kadir TURAN
Kabul tarihi : 31.10.2003
Farmasötik Biyoteknoloji Anabilim Dalı

Peptid ilaçlar ve aşılar gibi makromoleküllerin kontrollü serbestleşmesini sağlamak amacıyla, kitinin deasetiasyonu ile elde edilin kitozan [(1-4)-2-amino-2-(β)-D-glukoz] polimerleri ile oluşturulan partiküler sistemler üzerinde yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Bu bağlamda yaptığımız çalışma kapsamında, kitozan mikroküre ve boncuklara yüklenen influenza virüslerinin ve model antijen olarak kullanılan BSA'nın serbestleşme özellikleri incelendi.

İnfluenza virüsleri (A/PR/8/34-H1N1) embriyonlu tavuk yumurtalarının allantoik keselerinde üretildi ve sukroz gradienti santrifüjlemesi ile saflaştırıldı. Kitozan mikroküreler koaservasyon, boncuklar ise iyonotropik jelleşme metodu ile hazırlandı. Mikropartiküller influenza viral antijenleri ve BSA ile adsorpsiyon yöntemiyle yüklendi. Bir kısım örneklerde ise viral antijenler, mikrokürelerin koaservasyon metodu ile hazırlanması esnasında enkapsüle edildi.

Mikropartiküllerin antijen tutma etkinlikleri adsorbe olmamış virüslerin ya da BSA'nın, hemaglutinasyon testleri ve/veya Bradford metodu kullanılarak ölçülmesi ile belirlendi. L-kitozan ile hazırlanan mikropartiküllerin, M-kitozan ile hazırlananlara göre daha yüksek tutma etkinliğine sahip olduğu ortaya kondu. Ayrıca, mikroküre ve boncukların yüklendiği ortam pH'sının antijen tutma etkinliğini etkilediği görüldü. Genellikle, asidik pH'da yüklenen mikropartiküllerin tutma etkinliği bazik pH'da yüklenenlere göre daha yüksek bulundu. Diğer taraftan, pH 9'a ayarlı TPP çözeltisi içerisinde oluşturulan boncukların pH 6'ya ayarlı TPP çözeltisi içerisinde oluşturulanlara göre daha etkin bir şekilde yüklendiği ortaya kondu.

Serbestleşme deneylerinde, kitozan mikropartiküllere adsorbe olan antijenlerin serbestleşme özelliklerinin mikropartiküllerin oluşturulmasında ve yüklenmesinde izlenen prosedürlere göre değiştiği gözlendi. Elde edilen sonuçlar, mikroküre ve boncukların antijen serbestleştirme özelliklerinin formülasyon koşullarının değiştirilmesi ile kontrol edilebileceğini gösterdi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TIP FAKÜLTESİ

A. DOKTORA TEZLERİ

39. Presbiakuzide Orta Latans İşitsel Uyarılmış Potansiyeller

Günay KIRKIM
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Nevma Madanoğlu
Kabul tarihi: 17.02.2003
Kulak Burun Boğaz (Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları) Anabilim Dalı

Bu çalışmada, presbiakuzili 2 grup olguda, fonetik dengeli kelimeler ve cümlelerle elde edilen performans-şiddet fonksiyonları ile işitsel uyarılmış orta latans davranım odyometrisi (MLR) bulguları arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Konuşmayı anlama puanı normal (%80-100) 15 presbiakuzili ve konuşmayı anlama puanı düşük (%80'in altında) 15 presbiakuzili olmak üzere iki çalışma grubunun bulguları ile iki kontrol grubunun bulguları karşılaştırılmıştır.

Birinci kontrol grubu, çalışma grubundaki olgularla yaş ve cinsiyetin bire bir eşlendiği normal işiten 15 olgudan oluşmaktadır. İkinci kontrol grubu ise, yüksek frekanslara doğru artan işitme kayıplı, yaşları 20-35 arasında, çalışma grubu ile cinsiyetin bire bir eşlendiği genç kontrol grubudur.

Olgular, saf ses davranım odyometrisi, cümle-kelime şiddet performans testi ve işitsel uyarılmış orta latans odyometrisi ile değerlendirilmiştir.

Çalışma sonucunda, konuşmayı anlama puanı normal presbiakuzili grubun ve konuşmayı anlama puanı düşük presbiakuzili grubun, kelimeler ve cümlelerle elde edilen performans-şiddet fonksiyon bulguları ve MLR bulguları, normal işiten yaşlı kontrol grubun bulguları ile karşılaştırıldığında, konuşmayı anlama puanı düşük presbiakuzili grubun konuşma testi bulgularında ve MLR'de sadece Na latansında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Konuşmayı anlama puanı düşük presbiakuzililerde, hem konuşma testlerinde hem de MLR Na latansındaki farklılığın nedeni, bu grupda nöral etkilenmenin daha fazla olmasına bağlı olabilir. Presbiakuzililerde periferal ve santral etkilenmenin değerlendirilebilmesi için, objektif bir test olan MLR Na latansının tesbit edilmesi, subjektif bir test olan konuşma testlerinden şiddet-performans fonksiyonunun tesbit edilmesine tercih edilebilir.

Anahtar kelime: Presbiakuzi, konuşmayı anlama puanı, işitsel uyarılmış orta latans davranım.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

40. Akut Kronik Hepatit B İnfeksiyonlu Hastalarda Hepatit B Virüsü X Genindeki Mutasyonlarının İncelenmesi Ve Klinik İlişkisinin Araştırılması

Pınar UYSAL ONGANER
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Ayşe ÖZER
Kabul Tarihi : 12.03.2003
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

HBV infeksiyonunun ciddi seyirli olması, kronikleşmesi ve tedaviye yanıtsız kalması konağın dışındaki etkenlerle de ilişkilendirilmektedir. Ülkemizde yaklaşık %8 oranında taşıyıcı popülasyonu bulunan HBV genomunda prekor- kor ve X bölgelerinde saptanan bazı mutasyonlar özellikle Akdeniz ülkelerinde sık görülen, HBeAg'nin sentezini önleyerek virüsün konağın bağışıklık sisteminden kurtulmasına neden olan A1896 mutasyonu bu durumlardan sorumlu tutulmaktadır. HBV genomunda oluşan her tip mutasyon virüsün yapı ve yaşam döngüsünü etkileyeceğinden infeksiyon oluşturma sürecinden başlıyarak tedavi seçeneğine kadar etkili olacağı açıktır.

Bu çalışmada, akut ve kronik hepatit B infeksiyonlu hastalar seçilerek X genine ait baz dizilerindeki olası değişikliklerin saptanması amaçlamıştır. Genotipleri belirlenen 50 hastanın; X ve bu bölge ile üstüste gelen prekor-kor bölgeleri özgün primerler kullanılarak çoğaltılmış ve dizi analizi reaksiyonları ile baz dizileri belirlenmiştir. 42 olguda genotip **D** (% 84), 6 olguda ise genotip **A** (% 12) saptanmıştır. Genotipleri belirlenen olguların prekor-kor bölgelerinde belirlenen mutasyonlar şu şekildedir: 19 olguda (% 61) 1858. nükleotitteki sitozinin timidine (C→T) ,17 olguda (% 55) Akdeniz Ülkelerinde yaygın olarak görülen 1899. nükleotitteki guaninin adenine (G→A) dönüştüğü saptanmıştır. Sitozinin timine (C→T) değişmesiyle oluşan 1856. nükleotitteki mutasyon 5 olguda (% 16), 1862. nükleotitteki guaninin timine (G→A) dönüştüğü ise 2 olguda (% 6.4.) belirlenmiştir. 1 olguda (% 3.2) 1896. nükleotitteki guaninin adenine (G→A) dönüşmesiyle oluşan prekor stop kodon mutasyonu saptanmıştır. 1762. nükleotitteki adeninin timine (A→T) değişimi ve 1764. nükleotitteki guaninin adenine (G→A) değişimiyle belirlenen kor bölgesi mutasyonları 1 olguda (% 3.2) bulunmuştur. Dizi analizi çalışmaları sonucu genotipleri belirlenen olgularda, HBV X gen bölgesinde 12 değişik mutasyon, 4 farklı insersiyon tanımlanmıştır.

HBV'nin Türk toplumundaki heterojenitesine moleküler düzeyde açıklık getirmeyi amaçladığımız bu çalışmada, literatür ile uyumlu sonuçlara ek olarak

prekor, kor ve X bölgelerinde bugüne kadar yayınlanmamış nokta mutasyonların varlığı da saptanmıştır.

41. Sıçanda Endotoksemiye Bağlı İnce Barsak Kontraktilite Değişiklikleri Ve Reaktif Oksijen Metaboliti Oluşumu Üzerine α-Melanosit Stimülan Hormon (α-MSH)'un Etkileri

Berna K. OKTAR
Tez Danışmanı : Prof.Dr. İnci ALİCAN
Kabul Tarihi : 17.03.2003
Fizyoloji Anabilim Dalı

Çalışmada sıçanda endotoksine bağlı ince barsak hasarı, motilite değişiklikleri ve periton kaynaklı uyarılmış nötrofillerden serbestlenen reaktif oksijen metabolitleri (ROM) üzerine α-MSH'nın etkilerini araştırmak amaçlanmıştır. Lipopolisakkarit (LPS; 20 mg/kg) veya serum fizyolojik (kontrol) veya LPS öncesi α-MSH (2.5-50 µg/sıçan) uygulanan sıçanlar LPS'den 4 saat sonra öldürüldüler. Farklı gruplarda, orta-ileumdan hazırlanan longitudinal kas striplerinin *in vitro* organ banyosunda karbakol (10^{-10}-10^{-3}M)'e yanıtları poligraf aracılığıyla kaydedildi. Farklı deneyde, sıçanların periton sıvısından izole edilen nötrofil süspansiyonlarına, LPS (1-20 µg/ml) veya LPS 5 µg/ml (LPS-5) ile birlikte PMA (1 µM) veya LPS-5+PMA varlığında α-MSH (10^{-12}-10^{-6}M) eklendi. Nötrofillerdeki ROM'lerinin ölçümü kemiluminesans (KL) yöntemi ile yapıldı. LPS grubunda ince barsak transit indeksi (%) kontrole göre anlamlı derecede gecikti ($p<0.05$) ve makroskopik lezyon skorları da kontrole göre anlamlı şekilde arttı ($p<0.01$), bu etkiler α-MSH tedavisiyle değişmedi. LPS grubunda artan doku yaş ağırlıkları ($p<0.05$), α-MSH (2.5 µg/sıçan) tedavisiyle anlamlı şekilde azaldı ($p<0.01$). LPS grubu kas striplerinde, karbakol'e (10^{-6}M) bağlı kasılma cevabı kontrolden düşük bulunurken ($p<0.05$), bu etki α-MSH varlığında değişmedi. LPS'nin 5 µg/ml dozu, luminol-aracılı KL ölçümlerini kontrole göre anlamlı şekilde arttırdı ($p<0.05$), bu artış ortama PMA eklenmesiyle daha da yükseldi ($p<0.001$). α-MSH'nın artan konsantrasyonları bu etkiyi değiştirmedi. LPS-5+PMA grubunda lusigenin-aracılı KL ölçümleri kontrole göre anlamlı şekilde arttı ($p<0.01$), bu artış α-MSH'nın (10^{-8}M ve 10^{-6} M) ortama eklenmesi ile belirgin şekilde azaldı ($p<0.01$). Ayrıca, α-MSH (10^{-9}M ve 10^{-6}M) ksantin-ksantin oksidaza bağlı lusigenin-aracılı KL ölçümlerinde süperoksit anyonu oluşumunu azalttı (sırası ile; $p<0.05$ ve $p<0.01$). Bu verilere göre α-MSH, LPS'ye bağlı ince barsak kontraktilite ve motilite değişiklikleri ile makroskopik hasar üzerine anlamlı bir etki göstermemekle birlikte, uyarılmış nötrofillerden süperoksit üretimini inhibe etmektedir.

42. Endotel Hücrelerinde 17β-Estradiol'un Akut Etki Mekanizmasının Araştırılması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Nurperi HIZAL ONARAN
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Kaya EMERK
Kabul tarihi : 21.04.2003
Biyokimya Anabilim Dalı

Deneysel ve klinik çalışmalar estrojenin damar yapısı ve fonsiyonları üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermektedir. Estrojenlerin gen transkripsiyonunu modüle ederek uzun sürede etki gösterdikleri bilinmesine karşın, son yıllardaki çalışmalar E2' nin hızlı ve nongenomik etkileri de olduğunu ortaya çıkarmıştır. Estrojenin bu etkilerini membranda varlığı henüz kanıtlanmamış estrojen reseptörü aracılığı ile hücre içi sinyal ileti yolaklarının aktivasyonu vasıtasıyla gerçekleştirdiği ileri sürülmekle beraber bu etki mekanizması tam olarak bilinmemektedir. Bu çalışmada, endotel hücrelerde estrojenin hızlı sinyal ileti mekanizmasına ışık tutmak amacıyla, 17 β-estradiol' ün (E2) tirozin kinaz yolu aktivasyonu üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Akut E2' nin tirozin fosforilasyonu üzerindeki etkisi, insan göbek kordon ven endotel hücre (HUVEC) kültürlerinin E2, genistein veya tamoksifen ile inkübasyonundan sonra elde edilen hücre lizatlarında immünblotting yöntemi ile araştırıldı. İlaveten E2' nin fosfolipaz C gama (PLC γ)' nın tirozin fosforilasyonu üzerindeki etkisi, hücre lizatının anti-fosfotirozin antikor ile immunpresipite edilmesinden sonra anti- PLC γ antikoru kullanılarak incelendi. E2' nin MAPK aktivitesi üzerindeki etkisi ise anti-aktif MAPK antikoru kullanılarak tespit edildi.

Bulgularımızda 5 dakika 100 nM E2 ile inkübe edilmiş endotel hücre kültürlerinde, genomik etki ile bağdaşmayan bir hızda ~120 ve 65 kDa'luk proteinlerin tirozin fosforilasyonunun arttığı bu etkinin tirozin kinaz inhibitörü genistein veya estrojen reseptör antagonisti tamoksifen ile azaldığı görülmektedir. Bulgularımız aynı zamanda estrojenin PLC γ' nın tirozin fosforilasyonunu artırmadığını göstermektedir. MAPK (ERK1,2) aktivitesi üzerindeki çalışmalarda ise E2 ve EGF'nin MAPK fosforilasyonunu artırdığı genistein ve tamoksifen bu artışı bloke ettiği saptanmıştır.

Sonuçlarımızdan E2 ile akut olarak uyarılmış endotelde tirozin fosforilasyonu artan proteinlerin sinyal ileti yoluna ait proteinler olabileceği söylenebilir. Bununla birlikte PLC γ' nın aktivasyonunun E2' nin akut sinyal ileti yolunda rolü olmadığı görülmektedir. HUVEC' te E2' nin akut etkisi ile tirozin fosforilasyonu artan bu proteinlerin saflaştırılması ve karakterizasyonu endotel

hücrelerde estrojenin akut etkisinde aktive olan sinyal ileti yolunun açıklanmasına ışık tutabilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

43. Birinci Sağlık Projesi'nin İstanbul'da İlk Basamak Sağlık Kuruluşlarında Sunulan Sağlık Hizmetinin Kalitesine Etkisinin Değerlendirilmesi

Berna EREN
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Şanda ÇALI
Kabul Tarihi : 15.09.2003
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

İstanbul ilinde 4 ilçede yürütülmüş olan Birinci Sağlık Projesi çalışmalarının, bu ilçelerde bulunan birinci basamak sağlık kuruluşlarında sunulan hizmetin kalitesine etkisini değerlendirmek amacıyla, 2000 yılının Şubat ayında bir durum analizi çalışması yapılmıştır. Bu kesitsel araştırma, 4 proje ilçesi ile kontrol olarak seçilen 5 ilçede, rastgele örneklem ile seçilen 59 birinci basamak sağlık kuruluşunda yürütülmüştür.

Araştırmada özel olarak geliştirilmiş 2 ayrı veri toplama aracı kullanılmıştır. Birinci basamak sağlık kuruluşlarının altyapı yeterliliğini değerlendirmek üzere hazırlanmış "Birinci Basamak Sağlık Kuruluşu Gözlem Listesi", araştırmaya katılan 59 sağlık kuruluşu için, kurumlar ziyaret edilerek doldurulmuştur. Birinci basamak sağlık kuruluşlarına başvuranların sağlık kuruluşu hakkındaki izlenimleri ve aldıkları hizmetten memnuniyetlerinin tespit edilmesini amaçlayan "Başvuran Memnuniyeti Anket Formu", araştırmaya katılan sağlık kuruluşlarına başvuran 919 kişiye yüzyüze uygulanmıştır.

Birinci basamak sağlık kuruluşlarının yaptığı çalışmaların değerlendirilmesi için, bu kuruluşların bütün işlevleri göz önünde bulundurularak standartlar geliştirilmiştir. Geliştirilen her bir standarda göre sağlık kuruluşunun durumu ile bir hizmetin verilebilmesi için gerekli standartlar bütününün varlığına göre yeterlik değerlendirilmiştir. Buna göre, proje ilçeleri ile proje dışı ilçelerdeki sağlık kuruluşlarında sağlık kuruluşunun görünürlüğü, fiziki altyapısı, eğitim, poliklinik, bağışıklama, ana-çocuk sağlığı, aile planlaması, laboratuar hizmetlerinin altyapısı, hizmet içi eğitim ve yönetim hizmetleri bakımından araştırmacı tarafından oluşturulan yeterlik standartların karşılanamadığı görülmüştür. İstatistiksel olarak karşılaştırıldığında proje ilçelerinde bulunan sağlık kuruluşları ile proje dışı ilçelerde bulunan sağlık kuruluşları arasında bu standartlar açısından fark görülmemiştir.

Başvuranlara sağlık kuruluşundan aldıkları hizmet ile ilgili yöneltilen 8 izlenim sorusuna karşılık olarak, başvuranların sağlık kuruluşunun genel temizlik ve

düzeni; bekleme yerinin temizliği; sağlık personelinin davranışı; bilgi ve tecrübesi, ayırdığı zaman ve açıklamalarından duydukları memnuniyet ve genel izlenim bakımından proje ilçeleri ile proje dışı ilçeler arasında, proje ilçeleri lehine istatistiksel olarak önemli fark bulunduğu tespit edilmiştir.

Başvuranlar sağlık kuruluşu hakkındaki tüm izlenimsorularına %60.0 ve üzeri oranlarda "iyi" şeklinde cevap vermişlerdir. İstatistiksel olarak, başvuranların izlenimleri açısından proje ilçelerindeki sağlık kuruluşlarının lehine istatistiksel olarak önemli fark bulunduğu görülmüştür.

Sonuç olarak, başvuranların, proje ilçelerindeki sağlık kuruluşlarından, sağlık personelinden ve hizmetten memnun olduklarını ifade etmelerine rağmen, Birinci Sağlık Projesi'nin İstanbul ilinde uygulandığı ilçelerde temel sağlık hizmetlerini güçlendirme yolunda yapılan müdahaleler ile birinci basamak sağlık kuruluşlarının altyapı ve hizmet sunum yeterliğinde önemli bir değişim yaratamadığı görülmüştür.

44. Göğüs Cerrahisinde Ameliyat Olan Hasta Grubunda Primer (Birincil) Ve Sekonder (İkincil) Korunma İle Önlenebilecek Sorunların İrdelenmesi

Hasan Fevzi BATIREL
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Şanda ÇALI
Kabul Tarihi : 15.09.2003
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Göğüs cerrahisi müstakil bir cerrahi branş olarak, kalp hariç toraks içerisindeki bütün organlarla ilgilenmekte ve kendi hasta grubuna hizmet vermektedir. Primer korunma sağlığın geliştirilmesi ve spesifik korunma olarak sınıflandırılır. Primer korunma hastalık vücutta başlamadan önceki tedbirleri kapsamaktadır. Sekonder korunma ise erken tanı ve tedavi yöntemlerini içerir. Bu çalışma tanımlayıcı bir araştırmadır. Bu çalışmanın amacı 1995-2001 tarihleri arasında Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Cerrahisi anabilim dalına başvuruda bulunan ve ameliyathanede müdahale gerektiren hastaların primer ve sekonder korunma açısından irdelenmesidir. Bu süre içerisinde toplam 767 hasta ameliyat edilmiştir. Bu hastaların 419'unun (%55) kayıtlarına ulaşılarak sağlıklı özgeçmiş ve soygeçmiş bilgileri toplanabilmiştir. Bu hastalıklar arasında primer ve sekonder korunma yöntemleri ile önlenebilecek veya erken tanı ve tedavinin uygulanabileceği hasta grupları belirlenmiştir. Bunlar akciğer kanseri (n=172, %41), ve enfeksiyöz hastalıklar (bronşektazi, tüberküloz, ampiyem, kist hidatik [n=80, %19]) nedeniyle ameliyat edilen hastalar olarak belirlenmiştir. Hastaların 230/419'unda (%55) sigara öyküsü mevcuttur. Hastane masrafları bilgisine risk grubu kabul edilen kanser ve enfeksiyöz hastaların 130'unda ulaşılabilmiştir.

Verilerine ulaşılabilen 130 hastada ortalama hastane masrafı 2681 ± 3384$'dır. Medyan hastane masrafı ise 2054$'dır (82-26999). 130 hastanın masraf toplamı 348.594$'dır. Enfeksiyöz hastalığı olan kişilere yapılan toplam harcama 78.707$'dır. Sonuç olarak, göğüs cerrahisi branşında ekonomik kayıplar, hastalıkların azaltılması ve giderlerin iyileştirilmesi açısından primer ve sekonder korunma yöntemlerinin uygulanması çok önemlidir. Kişinin, toplumun ve çevrenin kontrolünün yanısıra, sağlık hizmetlerine ve personelinin eğitimine yapılacak olan yatırım bize daha sağlıklı bir toplum ve birey kazandıracaktır. Sigara içiminin azaltılması, medya ve toplum eğitim araçları kullanılarak mümkün olabilir.

45. Faktör V A4070G, Metilentetrahidrofolat Redüktaz A1298C Ve Plazminojen Aktivatör İnhibitörü-1 4G/5G Mutasyonlarının, Sebebi Açıklanamayan Gebelik Komplikasyonlarındaki Sıklığının Saptanması Ve Yorumlanması

Can ERZİK
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Kabul tarihi : 24.09.2003
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Tromboz yatkınlığı, kalıtımla ya da sonradan edinilen etkenlere bağlı olarak gelişen bir bozukluktur. Edinsel etkenlere maruz kalmanın önlenebilirliği ve patofizyolojinin açıklanmasında, çoğu zaman, tek bir grup etkenin yeterli olmaması, özellikle kalıtsal tromboz yatkınlığı ile araştırmaların ön plana çıkmasına neden olmuştur.

Gebeliğe bağlı, nedeni açıklanamayan hipertansiyon, preeklampsi, eklampsi, intrauterin gelişme geriliği, intrauterin fötus ölümü, plasenta dekolmanı gibi gebelikle ilişkili komplikasyonlar, anne ve fötus ölüm nedenlerinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu komplikasyonların gelişiminde endotel işlev bozukluğu, vazokonstriksiyon, plasenta iskemisi ve pıhtılaşma artışının rol oynadığı, bu etkenlerin uterusla plasenta arasındaki dolaşımın yetmezliğine yol açtığı gösterilmiştir.

Tromboza yol açan kalıtsal etkenlerden pıhtılaşma ve fibrin yıkım düzeneklerinde yer alan moleküllere ait kusurlar, gebelikle ilişkili bu bozukluklarda araştırılmaktadır. Bu çalışmada, tromboza yatkınlığı arttırdığı düşünülen kalıtsal etkenlerden, pıhtılaşma düzeneği içinde yer alan faktör V, metionin-homosistein döngüsünde görev yapan metilentetrahidrofolat redüktaz enzimi ve fibrin yıkımında düzenleyici görevi yapan plazminojen aktivatör inhibitörü-1 moleküllerine ilişkin kusurların, nedeni açıklanamayan komplikasyonlu ve sağlıklı gebelerdeki sıklığı, klinik ve demografik özelliklerle ilişkisi incelenmiştir.

İlerleyen yıllarda, riskli gebeliklerin erken dönemlerinde, kalıtsal tromboz yatkınlığı etkenlerine yönelik koruyucu tedaviler uygulanmasının rutin hale gelebileceği öne sürülmektedir. Bu tip çalışmaların, bu konuya katkı yapması beklenmektedir.

46. Ortaçağ Ve Rönesans Dönemi'nde Anatomi Tarihi

Raffi GÜRÜNLÜOĞLU
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Safiye ÇAVDAR
Kabul tarihi : 30.10.2003
Anatomi Anabilim Dalı

Bu tez çalışmasında klasik uygarlığın 5. yüzyıldaki çöküşünü takiben Ortaçağ ve Rönesans dönemlerinde anatominin tarihi ve gelişim süreci iki ana bölümde ele alınmıştır. Ortaçağ'ın başında antik Yunan etkisinin zayıflamasıyla tıbbın gelişiminde bir durgunluk dönemi başlar. Buna karşın Bizans Dönemi'nin dört ansiklopedicisi; Oribasius, Aetius Amida, Tralles'li İskender ve Paulus Aegineta; Hippocrates, Aristotales, Soranus ve Galen dönemine ait Grek-Romen tıbbının korunmasını sağlarlar. Constantinus Africanus'un etkisiyle 11. yüzyılda Salerno'da anatomi eğitimi, Copho'nun *"Anatomia Porci"* sindeki hayvan diseksiyonlarına dayanılarak verilmeye başlanmıştır. İlk defa, doktorlara kadavra üzerinde anatomik çalışma yapma hakkı İmparator II. Frederick tarafından, Salerno'da verilmiştir (1240). 1200 yılından Ortaçağ sonlarına kadar Avrupa'da 80 üniversite kurulmuş ve bunlardan Bologna, Montpellier, Paris ve Padova'da anatomi konusunda önemli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Ortaçağ'da, Henri de Mondeville, William of Saliceto (Saliceto'lu William), Lanfranchi ve Guy de Chauliac gibi seçkin cerrahlar, cerrahi kitaplarına bir anatomi bölümü eklemişlerdir. 14. ve 15. yüzyıllarda Bologna, anatomi öğreniminin merkezi olarak kabul edilir. İnsan diseksiyonunun tekrar ele alındığı Bologna'da Mondino de Luzzi anatominin gelişimine önemli katkılarda bulunur. Ortaçağ'daki ilk anatomik diseksiyonların, genellikle şüpheli ölümlerin nedenini öğrenme gibi adli tıp gerekçelerinden kaynaklandığı görülmektedir. Bu tarihsel çalışmanın II. bölümünde, Rönesans'da anatomi tarihi incelenmiştir. 15. yüzyılda sanatçılar, insan anatomisine gittikçe artan bir ilgi duymuştur. Bu sanatçıların başında anatomik diseksiyonda da usta olan Leonardo Da Vinci gelmektedir. Vesalius döneminden önce Berengario, Benedetti, Sylvius, Vidius, Eichmann, Battista Canano ve Estienne gibi pek çok anatomist, kadavra diseksiyonu sonucu gözlemlerine dayalı olarak anatominin ilerlemesine katkıda bulunmuşlardır. 16. yüzyılda anatomide liderliği Padova ele geçirmiştir. Padova Üniversitesi'nin en ünlü temsilcisi Andreas Vesalius'tur. Eseri *"Fabrica"*, değerli ve pratik bir anatomi kitabıdır. Vesalius'tan sonra Padova Üniversitesi'nin anatomi

geleneğini Colombo, Fallopius, Fabricius, Casserio, Spigelius gibi önemli anatomistler sürdürmüştür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

47. Erişkinlerde Distorsiyon Ürünü Otoakustik Emisyonlarla (DPOAE) Frekans Çözülümünün İncelenmesi

Şengül TERLEMEZ
Tez Danışman : Prof.Dr. Ferda AKDAŞ
Kabul Tarihi : 19.11.2003
Kulak Burun Boğaz (Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları) Anabilim Dalı

Bu araştırmada kokleanın alçak ve orta frekanslardaki frekans çözünürlüğünü gözlemek için 1500 Hz ve 3000 Hz' de DPOAE ile *suppression* eğrisi oluşturulması amaçlanmıştır. Normal işitmeye sahip 15 yetişkin denek üzerinde *suppression tuning* eğrisi oluşturulmuştur. DPOAE 'ları uyandıracak f_1 - f_2 tonlarıyla f_3 aynı anda verilmiştir. f_3 'ün şiddeti DP amplitüdü belirlenen kriterdeki miktarın altına düşene kadar arttırılmıştır. Temel tonlar olan f_1 ile f_2 arasındaki oran 1.22' dir. DPOAE amplitüdünde 6 dB' lik azalma gösteren baskılayıcı seviyesi kriterine ulaşmak için gerekli olan baskılayıcı seviyesi, frekansın fonksiyonu olarak işaretlenerek *suppression tuning* eğrisi oluşturulmuştur. Baskılayıcı frekansı ve seviyesi f_2' nin 1 ½ oktav altı ile ½ oktav üstü arasındaki bir aralıkta ayarlanmıştır. *Suppression tuning* eğrisinden elde edilen Q_{10}, alçak ve yüksek frekans eğimi değerleri arasındaki farklılıkların değerlendirilmesi, SOAE' ların varlığı durumunda bu değerler üzerine etkisinin incelenmesi, *tuning* eğrisinin en uç noktasının frekansının belirlenmesi yoluyla DPOAE'ların kaynaklandığı yeri tespit etmek amaçlanmıştır. SOAE'ları olan kulaklardan elde edilen eğrilerin şekli, SOAE' ları olmayan kulaklardan elde edilen *suppression* eğrisi ile farklılık göstermemiştir.Elde edilen *tuning* eğrileri, VIII.sinir fizyolojik ve psikoakustik *tuning* eğrileri ile benzer özellikleri göstermiştir.SOAE'lerin varlığı, suprese olmayan DPOAE'ların amplitüt değerlerini özellikle f_2=1500 Hz'de etkilese de, *suppression tuning* eğrilerinin özellikleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkide bulunmamıştır. Araştırmamızda *tuning* eğrisinin uç noktasının 2 f_1-f_2 DP noktası yerine f_2 frekansına daha yakın olduğu bulunmuştur. Koklear çözülümün araştırıldığı frekanslar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmasa da frekans arttıkça alçak ve yüksek frekans eğiminin ve Q_{10} değerinin arttığı bulunmuştur. DPOAE *suppression tuning* eğrileri, insandaki işitme sisteminin koklear çözülümünün değerlendirilmesinde noninvaziv bir tekniktir.Klinik uygulamalarda kullanılabilmesi açısından, *suppression tuning* eğrisini oluşturmak için gereken zamanın kısaltılması için *suppression* ölçümü için kullanımı daha kolay ve otomatize edilmiş bir yazılım geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

48. Türkiye'de Hasta Hakları Ve Yasal Temellerinin -Uluslararası Bildirgeler Çerçevesinde- Tıp Etiği Açısından İncelenmesi

Gürkan SERT
Tez Danışman : Prof.Dr. Şefik GÖRKEY
Kabul tarihi : 17.01.2003
Deontoloji Anabilim Dalı

İnsan haklarının önemli bir uzantısı olan hasta hakları ile ilgili ilk uluslararası belge Dünya Tıp Birliğinin 1981'de yayınladığı "Lizbon Bildirgesi"dir. Altı temel maddeden oluşan bildirgede; hastaların *-hekimini özgürce seçme hakkı, gizlilik hakkı, bilgilendirilme hakkı-* gibi temel hakları belirlenmiştir. Hasta hakları ile ilgili hazırlanan bir diğer uluslararası belge de Amsterdam Bildirgesidir. 1994'te yayınlanan Bildirgede temel hasta hakları daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Dünya Tıp Birliği, 1981 Lizbon Bildirgesini, 1995'te Bali'de tekrar gözden geçirerek yayınlamıştır. Lizbon Bildirgesinin 1995'te yayınlanan metni 1981'de yayınlanan metninden daha ayrıntılıdır. Daha sonraki dönemlerde ülkeler kendi içlerinde hasta haklarının sağlanması, ile ilgili bazı yasal düzenlemelere gitmiştir. Türkiye'de 1998'e kadar hasta hakları ile ilgili özel düzenleme olmadığından, hasta hakları kanun, tüzük ve yönetmeliklerdeki bazı maddelere dayanılarak sağlanmaya çalışılıyordu. 1998'de konu ile ilgili özel bir düzenlemeye (Hasta Hakları Yönetmeliği) gidilmiştir.

Tezde, İ.Ü., M.Ü. Hukuk Fakültesi, İstanbul Barosu, British Council, Amerikan Konsolosluğu Kütüphanelerinde, İ.Ü. Cerrahpaşa ve İ.Ü. Tıp Fakültesi Deontoloji/Tıp Tarihi ABD Kütüphanesi ve Arşivinde, bulunan konu ile ilgili kaynaklardan yararlanmanın yanısıra İnternet ortamında araştırma, Med-line taraması ile elde edilen bilgiler yardımıyla dünyada hasta haklarının gelişimi ile Türkiye'deki yansıması konularında değerlendirmeler yapılmıştır. Uluslararası belgelere *(Lizbon 1981, Amsterdam1994, Lizbon II 1995)* dayanılarak hasta haklarının etik ve hukuk boyutları incelenerek bu hakların Türkiye Cumhuriyeti Mevzuatında yer alış şekilleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Tezde, 1998 Hasta Hakları Yönetmeliğinin uluslararası Bildirgelere ve özellikle Amsterdam Bildirgesine uygun bir içeriğe sahip olduğu ve bazı eksiklere rağmen, Yönetmeliğin ulusal mevzuatta hasta hakları ile ilgili bazı eksiklikleri (onam alınması mahremiyet kayıtlara ulaşma hakları) giderdiği sonucuna varılmıştır.

49. İstanbul'daki Diyaliz Merkezlerinin Mevcut Durum Saptama Araştırması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Cengiz GÜL
Tez Danışman : Doç.Dr. Hande HARMANCI
Kabul Tarihi : 23.01.2003
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Bu çalışma İstanbul il sınırları içinde kamu ve özel diyaliz merkezinde, sistemin işleyişini anlamak, alt yapı, çalışan ve hizmeti alan hastalar açısından memnuniyet değerlendirmesi yapabilmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya mevcut 53 diyaliz merkezinin 28'i katılmayı kabul etmiştir. Bu merkezlerin 17'si özel diyaliz merkezi, 3'ü devlet hastanesi, 3'ü SSK hastanesi ve 3'ü de üniversite hastanesi diyaliz merkezleridir. Tüm merkezlerde toplam 412 hastaya ulaşılmıştır. 177 hasta anket uygulamasını kabul etmiştir. Ziyaret edilen seansta 205 çalışan ile görüşülmüştür. Bunların 115 tanesi çalışan tatmini anketini cevaplandırmayı kabul etmişlerdir.

Çalışmaya alınan çalışanların %76.5'i kadın, %23.5'i erkektir. Çalışmaya katılan hastaların % 57,9' u erkek, % 42,1'i de kadındır.

Çalışanların işyerlerinin fiziki özelliklerine ait memnuniyet puanlarını 100 puan üzerinden 54.05 ± 16.66 olarak tespit edilmiştir. Bu değer aritmetik ortalamanın üstünde olsa da düşüktür. Özel diyaliz merkezleri fiziksel yeterlilik açısından en üst seviyededir. Ancak çalışanların işlerine ait bazı özelliklerin yeterlilik puanlarına bakıldığında ise en düşük memnuniyet düzeyi özel diyaliz merkezlerine aittir. Buna rağmen işlerinden tatmin olma durumları ölçüldüğünde özel diyaliz merkezi çalışanlarının tatmin düzeyi diğer kurum çalışanlarının tatmin düzeylerine göre daha yüksektir. Ödüllendirme uygulamasının özel diyaliz merkezlerinde daha fazla olması da özel diyaliz merkezlerinin çalışan motivasyonu açısından daha duyarlı olduklarını düşündürmektedir.

Çalışmaya alınan hastaların toplam memnuniyet puanı 92.44 ±12.86 olarak bulunmuştur. Bu durum hasta memnuniyetinin diyaliz merkezlerinde üst düzeyde olduğuna işaret etmektedir. Özel diyaliz merkezlerinin memnuniyet puanlarının devlet+SSK ve üniversite+vakıf merkezlerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak hastaların tedavi olacakları merkezi seçmelerinde en etkili faktör "sosyal güvence nedeniyle sevk"tir. Bunun nedeni de diyaliz hizmetinin ülkemizde kamuya ait olması ve kamunun özel sektörden hizmeti satın alıyor olmasıdır. Diyaliz işlemi esnasında kullandıkları malzeme türü nedeni ile üniversite hastanelerinin klinik kalite konusunda daha özenli olduğu tespit edilmiştir.

Özel diyaliz merkezlerinin tamamında özel eğitim almamış hemşire olduğu saptanmıştır. Diyaliz merkezleri yönetmeliğine göre bu mümkün değildir. Bu durum merkezlerin günümüz koşullarında yeterli oranda denetlenmediğini düşündürmektedir.

Yönetici pozisyonda çalışanlar astlarının ekip çalışması yapmasını beklemezken, yönetici pozisyonunda olmayan çalışanlar da yöneticilerinin yönetim eğitimi almış olmalarını beklememektedir. Oysa günümüz sağlık yönetim sistemlerinde organizasyon, ekip çalışması ve yönetim eğitimi almış yöneticilerin varlığı gün geçtikçe önemini arttırmaktadır. Bu durum diyaliz merkezleri çalışanlarının toplam kalite yönetimi ve süreçlerinden uzak olduklarını düşündürmektedir. Nitekim araştırmanın yapıldığı dönemde bir merkez dışında hiçbir merkezin kalite çalışması yada kalite güvence belgelerinden herhangi birine sahip olma konusunda bir çalışmaya katılmamış olmaları bu görüşü desteklemektedir.

Günümüzde bekleyen önemli sorunların başında diyaliz merkezlerinin fiziksel niteliklerinin arttırılması, hizmetlerde kalite ve standardizasyon, iç ve dış müşteri beklentilerinin cevaplanabilmesi önemli bir sağlık yönetimi sorunu olarak karşımızda durmaktadır.

2000'li yıllara ulaştığımız bu dönemde sağlık yöneticilerinin temel hedefi kaliteli hizmet sunumu anlayışında kalite güvence sistemlerine dahil olabilmiş, modern altyapı ve teknoloji ile donatılmış diyaliz merkezlerine sahip olmak olmalıdır.

50. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçinde Yer Alan Hastanelerde Afet Yönetimine İlişkin Mevcut Durumun Değerlendirilmesi

Tülay AYTEKİN
Tez Danışman : Yrd.Doç.Dr. Sibel KALAÇA
Kabul Tarihi : 27.01.2003
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Bu araştırma İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan ve olağan üstü durumlarda hayati önem taşıyan hastanelerin; olası afete karşı ne ölçüde hazır olduklarının, nasıl bir örgütsel yapı ile hazırlandıklarının, olası afet durumuna yönelik hazırlık faaliyetlerinin ve afet yönetimine ilişkin mevcut durumlarının belirlenmesi amacı ile yapılmıştır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan hastaneler evren olarak seçilmiş olup sistematik örneklem yöntemi ile 94 hastane örneklem olarak belirlenmiştir. 50 Özel, 29 Kamu olmak üzere toplam 79 hastaneden yanıt alınmıştır.

Veriler Aralık 2002-Ocak 2003'de araştırmacı tarafından oluşturulan anket formunun yüz yüze görüşme metodu kullanılarak uygulanması ile toplanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kamu hastanelerinin %59'u, Özel-Vakıf hastanelerinin ise %60'ı olası afetlere karşı kısmen hazırlıklı olduklarını belirtmişlerdir. Kurumların %54'ünün afet yönetimi ile ilgili eğitim aldıkları, %65'inin afet planlarının olduğu, % 57'sinin afet tatbikat senaryosu bulunmadığı, %73'ünün afet tatbikatı yapmadığı, % 70'inin afet ekibi olduğu ve %65'inin de bu konu ile ilgili hizmet içi eğitim vermediği saptanmıştır. Özel-Vakıf hastanelerinin %39'unun malzemelerini sabitlemesine karşın, Kamu hastanelerinin %65'inin malzemelerini sabitlemediği görülmektedir. Afet anında çok önemli bir gereksinim olan yangın merdivenin kamu hastanelerinin % 22'inde olmadığı, var olan kamu hastanelerinin %23'ünde ise kapılarının açık olmadığı saptanmıştır.

Yapmış olduğumuz çalışmada hastanelerin büyük bir kısmında afet yönetimine gereken önemin verilmediği tespit edilmiştir. Hastanelerde afet yönetimine ilişkin gerekli tüm çalışma ve düzenlemeler yapılmalı ve afet yönetimi hizmetlerinin işlerlik kazanabilmesi için, hastane yöneticilerinin afet yönetimi konusuna önem vermesi gerekmektedir.

51. Yataklı Özel Bir Hastanede Çalışan Memnuniyetinin Ölçülmesi Ve Faaliyet Planlarının Oluşturulması

Sevilay UÇAR
Tez Danışman : Yard.Doç.Dr. Sibel KALAÇA
Kabul Tarihi : 18.02.2003
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

AMAÇ: Bu araştırma Herzberg yöntemine göre "Hijyen Faktörler" in,"Güdüleyici Etmenler" in çalışanlann iş doyumu üzerindeki etkisi, dağılımlarının bulunması amacıyla yapılmış tanımlayıcı tipte bir araştırmadır.

GEREÇ VE YÖNTEM: Tanımlayıcı tipte olan bu araştırmada veriler anket aracılığı ile toplanmıştır. 673 Kadrolu çalışan evren olarak seçilmiştir. 2001 yılı Mayıs ayında özel hastaneler statüsünde bulunan, 250 yataklı Vehbi Koç Vakfı Amerikan Hastanesi'nde uygulanmıştır. Taşeron ve Sözleşmeli doktorların da tepkisini ölçmek amacıyla 941 anket dağıtılmış, dağıtılan anketin 443 adeti geri dönmüştür.

Soruların cevaplandırılmasında 4'lü skala kullanılmıştır. 1 'den 4'e kadar artan memnuniyet derecesini gösteren skala IOO'lü skalaya çevrilirken 25 katsayısı ile çarpılmıştır.

Anket verileri SPSS programına girilerek kaydedilmiş, raporlar ise Minitab-12 İstatistik programı kullanılarak oluşturulmuştur. Anket sonuçlarının değerlendirilmesinde demografik bilgi analizi, hipotez testleri (t-testi, anova testi) ve normallik testleri (Anderson-Darling Testi) kullanılmıştır. Personelin ankete katılımının unvanlara göre dağılımının dengeli olmaması durumu "Araştırmanın Sınırlılıklarını" oluşturmaktadır.

BULGULAR:Dağıtımı yapılan toplam 92 1 anketin, 443 adeti yanıtlanmıştır. 613 kişinin dışında kalan taşeron ve sözleşmeli doktorlardan geri dönüş olmamıştır. Anket geri dönüş oranı %66 olarak gerçekleşmiştir. Ortalama çalışan memnuniyeti % 67,5'dir. "Chisquare" testi kullanılarak yapılan analiz sonucunda dağıtımı yapılan bütün anketler geri dönmüş olsa ve değerlendirilmeye tabi tutulsaydı % 0.5 lik hata ile memnuniyet düzeyinin % 69 olacağı hesaplanmıştır.

Çalışanların memnuniyetlerinin en fazla olduğu sorular "Hastanenin Sağlık Sektöründeki imajı", "Hastanenin imajından Genel Olarak Memnuniyet", "Yapılan işin Hastane için Önemli Olduğu",

Çalışanların en az memnun olduğu sorular ise "Ödüllendirme ve Takdir Uygulamaları" , ve "Sosyal-Kültürel Faaliyetlerden Memnuniyet" ve "Yemekhane Hizmetlerinden Memnuniyet" dir.

SONUÇ "Hijyen Faktörler" in ağırlığı % 89.4, "Güdüleyici Etmenler" in ağırlığı ise % 1 O.6'dır. Hijyen faktörlerdeki memnuniyetsizliğin ortadan kaldırılması önceliklenmelidir.

52. Ümraniye'de Sosyal Güvenlik Kurumlarının Verdiği Sağlık Hizmetinden Yararlanma Ve Memnuniyet Düzeyinin Belirlenmesi

Murat ŞAHİN
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Şanda ÇALI
Kabul Tarihi : 18.02.2003
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Bu araştırmada veriler Ümraniye ilçesi Atatürk mahallesinde yaşayanlar arasında,son üç ay içerisinde Ümraniye'deki sosyal güvenlik kuruluşlarının vermiş olduğu sağlık hizmetinden yararlanma ve memnuniyet düzeyinin belirlenmesi amacıyla;07.07.2002-12.07.2002 tarihleri arasında sistematik örnekleme yöntemi ile belirlene 356 hanedekilerle yüz yüze görüşmeler yapılarak veriler toplandı.

Araştırmaya katılanların sosyal güvencelerine göre gruplandırıldıklarında; %77.8'inin bir sosyal güvencesi olduğu,%22.2'sinin hiçbir sosyal güvencesi olmadığı,son 3 aydır %48.8'inin bir sağlık kuruluşuna başvurduğu %51.2'sinin ise

bir sağlık kuruluşuna başvurmadığı tespit edildi. Başvurulan bu sağlık kuruluşlarından %48.8'inin kendi sosyal güvencelerine ait olan sağlık kuruluşlarına başvurdukları tespit edildi.

Anayasamızın 60.Maddesine göre tüm vatandaşlarımızın sosyal güvenlik kurumlarından yararlanmaları gerekmekte ve bu hakkın sağlanması için gereken her türlü tedbirin alınması görevi de devlete verilmektedir.

Çağdaş sosyal güvenlik kavramının hedeflediği risklerin çoğunluğu sağlıkla ilgili olup,sosyal güvenlik çerçevesine giren asgari yararlanımlar ise genel pratisyen bakımı ,yataklı ve ayaktan bakım veren kuruluşlarda uzman bakımı,temel ilaçların sağlanması ve gereğinde hastane hizmetleridir.

Bugün ülkemizde bulunan sosyal güvenlik kuruluşları; Sosyal Sigortalar Kurumu, Emekli Sandığı,Bağ-Kur, kamu kurum ve kuruluşlar ile bir kısım özel sandıklar ve yalnız sağlık konusunda sosyal güvenlik kuruluşu olarak çalışan Yeşil kart sağlık güvence sistemi vardır.

Yukarıda sayılan sosyal güvenlik kuruluşlarının finansal giderleri mensubu olanların ödemiş oldukları prim esasına göre çalışmaktadır. Genel sağlık sigorta sistemine geçilinceye kadar ki dönemde ,prim ödeyemeyecek kadar zor durumda olanların sosyal güvence primleri devlet tarafından karşılanmaya çalışılmaktadır.

Bu yapılan araştırmada sosyal güvenceye ait kuruluşlara bağlılık düzeyleri ve bu kuruluşlardan alınan hizmetlerden memnuniyet düzeyleri araştırıldı.

53. Tarsal Tunel Sendromlu Hastalarda Elektrofizyolojik Yöntemlerin Karşılaştırılması

Müjde PALANCI

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Gülseren AKYÜZ

Kabul tarihi : 26.3.2003

Nörolojik Bilimler (Elektrodiagnostik Nöroloji) Anabilim Dalı:

Tarsal tunel sendromu ayak bileğinde veya distalinde tibial sinir ve dallarının basıya uğramasıdır. Tarsal tunel sendromlu hastalar sıklıkla mediyal malleol arkasında, bazen ayak tabanına doğru yayılan bir ağrı tarif ederler. Ağrı sıklıkla yanma, batma, karıncalanma şeklindedir. Muayenede mediyal ve lateral plantar sinir dermatomunda parestezik bulgular tespit edilir. Eğer eşlik eden bir polinöropati yoksa ayak dorsumu normaldir. En belirgin bulgu posterior tibial sinire ait pozitif Tinnel işaretidir.

Çalışma grubunda 20 hastanın 24 ekstremitesi, kontrol grubunda ise 14 hastanın 21 ekstremitesi incelendi. Çalışma grubundaki 20 hastadan 10'unun 11 ekstremitesine de yakın sinir iğne tekniği kullanılarak tetkik yapıldı. Elektrofizyolojik inceleme olarak posterior tibial, peroneal sinirlerde motor ileti çalışması yapıldı. Posterior tibial sinir malleol altı, malleol üstü ve popliteal fossadan uyarıldı. Miks iletim çalışması için mediyal plantar ve lateral plantar sinirler iç malleolün hemen altından uyarıldı.

Çalışma grubumuzda mediyal plantar sinirin latansı kontrol grubuna göre anlamlı derecede yüksek ve ileti hızı da anlamlı derecede düşük bulundu ($p<0.05$, $p<0.0001$). Lateral plantar sinir ileti hızı da çalışma grubunda kontrol grubuna kıyasla anlamlı olarak düşüktü ($p<0.0001$). Posterior tibial sinirin malleol üzerinden uyarımıyla elde edilen latans değeri çalışma grubunda kontrol grubuna göre daha düşük bulunmuş olup, posterior tibial sinir iletim hızı da tarsal tunel içerisinde anlamlı olarak yavaşlamıştı ($p<0.05$, $p<0.0001$). Yakın sinir iğne tekniğini kullandığımız grupta hastaların tümünden kayıt aldık, aynı hasta grubunda yüzeyel elektrodla stimulasyon ile de kayıt almakta bir sorun yaşanmadı.

Sonuç olarak; tarsal tunel sendromlu hastalarda tibial sinirin tunel içindeki segmentinin değerlendirilmesinin yanısıra mediyal ve lateral plantar sinir iletim çalışmalarının da tanıya katkısı bulunmaktadır.

54. Yoğun Bakım Ünitelerinde Maliyetleri Arttıran Faktörlerin Belirlenmesi

Nimet ATEŞ
Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Dilşad CEBECİ
Kabul Tarihi : 24.03.2003
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Bu tezin amacı, üniversite hastanesinin yoğun bakım ünitesinde faaliyet tabanlı maliyet sistemini uygulamak, hastalara fatura edilmekte olan işlem ücretlerinin faaliyet tabanlı maliyet sistemi ile karşılaştırarak aradaki farkları ortaya koymak, faaliyet tabanlı maliyet sistem uygulamasının sonuçlarını değerlendirerek maliyetleri azaltıcı tedbirlerin alınması gerektiği konusunda yöneticilere karar verme açısından yardımcı olmaktır.

Araştırmamızda 2001 yılı maliyet verileri, Eylül- Ekim- Kasım- Aralık 2001 dönemlerinin hasta verileri kullanılmıştır. Hastalar APACHE II skorlama sistemi ile gruplandırılmış, 12 adet faaliyet merkezi tespit edilmiştir. Hasta gruplarına göre faaliyetleri tüketme oranlarının farklılıkları tespit edilmiştir. Faaliyet merkezlerinden

hasta bakım faaliyet merkezi en yüksek maliyetli faaliyet, 3. Grup hasta grubu en yüksek maliyetli hasta grubu olarak bulunmuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Daha sonra; uyguladığımız faaliyet tabanlı maliyet sistemi ile yoğun bakım hastalarına fatura edilen işlem ücret toplamları karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucu;

Faaliyet tabanlı maliyet uygulama sonucu, yoğun bakımda uygulana işlem ücretleri toplamından; 1. Grup hastalarda %84,42 oranında, 2. Grup hastalarda %227,45 oranında, 3. Grup hastalarda %376,90 oranında, 4. Grup hastalarda %333,44 oranında yüksek bulunmuştur.

Çıkan sonuçlar yöneticilere maliyetleri azaltıcı tedbirleri almaları konusunda yardımcı olmaktadır.

55. Sağlık Ocaklarında Çalışan Sağlık Personelinin Yönetimden Beklentilerinin Belirlenmesi

İlhami Paşa DİNÇ
Tez Danışman : Prof.Dr. Melda KARA VUŞ
Kabul Tarihi : 24.03.2003
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Ülkemizde temel sağlık hizmeti sunumunda yaşanan sorunlar sağlık ocağı personeli hizmetini olumsuz yönde etkilemektedir. Personelin yönetimden beklentilerinin meslek gruplarına göre farklılık gösterebileceği düşüncesiyle, sağlık ocağı personelinin yönetimden beklentilerinin belirlenmesi ve bunun sağlık politikacıları tarafından algılanması ve de buna yönelik çözümler üretilmesi temel sağlık hizmetlerinin sunumundaki başarı açısından öncelikli konular arasındadır.

Bu çalışmanın amacı, Pendik İlçesi Sağlık Grup Başkanlığı'na bağlı sağlık ocaklarında çalışan sağlık personelinin yönetimden beklentilerinin belirlenmesi ve sağlık meslek gruplarına göre beklentilerin karşılaştırılması sonucunda sağlık politikacılarına daha etkili ve verimli planlama ve uygulama yapabilmeleri için bilgi sunmaktır.

Araştırma Pendik İlçesi sınırlarında kalan toplam 14 sağlık ocağında çalışan sağlık personelinden, yönetici olmayanların tamamına uygulanmak amacıyla hazırlanmış ve % 90'nın üstünde katılımla sonuçlandırılmıştır. Yöneticilerin kişisel özellikleri, uygulamadaki özellikleri ve yaklaşım özelliklerini değerlendirebilmek amacıyla literatürden yararlanılarak hazırlanan ve toplam 36 önerme içeren anket formu sağlık personelince doldurulmuş ve yöneticilerin bu özellikleri 5'li Likert ölçeğinde değerlendirilmiştir.

Genel anlamda puan kategorileri arasında en yüksek ortalamaya 64 puan ile kişisel özellikler yeterlilik skorunda, en düşük ortalamaya ise uygulama özellikleri yeterlilik puanında ulaşılmış, diğer iki kategori puanları ise bu iki değer arasında kalmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Yöneticileri değerlendirirken sağlık personelinin cinsiyet, öğrenim durumu ve medeni durumuna göre farklılık göstermediği, yardımcı hizmet grubundaki personelin yöneticileri diğerlerine göre daha yüksek puanla değerlendirdiği, meslekte çalışma süresinin yaklaşım özellikleri puanıyla ve ilçede çalışma süresinin ise uygulama özellikleri ve yaklaşım özellikleri puanları ile korelasyon gösterdiği görülmüştür. Sağlık ocağı çatısı altında görev yapmanın saygınlığı artırılmalı, halkın bu hizmetlere en az hastane hizmetleri kadar güvenebilmesi ve bu hizmetleri talep edebilmesi için Sağlık Bakanlığı'nda sosyal pazarlama faaliyetlerine girişilmeli ve hizmetler kaynak yönünden yetersiz bırakılmamalıdır.

56. Farklı Tip Ve Evrelerdeki Lösemilerde Poliamin Biyosentez Ve Katabolizma Mekanizmasının İncelenmesi

E. Damla BÜYÜKTUNÇER
Tez Danışman : Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Kabul Tarihi : 26.03.2003
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Çocuklarda en sık görülen malign hastalık tipi akut lösemidir. Beyaz ırkta çocukluk çağında lösemi sıklığı 100.000 canlı doğumda yaklaşık 5 kadardır. Çocukluk çağında görülen kanserlerin %80'ni Akut Lenfoblastik Lösemi (ALL) oluşturmakta ve en sık 2-5 yaşları arasında görülmektedir. Poliaminler, bütün hücrelerde varlıkları kanıtlanmış pozitif yüklü alifatik amin gruplarıdır. Bunların en iyi bilinenleri, bir diamin olan putresin (Put), bir triamin olan spermidin (Spd) ve bir tetraamin olan spermin (Spm) dir. Poliaminlerin hücre bölünmesine etkileri ve RNA ile olan ilişkileri, büyüme ve protein sentezi mekanizmalarını doğrudan etkilemektedir. Ayrıca tümör karakteristiği gösteren dokularda özellikle Spd ve Spm konsantrasyonlarında artış saptanmıştır.

Bu araştırma da, farklı tip ve evrelerdeki lösemi hastalarında ve bilinen hücre hatlarında poliamin metabolizmasının incelenmesi ve bu süreçlerin lösemi oluşumundaki rollerinin açıklanması amaçlanmıştır.

Bu doğrultuda biyomarkır olarak poliaminlerin klinik anlamda kullanılabilirliğinin yararının saptanması amacıyla bir dizi çalışma yapılmıştır. Medikal uygulama görmemiş hastalardan alınan periferal kan lökositleri ve hastalık seviyesi belli hücre hatlarında (CCL-119 ve KG1) poliamin miktar analizleri yüksek

basınçlı sıvı kromatografisi (HPLC) kullanılarak incelenmiştir. Yine aynı örneklerde poliamin katabolizmasında görevli enzimlerden diamin oksidaz (DAO) ve peroksidaz (POD) aktiviteleri spektrofotometrik olarak belirlenmiştir. Gözlemler Spd'nin hasta lökositlerinde fazla miktarda bulunduğunu göstermiştir. Ancak en belirgin sonuçlar Spm miktar tayini ile saptanmıştır. Spm kontrol örneklerine göre hastaların periferal taze lökositlerinde 20 kat, periferal kan örneklerinden yapılan süspansiyon lökosit kültürlerinde 17 kat, ALL hücre hattında 15 kat ve AML hücre hattında 10 kat artış göstermiştir ($p<0,005$). Buna paralel olarak hasta örneklerinde ve hücre hatlarında kontrol örneklere göre POD ve DAO aktiviteleri %100-200 oranında artış göstermiştir.

Alınan sonuçlara göre Spm akut lösemilerin moleküler tanısında hassas bir biyomarkır olarak geliştirilebilir potansiyele sahiptir. İntraselüler poliamin analizi, HPLC yöntemi ile günümüzde kolay, yaygın ve ekonomik olma avantajlarına sahiptir. Aynı zamanda poliamin metabolik enzimlerinin akut lösemilerde incelenmesi geliştirilebilecek yeni terapötik maddeler için veri basamağı oluşturmaktadır. Bu nedenle poliaminlerin akut lösemiler için tanımlanması, tanı ve tedavisi süresince çeşitli yönlerden potansiyel önem taşımaktadır.

57. Hepatit B Yüzey Antijenini Taklit Eden Anti-İdiyotipik Monoklonal Antikorların Üretilmesi Ve Bağışıklama Yeteneklerinin *İn-Vivo* Sistemde İncelenmesi

Meray AKKOR
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Kabul Tarihi : 14.04.2003
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Hepatit B virüsü (HBV) akut ve kronik hepatit B, karaciğer sirozu ve hepatoselüler karsinoma gibi hastalıkların en önemli etkenidir. HBV ile enfekte olan bir kişi için günümüzde etkin bir tedavi söz konusu değildir. HBV enfeksiyonuna karşı, toplum sağlığının korunmasında en etkin yöntem aşılamadır. Mevcut Hepatit B aşıları, bağışık cevabın tam oluşması için 3 doz uygulanmasına rağmen yetişkinlerin yaklaşık %5'inde cevap oluşturamamaktadır. Bu sebeplerle geliştirilmeye başlanan yeni aşı yaklaşımlarından biri etken antijenini taklit eden anti-idiyotipik antikorların kullanılmasıdır.

Tez çalışmasında, Hepatit B virüsü yüzey antijenine (HBsAg) karşı geliştirilen anti-HBsAg (aHBsAg) monoklonal antikorları kullanarak hibridoma teknolojisi ile anti-idiyotipik aHBsAg (aid-aHBsAg) monoklonal antikorlarının üretilmesi ve bu aid-aHBsAg monoklonal antikorlarının HBsAg'ye karşı antikor yanıtı (aHBsAg) oluşturma yeteneklerinin *in-vivo* sistemde gösterilmesi amaçlandı.

Bunun için TÜBİTAK-GMBAE Hibridoma Laboratuarında HBsAg'ye karşı geliştirilmiş IgG izotipindeki MAM-A1, 2B7 ve 9D12 monoklonal antikorları (aHBsAg) kullanılarak fareler bağışıklandı. En yüksek bağışık cevabı gösteren fareler sırasıyla füzyona alındı. Füzyon sonrası, IgG2b izotipinde 1F11; IgG3 izotipinde 11E2; IgM izotipinde ise 4F11 ve 5B11 aid-aHBsAg monoklonal antikorları elde edildi. IgG tipi antikorlar Protein-G immün-afinite, IgM tipi antikorlar ise S-300 jel filtrasyon kolon kromatografisi ile saflaştırılarak farelere çeşitli dozlarda enjekte edildi. Enjeksiyon sonrası, 11E2 ve 4F11 aid-aHBsAg monoklonal antikorlarının ticari aşıya benzer aHBsAg cevabı oluşturduğu gözlendi.

Elde edilen verilere göre aid-aHBsAg monoklonal antikorlarının, aHBsAg antikor cevabı oluşturmada etkili olabileceği ve tanımlanan yöntemlerin alternatif aşı üretiminde kullanılabileceği sonucuna varıldı.

58. Olarak Hemodiyalize Giren Kronik Böbrek Yetmezliği Hastaları İle Düzenli Düzensiz Olarak Acilden Hemodiyalize Giren Kronik Böbrek Yetmezliği Hastalarının Ve Normal Populasyonun Depresyon Ve Sosyal Destek Açısından Değerlendirilmesi

Yakup SÜLEYMANOĞLU
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Osman HAYRAN
Kabul Tarihi : 21.04.2003
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Çalışma, kronik böbrek yetmezliği bulunan, düzenli hemodiyalize giren hastalar ile ; servislerden düzensiz olarak hemodiyalize giren hastaların ve normal populasyonun depresyon ve sosyal destek açısından kıyaslanmasını sağlamak amacıyla planlandı.

Haydarpaşa Numune Hastanesi dahiliye polikliniğine başvuran bedensel engelli olmayan 69 hasta, rasgele seçilerek birinci grup oluşturulmuştur.

Haydarpaşa Numune Hastanesi ve Kartal Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde en az 3 aydır düzenli olarak hemodiyalize giren; hipertansiyon haricinde hastalığı ve bedensel engelli olmayan 51 hasta "Gelişi Güzel" yöntemle seçilerek ikinci grup oluşturulmuştur.

Haydarpaşa Numune Hastanesi ve Kartal Lütfi Kırdar Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde acil hemodiyaliz endikasyonu konulan, herhangi bir hemodiyaliz programına kayıtlı olmayan ve bedensel engelli olmayan, en az 1 aydır düzensiz hemodiyalize giren 50 hasta gelişi güzel seçilerek üçüncü grup oluşturulmuştur.

Hastalara *Beck Depresyon Envanteri ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği* uygulanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İstatistiksel değerlendirmeler Tek Yönlü Varyans Analizi, Tukey Çoklu Karşılaştırma Testi, Bağımsız t Testi ve Ki Kare Testi kullanılarak yapılmıştır.

Her üç grup da minör depresyon limitleri içinde olsa da , düzensiz olarak hemodiyalize girenlerin değerleri daha yüksektir. Back depresyon envanteri skorları ortalamaları kontrol grubunda 15,4 ± 8,3; düzenli hemodiyaliz grubunda 14,1 ±10,1 ; düzensiz hemodiyaliz grubunda 18,7 ±10,5'dir. Sosyal destek skalası ortalamaları kontrol grubunda 59,5 ±20,5 ; düzenli hemodiyaliz grubunda 58,8 ±17,5 ; düzensiz hemodiyaliz grubunda 61,3 ±18,4 bulunmuştur. Yani depresyon skorları ile sosyal destek puanları arasında anlamlı ilişki vardır. Depresyon arttıkça sosyal destek azalmakta ya da sosyal destek azaldıkça depresyon artmaktadır.

Düzenli hemodiyalize giren kronik böbrek yetmezliği hastaları ortalama 3,7 ±3,1 yıldır ; düzensiz hemodiyalize giren kronik böbrek yetmezliği hastaları ortalama 1,4 ±2,3 yıldır hemodiyalize girmektedir. Yani düzenli hemodiyalize girenler, anlamlı ölçüde daha uzun zamandan beri hemodiyalize girmektedir.

Devlet hastaneleri hemodiyaliz ünitelerinde yeterli makine ve yer olmadığından, *yeşil kartlı* pek çok hasta ; hemodiyaliz tedavisi görebilmek için sıra beklemek durumunda kalmaktadır. Devlet hastanelerine yeni hemodiyaliz makineleri satın alınması ve ek hemodiyaliz üniteleri yapılması gerekmektedir.

59. Lumbosakral Radikülopatilerde Somatosensoryel Uyandırılmış Potansiyeller

Esra ARIKAN BEYAZ
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Gülseren AKYÜZ
Kabul tarihi : 28.4.2003
Nörolojik Bilimler (Elektrodiagnostik Nöroloji) Anabilim Dalı

Lumbosakral radikülopati tanısında elektrofizyolojik çalışmaların önemli yeri vardır. Bu amaçla konvansiyonel olarak kullanılan elektrofizyolojik yöntemler iğne elektromiyografisi (EMG) , F dalgası, H refleksi ve sinir ileti çalışmalarıdır. Somatosensoryel Uyandırılmış Potansiyel (SUP) incelemeleri de radikülopatilerin elektrofizyolojik değerlendirilmesinde önemli bir yardımcı tanı yöntemidir. Bu çalışmada lumbosakral radikülopatilerde SUP'ların konvansiyonel yöntemlere, duysal sinir (sural) uyarımlı SUP'ların mikst sinir (posterior tibial) uyarımlı olanlara ve spinal kayıtlı SUP'ların kortikal kayıtlı olanlara üstünlüğü olup olmadığını göstermeyi amaçladık. Bu amaçla tek taraflı ve tek seviyeli S1 radikülopatisi klinik muayene ve manyetik rezonans görüntüleme (MRG) ile

kanıtlanmış 17 olguyu çalışma grubu olarak , 18 sağlıklı bireyi (36 ekstremite) de kontrol gurubu olarak aldık. Her 2 grupta sinir ileti çalışmaları , geç yanıtlar ile posterior tibial ve sural sinir uyarımlı , skalp ve lomber kayıtlı SUP'lar ile sadece çalışma grubunda iğne EMG'si çalışıldı. İğne EMG'si veya geç yanıt anomalisi olan hastaların tümünde çalıştığımız SUP yanıtlarından en az birinde anomali saptandı. İğne EMG'si veya geç yanıt anomalisi bulunmayan 6 hastada (%35) en az bir SUP yanıtında anomali saptandı. Çalışmamız sonucunda lumbosakral radikülopatilerde SUP'ların konvansiyonel yöntemlerin ötesinde tanısal bilgi sağlayabileceği, SUP incelemelerinde lomber kayıtların ve duysal sinir uyarımının daha faydalı olduğu sonucuna vardık.

60. Karpal Tünel Sendromunda İyontoforez Tedavisinin Etkinliğinin Araştırılması

Evren AYDEMİR
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Gülseren AKYÜZ
Kabul Tarihi : 01.05.2003
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Çalışmamızda karpal tünel sendromunun (KTS) tedavisinde steroid iyontoforezi tekniğinin etkinliğini araştırdık. Elektronöromiyografik (ENMG) tetkik ile KTS teşhisi konulan 26 hasta çalışmamıza alındı. Kontrol grubuna yüzeyel sıcaklık ajanı Hot-pack (HP) ve alçak frekanslı analjezik bir akım olan transkutanöz elektriksel sinir stimülasyonu (TENS) uygulaması yapıldı. Çalışma grubuna ise bu modalitelerle birlikte steroid iyontoforezi tekniği uygulandı. Hastalar haftada 5 kez 3 hafta süreyle tedaviye alındı. Takip süresi 12 hafta idi.

Hastalarımıza tedavi öncesi ve tedavi sonrası 3., 6. ve 12. haftalarda vizüel analog skala (VAS), yüz skalası, kas testi ve gece uyuşması sıklığında skorlama ile değerlendirme yapıldı. Tedavi öncesi ENMG tetkiki ile motor ve duysal sinir iletim çalışmaları yapılmış olup bu tetkik 12. hafta sonra tekrarlandı.

VAS, yüz skalası ve gece uyuşması sıklığında skorlama sonuçlarında her iki grupta da istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar saptandı. Gruplar arası karşılaştırmada istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadı. ENMG değerlendirme sonuçlarına göre ise; her iki grupta da bilek distal motor latanslarında anlamlı bir düzelme tespit edildi. Her iki grupta 1. parmak duysal iletim hızı dışındaki değerlerde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadı. Kas testi sonuçlarında da her iki grup arasında abduktor pollisis brevis ve lumbrikal 1 kasları hariç diğer kaslarda istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmadı.

Çalışma grubundaki hastalarımızın ağrı, uyuşma gibi semptomlarının tedavi süresince daha erken düzelme göstermesi, tedaviye uyumu ve değişik bir modalite uygulanmasına yönelik olumlu tepkileri dikkat çekicidir. Sonuç olarak steroid iyontoforezi tekniğinin, ağrının şiddetini ve uyuşmaların sıklığını azaltmada klasik fizik tedavi modalitelerine göre daha hızlı ve eşdeğer etkili bir yöntem olarak kabul edilebileceği kanısındayız.

61. Lomber Disk Hastalığında Traksiyon Tedavisi Etkinliğinin Spinal Analiz İle Değerlendirilmesi

Kunçay DAĞDEVİREN
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Nadire ÖZARAS
Kabul Tarihi : 15.05.2003
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (Nörolojik Rehabilitasyon) Anabilim Dalı

Çalışmamız Şubat 2002-Ocak 2003 tarihleri arasında Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı Polikliniğimize bel ve bacak ağrısı şikayetiyle başvuran ve akut veya subakut lomber disk hernisi ve dejeneratif disk hastalığına bağlı intervertebral sinir kökü basısı olan 38 hasta üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmamızda dünyada sık rastlanan, ağrı ve fonksiyonel kayba neden olarak yaşam kalitesini azaltan bel ağrılarının nedenlerinden lomber disk hernisinin tedavisinde kullanılan traksiyon yönteminin etkinliğini belirlemeyi amaçladık. Tesadüfi yöntemle 19'ar kişilik iki gruba ayrılan hastalardan, çalışma grubuna yüzeyel ısı (hot-pack), analjezik amaçlı elektrik stimülasyonu (TENS), derin ısı (ultrason) ve intermitant traksiyon, kontrol grubuna ise traksiyon dışındaki tüm fizik tedavi modaliteleri aynen uygulandı. Her iki gruba bel ve karın kaslarını güçlendirme ve germeye yönelik egzersizleri içeren konvansiyonel rehabilitasyon programı verildi. Tüm hastalar tedavi öncesi ve tedavi sonrası ağrı (Vizüel Analog Skalası, Oswestry Ağrı Sorgulama Formu) ,eklem hareket açıklığı (inklinometre ve gonyometre ile), kas kısalığı, kas gücü, fonksiyonel durum (Rolland Morris Fonksiyonel Durum Değerlendirme Skalası) yönünden değerlendirildi. Ayrıca hastalar hareketlerin hızı ve lomber omurga hareket açıklığı yönünden tedavi öncesi ve sonrasında üç boyutlu ölçüm yapan bilgisayarlı spinal analiz cihazı ile değerlendirildi.

2 haftalık tedavi sonunda her iki tedavi grubunda da bel ve bacak ağrısı semptomlarında azalma ve lomber omurga hareket açıklıklarında artış bulundu. Ancak ağrı, fonksiyonellik ve eklem hareket açıklığı açılarında intermitant traksiyon uygulanan çalışma grubunun diğer gruba göre daha farklı olmadığı sonucuna varılmıştır.

62. Magnezyum Sülfat İyontoforezinin Diz Osteoartritine Etkileri

Nalan AVCI
MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
Tez Danışman : Prof.Dr. Gülseren AKYÜZ
Kabul Tarihi : 05.06.2003
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon (Ortopedik Rehabilitasyon)Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı, diz osteoartriti olan hastalarda magnezyum sülfat iyontoforezinin ağrıya olan etkisinin araştırılmasıdır. Klinik muayene ve radyolojik tetkik ile tanı konmuş diz osteoartritli 30 hasta (22 kadın, 8 erkek) rastgele yöntemle 15'er kişilik 2 gruba ayrılmıştır. Kontrol grubundaki hastalara konvansiyonel tedavi (hot-pack, ultrason, kuadriseps femoris kası izometrik egzersizleri) programı verilmiştir. İyontoforez grubundaki hastalara ise konvansiyonel tedavi programına ek olarak magnezyum sülfat iyontoforezi uygulanmıştır. Bütün hastalar iki hafta boyunca haftada 5 seans olmak üzere toplam 10 seans tedavi programına alınmıştır. Daha sonra kuadriseps izometrik egzersizleri ve hastanın töleransına göre progresif rezistif egzersizler bir ev programı şeklinde hastalara verilmiş ve 8 hafta sonunda kontrole çağırılmışlardır. Hastalar tedavi öncesi ve tedavi sonrası vizüel analog skala (VAS), yüz skalası, WOMAC skalası, eklem hareket açıklığının ölçülmesi, sandalyeden ayağa kalkma zamanı ve Beck depresyon skalası ile değerlendirilmişlerdir. Aynı zamanda WOMAC skalası 2. hafta sonunda değerlendirilerek kaydedilmiştir. VAS, yüz skalası, sandalyeden ayağa kalkma zamanı, Beck depresyon skalası değerlendirmelerinde her iki grupta da anlamlı azalmalar bulunmuştur ($p<0,05$). Gruplar arası VAS, yüz skalası, sandalyeden ayağa kalkma zamanı ve Beck depresyon skalası değerlendirmelerinde iyontoforez grubunda anlamlı fark görülmüştür ($p<0,05$). Gonyometre ile aktif diz fleksiyon ölçümü birinci grupta anlamlı bir şekilde artarken ($p<0,05$), ikinci grupta anlamlı bir farka rastlanmamıştır ($p>0,05$). Gruplar arası değerlendirmede ise anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Tedavi sonu WOMAC ağrı, tutukluk ve fiziksel fonksiyon skorlarında her iki grupta da anlamlı azalmalar görülmüştür ($p<0,05$). Gruplar arası değerlendirmede ise iyontoforez grubunda bu azalma daha anlamlı buunmuştur ($p<0,05$). Çalışmamızdan elde ettiğimiz sonuç magnezyum sülfat iyontoforezinin diz osteoartritinin tedavisinde etkili olduğu yönündedir. Magnezyum sülfat'ın iyontoforez ile vücuda verilmesinin deride lokal yanık dışında yan etkisi olmayan, özellikle gastrointestinal sistemde sorunları olan hastalarda tercih edebileceğimiz non-invaziv bir tedavi yöntemi olduğunu söyleyebiliriz.

63. Hastanelerde Tıbbi Teçhizat Satın Alma Prosedürleri

Neşe YAR

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Hande HARMANCI
Kabul Tarihi : 01.07.2003
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Hastanelerin başarılı şekilde bakım hizmeti vermesi, unsurları; ihtiyaçları ve gerekli kaliteyi,miktarı, satın alma kaynaklarını, fiyatları tespit etmek, malzemenin istenilen kalitede ve zamanında gelmesini sağlamak olan satın alma fonksiyonunun, amacına uygun işleyiş yapısına sahip olmasına bağlıdır.

"Hastanelerde tıbbi teçhizat satın alma prosedürleri" konulu bu çalışma ile kamu, üniversite ve özel hastanelerde satın alma süreçlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Ankara ve İstanbul'da çalışmaya izin veren 15 hastanede araştırma yürütülmüştür. Çalışma iki ayrı yapıda düşünülmüştür. Birincisi: yöneticiler ve tıbbi cihaz kullanıcıları için ayrı ayrı tasarlanmış anketlerle bu grupların satın alma ve cihaz kullanma konusundaki görüşlerinin alınmasıdır. İkincisi ise, satın alma ve biyomedikal birimleri ile araştırmacı tarafından yapılan yüz yüze görüşmelerden elde edilen niteliksel verilerdir. Veriler Mayıs-Ekim 2002 tarihleri arasında toplanmıştır.

Tıbbi cihaz kullanıcılarının asli görevleri incelendiğinde kamu hastanelerinde grubun %8.3'ünü, üniversite hastanelerinde %1.4'ünü hekimlerin oluşturduğu belirlenmiştir. Cihaz ile ilgili eğitim alma durumu incelendiğinde, eğitime en çok özel hastanelerin önem verdiği tespit edilmiştir. Kuruma göre satın alınacak cihaza karar verilirken kullanıcının fikrinin alınması karşılaştırıldığında arada istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<0.0001$). Kamu hastanelerinde %53.3, üniversite hastanelerinde %45.1, özel de ise %33.3 oranında kullanıcıların fikrinin alınmadığı tespit edilmiştir

64. Kardiyopulmoner Resüsitasyon Kurallarının Gelişimi Ve CPR Uygulanmasında Karşılaşılan Etik İkilemler

Mehmet KARATAŞ

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Şefik GÖRKEY
Kabul Tarihi : 16.07.03
Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı:

Herhangi bir nedenle solunum ve dolaşım sistemi durmuş hastanın, hava yolu açıklığının devam ettirilmesi ve solunum ile dolaşım sisteminin desteklenmesi

kardiyopulmoner resüsitasyon (*CPR: Cardiopulmonary resuscitation*) olarak tanımlanır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Modern CPR uygulamalarının başladığı 1960' lı yıllardan günümüze CPR, teknolojik gelişimlerle birlikte bazı değişiklikler geçirmiştir. CPR uygulamalarındaki yenilikler, daha fazla insan yaşamının kurtarılmasını sağlamıştır. Fakat, bu uygulamalar sırasında bazı etik ikilemler ortaya çıkmıştır. Özellikle; doğumsal anomalililerde, yaşlılarda, onkoloji hastalarında, kronik hastalığı olanlarda ve terminal dönem hastalarında bu ikilemler yaşanmaktadır.

Sağlık alanında çalışanların bilmesi ve gerektiğinde uygulaması gereken CPR, yaşam ile ölüm arasında alınan karara göre uygulanan bir müdahaledir. Bundan dolayı, CPR'ı uygulayanların etik ilkeler doğrultusunda hareket etmesi önem kazanmaktadır.

65. Serebrovasküler Malformasyonlarda PDGF Proteini Ve Reseptörlerinin Ekspresyonu

Özlem YILDIRIM
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Kabul Tarihi : 25.08.2003
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Serebrovasküler malformasyonlar (CVM); arteiovenöz malformasyonlar (AVMler) ve kavernöz malformasyonlar (CMler) santral sinir sisteminin neoplastik olmayan vasküler lezyonlarıdır. Hem AVMler hem de CMler dinamik lezyonlardır ve her iki lezyon tipi anjiogenik olarak aktiftir. Anjiogenez ise vaskülogenezle oluşan damarlardan özgül sinyallerle, kapiller şeklinde yeni damarlar oluşturulması işlemidir. Bu işlemde büyüme faktörleri anahtar rol oynar; PDGF anjiogenik olarak tanımlanan büyüme faktörlerinden biridir. PDGF embriyogenez, yara iyileşmesi, ateroskleroz ve kanser gibi anjiogenezle yakın ilişkili fizyolojik ve patolojik olaylarda rol oynar. Bununla beraber hipoksi ve diğer anjiogenezle ilişkili stimülasyonlar PDGF ekspresyonunu teşvik eder. PDGF ligand ve reseptörleri otokrin ve/veya parakrin fonksiyonla, anjiogenezi çeşitli yollarla düzenleyebilir. Bu çalışmada AVM ve CM lezyonlarında, anjiogenik özellikdeki PDGF ligand ve reseptörlerinin yoğun şekildeki ekspresyonu gerek immünohistokimyasal yöntemler gerekse de duyarlı moleküler biyolojik bir yöntem olan western blot analizleri ile gösterilmiştir. Elde edilen bulgular, PDGF-AA'nın her iki lezyon tipinde kontrol grubuna göre fazla eksprese edildiğini; lezyonlar birbirleri ile kıyaslandığında ise PDGF-AA ekspresyonun AVMlerde CMlere kıyasla fazla olduğunu göstermiştir. PDGF-AA bağlayan PDGF α-reseptörünün AVMlerde, özellikle AVM endotelinde

CM endoteline kıyasla fazla eksprese edildiği görülmüştür. PDGF-BB'nin, PDGF-AA'dan daha yoğun olarak her iki lezyon tipinde kontrol grubuna göre fazla eksprese olduğu; PDGF-AA'nın tersine, CM lezyonlarında AVMlere göre fazla eksprese edildiği saptanmıştır. Sadece PDGF-BB ligandına yüksek afinite gösteren PDGFβ-reseptörünün ise CM endotelinde AVM endoteline kıyasla fazla eksprese edildiği gözlenmiştir. Bu bulgular iki farklı serebrovasküler malformasyonun PDGF sinyal ileti sistemi ile ilişkili olduğunu ancak patogenezlerinde farklı PDGF izoformların etkin olduğunu düşündürmektedir.

66. DHPLC Metodu İle P53 Geninin 248. VE 249. Amino Asitlerini Kodlayan Kodonlarda Oluşan Mutasyonların Tespiti

Şükrü Erhan ERGEN
Tez Danışman : Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Kabul Tarihi : 03.09.2003
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Bir iyon çifti ters faz yüksek basınçlı sıvı kromatografisi metodu olan denatüran yüksek basınçlı sıvı kromatografisi (DHPLC), polimeraz zincir reaksiyonu ile çoğaltılmış çift zincirli DNA dizilimlerindeki farklı bazlar yüzünden oluşan bağlanmamış bölgelerin meydana getirdiği heterodupleks yapıları temel alarak mutasyon ve polimorfizm taranmasında kullanılır. Yöntem ucuz, etkin, tekrarlanabilir ve kolay olması açısından son zamanlarda polimorfizm ve nokta mutasyonu tespiti için rutin bir laboratuvar uygulaması haline gelmeye başlamıştır.

Çalışmada TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi, Gen Mühendisliği ve Biyoteknoloji Araştırma Enstitüsü'nde mevcut bulunan HPLC sistemi DHPLC analizine uygun hale getirilmiştir. Sistemin etkinliği ve güvenirliği, 248'inci ve 249'uncu amino asitlerini kodlayan kodonlarında bilinen nokta mutasyonları bulunan P53 geninin 300 nükleotidlik bölgesi kullanılarak yapılan deneylerle kanıtlanmıştır. pBluescript II SK(+) plazmidinin BamHI ve SpeI restriksiyon enzim kesim bölgeleri arasına klonlanmış olan, doğal ve 248'inci ve 249'uncu amino asitleri kodlayan kodonlarında nokta mutasyonu bulunan 300 nükleotid uzunluğundaki P53 gen formları özgül primerler kullanılarak çoğaltıldıktan sonra kaynatılarak denatüre edilmiş ve doğal ve mutant formlar karıştırılarak homo ve heterodupleks yapıların eldesi sağlanmıştır. "The DHPLC Melt Program" tarafından belirlenen 58°C'lik kısmi denatüran kolon sıcaklığında ve HaeIII restriksiyon enzimi ile kesilmiş pBR322 plazmidi kullanılarak yapılan kolon kalibrasyonu ile belirlenen dakikada 0.6 ml akış hızında yapılan DHPLC analizleri sonrasında elde edilen kromatogramlarda, sadece homodupleksların verdiği tek, yarılmamış ve ideal bir

gausian pikinin yanı sıra gözlemlenen daha erken elüe olmuş ve yarılmış pik oluşumlarına dayanarak örneklerde heterodupleks yapıların tespiti yapılmıştır.

Mevcut HPLC sistemlerinin yapılan küçük eklemelerle DHPLC analizi ile polimorfizm ve nokta mutasyonlarının taranmasında güvenilir, etkin ve kolay bir şekilde kullanılabileceği bu çalışma ile ispatlanmıştır.

67. Yüksek Hücredışı Magnezyum Ve Çok Düşük Frekanslı Elektromanyetik Alan Etkisi Altında K562 Hücre Soyunun Farklılaşması

Şule ÖNCÜL
Tez Danışman : Yrd.Doç.Dr. Ayşe İNHAN GARİP
Kabul Tarihi : 15/09/2003
Biyofizik Anabilim Dalı

Son yıllarda yapılan araştırmalar düşük frekanslı elektromanyetik alanların hücre fizyolojisini etkilediğini göstermiştir. Sürdürülen araştırmalardan elde edilen bulgular, mekanizması henüz tam olarak anlaşılamayan bu etkileşimin kanser oluşumunu hızlandırabildiğini, hücre proliferasyonunu ve farklılaşmasını etkilediğini göstermiştir.

Bu çalışmada hücrede, büyüme ve farklılaşma gibi önemli olaylarda özgün rolü olan Mg^{+2} iyonunun yüksek hücredışı konsantrasyonlarında elektromanyetik alan etkisi altında K562 hücre farklılaşmasında neden olduğu değişimler araştırılmıştır.

K562 eritrolösemi hücreleri, hücredışı Mg^{+2} konsantrasyonları değiştirilerek farklı yüksek Mg^{+2} konsantrasyonlarında (0.75mM-2.0mM) farklılaşmaya indüklenmiştir. Fizyolojik Mg^{+2} konsantrasyonuna (0.5mM) yakın olarak seçilen bu yüksek Mg^{+2} konsantrasyonlarında K562 hücre farklılaşmasında meydana gelen değişimler belirlenmiştir. Elektromanyetik alanın farklılaşmaya etkisinin incelenmesi için aynı Mg^{+2} konsantrasyonlarında farklılaşmaya indüklenen hücrelerden kontrol ve manyetik alan olmak üzere iki grup oluşturulmuştur. Hücreler heminle farklılaşmaya indüklendikten sonra (5 mT, 50 Hz) elektromanyetik alana ilk gün 1 saat ve 4 gün boyunca her gün 1 saat olmak üzere iki farklı şekilde maruz bırakılmıştır. Her uygulama için farklılaşmada meydana gelen değişimler kontrol grubuna göre yüzde hesaplanarak değerlendirilmiştir. Yüksek Mg+2 konsantrasyonundaki yüzdeler fizyolojik Mg^{+2} konsantrasyonundaki belirlenen yüzde ile karşılaştırılmıştır.

Hücre farklılaşması, elektromanyetik alan uygulaması olmaksızın artan Mg^{+2} konsantrasyonlarında fizyolojik Mg^{+2} koşullarına göre az da olsa artma eğilimi göstermiştir. Bu artışın bazı konsantrasyonlarda daha belirgin olduğu gözlenmiştir.

Her gün manyetik alan uygulanan koşullarda her Mg^{+2} konsantrasyonu için manyetik alan grubu hücrelerde kontrol grubu hücrelere göre farklılaşmada belirgin bir artış saptanmıştır. Buna karşılık sadece ilk gün 1 saat elektromanyetik alana maruz kalan hücrelerin farklılaşmasında kontrol grubuna göre azalma gözlenmiştir.

68. İstanbul'da Kurumsal Bakımla Koruma Altında Bulunan 0-6 Yaş Grubu Çocuklarda Büyüme, Gelişme Ve Beslenme Durumunun Değerlendirilmesi

Dr.Gülnur YAMAN
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Melda KARAVUŞ
Kabul Tarihi : 18.09.2003
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Kurumsal bakım altında bulunan çocukların sağlık durumunu değerlendirmek amacıyla, bir devlet kurumunda bakılan 302 çocuk üzerinde yapılan bu tanımlayıcı araştırmada, çocukların Z-skorları hesaplanmış, büyüme ve gelişme durumu değerlendirilmiş, beslenme şartları ve içerikleri incelenmiş ve çocuklara ilişkin çeşitli değişkenlerin tanımlamaları yapılarak bu değişkenlerle Z-skorları ve malnütrisyon oranları arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir. Bu değişkenlerden bazıları kuruma kabul sebebi, kuruma geliş yaşı, kurumda kalış süresi, geçirilen hastalıklar, hastaneye yatma durumudur.

Çocukların enerji alımında bir yetersizlik olmadığı, ancak bazı yaş gruplarında iyot, demir ve kalsiyum alımının yetersiz olduğu bulundu. Ayrıca çocukların beslenme uygulamalarında sorunlar olduğu tespit edildi.

Kuruma evlilik dışı doğum sebebiyle kabul edilen, erken yaşta kuruma gelen, kronik hastalığı olan, hastaneye yatan çocuklarda Z-skorları değerleri daha düşük bulundu. Alt solunum yolu infeksiyonu sıklığının 1 yaş altı çocuklarda toplum ortalamasının çok üzerine olduğu görüldü.

Çocukların %21.5'i zayıf (yaşına göre düşük ağırlıklı), %35.7'si kısa (yaşına göre kısa boylu), %4.4'ü ise sıska (boyuna göre düşük ağırlıklı) bulundu. Bu değerlerle kurum çocuklarındaki malnütrisyon sıklığı yüksek olarak değerlendirildi. Çocukların %10'unda ileri derecede kısalık, %5'inde de ileri derecede zayıflık vardı. 2 ve 3 yaş grubu çocukların büyümesinin özellikle geri olduğu tespit edildi.

Yoksulluğun kurum çocuklarının büyüme ve gelişmesinde büyük bir risk oluşturduğu düşünüldü.

Malnütrisyonu olan 3 yaş üstü çocuklarda ishal sıklığının anlamlı olarak arttığı, alt solunum yolu infeksiyon sıklığının da arttığı ancak bu artışın anlamlı olmadığı görüldü.

Çocuklardaki mikro besin öğeleri yetersizliklerinin, sık infeksiyonların, hastaneye yatışların, psikososyal stresin büyüme açısından risk oluşturabileceği üzerinde durularak, bu alanlarda kısa ve uzun erimli araştırma ve müdahale çalışmaları konusunda önerilerde bulunulmuştur.

69. G Protein Mutasyonlarının Ve Polimorfizmlerinin Hipofiz Ve Over Tümör Oluşumundaki Yerinin İncelenmesi

Emrah KARA
Tez Danışman : Prof.Dr. Beki KAN
Kabul Tarihi : 19.09.2003
Biyofizik Anabilim Dalı

Bu çalışmada over tümörlerinin oluşumunda G protein mutasyonlarının rolü ve hipofiz tümörlerinde saptanan yeni bir mutasyonun polimorfizm olma olasılığı incelendi.

Over tümörlerinde Gi proteininin α alt biriminde mutasyon bulunma olasılığının incelenmesi için, parafine gömülü over tümör dokularından DNA izole edildi. İzole edilen DNA'lardan, Gi2α geninin 179 numaralı kodonunu içeren bölge uygun primerler kullanılarak PZR (Polimeraz Zincir Reaksiyonu) yöntemiyle çoğaltıldı. PZR ürünlerindeki mutasyonlar SSCP (Tek Sarmal Konformasyon Polimorfizmi) yöntemiyle incelendi. Örnekler gliserollü MDE ve gliserollü denatüre edici olmayan poliakrilamit jellerinde elektroforeze tabi tutulduktan sonra gümüş nitratla boyandı. SSCP ile incelenen örneklerin hiçbirinde farklı örnekçeye rastlanmadı. Kontrol amacıyla rastgele seçilen iki örnek otomatik DNA dizi analizine yollandı. Dizi analizi sonucunda 179 numaralı kodonda bir mutasyon olmadığı görüldü.

Hipofiz tümörleride Gi2α proteininin genindeki 193 numaralı kadonda saptanan yeni mutasyonun polimorfizm olma olasılığının incelenmesi için kullanılan DNA örnekleri uygun primerler kullanılarak PZR yöntemiyle çoğaltıldı. PZR ürünleri SSCP yöntemiyle gliserollü ve gliserolsüz denatüre edici olmayan poliakrilamit ve gliserollü MDE jellerinde incelendi. İki örnekte farklı örnekçe belirlendi. Farklı örnekçe belirlenen iki örneğin otomatik DNA dizi analizlerinde, 193 numaralı kodonda mutasyon olmadığı bunu yerine Gi2α geninin ekzon beş ve ekzon altı arasındaki intron bölgesinde yeni bir C/T mutasyonu bulunduğu görüldü. Kontrol amacıyla rastgele seçilen iki örneğin otomatik DNA dizi anilizlerinde ne

193 numaralı kodonda ne de yeni mutasyonun saptandığı intron bölgesinde bir mutasyona rastlanmadı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

70. Faj Gösterim Teknolojisi Yardımıyla Hepatit B Yüzey Antijenine Karşı Peptit Yapıların Bulunması Ve DNA Analizi İle Karakterizasyonları

Bertan Koray BALCIOĞLU
Tez Danışman : Prof.Dr. Beyazıt ÇIRAKOĞLU
Kabul tarihi : 25.09.2003
Tıbbi Biyoloji ve Genetik Anabilim Dalı

Viral hepatitler, insan sağlığı için en tehlikeli ve yaygın infeksiyon hastalığı gruplarından birini oluşturmaktadır. Siroz ve karaciğer kanserinin oluşmasında Hepatit B virüs infeksiyonunun önemli oranda rol aldığı bilinmektedir. Dünyada yılda yaklaşık 1 milyon insanın Hepatit B virüsüne bağlı karaciğer hastalıkları nedeniyle ölmesi, HBV virüsüne ve Hepatit B hastalığına karşı yapılan tedavi ve tanı amaçlı araştırmaların gerekliliğini göstermektedir.

Tez kapsamında, peptit faj gösterim teknolojisinin kullanılmasıyla hepatit B yüzey antijenini (HBsAg) tanıyan 7 amino asitlik (heptamerik) peptit yapıların elde edilmesine çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, heptamerik peptit faj kütüphanesi sabit bir matriks üzerine kaplanmış olan hepatit B yüzey antijenine karşı, "biopanning" yöntemi ile taranmıştır. "Biopanning" aşaması sonrasında seçilen 60 adet faj klonunun HBsAg'ye bağlanma özellikleri faj ELISA yöntemiyle test edilmiştir. Bu test sonucunda altmış klondan, HB2, HB9 ve HB17 olarak adlandırılmış olan üç klonun HBsAg'ye bağlanma özelliğinin olduğu tespit edilmiştir. Bu üç klonun DNA dizilimleri otomatik dizi analizi cihazı ile elde edilmiş ve HB2 ile HB9 faj klonunun heptamerik peptit dizisini kodlayan bölgenin aynı nükleotit dizisine sahip olduğu tespit edilmiştir. Ancak daha sonra bu klonların zayıf ta olsa sığır serum albümini (BSA) ile çapraz cevap verdikleri belirlenmiştir. Bu nedenden dolayı HBsAg'yi yüksek özgünlükte tanıma özelliğine sahip faj klonlarının belirlenmesi için "biopanning" yönteminde değişiklikler yapılarak ikinci tur "biopanning" işlemi gerçekleştirilmiştir. Bu ikinci tur aşamasında heptamerik peptit kütüphanesi öncelikle BSA ile karşılaştırılarak, BSA'yı tanıyan faj yapılarının ortamdan uzaklaştırılması sağlanmıştır. Bu aşamadan sonra fajlar HBsAg ile karşılaştırılarak bu antijeni tanıyan faj yapıların elde edilmesine çalışılmıştır. Ancak peptit faj gösterim teknolojisi kullanılarak yapılan iki biopannig taraması sonucunda HBsAg'yi yüksek özgünlükte tanıma özelliğine sahip peptit yapıları bulunamamıştır.

Yüksek özgünlükte hepatit B virüsü yüzey antijenine bağlanma özelliğine sahip peptit fajların elde edilmesi için "biopanning" şartlarının optimizasyonu

yapılıp, çapraz cevap olasılığını azaltmak için saf HBsAg kullanılarak çalışmaların sürdürülmesi düşünülmektedir. MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

71. Turistik Bölgelere Gelen Turistlerin Aldıkları Sağlık Hizmetinden Memnun Kalma Düzeyleri

Yeliz TEKİN
Tez Danışman : Prof.Dr. Hande HARMANCI
Kabul Tarihi : 10.10.2003
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Turizm sektöründe üretilenlerin satışından çok turizm hareketlerinin sağlığı riske atmayan koşullarda yapılması, servisin kalitesi ve turistin tatmini önem taşımaktadır. Rekabete dayalı turizm piyasasında turizmde sağlık, turizmde niteliğin ve kalitenin önemli bir parçası ve vitrinidir.

Bu çalışma; gelen turistlerin ziyaretleri sırasında sağlık sorunlarıyla karşılaşıp karşılaşmadıklarını, karşılaştıkları sorunların türlerini, turistlerin karşılaştıkları sağlık sorunları karşısında alınması gereken önlemleri belirlemek ve turist sağlığı uygulamaları konusunda öneriler getirebilmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Muğla İli Marmaris İlçesinde, tatilinin tamamlayıp dönen turistlere ülkelerine dikkat edilmeksizin, anketi yaptırmayı kabul eden 6 tur rehberine yaptırılmıştır. Anket formu turist rehberleri tarafından yüz yüze görüşme yoluyla uygulanmıştır. Veriler 01.07.2002 vè 02.09.2002 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırmaya katılan turistlerin %66.6'sının sigortalı olduğu, %33.4'ünün sigortalı olmadığı tespit edilmiştir. Turistlerin %44.8'i sağlık problemi yaşarken, %52.2'si bir sağlık problemi yaşamamıştır. Turistlerin yaşadıkları sağlık problemleri sıralandığında ilk üç sırayı %34.5 ile ishal, %26.4 ile yüksek ateş, %12.4 ile deri problemlerinin olduğu tespit edilmiştir. Memnuniyet durumları sorulduğunda, %35.2'sinin çok memnun, %43.3'ünün memnun, %12.4'ünün nötr, %8.6'sının memnun değil, %0.5'inin hiç memnun olmadığı saptanmıştır.

Sonuç olarak her ülkenin sağlık örgütlenmesi, elbette kendi ihtiyaçlarına göre düzenlenir. Ancak turist çeken yörelerde, sağlık sorunu olan turistlere en iyi hizmeti sunabilmek ve ülkeden memnun gönderebilmek için mevcut sağlık hizmetlerinin bazı yönlerden güçlendirilmesi, desteklenmesi gereklidir.

72. Gebze Halkının Sağlık Hizmetlerini Kullanımı Ve Sağlık Kuruluşlarını Tercih Etme Nedenlerinin Belirlenmesi

Dr. Kemal DEMİRKIRAN
Tez Danışman : Yard.Doç.Dr. Sibel KALAÇA
Kabul Tarihi : 20.10.2003
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

İkibinli yıllarda sürekli ve süratli bir şekilde artan nüfus tüm ülkelerde kaynakların maksimum verim elde etmeye yönelik kullanılmasını zorunlu hale getirmektedir.Modernleşme tüketimi artırırken, üretimi ve kaynakları aynı hızda artırmak mümkün olmamaktadır. Askeri alandan sonra en hızlı teknolojik gelişmeyi kaydeden sağlık sektöründe de hizmette maksimum verim tüm sağlık işletmeleri ve dolayısıyla sağlık politikalarının birinci amacı olacaktır. Doğru sağlık politikaları belirlemek için de sağlık hizmeti alanların istek, beklenti, memnuniyet ve görüşlerini tespit etmek ve bu konuda toplum katılımını sağlamak amacıyla araştırmalar yapmak gerekmektedir.

Kocaeli ili Gebze ilçesinde Gebze halkının sağlık hizmetlerini kullanımı ve sağlık kuruluşlarını tercih etme nedenlerini belirlemek amacıyla planlanan bu araştırma kesitsel tipte bir araştırma olup Mart 2002-Mayıs 2002 tarihleri arasında rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 800 haneden görüşülen 760 haneye ait bilgilerle gerçekleştirilmiştir.

Veriler araştırmacı tarafından düzenlenen anket formu aracılığıyla hane halkı başkanı, eşi veya cevap verebilecek bir yakını ile yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Görüşülen 760 haneye ait bilgiler ; hane özellikleri, demografik, sosyal ve ekonomik özellikler, hane halkının hastalıklar ile ilgili durumları, hane halkının sağlık kurum tercihleri ile ilgili durumları, sağlık hizmet ihtiyacı ile ödeme durumları arasındaki ilişki ve sağlık kuruluşları tercih nedenleri ana başlıkları altında değerlendirilmiştir.

Sonuçlar değerlendirildiğinde araştırmaya katılanlar arasında birinci basamak sağlık hizmetinde sağlık ocağı kullanımı yerine SSK ve Devlet hastanelerinin kullanıldığı, sağlık ocağı kullanımının diğer bölgelere oranla daha az olduğu, özel sağlık kuruluşu tercihlerinin yüksek olduğu, sağlık kurumunda iyi hizmet verilmesi ve hastaya iyi davranılıyor olmasının sağlık kuruluşu tercihinde birinci neden olduğu, acil durumda ilk başvurulan kurumun sosyal güvenceye göre değiştiği görülmektedir.

73. Yarı Kentsel Bir Bölgede 20 Yaş Ve Üzeri Erişkinlerde Diabetes Mellitus Prevalansı Ve Risk Faktörleri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Gülden ÇETİNKAYA
Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Nadi BAKIRCI
Kabul Tarihi : 22.10.2003
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Samsun ilinin Havza ilçesinde yapmış olduğumuz kesitsel tipteki araştırmamızda. 400 kişinin 20' sinin önceden diabetes mellitus tanısı almış olduğu saptanmış ve 3 kişiye de yeni diabetes mellitus tanısı konmuştur. Araştırmaya katılanların arasında eski diabetes mellitus hastalarının oranı %5.0 olarak bulunmuştur

Araştırmaya katılan 20 yaş ve üzerindeki 400 kişinin %53.5' ini kadınlar, %46.5'ini erkekler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan kadınların 6'sı (%2.8) gebedir.

Araştırmaya katılanların öğrenim durumuna göre dağılımı incelendiğinde %18.8'inin okur yazar olmadığı, %23.3'ünün ortaokul ve daha yüksek öğrenim düzeyinde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılanlarda ölçülen random kan şekeri değeri %78.7' sinde 115 mg/dl' den düşük bulunmuştur. %15.8'inde 115-199 mg/dl, %5.5' inde ise 200 mg/dl ve daha üstünde olarak ölçülmüştür.

Araştırmamıza katılanlarda yaş gruplarına özel diabetes mellitus sıklığı incelenmiştir. 35-49 yaş grubunda %1.5 olan oran, 50-64 yaş grubunda %10.0' a, 65 yaş ve üstü yaş grubunda %15.6 ile en yüksek değerine ulaşmaktadır.

Araştırmaya katılanların %15.8' inin birinci derece yakınlarında (anne, baba ve kardeş) diabetes mellitus hastalığı öyküsü vardır.

Araştırmamıza katılanlarda obesite durumu vücut kitle indeksine göre değerlendirildiğinde %22.0' ının normal sınırlarda olduğu görülmüştür. %44.5' i hafif obes, %27.5' i orta obes grubunda yer almaktadır.

Araştırmamızda diabetes mellitus hastası olanların vücut kitle indeksi sonuçlarına bakıldığında %43.0' ının hafif obes (10 kişi), %34.0' ının orta obes (8 kişi), %4.0' ının ağır obes (1 kişi) gruplarında olduğu görülmüştür. Araştırmamızda obes olan grupta diabetes mellitus görülme sıklığı %6.5, obes olmayan grupta diabetes mellitus görülme sıklığı ise %4.2 olarak bulunmuştur. Bu fark istatiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Araştırmamıza katılan eski diabetes mellitus hastalarının %60.0' ının (12 kişi) diyet ile beraber oral antidiabetik ilaç kullandığı, %15.0' ının da (3 kişi) diyet ile beraber insülin aldığı, %20.0' ının ise (4 kişi) tedavi yöntemlerinden hiçbirini kullanmadığı görülmüştür.

Araştırmamızda eski diabetes mellitus hastalarının ailelerinde diabetes mellitus hastalığı varlığına %10.0 oranında rastlanmıştır.

Araştırmaya katılanlarda bozulmuş glukoz toleransı oranı %0.25 olarak bulunmuştur

74. Sağlık Hizmeti Talep Edenlerin Beklenti Ve Bilgilerinin Evrensel Hasta Hakları Tanımlarına Göre Değerlendirilmesi

Gülbin Dicle BAKIR
Tez Danışman : Prof.Dr. Münir ŞAKRAK
Kabul Tarihi : 23/10/2003
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Araştırma, hasta haklarının evrensel tanımı, hastaların konuya yaklaşımlarının tespiti ile uygulamada ortaya çıkan sorunları belirlemek ve bu esnada hastaların konuyla ilgili bilgi düzeylerini görmek amacı ile planlanmış olup , Ocak 2003- Eylül 2003 tarihleri arasında, İstanbul ili Anadolu yakasında bulunan 2 Özel Sağlık Kurumu, 1 Devlet Hastanesi ve 1 Üniversite hastanesinde yatan hastalara uygulanan tanımlayıcı tipte bir araştırmadır.

Araştırmaya katılanların %28,5'in üniversite ve üstü, % 25,5'nin lise ve dengi okul, % 24,0'nün ise ilkokul mezunudur.

Katılımcıların % 63,0'nün Hasta Hakları kavramı konusunda hiçbir bilgi sahibi olmadığı, % 68,5'nin hasta hakları ile ilgili yasal düzenlemeden haberdar olmadığı görülmüştür.

Hasta Hakları konusunda bilgi sahibi olanların öğrenim düzeylerine bakıldığında, lise (%21,4) ve üniversite eğitimi almış olanların (%53,6), Hasta Hakları konusundaki bilgilerinin diğerlerine oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.Bu açıdan bakıldığında araştırmaya katılanların öğrenim düzeylerinin, Hasta Hakları kavramı konusundaki bilgi düzeylerinin belirlenmesinde olumlu bir bulgu olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın bütününe bakıldığında, personeli tanıma, seçme ve değiştirme, bilgi isteme, ötenazi yasağı, mahremiyete saygı gösterilmesi, insani değerlere saygı gösterilmesi, müracaat-şikayet ve dava hakkı konularında Hasta Haklarının ihlal edildiği saptanmış, ancak kişilerin sorunlarının farkında olmadıkları görülmüştür.

Sorunun asıl kaynağı, hastalar ve sağlık çalışanları açısından eğitimsizlik ve bilginin kaynağına ulaşamamaktır. Bir başka yönü de bilginin daha geniş yelpazeye yayılamamasından kaynaklandığı belirlenmiştir.

75. Kişilerin Sağlık Hizmeti Talebinde Devlet, Özel Ve Üniversite Hastanelerine Başvurmalarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi

Ahmet AYDIN
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr. Nadi BAKIRCI
Kabul Tarihi : 23.10.2003
Sağlık Kurumları Yöneticiliği Anabilim Dalı

Bu çalışmada, kişilerin sağlık hizmeti taleplerinde devlet hastanesi, üniversite hastanesi ve özel hastaneye başvurmalarına etki eden faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla 30 Eylül – 8 Kasım 2002 tarihleri arasında, bir üniversite hastanesi, bir devlet hastanesi ve bir özel hastanenin, dahiliye, genel cerrahi, göz hastalıkları ve KBB polikliniklerinde hastalara anket uygulanmıştır. Her bir hastaneden 250 olmak üzere toplam 750 hastaya uygulanan anket sonucunda hastaların bu hastanelere başvurularında etkili olabilecek sosyo-demografik, ekonomik, çevresel ve hastaneyle ilgili faktörler incelenmiştir.

Araştırma sonucunda her üç hastanede de araştırmaya katılan hastaların, bu hastanelere başvurularında etkili olan en önemli faktör olarak bağlı bulundukları sağlık güvenlik kuruluşunun, bu hastanenin masraflarını karşılaması bulunmuştur. Üniversite hastanesinde araştırmaya katılan hastaların %56,8'i, devlet hastanesinde araştırmaya katılan hastaların %68,4'ü, özel hastanede araştırmaya katılan hastaların %52'si bu faktörü, başvurularında etkili olan en önemli üç neden içinde belirtmişlerdir. Bu oran araştırmaya katılan tüm hastalarda %59,1'dir.

Hastanelere başvuruda etkili olan diğer faktörler ise sırasıyla; teşhis ve tetkik imkanlarının daha iyi olması, hastanenin oturduğu yere yakın olması, hekimlerin daha ilgili davranması ve daha fazla zaman ayırması, bir yakının ya da tanıdığın tavsiyesi, muayene olacağı hekimi tanıma, personelin daha ilgili davranması, kolay randevu alınabilmesi, bir hekimin tavsiyesi, muayene olmak için daha kısa süre bekleme, ücretlerin uygun olması ve sevktir.

Kişilerin başvurdukları hastaneleri belirlerken etkilendikleri en önemli faktör bağlı bulunduğu sağlık güvenlik kuruluşu olduğundan, sağlık planlamacılarının ve sağlık güvenlik kuruluşlarının hizmet planlamalarında bu konuyu dikkate almaları gerekmektedir

76. Kocaeli İlindeki Lise Öğrencilerinde Anemi Sıklığı Ve Demir Eksikliği Anemisinin Mental Performans Üzerine Etkileri

Bülent KARA
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Şanda ÇALI
Kabul Tarihi : 27.10.2003
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Adolesan döneme özgü sorunlar çoğu kez gözden kaçmaktadır. Adolesan anemisi de bu sorunlardan biridir. Adolesan anemisinin sıklığı ülkeye ve sosyo-ekonomik düzeye göre değişmektedir. Ülkemizde adolesan anemisi sıklığını araştıran kısıtlı sayıda çalışmada %1,5 ile %16,9 arasında değişen oranlar bildirilmiştir. Demir eksikliği anemisinin süt çocuklarında gelişimsel sorunlara yol açtığına ilişkin çok sayıda çalışma vardır. Bununla birlikte, büyük çocuklarda ve adolesanlarda demir durumu ile mental performans arasındaki ilişki yeterince açık değildir. Çalışmamızda ülkenin tüm bölgelerinden göç alan, farklı sosyo-ekonomik düzeylerden insanların yaşadığı Kocaeli ilindeki lise öğrencilerinden Kocaeli ilini temsil edecek sayıda bir örnek grubunda, adolesan anemisi sıklığının belirlenmesi ve demir eksikliğinin mental performans üzerindeki etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Çalışmaya yaşları 14-16 arasında değişen, 200 kız, 200 erkek öğrenci alınmıştır. Bu öğrencilerden çalışmaya katılmayı ailelerinin de onayıyla kabul eden 174 kız öğrenciden 17'sinde (%9,7), 164 erkek öğrenciden 6'sında (%3,6) anemi (Hb; kızlarda <12 g/dl, erkeklerde <13 g/dl) saptanmıştır. Anemik öğrencilerden bir aylık demir tedavisiyle anlamlı hemoglobin artışı gösterenler ve/veya serum ferritin düzeyi kızlarda 10 ng/ml, erkeklerde 20 ng/ml'nin altında olanlar (n=18; 15 kız, 3 erkek) demir eksikliği anemisi olarak kabul edildiğinde, anemik öğrenciler arasında demir eksikliğinin oranı %78,2 (kızlarda %88,2, erkeklerde %50) bulunmuştur.

Anemi saptanan 23 öğrenciyle, aynı okul, yaş ve cinsten 23 kontrol grubu öğrencisinde mental performansı değerlendirmek amacıyla sözel zeka, performans zeka ve toplam zeka bölümlerinin hesaplandığı WISC-R testi yapılmıştır. Anemi ve kontrol grubundaki öğrencilerin zeka bölümleri Mann-Whitney U testi ile karşılaştırıldığında sözel zeka, performans zeka ve toplam zeka bölümleri arasında fark bulunamamıştır (sırasıyla; p=0,621, p=0,242, p=0,904). Sadece demir eksikliği olan 18 olgu değerlendirildiğinde de tüm zeka bölümleri açısından iki grup arasında anlamlı fark yoktu (sırasıyla p=0,864, p=0,203, p=0,864).

Sonuç olarak, Kocaeli ilindeki adolesan öğrencilerde anemi sıklığı, erkeklerde beklenenden yüksek olmakla birlikte, gelişmiş ülkelere yakındır. Adolesanlarda anemi ve demir eksikliğinin WISC-R testiyle ölçülen mental

beceriler üzerinde olumsuz etkisi saptanamamıştır. Çalışmamızın, adolesan dönemde anemi taraması ve riskli gruplarda ülke düzeyinde demir suplementasyon programlarının gerekliliği konusunda yol göstereceğini düşünüyoruz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

77. Doğumsal Brakial Pleksus Lezyonlu Çocuklarda Vojta Tedavisinin Etkinliği

Tuba Derya ÜNLÜ
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Nadire BERKER
Kabul Tarihi : 28.10.2003
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (Nörolojik Rehabilitasyon) Anabilim Dalı

Marmara Üniversitesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı'nda 2000-2003 tarihleri arasında yürütülen bu çalışmanın amacı doğumsal brakial pleksus lezyonlu çocuklarda Vojta tedavisinin etkinliğini araştırmaktır.

Çalışmaya 0-12 ay arasındaki doğumsal brakial pleksus lezyonlu 19 hasta dahil edildi. Hastalar eşlemeli olarak iki gruba ayrıldı. Tedavi grubunu oluşturan 10 çocuk pediatrik rehabilitasyon ünitesinde Vojta yöntemi ile rehabilitasyon programına alındı. Kontrol grubundaki 9 çocuğun ailelerine ev programı şeklinde konvansiyonel egzersiz gösterildi. Tüm hastaların ailelerine egzersizler öğretilip uygulamaları kontrol edildi.

Tüm hastaların tedavinin başlangıcı, 3.ay ve 6.ayında çevre ve uzunluk ölçümleri, gonyometrik ölçümleri, kas testi ve fonksiyonel değerlendirmeleri yapıldı ve lagerreaksiyonları değerlendirildi.

Grupların tedavinin başlangıcı, 3.ay ve 6.aydaki değerlendirmeleri karşılaştırıldı, hiçbirinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı, ancak her iki grubun da tedavi ile ilerleme kaydettikleri gözlendi. Tedavi sonunda tüm hastaların omuz fleksiyonu, abduksiyonu, dirsek fleksiyonu, ön kol supinasyonu ve bilek ekstansiyonunda istatistiksel olarak anlamlı iyileşme gözlendi.

Çalışma sonucunda doğumsal brakial lezyonlu çocuklarda Vojta tedavisinin üstünlüğü kanıtlanamadı. Doğumsal brakial pleksus lezyonlu çocuklarda erken başlayan ve düzenli yapılan tedavi çok önemlidir, Vojta yöntemi ile konvansiyonel egzersizlerin kombine şekilde uygulanabileceği ve faydalı olacağı düşünülmektedir.

78. Tiroid Hastalıklarında Nörofizyolojik Değişikliklerin Saptanması

Dr Göksel SOMAY
Tez Danışman : Prof. Dr. Önder US
Kabul Tarihi : 30.10.2003
Nörolojik Bilimler (Elektrodiagnostik Nöroloji) Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı, çeşitli etyolojik nedenler ile hipertiroidi ve hipotiroidi tanısı almış hastalarda nöromusküler semptom ve bulguları değerlendirmektir. Hastalar klinik ve elektrofizyolojik testler ile değerlendirilmiştir. Çalışmaya 21 hipertiroidi, 19 hipotiroidi hasta ile yaş ve cinsiyet açısından eşleştirilmiş üst ekstremite için 29, alt ekstremite için 58 sağlıklı birey kontrol grubu olarak alınmıştır. Motor sinirlerin distal latansı, birleşik kas aksiyon potansiyel (BKAP) amplütüdü ve sinir ileti hızı, duysal sinir distal latansı, duysal sinir aksiyon potansiyel amplütüdü ve duysal ileti hızı, minimal F-dalga latansı, H-refleksi latansı ve iğne elektromiyografisi ile motor ünit aksiyon potansiyelleri (MÜAP) değerlendirilmiştir.

Hipotiroidi hasta grubunda median motor distal latans uzaması ($p<0.0001$), median duysal distal latans uzaması ($p<0.0001$), median duysal aksiyon potansiyel amplütüd azalması ($p<0.01$) ve duysal ileti hızı yavaşlaması ($p<0.01$) kontrol grubuna göre anlamlı olarak farklı idi. Hipertiroidi hasta grubunda ise üst ekstremitede sadece median duysal aksiyon potansiyel amplütüdü azalması ve distal latans uzaması ($p<0.05$) belirgin idi. Alt ekstremitelerde ise bilateral peroneal sinir bilek- fibula başı ileti hızı yavaşlaması ($p<0.0001$), peroneal F-dalga latans uzaması ($p<0.01$), bilateral tibial sinir malleol üstü-popliteal fossa ileti hızı yavaşlaması ($p<0.05$), tibial F-dalga latans uzaması ($p<0.01$), sural sinir distal latans uzaması ($p<0.0001$) ve sural duysal aksiyon potansiyel amplütüd azalması ($p<0.05$) kontrol grubuna göre anlamlı olarak farklı bulunmuştur.Tiroid hastalarında, mononöropati ve polinöropati 17 (%42.5) hastada (9'u hipotiroid, 8'i hipertiroid) saptanmıştır. Bu nöropatilerin %30'unu tuzak nöropatileri, %10'unu yaygın nöropatiler oluşturmakta idi. Bir (%2.5) hastada bilateral sural duysal aksiyon potansiyeli elde edilememiştir. İğne EMG'sinde 2 hastada miyopati bulguları saptanmıştır.

79. Tiroid Hastalıklarında Median Sup Ve Göz Kırpma Refleksi

Buket OFLAZOĞLU
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Önder US
Kabul Tarihi : 30.10.2003
Nörolojik Bilimler (Elektrodiagnostik Nöroloji) Anabilim Dalı

Tiroid hormonlarının disfonksiyonu santral ve periferik sinir sisteminde bozukluğa yolaçmaktadır .

Çalışmamızdaki amaç, hiper ya da hipotiroidi tanısı alan hastalarda elektrofizyolojik inceleme ile sinir sistemine ait disfonksiyonu ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla seçilen hastalarda semptom ya da bulgu olarak nörolojik disfonksiyon varolup-olmaması dikkate alınmadı.Ayrıca bu hastalarda tiroid disfonksiyonu

dışında santral ve periferik sinir sistemini etkileyebilecek diğer patolojilerin olmamasına özen gösterildi.Hastalarımızda median sinir uyarımlı somatosensoryel uyandırılmış potansiyeller (SUP) ve göz kırpma refleksi çalışılarak kontrol grubuyla karşılaştırıldı.Böylece SUP ile periferik sinir-spinal kord -beyin sapı-korteks boyunca;göz kırpma refleksi ile periferik sinir -beyin sapı boyunca iletim incelendi.

Median uyarımlı SUP, 21 hipertiroidi ve 19 hipotiroidi hastası olmak üzere toplam 40 hastada yapıldı. SUP incelemesinde ;Erb noktası (Epi-Epc) kaydı ile N9, servikal (CV5-Ac) kayıt ile N11 , N13 , skalp -nonsefalik referans (Pc-Epc) kaydı ile P9, P11 ve P14 , skalp (Pc-Fz) kaydı ile N20, P25 dalgaları elde edildi.Bu dalgaların latansları ve N9-N20 , N9-N13, N13-N20 ve P14- N20 interpik latansları değerlendirildi.21 hipertiroidi ve 19 hipotiroidi hastası 26 sağlıklı kişiden oluşan kontrol grubu ile karşılaştırıldı.Hipertiroidi grubunda N20 latansının kontrol grubuna göre daha uzun olduğu bulundu ve bu istatistiksel olarak da anlamlı idi.Hipotiroidi grubu ve kontrol grubunun N9, N11, N13 ,P9, P11, P14 ,N20 ve P25 latansları; ve N9-N20 , N9-N13, N13-N20 ve P14- N20 interpik latansları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı.

Göz kırpma refleksi çalışması ise 40 hastanın 28'sinde (14 hiper , 14 hipotiroidi) yapıldı. Hasta ve kontrol (25 kişi) grubunda sağ-sol ayırımı yapmadan total olarak R1, R2 ,KR2 (karşı R2) latans ve süreleri karşılaştırıldığında ise hipertiroidi grubunda R2 ve KR2 süresinin daha kısa olduğu bulundu ve bu istatistiksel olarak da anlamlı idi.

80. Behçet Hastalığı Olgularında Sempatik Deri Yanıtı Ve R-R Aralık Değişkenliği Değerlendirilmesi

Dr. Neşe ERDOĞAN
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Gülseren AKYÜZ
Kabul Tarihi : 30.10.2003
Nörolojik Bilimler (Elektrodiagnostik Nöroloji) Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı BH tanısı almış olgularda otonomik sinir sistemi tutulumunu araştırmaktır. Çalışmaya 30 BH (18 Kadın, 12 Erkek; Yaş ort. 38.36±8.10; Yaş dağılımı 22-60) ve 20 sağlıklı birey (16 Kadın, 4 Erkek; Yaş ort. 35.75±7.64; Yaş dağ. 18-51) alındı.

BH ve kontrol grubunda alt ve üst ekstremite bilateral sinir ileti çalışmaları, otonomik sinir liflerinin değerlendirilmesi için sempatik deri yanıtı ve RR aralık değişkenliğine bakıldı.

BH olgularında sinir iletimlerinde anormal bulgular en yüksek oranda tibial motor sinirde kaydedildi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BH olguları ile kontrol grubunun SDY kayıtlarının ortalama latans ve amplitüdleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktu ($p>0.05$). Kontrol grubuyla karşılaştırılan BH olgularının sağ taraf avuç içinden elde edilen sempatik deri yanıtı amplitüdleri istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0.005$). Klinik disotonomisi olan ve olmayan BH grubunun SDY istatistiksel karşılaştırılmasında anlamlı farklılık yoktu.

BH olguları ile kontrol grubunda R% ve D% değerleri istatistiksel olarak anlamlı fark göstermedi. BH olgularının RRAD değerlerinin klinik disotonomisi olan ve olmayanlardaki istatistiksel karşılaştırmasında ise anlamlı korelasyon bulunmadı.

Çalışmamızda BH olgularında sempatik sistemin etkilendiği, parasempatik sistemin etkilenmediği görüldü bu da subklinik otonomik bozuklukların sapatanmasında iki testin duyarlı ve kolay uygulanabilir yöntemler olduğunu gösterdi. Otonomik sinir tutulumunun nadir olması nedeniyle iki testin birlikte uygulanması ve yararı daha çok önem kazanmaktadır.

81. İnme Sonrası Hemiplejik Hastalarda El Eğitimi

Murat Aykut AKINCI
Tez Danışman : Prof.Dr. Zeynep GÜVEN
Kabul Tarihi : 31.10.2003
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (Nörolojik Rehabilitasyon) Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı inme sonrası hemiplejik hastalarda EMG- biofeedback uygulamasının el fonksiyonlarına etkisinin araştırılmasıdır. Çalışma inme sonrası hemipleji gelişen toplam 26 hasta üzerinde gerçekleştirilmiştir. Hastalar randomizasyon yöntemiyle kontrol grubu (13 kişi) ve biofeedback grubu (13 kişi) olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Kontrol grubundaki hastalar Bobath nöro-fasilitasyon tekniği ile rehabilite edilirken, çalışma grubuna biofeedback tedavisi uygulanmıştır. Bütün hastalar 6 hafta boyunca, haftada 3 seans olmak üzere toplam 18 seans tedavi programına alınmıştır. Hastalar tedavi öncesi ve tedavi sonrası (6 hafta sonra) olmak üzere Brunstromm Motor Evreleme Testi, Frenchay Kol Testi, Modifiye Ashworth Skalası ve Fonksiyonel Bağımsızlık Ölçütü (FBÖ) ile değerlendirilmişlerdir. Her iki grupta el bileği ve parmak Modifiye Ashworth Skalası'nda tedavi öncesi ve tedavi sonrası anlamlı bir fark bulunamamış, ancak biofeedback grubunun el bileği ve parmak Ashworth değerlerinin düzelme yüzdesi egzersiz grubuna göre anlamlılık göstermiştir. Frenchay Kol Testi

değerlendirmesinde ise grupların kendi içlerinde ve gruplar arasında herhangi istatistiksel bir fark bulunamamıştır. FBÖ ölçümleri her 2 grupta da tedavi öncesi ve sonrası anlamlı olarak artış göstermiştir. İki grup karşılaştırıldığında ise herhangi bir anlamlılık belirlenememiştir. Brunstromm Motor Evreleme testi'nde ise grupların kendi aralarında ve gruplar arası istatistiksel fark bulunamamıştır.

Sonuç olarak EMG- biofeedback uygulamasının inmeli hastalarda el bileği ve parmak fleksör kaslarındaki spastisitenin azaltılmasında etkili olduğu ve bu durumun günlük yaşama pozitif olarak yansıdığı gözlenmiştir. Bu yöntemin uygulama süresinin arttırılması ve diğer rehabilitasyon teknikleriyle birlikte uygulanmasının daha etkin olacağı ve son duruma daha olumlu yönde katkıda bulunacağını düşünülmektedir

82. Ön Çapraz Bağ (ÖÇB) Rehabilitasyonunda Farklı Yöntemler

Bayram RODOPLU
Tez Danışman : Doç.Dr. Nadire BERKER
Kabul Tarihi : 05.11.2003
Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (Ortopedik Rehabilitasyon) Anabilim Dalı

Bu çalışmanın amacı artroskopik ön çapraz bağ (ÖÇB) rekonstrüksiyonu yapılmış hastaların tedavisinde ev-bazlı rehabilitasyon ve gözetimli rehabilitasyonun birbirine göre etkinliğinin karşılaştırılmasıdır. Bu amaçla Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi Anabilim Dalı'nda artroskopik ÖÇB rekonstrüksiyonu geçiren ve rehabilitasyon amacıyla merkezimize sevk edilen toplam 30 hasta randomize olarak iki gruba ayrılmıştır. Birinci gruba ev-bazlı rehabilitasyon, ikinci gruba da gözetimli rehabilitasyon uygulanmıştır. Hastalar aynı rehabilitasyon programını izleyip 6 ay süreyle takip edilmiştir. İlk grup bu süre içinde daha sınırlı sayıda fizik tedavi seansı alarak yazılı ev egzersiz programı uygularken, ikinci grup fizyoterapist denetiminde düzenli fizik tedavi görmüştür. Tüm hastalara rehabilitasyon süresi boyunca tedavi başlangıcında, 1., 6., 12. ve 24. haftalarda aktif ve pasif gonyometrik EHA ölçümler; ağrı için GAS ve çevre ölçümleri yapılmıştır. Tedavi başlangıcı ve sonunda Lysholm ve Tegner skorları değerlendirilmiş, 24.haftada da Noyes subjektif değerlendirme anketi doldurulmuştur. Yine 24.haftada zıplama testleri ve hasta memnuniyeti değerlendirilmiştir. Hastalarımızın değerlendirme sonuçlarında yardımsız tam basma zamanı, aktif ve pasif EHA ölçümleri ve GAS skorlarında iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya konamamıştır.Tedavi sonrasındaki Lysholm skorları tedavi öncesine göre her iki grupta da artmış, bu artış ev-bazlı rehabilitasyon grubunda daha anlamlı bulunmuştur ($p<0,0001$); ama iki grup arasında tedavi öncesinde veya sonrasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$). Her iki grupta Tegner ve Noyes skorlarındaki değişim aynıdır. Tedavi

sonunda atrofi açısından iki grup arasında fark görülmemiştir. 24.haftadaki zıplama testlerinde hasta ve sağlam taraf hem grup içinde, hem de gruplar arasında kıyaslandığında benzer sonuçlar elde edilmiştir. Tedavi sonunda hasta memnuniyeti her iki grupta da aynı düzeydedir (χ^2=0,08; p›0,05). Sonuç olarak ev-bazlı rehabilitasyon gözetimli rehabilitasyon kadar başarılıdır, hatta bazı yönlerden daha iyidir. Maliyet ve işgücü tasarrufu göz önüne alındığında uygun hastalarda ev-bazlı rehabilitasyon uygulamalarının iyi bir alternatif olabileceği gösterilmiştir.

83. Ümranıye - Hekimbaşı Sağlık Ocağı Bölgesindeki (0-59 Ay Çocuğu Olan) Annelerin Bağışıklama Konusundaki Bilgi Tutum Ve Davranışları

Dr. Öznur ÖZTUNCER
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Osman HAYRAN
Kabul Tarihi : 05.11.2003
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Araştırmada 450 anne ve 527 çocuğa ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan annelerin;%80.7'si 21-34 yaşlarında, %76.9'u ilkokul mezunu, %97.1'i ev kadını ve %52.4'ü 2-3 çocuk sahibi idi.

Anket formunda, çocuklara yapılıp yapılmadığı sorgulanan aşıların yapılma oranları; HepatitB 1 aşısı %88.2, HepatitB 2 aşısı %85.8, HepatitB 3 aşısı %75.7, BCG "Verem" aşısı için %92.6, DBT 1 ve TOPV 1 aşıları için %90.3, DBT 2 ve TOPV 2 aşıları %85.4, DBT 3 ve TOPV 3 aşıları %80.3, Kızamık aşısı %72.7, DBT R ve TOPV R "Difteri-Boğmaca-Tetanoz Rapel" aşıları için %54.1, MMR %3.0, HİB aşısı %5.5 ve Su Çiçeği aşısı %1.1 idi.

DBT ve TOPV aşıları aynı zamanda ve birlikte yapıldıkları için, birlikte değerlendirildi.

BCG, DBT 1-2-3, TOPV 1-2-3 aşılarının yapılma oranları TNSA-98 araştırmasındaki aşılama oranlarından yüksek bulundu.

Tam aşılı çocuklar BCG, kızamık ve üç doz DBT ve TOPV aşıları olanlar olarak değerlendirildi.

Araştırmaya katılan 20 yaş altı annelerin, çocuklarında, Tam Aşılılık Oranı, 35 yaş üstü annelerin çocuklarında ise Eksik Aşılı Olma Oranı düşük bulundu ($p<0.05$). Öğrenimi olmayan annelerin çocuklarında Tam Aşılı Olma Oranı düşük, Eksik Aşılı Olma Oranı ile Rapel Aşılarını Olmama Oranları yüksek bulundu ($p<0.01$).

35 yaş üstü anneler, gebelik döneminde aşı yapılmayacağını, aşı yaptırmama nedenleri konusunda ise, %41.5 doktorun gerek görmediğini, %33.6 bilmediklerini ifade etmişlerdir (p<0.01).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Araştırma sonucunda annelerin bağışıklama ile ilgili bilgi, tutum ve davranışlarında öğrenim durumlarının etkisi belirgindi.Tutum ve davranışlarında sağlık personelinden yararlanmanın diğer etkenlerden daha önemli olduğu sonucuna varıldı.

84. Donuk Omuz Rehabilitasyonunda Sürekli Pasif Hareketin Etkinliği

Duygu TOKGÖZ
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Zeynep GÜVEN
Kabul Tarihi : 6.11.2003
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon (Ortopedik Rehabilitasyon) Anabilim Dalı

Bu çalışmada donuk omuz sendromunda ağrı ve hareket kısıtlılığının giderilmesi ile fonksiyonelliğin yeniden kazanılmasında omuz için tasarlanmış sürekli pasif hareket (SPH) cihazının etkinliği araştırılmıştır. Bu amaçla Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı polikliniğinde donuk omuz tanısı konulan toplam 30 hasta çalışmaya dahil edilmiştir. Hastalar randomizasyon yöntemi ile kontrol grubu (15 kişi) ve çalışma grubu (15 kişi) olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Kontrol grubundaki hastalara konvansiyonel rehabilitasyon (elektroterapi, pasif germe, egzersiz) programı verilmiştir. Çalışma grubundaki hastalara ise konvansiyonel rehabilitasyon programının pasif germe dışındaki bütün komponentleri uygulanmıştır. Pasif germe egzersizi yerine ilk günden itibaren SPH cihazı ile üç planda elevasyon ve rotasyon hareketleri yaptırılmıştır. Her hasta 4 hafta boyunca, haftada 5 seans olmak üzere toplam 20 seans tedavi programına alınmıştır. Bütün hastalara rehabilitasyon öncesi,1,2,3,4. ve 12. haftalarda gonyometrik eklem hareket açıklığı ölçümleri (aktif ve pasif), ağrı (vizüel analog skala, yüz skalası), hasta memnuniyeti, hekim-terapist memnuniyeti, Constant Skorlaması ile analjezik kullanımı sorgulanarak değerlendirme yapılmıştır. Hastalarımızın değerlendirme sonuçlarında; her iki grupta kısıtlı aktif ve pasif hareket açıklıklarında, ağrı ve Constant skorlarında istatistiksel olarak anlamlı iyileşme meydana gelmiştir (p<0,001). Aktif ve pasif eklem hareket açıklıklarının iyileşmesinde iki grup arasında istatistiksel olarak fark bulunamamıştır (p>0,05). Her bir hasta için başlangıç ve sonuç değerleri arasındaki değişimin yüzdesini gösteren % değişim ortalaması sonuçlarına göre her iki grupta en fazla iyileşmenin aktif ve pasif internal rotasyon hareketlerinde olduğu saptanmıştır (p<0,05). Constant omuz skorlamasında grup içi karşılaştırmada artışın istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0,001). Gruplar

arası karşılaştırmada ise Constant toplam puanlamada gruplar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Sonuç olarak, hem germe egzersizleri ve hem de SPH cihazı ile yaptırılan eklem hareket açıklığı egzersizlerinin donuk omuz rehabilitasyonunda kısıtlı eklem hareket açıklığı ve ağrının giderilmesinde benzer derecede etkili olduğu, ancak gün içinde rehabilitasyon için daha çok zaman ayırabilen hastalarda SPH yönteminin ağrısız hareket açıklığı içerisinde güvenli ve konforlu bir egzersiz alternatifi olduğu kanaatine varılmıştır.

85. Tonal İşitsel Beyin Sapı Davranım Odyometrisi İle Odyogram Eşiklerinin Karşılaştırılması

Nurdan CANKUVVET
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Nevma MADANOĞLU
Kabul Tarihi : 12.11.2003
Kulak Burun Boğaz (Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları) Anabilim Dalı

Bu çalışmada 500-1000-2000-4000 Hz tone burst uyaran kullanılarak, İşitsel Beyin Sapı Davranımı (ABR) ölçümleri yapılmış, normal işiten kişilere dair normal değerlerin bulunması amaçlanmıştır.

Çalışmada, 20-30 ve 30-40 yaş arası olmak üzere iki ayrı yaş grubu kullanılmış ve yaşın etkisi araştırılmıştır. 20-30 yaş ve 30-40 yaş grupları karşılaştırıldığında, iki grup arasındaki istatistiksel fark anlamlı bulunmamıştır.

Cinsiyetin etkisini araştırmak için kadın ve erkek denekler eşit sayıda alınmıştır. Kadın ve erkek grupları arasında istatistiksel fark anlamlı bulunmamıştır.

Kulaklar arası farklılıkları araştırmak için sağ ve sol kulak çalışmaya dahil edilmiş ve kulaklar arası farklılıklar araştırılmıştır. İki kulak arasında istatistiksel fark anlamlı bulunmamıştır.

20-37 yaş arası, normal işiten 20 deneğin ABR ölçümleri yapılmıştır. Her bir deneğin V. dalga eşiği ve tüm şiddet düzeylerindeki V. dalga ortalama latans değerleri ile standart sapmaları hesaplanmıştır. Mimimum şiddet düzeyinde elde edilen ABR değerleri ile odyogram bulguları karşılaştırılmıştır.

ABR eşik seviyeleri, saf ses eşiklerinden daha yüksek elde edilmiştir. ABR ve odyogram eşikleri arasındaki fark 500 Hz için 23 dB, 100Hz için 20,5 dB, 200 Hz için 15,5 dB, 4000 Hz için 10,5 dB'dir.

Ölçümler tek kanallı kayıt tekniği kullanılarak yapılmıştır.

86. Balb/C Farelerde Mukozal Toleransı İndükleyen Ovalbuminin Veriliş Yolunun Belirlenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Özlem YEŞİL
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Işıl B. BARLAN
Kabul Tarihi : 19.11.2003
Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları (Allerji-İmmünoloji) Anabilim Dalı

Mukozal tolerans allerjik astım tedavisinde en çok ümit vaad eden terapötik yaklaşımlardan biridir. Öte yandan allerjen immunoterapisinin mukozal uygulanmasının yolu ve dozu tam olarak belirlenmemiştir. Bu çalışmada balb/c farelerde astım gelişiminde ve önceden oluşmuş kronik astımda yüksek doz intragastrik (IG) allerjen immünoterapisi ve düşük doz tekrarlayan intranazal (IN) immünoterapinin terapötik etkilerini araştırmayı amaçladık.

Kronik astım modelinin oluşumunun öncesi veya sonrasında intranazal ve intragastrik yolla antijen uygulamasının akciğer histopatolojisinin karakteristik özelliklerini değiştirip değiştiremeyeceğini test etmek için Balb/c fareler 6 gruba bölündü. Grup I deki farelere astım modeli geliştirilmeden önce IN yolla 6 gün arka arkaya ovalbumin (OVA) uygulandı. Grup II'deki farelere ise IG yol ile 2 gün arayla 3 kez OVA uygulandı. Daha sonra astım modelini oluşturmak üzere (42. gün) grup I-II-III-IV ve V'TE 7 kez gün aşırı intratrekeal OVA uygulaması yapıldı. Grup III'teki farelere ise IN yol ile 6 gün arka arkaya OVA uygulaması yapıldı. Grup IV'teki fareler de intraperitonel OVA ile duyarlılaştırıldıktan sonra IG yol ile iki gün ara ile aşılandılar (68-71-74. günler).Kronik astım modeli oluşturmak için Grup I-V'teki bütün fareler en son intraperitonel OVA enjeksiyonundan 28 gün sonra intratrekeal olarak 3 kez 2 gün arayla OVA aldılar. Bütün gruplardaki fareler intratrekeal uygulamadan iki gün sonra histopatolojik değerlendirmeleri için akciğerleri çıkartıldı.

Bu çalışmada fare modellerinde intranazal düşük doz allerjen immünoterapisinin kronik astım gelişiminin önlenmesinde ümit vaad eden bir yol olduğunu göstermiştir. Ayrıca yüksek doz intragastrik allerjen immünoterapisi ve düşük doz intranazal immünoterapinin, Balb/c farelerin astımlı hava yollarındaki kronik histopatolojik değişikliklerin geriye döndürülmesinde etkin bir terapötik strateji olduğunu gösterilmiştir.

87. Kronik Astım Modeli Geliştirilen Erişkin Balb/C Farelerde Mycobacterium Vaccae Aşılamasının Akciğer Histopatolojisi Üzerine Etkisi

Didem YAZI

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Işıl B. BARLAN

Kabul Tarihi : 19.11.2003

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları (Alerji-İmmunoloji) Anabilim Dalı

Bu çalışmamızda intrakrakeal veya subkutan yolla M. vaccae uygulamasının astım modeli oluşmuş Balb/c farelerde havayolu histopatolojisi üzerine iyileştirici bir etki sağlayıp sağlayamayacağını araştırmayı amaçladık.

Çalışmamızda BALB/c fareler dört gruba ayrıldılar. Kronik astım modelini oluşturmak üzere Grup I, II ve III deki fareler 10μg OVA ile intraperitoneal (IP) olarak 7 kez gün aşırı olmak üzere duyarlılaştırıldılar. Daha sonra Grup I, II ve III deki farelere 20μg OVA 3 kez iki gün ara ile intratrakeal olarak verilerek kronik astım modeli oluşturuldu. Intratrakeal (IT) uygulamaların olduğu günlerde Grup I deki fareler ayrıca 10 μl M.vaccae ile subkutan (SC) olarak aşılandılar. Grup III (kronik astık grubu) deki farelere herhangi bir M. Vaccae uygulaması yapılmadı. Son intratrakeal uygulamadan 48 saat sonra pyatolojik değerlendirmeler için akciğerler çıkartıldı.

Kontrol grubuile kıyaslandığında Grup III'de tüm boyutlardaki havayollarında bakılan patolojik parametrelerde anlamlı bir artış olduğu gözlemlendi. Bu bulgular da kronik astıkmodelimizin başarılı bir şekilde oluştuğunu göstermektedir. Grup I'e kıyasla küçük ve büyük havayollarındaki bazal membran kalınlığı, tüm boyutlardaki havayollarında hiperplazik goblet hücre sayısı ve inflamasyon parametreleri bakıtımnad Grup III'de anlamlı bir artış olduğu saptanmıştır. Grup I ve Grup II arasında bakılan parametreler açısından anlamlı bir fark gözlemlenmedi. Grup II, kontrol grubu ile kıyaslandığında tüm boyutlardaki havayollarında bakılan bütün pyatolojik parametrelerin Grup II'de anlamlı olarak artış gösterdiği, öte yandan Grup I'de küçük ve büyük havayollarında düz kas kalınlığının ve hiperplazik goblet hücre sayısının ve büyük havayollarında inflamasyonun kontrolden farksız olduğu gözlemlendi.

Bu çalışmada farede kronik astım modelinde intratrakeal M. Vaccae uygulamasının subkutan uygulamaya göre istatistiksel olarak anlamlı olmamasına rağmen daha etkili olduğu ve intratrakeal uygulamanın histopatolojik değişikliklerin daha fazlasına iyileştirici etki yaptğı sonucuna varılmıştır.

88. Lamivudin Ve Benzeri Antiviral Tedavisi Almamış Asemptomatik Hepatit B Taşıyıcısı Ve Kronik B Hepatit'li Hastalarda Ymdd Motif Mutasyonları Saptanması Ve Genotip Tayini Yapılması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Fatih EREN
Tez Danışmanı : Prof.Dr.Cem KALAYCI
Kabul Tarihi : 04.12.03
Gastroenteroloji (Viral Hepatitler) Anabilim Dalı

Lamivudin (LAM) tedavisi almış kronik hepatit B (KHB)'li hastalarda, YMDD mutasyonlarının ortaya çıktığı iyi bilinmektedir. Ancak LAM. tedavisi almamış KHB'li hastalarda ve özellikle asemptomatik taşıyıcılarda spontan YMDD mutasyonlarının varlığı hakkındaki çalışmalar sınırlıdır.

Bu çalışma lamivudin ve benzeri antiviral tedavisi almamış asemptomatik hepatit B taşıyıcısı ve KHB'li hastalarda, YMDD mutasyonları ve HBV genotiplerini saptamak ve mutasyonlarla genotipler arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmak amacıyla, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Gastroenteroloji Bilim Dalı işbirliği ile Marmara Üniversitesi Gastroenteroloji Enstitüsü'nde planlanmış ve enstitünün moleküler biyoloji laboratuarında yapılmıştır.

Bu amaçla çalışmaya tedavi almamış en az bir yıldır serum ALT (Alanin aminotransferaz) düzeyi normal ve Digene kitiyle serum HBV DNA'sı negatif olan 41 asemptomatik taşıyıcı ve 17 KHB'li hasta alındı. HBV DNA, HBV genotipleri, ve polimeraz gen mutasyonları sırasıyla nested PZR, PZR-RFLP ve Innogenetics, INNO-LIPA HBV DR kiti ile tayin edildi.

41 asemptomatik taşıyıcının 25'inde (%60,9) nested PZR ile HBV DNA pozitif saptandı. YMDD mutasyonları 25 hastanın 7'sinde (%28) saptandı. KHB hastalarında YMDD mutasyonu saptanmadı. L528M mutasyonu ise asemptomatik taşıyıcı 25 hastanın 10'unda (%40), KHB hastalarının ise 2' sinde tespit edildi. Asemptomatik hastaların 6'sında, genotipe spesifik PZR ile DNA saptanmadı. Genotip tayini yapıldığında; 7 hastada daha önce tanımlanmamış patternler saptandı. Diğer hastalarda HBV 'D' genotipinin D1, D2 ve D6 paternleri saptandı. Sonuç olarak bu çalışma gösteriyor ki: YMDD motif mutasyonları, lamivudin tedavisi almamış asemptomatik taşıyıcı hastalarda da vardır. Tedavi almamış KHB hastalarında sadece L528M mutasyonu saptanmıştır. Tanımlanmamış paternlerle, YMDD mutasyonları arasındaki bir ilişkinin olup olmadığını göstermek için yeni çalışmalara ihtiyaç vardır.

89. Toplumda Kazanılmış Metisiline Dirençli Staphylococcus Aureus Kolonizasyonunun Epidemiyolojisi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Hülya ŞAHİN

Tez Danışmanı : Doç.Dr. Ayşegül YAĞCI

Kabul tarihi : 03.12.2003

Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Stafilokok türleri doğada yaygın olarak görülen gram pozitif bakterilerdir ve çok değişik infeksiyonlara neden olabilirler. Klinik örneklerden izole edilen stafilokok türlerinin başında *Staphylococcus aureus* gelmekte ve metisiline dirençli olanlar (MRSA) tedavi edilmesi zor infeksiyonlara ve hastane salgınlarına yol açabilmektedir. Uzun yıllar sadece hastane infeksiyonu etkeni olduğu düşünülen MRSA son 10 yılda toplumdan edinilmiş infeksiyonlardan da izole edilmeye başlanmıştır. Türkiye'de toplumdan edinilmiş MRSA epidemiyolojisi hakkında yeterli bilgi mevcut değildir. Çalışmamızda çocuk hastalıkları polikliniklerine başvuran çocuklarda MRSA kolonizasyon sıklığının ve kolonizasyona neden olan risk faktörlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Marmara Üniversitesi Hastanesi Pediatri polikliniklerine başvuran 0-15 yaş arası 1000 çocuktan (466 kız, 534 erkek) burun, aksilla ve inguinal bölge sürüntü örnekleri alınmış kolonizasyon için potansiyel risk faktörleri sorgulanmıştır. Metisilin direnci NCCLS standartlarına göre disk diffüzyon ve oksasillin tuz agarı yöntemi ile taranmış, sonuçlar E test, sıvı makro dilüsyon yöntemleri ile doğrulanmıştır. *S. aureus* 1000 çocuğun 173'ünde (83 kız, 90 erkek) izole edilmiş, metisilin direnci sadece 1 suşta (%0,6) saptanmıştır. *S. aureus* kolonizasyonu için sorgulanan risk faktörlerinin hiçbiri istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Allerji polikliniğine başvuran hastalarda rinit varlığı *S. aureus* kolonizasyonunu arttıran bir risk faktörü olarak saptanmıştır (P=0.0015).

Sonuçlarımız, çalıştığımız popülasyonda MRSA kolonizasyonunun çok düşük oranda (%0,6) bulunması nedeniyle bazı ülkelerde önemli bir sağlık problemi olmaya başlayan toplumdan kazanılmış MRSA infeksiyonlarının ülkemiz için henüz bir tehlike olmadığını ve toplum kökenli enfeksiyonların ampirik tedavisi için glikopeptid antibiyotiklerin kullanılmasına gerek olmadığını düşündürmektedir.

90. Hepatit C Virusu İle Kronik Enfeksiyonun Prognozunda Transforming Growth Faktör B-1 Düzeyinin Rolü

Aysun BOZBAŞ

Tez Danışman : Prof.Dr. Nurdan TÖZÜN

Kabul Tarihi : 05.12.2003

Gastroenteroloji (Viral hepatitler) Anabilim Dalı:

HCV'ye bağlı kronik hepatitde hastalık doğal seyri bireysel olarak oldukça farklılık göstermektedir. Fibrozis ilerleme hızının geniş bir spektrum göstermesinden bazı viral ve konak faktörleri sorumlu tutulmuştur. Virusla ilişkili faktörler; viremi (HCV-RNA) düzeyi, genotip, quasispecies olup konakla ilişkili olanlar yaş, erkek cinsiyet, genetik yapı, alkoldür. Bu faktörlerin hastalık seyriyle ilişkisini gösteren çalışmalar yanında bunu doğrulamayan çalışmalar da vardır. Konak faktörleri ile ilgili epidemiyolojik çalışmalarda; yaş, enfeksiyon süresi, alkol ve erkek cinsiyetin kronik HCV enfeksiyonunda histolojik evreden bağımsız faktörler olduğu bulunmuştur. Kısaca HCV ile enfekte hastalarda fibrozis ilerleme hızında farklılığa sebep olabilecek çok sayıda faktör görünse de bunların rolü ve derecesi tam olarak belirlenememiştir.

Hücre hasarına yanıt olarak salgılanan sitokinler karaciğer fibrozis patogenezinde önemli rol oynarlar. Karaciğer fibrozisinde en önemli fibrojenik sitokin TGF-β1'dir. Bizim bu çalışmadaki amacımız; tedavi almamış naive HCV'ye bağlı kronik hepatitli hastalarda TGF-β1 düzeyini, sağlıklı kontrol grubu yanında bir başka kronik hepatit grubu olan nonalkolik steatohepatitli (NASH) hastalarla karşılaştırmak, böylece TGF-β1'in kronik hepatit C'ye özel rolü olup olmadığını belirlemek ve fibrozis evreleri ile TGF-β1 düzeyini karşılaştırarak hastalığın prognozundaki yerini araştırmak olmuştur.

Çalışmaya 20 naive HCV'ye bağlı kronik hepatitli hasta, 20 karaciğer biyopsisi ile tanısı konmuş NASH hastası ve 20 gönüllü sağlıklı kontrol alındı. Tüm hastaların daha önce ayrılan ve -80'de saklanan serumlarında aynı gün enzim immunassay ile TGF-β1 düzeyi ölçüldü. HCV'ye bağlı kronik hepatit grubunda TGF-β1 serum düzeyi sağlıklı kontrollere göre önemli oranda yüksek bulundu ($p < 0.001$), TGF-β1 düzeyi NASH hastalarından da anlamlı olarak yüksek saptandı ($p < 0.05$). NASH hastalarında TGF-β1 düzeyi sağlıklı kontrollerden yüksek bulunsa da istatistiksel olarak anlamlı değildi ($p > 0.05$). Kronik hepatit C'li hastaların tedavi öncesi yapılan karaciğer biyopsilerindeki fibrozis evreleri (0-4) ile TGF-β1 serum düzeyleri karşılaştırıldı. Fibrozis olanlarda, ortalama TGF-β1 düzeyi fibrozis olmayanlardan belirgin yüksekti, evre 2-4 fibroziste TGF-β1 ortalaması en yüksek düzeyde bulundu. NASH'li hastalarda ise fibrozis olan ve olmayanlar arasında TGF-β1 düzeyinde anlamlı fark bulunmadı.

Sonuç olarak; HCV'ye bağlı kronik hepatitte fibrozis gelişmesinde TGF-β1 önemli rol oynar. Kronik hepatit C hastalığının doğal seyrinde TGF-β1 düzeyinin önemli bir belirleyici olduğu görünmektedir. Yani hepatit C'de bireyler arasında izlenen progresyondaki farklılıklardan TGF-β1 sorumlu olabilir. Tedavi öncesi

TGF-β1 düzeyinin ölçümü, tedavi planlanması ve süresini belirlemede bize yardımcı olabilir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

91. Diş Hekimliğinde Estetik Amaçlı Girişimlerin Etik Boyutu

Pertev KÖKDEMİR
Tez Danışman : Prof.Dr. Şefik GÖRKEY
Kabul Tarihi : 17.12.2003
Deontoloji ve Tıp tarihi Anabilim Dalı

Estetik sözcüğü Grekçe '*aisthesis*'den gelmektedir. "*Duyulur algı*", "*duyum*" anlamındadır.

Tarih boyunca, geçerli olan modaya ve alınan eğitime göre farklı özellikler değerli olarak benimsenmiştir. İnsanlar da sürekli olarak görünüşlerini güzelleştirmek için uğraşmışlar ve vücutlarının güzel olduğunu düşündükleri bölümlerini ön plana çıkarmaya çaba gösterirken, çirkin olduğunu düşündükleri kısımlarını elbiseleriyle, çeşitli takılarla, makyajla, saç şekilleriyle saklamaya, gizlemeye çalışmışlardır.

Günümüzde dünyanın her yerinde cerrahlar ve dişhekimleri insanların görünüşlerini, yaşlanmış derileri veya fazla yağları alarak, yüz kemiklerinin yerlerini değiştirerek, dişleri porselenlerle kaplayarak, dudakları büyüterek ve benzeri operasyonlarla güzelleştirmeye çalışmaktadır.

Dişhekimlerinin, tüm girişimlerde olduğu gibi, sadece estetik kaygılarla kliniklerine veya muayenehanelerine gelen hastalarına tedavi seçeneklerini sunarken, bu tedavi seçenekleri hakkında bilgi verirken ve gerekli girişimleri yaparken özerlik, aydınlatılmış onam, zarar vermeme, fayda ve adalet ilkelerini de göz önünde bulundurması gerekir.

A. DOKTORA TEZLERİ

92. Türkiye'de İşyerlerinde Rekreasyon Uygulamaları

Ümit KESİM
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Bilge Aykurt
Kabul Tarihi : 26.03.2003
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Rekreasyon, bireylerin iş dışı zamanlarında özgür iradeleriyle kendilerini geliştirmek ve yenilemek amacıyla gönüllü olarak katıldıkları aktivitelerdir. Günümüzde, işyerlerinde çalışan bireylerin günlük ve iş yaşamlarından daha çok verim almaları amacıyla, rekreasyon aktivitelerine katılımları giderek artmaktadır.

İşyerlerinde çalışanların sağlığı, iş tatmini ve iş verimine olumlu yönde katkıları, yöneticiler ile çalışanlar arasında iletişimi güçlendirmesi, farklı konumdaki çalışanlar arasında yardımlaşma ve uzlaşma sağlaması nedeniyle, rekreasyonun önemi artmaktadır.

Çalışmamızın amacı, 1938 yılında çıkarılan 3530 ve 1986 yılında yürürlüğe giren 3289 sayılı yasaların zorunlu gördüğü 500 ve üstü çalışanı bulunan işyerlerinde spor ve rekreasyon tesisleri inşaa etme ve uzman bulundurma zorunluluğunun, İstanbul ilindeki işyerlerinde hangi düzeyde uygulandığı, çalışanların rekreasyonu nasıl algıladığı, aktivitelere katılımları, katılmayanların katılamama nedenleri, tesislerin varlığı ve kullanım sıklığını belirlemektir.

Çalışmamızın amacı doğrultusunda bir anket formu geliştirilmiştir. Anketler, bazı kriterler doğrultusunda belirlenen büyük ve küçük ölçekli işyerlerinde uygulanmıştır. Dağıtılan toplam 2000 anketten 912'si geri dönmüş ve 865 adedi değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen bilgi ve verilerin analizinde SPSS bilgisayar programı kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde frekans dağılımları, ortalama, standart sapma, korelasyon, ANOVA teknikleri ve Ki-Kare analizleri uygulanmıştır.

Araştırmamızın sonucunda çalışanların büyük bir kesiminin rekreasyon aktivitelerini benimseyip katıldıkları, yöneticilerin ise daha az benimsedikleri,

işyerlerinde rekreasyon aktivite sayısı artıkça katılım sıklığında artış görüldüğü ve yasaların aksine, İstanbul ilinde küçük ölçekli işyerlerine göre, 500 ve üstü çalışanı bulunan işyerlerinde rekreasyona katılımın daha az teşvik edildiği saptanmıştır.

93. Spor Takımlarında Grup İçi Bağlılık Ve Performansa Etkisi

Umut AKYÜZ
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Can İKİZLER
Kabul Tarihi : 17.04.2003
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Spor takımları yoğun iletişim ve etkileşimin yaşandığı, dışa kapalı, özel bir yapı içinde ortak bir hedefe ulaşmak için fiziksel çaba gösteren bireylerden oluşan dinamik gruplardır. Takım üyelerinin birbirlerine bağlılığı ile takımın hedef ve geleceği arasındaki karşılıklı etkileşim, araştırmamızın konusunu oluşturmaktadır.

Çalışmamızın amacı ise, spor gruplarında günümüzde önemi giderek artan bağlılık kavramını netleştirmek, son gelişmeleri de dikkate alan güvenilir bir ölçme aracı geliştirmek, takım içi bağlılığın önemi ve performansla ilişkisi konularında mevcut bilgilere yeni boyutlar katmak, elde edilen bulgular ışığında takım içi bağlılığın geliştirilmesi ve yönlendirilmesine ilişkin uygulama önerileri sunmaktır.

Kaynak taramasının kullanıldığı birinci bölümde, konuya temel oluşturan kavramlardan küçük grup dinamikleri ve bağlılık kavramları üzerinde ayrıntıları ile durulmuş, daha sonra bu kavramların spor takımlarındaki açılımlarına yer verilmiş, ilgili teorik ve uygulamalı araştırmalar incelenmiştir. İkinci bölümde ise tarafımızdan geliştirilmiş olan "Takım İçi Bağlılık Ölçeği", sezon öncesi ve sonrası için güvenilirlik analizleri (Cronbach Alfa I: .9004, Cronbach Alfa II: .9220) ve madde analizleri yapıldıktan sonra voleybol (47) ve basketbol (45) birinci liglerindeki oynayan toplam 92 sporcuya uygulanmıştır. Oyuncular, sezon öncesi ve sezon sonu olmak üzere iki ayrı ölçüme tabi tutulmuştur. Araştırmanın daha sonraki aşamasında, betimleyici istatistiklerin (frekans dağılımları ve ortalamalar) yanında, diğer istatistiksel analiz yöntemleri (Wîlcoxon Testi, Mann Whitney–U, Korelasyon Analizi) kullanılarak elde edilen bulgular değerlendirilmiş, gerekli yorumlar yapılarak uygulama önerileri ortaya konmuştur.

Bulgular, takımların sezon öncesi gerçekçi ve herkesçe kabul edilen bir hedef belirlemediklerine işaret etmektedir. Araştırmamızdaki her iki spor dalının temsilcilerinde de hedef birliğinin bağlılığa olumlu yönde etkisi olduğu görülmüş; bu kritere sahip olan takımlar sezonu başarılı bir şekilde tamamlarken, diğerlerinin aynı başarıyı gösteremedikleri ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın diğer önemli bir bulgusu bağlılığın sezon sonunda artma yönünde bir değişim göstermesidir. Araştırmamızda bu artışa etken olan değişkenlerin, grup çekimi boyutuna ait değişkenler olduğu gözlenmiş ve bu kritik değişkenler üzerinde durulmuştur. Branşlar arasındaki farklılık ise voleybolcuların sezon boyunca, grup çekimine daha fazla önem verdikleri yönünde iken, sezon sonunda bağlığın basketbolcularda daha yüksek olduğu yönünde olmasıyla özetlenebilir.

Araştırmamız geliştirmiş olduğumuz "Takım İçi Bağlılık" ölçeğinin güvenilir ve tutarlı olduğunu ortaya koymaktadır.

94. Voleybolcularda Farklı Antrenman Uygulamalarının Bağışıklık Sistem Öğeleri ACTH Kortizol İnsilün Ve Glikoz Metabolizması Üzerine Etkileri

Kürşat KARACABEY
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr. Abdullah PAŞAOĞLU
Kabul Tarihi : 13.06.2003
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırma; farklı egzersiz uygulamalarının, sedanterlerle elit sporcuların, bazı hormon salınımları ve bağışıklık sistemi öğeleri üzerine etkilerinin araştırılması amacı ile yapıldı.

Bu çalışma; en az beş yıldır düzenli voleybol oynayan 40 sporcu ve sedanter yaşam süren (kontrol grubu) benzer yaş grubunda 20 denek üzerinde gerçekleştirildi.

Grup 1'deki 20 sporcuya çalışma yükleri Karvonen protokollüne göre belirlenerek 30 dakika koşu bandında aerobik egzersiz programı uygulandı. Grup 2' deki 20 sporcuya ise; Wingate test protokolüne göre 30 sn. anaerobik egzersiz yaptırıldı. Grup 3'ü oluşturan kontrol grubu deneklerden sabah saat 8.$^{30'}$ da bir kez, egzersiz uygulanan deneklerden ise; egzersiz öncesi, egzersizin bitiminde, egzersizden 4 saat, iki ve beş gün sonra toplam 5 kez kan örnekleri alındı. İnsülin, ACTH, kortizol tayinleri kemiluminesans yöntemi ile belirlendi. Glikoz ise; spektrofotometrik yöntem ile ölçüldü. İmmünglobin A, İmmünglobin G, İmmünglobin M, kompleman C3 ve C4 tayinleri türbidimetrik olarak yapıldı. İstatistiksel değerlendirme SPSS programı kullanılarak; Kruskal Wallis Varyans analizi testi ve Wilcoxon Signed Ranks testi kullanıldı. $p<0.05$ anlamlı kabul edildi.

Voleybolcuların sedanterlere göre IgA ve IgG değerleri yükselirken, insülin değerleri düşük bulundu ($p<0.05$). Voleybolcuların aerobik antrenmandan sonra C3 ve C4 değerleri egzersiz öncesine göre düşük bulundu ($p<0.05$). Voleybolcuların aerobik antrenman programı uygulaması sonrasında IgA ve IgG iki ve beş gün sonrasında yükseldi aradaki fark anlamlı idi ($p<0.05$). Aerobik antrenman öncesi ve

sonrasında gruplar arasındaki ACTH, Kortizol, glikoz ve insülin değerleri egzersiz önceki değerlere göre istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0.05$). Anaerobik antrenman programı uygulanan voleybolcuların egzersiz öncesi ve egzersizden sonraki insülin değeri egzersiz öncesine göre farklı idi ($p<0.05$).

Sonuç olarak; düzenli olarak devam ettirilen orta şiddetteki ılımlı egzersizlerin hormon salınım seviyelerinde etkili olduğu, bağışıklık sistemini geliştirdiği ancak maksimal şiddetteki organizmayı zorlayıcı egzersizlerin ise; bağışıklığı olumsuz etkilediği söylenebilir. Ayrıca egzersizin bağışıklık sistemi üzerine olan etki mekanizmasının tam olarak açıklanabilmesi için ileri çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

95. 10-12 Yaş Çocukların Fiziksel Aktivite Düzeyleri Ve Fiziksel Uygunluklarının İncelenmesi

Özcan SAYGIN
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Sami MENGÜTAY
Kabul Tarihi : 13.06.2003
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu çalışma 10-12 yaş grubu erkek ve kız çocukların fiziksel uygunluk ve fiziksel aktivite özelliklerinin cinsiyete ve yaşa göre incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya 650 erkek ve 559 kız çocuk olmak üzere toplam 1209 çocuk katılmıştır. Fiziksel uygunluk özellikleri olarak, boy, beden ağırlığı, BKİ, beden kompozisyonu, Maks. VO_2, kuvvet, esneklik, dikey sıçrama, anaerobik güç ve 30 m. sürat değerleri ölçüm ve testleri yapılmıştır. Fiziksel aktivite özellikleri olarak ise, fiziksel aktivite kategorileri, fiziksel aktivite yoğunluğu ve fiziksel aktivite düzeyleri değerlendirilmiştir.

İstatistiksel analizler için SPSS programı kullanılmıştır. Cinsiyetler arası karşılaştırmalarda independent t testi, yaş gruplarının karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Tukey HSD testi kullanılmıştır. Değişkenler arası ilişkiyi incelemek için Pearson Korelasyon ve Adım-Adım Regresyon analizleri kullanılmıştır.

İstatistiksel analizler sonucunda erkek çocukların maks. VO_2, el kavrama kuvveti, bacak kuvveti, anaerobik güç, dikey sıçrama ve 30 m. sürat performanslarının kızlardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Esneklik ve beden yağ oranında ise kızların değeri daha yüksektir. Erkek çocuklarda boy, beden ağırlığı maks. VO_2, el kavrama kuvveti, bacak kuvveti, anaerobik güç, dikey sıçrama değerlerinde ve 30 m. sürat performansında yaşla birlikte artış gözlenmektedir. Kız

çocuklarda yaşla birlikte BKİ, el kavrama ve bacak kuvveti, dikey sıçrama ile anaerobik güç değerleri artmaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Fiziksel aktivite düzeyleri ve orta-şiddetli yoğunlukta yapılan aktivite süreleri erkek çocuklarda kızlardan anlamlı düzeyde yüksekken, hafif yoğunlukta yapılan aktivite sürelerinde kızların değeri daha yüksek bulunmuştur. Fiziksel aktivite düzeyleri erkeklerde ve kızlarda yaşla birlikte artış göstermektedir. Yaşla birlikte erkeklerde orta – şiddetli yoğunlukta yapılan aktivite süreleri azalmaktadır. Kızlarda yaşla birlikte sedanter yoğunlukta yapılan aktivite süreleri artarken, hafif yoğunlukta ve orta – şiddetli yoğunlukta yapılan aktivite süreleri azalmaktadır.

Erkek çocukların orta-şiddetli yoğunlukta yaptığı aktiviteler ile beden yağ oranı arasında negatif, Maks. VO_2 ve dikey sıçrama değeri arasında pozitif yönde bir ilişkiye rastlanmıştır. Kız çocukların orta-şiddetli yoğunlukta yaptığı aktiviteler ile maks VO_2 arasında pozitif, beden yağ oranı ve 30 m. sürat değeri arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Erkeklerde Maks. VO_2 değeri fiziksel aktivite düzeyini pozitif, beden yağ oranı negatif olarak etkilemektedir. Kızlarda ise Maks. VO_2 ve 30 m. sürat değerleri fiziksel aktivite düzeyini olumlu, beden yağ oranı ise negatif olarak etkilemektedir.

96. Bir Rekreasyonel Aktivite Olan Doğa Yürüyüşü Programına Katılımın İşgörenlerin Uyum Düzeyine Etkisi

Ali TEKİN
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Müslim BAKIR
Kabul Tarihi : 23.06.2003
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu doktora tezinde araştırmacı, bir rekreasyonel aktivite olarak organize edilen yürüyüş programı ile, tekstil işgörenlerinin uyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir.

Bilgilerin toplanması amacı ile işçilere, kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, psikotik belirtiler, nevrotik eğilimler, aile ilişkileri, sosyal ilişkiler, sosyal normlar ve antisosyal eğilimler alt ölçeklerinden oluşan ve kişisel, sosyal ve genel uyum puanlarını ortaya koyan Hacettepe Kişilik Envanteri uygulanmıştır.

Gönüllü olarak seçilen 60 işgören 12 hafta boyunca bazı doğal ortamlarda yürüyüş programına katılıp piknik yaparken, kontrol grubu olarak seçilen 60 işgören bu süre boyunca gündelik yaşamlarını devam ettirmişlerdir. Egzersizin akut ve kronik etkilerini ortaya çıkarmak için HKE işgörenlere toplam 5 kez uygulanmıştır.

Araştırma sonuçları, fiziksel egzersizin (yürüyüş) alt ölçeklerin tamamında, kişisel, sosyal ve genel uyum puanlarında, araştırmanın kapsamında yer alan her iki cinsiyet ve tüm yaş grupları açısından olumlu etkilere sahiptir. Egzersizin akut etkisi göze çarpmaktadır. Diğer taraftan egzersizin uzun süreli etkileri de belirlenmiştir. Egzersiz ve kontrol grubu arasında kayda değer farklılıklar vardır.

97. Ritm Eğitiminin Kompleks Jimnastik Beceri Öğrenimi ve Motor Özellikler Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi

Oya ERKUT ATILGAN
Tez Danışmanı : Doç.Dr.Salih PINAR
Kabul Tarihi : 01.09.2003
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırma kompleks cimnastik becerilerinin öğretiminde uygulanan geleneksel öğretim yöntemleri ile ritm ile öğretim yöntemlerinin, motorik özellikler ve beceri öğrenimi üzerine etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Bu amaçla, daha önce cimnastik branşı ve müzikle ilgili deneyimleri olmayan, yaşları onsekiz ile yirmi altı (21,3± 2,1 yaş / yıl) arasında değişen 13'ü deney grubu (21,5 ± 2,3 yaş / yıl) ve 12' si kontrol (21,0 ± 1,7 yaş / yıl) grubu olmak üzere toplam 25 erkek öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır.

Her iki gruba, sekiz haftalık süre içerisinde, haftada üç gün ve günde bir buçuk saat olmak üzere bir ders programı uygulamıştır. Grupların ders içerikleri aynı, ancak ders işleme yöntemleri farklı olmuştur.

Her iki grubun ön test ve son test ölçümleri arasında gelişim farkı olup olmadığı parametrik olmayan Wilcoxon testi ile test edilmiştir. Grupların ön test ve son test ölçümlerinin karşılaştırılmasında parametrik olmayan Mann-Whitney-U testi kullanılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiler, Pearson korelasyon katsayısı formülasyonuna göre incelenmiştir.

Sonuç olarak, zorunlu seri hareketleri ve seri ritmi teknik değerlendirme puanları arasındaki fark incelendiğinde; deney grubunun ön ve son testler arasındaki puan farkında ($p<0.001$) düzeyinde anlamlı artış bulunurken, kontrol grubunun ön ve son testler arasındaki puan farkındaki anlamlı artış ($p<0.05$) düzeyinde bulunmuştur.

Bu sonuçlar, cimnastik branşında, ritm yeteneğinin ve ritmikleştirme becerisinin geliştirilmesinin, hareketlerin doğru ve mükemmel teknikle sunumunda daha etkili olabileceğini göstermiştir.

Araştırmamızın uygulamaya dönük olması, becerilerin öğrenilmesinde genel ve özel ritm eğitiminin gereken değeri görmesi açısından bu konuda yapılacak olan çalışmalara ışık tutacağı inancındayız.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

98. Beden Eğitimi Öğretmenliğinin Yönetim Fonksiyonları

Semih YILMAZ
Tez Danışmanı : Prof.Dr.Müslim BAKIR
Kabul tarihi : 29.09.2003
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Beden eğitimi - spor alanı disiplinler arası bir yapıya sahiptir.Yönetim alanı bu disiplinler arasında yerini almıştır.Bu özelliğinden dolayı beden eğitimi ve spor alanında hizmet veren kişilerin; yönetimin teknik, stratejik (kavramsal) ve iletişim alanlarına ait becerilerle bilgilerini içeren donanımlara sahip olması, bu donanımları en verimli biçimde uygulayabilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda, beden eğitimi öğretmenliğinin, yönetim fonksiyonlarından hangilerine ihtiyaç duyduğu, bu ihtiyaçların hangi fonksiyon yelpazesinde ağırlık kazandığı ve bu sonuçlar doğrultusunda beden eğitimi öğretmenliğinin yönetim bilimleri ışığı çerçevesinde hangi tip yönetim fonksiyonlarına sahip olması gerekliliği araştırma konumuzdur.

Çalışmanın amacını gerçekleştirmek için yöneticilik fonksiyonlarını ölçmeyi amaçlayan bir anket formu oluşturulmuştur. Hazırlanan bu anket İstanbul'un 8 ilçesinde toplam 245 okulun beden eğitimi öğretmenlerine uygulanmıştır. Araştırma grubunun oluşturulmasında, aktivite sayısı çok ve çeşitli olan okullar isim olarak belirlenmiş, diğer okullar kasıtlı, tesadüfi olmayan yöntemle seçilmiştir.

Belirtilen sekiz ilçenin üçündeki okullara İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin resmi yazışma ağı aracılığı ile ulaşılmış, kalan beş ilçede ise anket uygulaması bire bir görüşme metodu ile yapılmıştır. Dağıtılan 300 anketten 200 ü geri dönmüş ve geri dönen anketlerin tamamı değerlendirmeye alınmıştır. Elde edilen bilgi ve veriler SPSS 10.0 bilgisayar istatistik programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde frekans dağılımları,çapraz tablo ve ki-kare analizleri uygulanmıştır.

Araştırma çerçevesinde yöneticilik fonksiyonlarını temsil eden sorulara verilen cevaplar bağımsız değişkenlerle karşılaştırılmıştır. Okulun mülkiyet türü, okulun kademesi, okul lise ise türü, beden eğitimi öğretmeninin meslekteki hizmet süresi, okuldaki beden eğitimi öğretmeni sayısı, okulda spor salonunun olup olmadığı ve okulun beden eğitimi ve spor alanına ilişkin genel durumu bağımsız değişkenlerine göre yapılan incelemede, beden eğitimi öğretmenlerinin değişkenlere

bağlı farklılık gözetmeksizin, belirtilen fonksiyonlara ihtiyaçlarının yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bulgular; beden eğitimi öğretmenliğinin, yönetim fonksiyonları olarak belirlediğimiz teknik alan, insan ilişkileri ve stratejik ilişkiler (kavramsal alan) çerçevesinde incelendiğinde, araştırılan yöneticilik fonksiyonlarının beden eğitimi öğretmenleri tarafından yerine getirildiğini göstermiştir.

B. YÜKSEKLİSANS TEZLERİ

99. Özel Spor İşletmelerinde Toplam Kalite Yönetimi Uygulamaları

Taylan Özgür YILMAZ
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr. Ayşe ATALAY
Kabul Tarihi : 20.01.2003
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Günümüzde insanlar, sportif ihtiyaçlarını karşılamak için, spor hizmeti veren özel spor işletmelerini kullanmaya başladılar. Çünkü, spor hizmeti veren bu işletmeler insanların birbirinden farklı sportif istek ve ihtiyaçlarına karşılık verebilmektedirler.

Ancak, bu işletmeler geleneksel yönetim anlayışıyla yönetilmekte olup kaliteli hizmet vermede bir takım aksaklıklarla ve eksikliklerle karşılaşmaktadırlar.

Günümüz yönetim sistemlerinin en önemlisi Kabul edilen Toplam Kalite Yönetimi ile bu aksaklık ve eksikliklerin giderilmesi mümkündür. Çünkü, müşteri odaklı, müşteri istek ve ihtiyaçlarına cevap verebilen bir yönetim şeklidir.

Rekabet unsurlarının hızla değiştiği günümüzde, teknoljideki hızlı gelişmeler rekabeti de büyük ölçüde arttırdı. İşletmeler, artık daha kaliteli mal ve hizmet üretmeye yöneldiler.

Artık, işletmenin başarısı için kalite, temel şart haline gelmiştir.

Toplam Kalite Yönetim ilkelerini özellikle sanayi, eğitim ve hatta askeri alanda görmekteyiz. Biz spor hizmeti veren özel spor işletmelerinin de bu yönetim anlayışını benimsemesi gerektiğini düşünmekte ve istemekteyiz.

Bu çalışmada, anket kullanımı ve gözlem yoluyla, özel spor işletmelerinden faydalanan müşterilerin memnuniyeti, istek ve ihtiyaçları tespit edilerek, Toplam Kalite Yönetimi ilkeleri ışığında bu işletmelere öneriler sunulmuştur.

100. Spor İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Hülya SENYÜCEL
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr.Zahit SERARSLAN
Kabul Tarihi : 20.03.2003
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Günümüzde insan kaynakları yönetimi, kendisini sürekli geliştirerek rekabet edebilen şirketlerin ayakta kaldığı iş dünyasında, başarının ve gelecekte de var olmanın ön koşulu olarak kabul edilmektedir. Yönetim alanında son yıllarda yaşanan gelişmeler sonucunda, bireysel çalışmalar ve başarılar yerini takım çalışması anlayışına bırakmıştır. Böylece bireysel ve toplu çalışma ilişkilerini ve sistemini işletmenin geleceği ile bütünleştiren insan kaynakları yönetiminin önemi ortaya çıkmıştır. Uluslararası rekabet ve globalleşme, tüm işletmeleri olduğu gibi spor işletmelerini de yeni hedef ve politikalara yöneltmektedir. Bu nedenle, hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olan sporun ve bu hizmeti veren işletmelerin insan kaynakları yönetimi anlayışına uzak kalmaları mümkün değildir.

Bu çalışmada, spor işletmelerinde yönetici ve çalışanlar açısından insan kaynakları yönetimi uygulamalarının; personel seçimi ve eğitiminde, ücret ve ödül yönetiminde, performans değerleme ve kariyer planlamada nasıl algılanıp uygulandığını ve bunların işgücü verimliliğine etkilerini araştırarak sonuçta ülkemiz şartlarına uygun bir modelin geliştirilebilmesi için öneriler sunulması hedeflenmiştir.

Bilindiği gibi insan kaynakları yönetimi uygulamaları genelde büyük ölçekli işletmelerde görülmekte veya en azından bu tür uygulamalara bu işletmeler öncülük etmektedirler. Bu bakımdan araştırmanın kapsamı bu çerçevede belirlenerek İstanbul ili içinde bulunan 100 veya daha fazla kişi çalıştıran Türkiye ölçeğinde büyük işletme olarak tanımlanan işletmeler araştırmanın ana kütlesini oluşturmaktadır.

Çalışmamızın sonuçlarını genel olarak değerlendirdiğimizde insan kaynakları yönetimi departmanının diğer işletmelerde yürütmekte olduğu fonksiyonların, spor işletmelerinde uygulanmadığını, uygulansa bile çalışanların konu hakkında bilgi sahibi olmadıkları gözlemlenmiştir. Çalışmanın sonucunda; spor işletmelerinde bulunan insan kaynakları yönetimi departmanları kuruluş amaçları doğrultusunda; tüm çalışanları kapsayacak şekilde faaliyet göstermeleri ve bu faaliyetler hakkında tüm çalışanları bilgilendirmeleri gerektiği ortaya çıkmıştır.

101. Elit Karate Sporcularının Motorsal Ve Fiziksel Profillerinin İncelenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

Aytekin SOYKAN
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr.Banu AYÇA
Kabul Tarihi : 19.06.2003
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bu araştırmada elit karate sporcularının fiziksel ve motorsal özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmamıza Dünya ve Avrupa şampiyonlarında derece elde eden genç ve büyükler kategorisinde yarışan 17 elit erkek karate sporcusu katılmıştır. Araştırmamız tek aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Ölçümler İstanbul Büyükşehir Belediyesi Bayrampaşa Spor kompleksinde yapılmıştır.

Çalışmamızda sporculara; yaş ortalamaları, boy ve kilo ortalamaları, kulaç uzunlukları, oturma yükseklikleri, çap ve çevre ölçümleri, dikey sıçramaları, durarak çift ayak uzun atlamaları, pençe ve bacak kuvvetleri, deri kıvrım kalınlıkları, spirometre ile max.VO_2 , esnekliklerini ölçmek için otur-uzan testleri, çoktan seçmeli ve işitsel basit reaksiyon testleri uygulanmıştır. Elde edilen ortalama değerler aşağıdaki gibi bulunmuştur.

Yapmış olduğumuz çalışmanın bulgularına göre sporcuların yaş ortalamaları 25.35 ± 4.15 yıl, boy ortalamaları 175 ± 6.55 cm., ağırlık ortalamaları 72.30 ± 11.24 kg. olarak belirlenmiştir.

Sporcuların kulaç uzunlukları ortalamaları 176.94 ± 8.20 cm., oturma yüksekliği ortalamaları 92.67 ± 3.24 cm. olarak bulunmuştur.

Humerus çapı ortalamaları 9.16 ± 0.52 cm., femur çapı ortalamaları 12.01 ± 0.56 cm., acromion çapı ortalamaları 43.10 ± 1.52 cm., bitrochanter çapı ortalamaları 35.40 ± 1.06 cm. olarak bulunmuştur.

Sporcuların vital kapasiteleri spirometre ile ölçülmüş ve ölçüm değerleri ortalamaları 4406.25 ± 776.93 ml. olarak bulunmuştur.

Sporcuların öne esneklikleri otur-uzan testi ile ölçülmüş ve ölçüm değerleri ortalamaları 43.47 ± 8.58 cm. olarak bulunmuştur.

Dikey sıçrama değerleri ortalamaları 67.21 ± 6.70 cm., çift ayak durarak uzun atlama değerleri ortalamaları 222.14 ± 16.94 cm., dikey sıçrama derecelerinin Lewis nomogramındaki karşılıklarının alınması sonucu elde ettiğimiz anaerobik güç ortalama değeri 131.41 ± 21.30 kg olarak bulunmuştur.

Sporcuların sağ el pençe kuvveti değerleri ortalamaları 47.57 ± 8.03 kg., sol el pençe kuvveti değerleri ortalamaları 44.78 ± 9.35 kg., bacak kuvveti değerleri ortalamaları 232.11 ± 42.78 kg. olarak bulunmuştur.

Sporcuların subscapula deri kıvrım kalınlıkları ortalamaları 9.40 ± 2.72 mm., biceps deri kıvrım kalınlıkları ortalamaları 3.29 ± 0.47 mm., triceps deri kıvrım kalınlıkları ortalamaları 6.47 ± 2.64 mm., chest deri kıvrım kalınlıkları ortalamaları 6.03 ± 1.66 mm., suprailiac deri kıvrım kalınlıkları ortalamaları 7.81 ± 2.41 mm., abdominal deri kıvrım kalınlıkları ortalamaları 8.58 ± 3.16 mm., thigh deri kıvrım kalınlıkları ortalamaları 8.72 ± 3.31 mm., calf deri kıvrım kalınlıkları ortalamaları 7.62 ± 1.95 mm. olarak ölçülmüştür.

Sporcuların omuz çevresi ortalamaları 115.67 ± 7.02 cm., göğüs çevresi ortalamaları 96 ± 6.38 cm., insprasyonda göğüs çevresi ortalamaları 100.82 ± 6.66 cm., karın çevresi ortalamaları 79.65 ± 6.85 cm., uyluk çevresi ortalamaları 51.58 ± 12.70 cm., diz çevresi ortalamaları 37.20 ± 2.72 cm., baldır çevresi ortalamaları 36.67 ± 2.94 cm., ayak bileği çevresi ortalamaları 22.17 ± 1.40 cm., ön kol çevresi ortalamaları 26.91 ± 2.27 cm., el bileği çevresi ortalamaları 17 ± 1.04, cm. biceps 1 (ekstansiyonda) çevresi ortalamaları 29.05 ± 3.02 cm., biceps 2 (fleksiyonda) çevresi ortalamaları 32.47 ± 3.06 cm. olarak ölçülmüştür.

Sporcuların çoktan seçmeli reaksiyon ortalamaları 299.67 ± 62.90 mls., işitsel basit reaksiyon testi ortalamaları 195.20 ± 41.27 mls. olarak ölçülmüştür.

Yapılan testler sonucunda denek gurubumuzun kilolarına göre boy ortalamaları normal çıkmıştır. Kulaç uzunlukları ve oturma yükseklikleri boy ortalamalarına göre normal değerlerdedir. Vücut yağ oranları sürat sporcularına göre ortalama sınırlar içerisindedir. Esnekliklerinin normal değerlerin üzerinde beklenen seviyede olduğu tespit edildi. Bacak kuvvetlerinin benzer branşlara göre daha iyi derecelerde çıkmış ancak anaerobik güç değerlerini ortalama değerlerde kalmıştır. Aerobik kapasiteleri ve reaksiyon testlerinin benzer branşlardan daha düşük değerlerde seyrettiği sonucu ortaya çıkmıştır.

102. Spor Yöneticilerinin Türkiye'deki İstihdam Alanları Ve Farklı Sektörlerde İstenilen Spor Yöneticisi Profili

Bilge DONUK
Tez Danışmanı : Yard. Doç. Dr. Zahit SERARSLAN
Kabul Tarihi : 23.06.2003
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Toplumun her kesiminde belirli bir amacı gerçekleştirmek için işbirliği yapan birkaç kişi bir araya geldiğinde yönetim oluşmaya başlar. Toplumda böyle bir hareketin içinde olmayan insan yoktur. Bu nedenle her vatandaş toplumsal bir teşkilatın içinde yer almaktadır. Aslında yönetimin toplumsal bir olgu olması, toplumun bütün üyelerini kapsaması, üstelik devlet kavramıyla özdeşleşmesi yüzünden, yönetim pek çok bilimin konusu olmuştur Bunlardan biri de spor yönetimidir.

Genel yönetimin alt dallarından biri olan spor yönetimi, ülkemizde gelişen ve değişen spor anlayışları sonucu büyük önem kazanmıştır. Son yıllarda yerel yönetimler ve özel işletmeler sayesinde ülkemizdeki spor tesisleri sayısında bir artış meydana gelmiştir. Ancak gerek resmi gerekse özel kuruluşların idareci kadrosunda spor ve spor yönetimi bilgisine sahip olmayan kişiler görev almaktadır. Günümüzde, spor yöneticiliği bir meslek olarak kabul edilmekte ve bugünkü spor potansiyeline rağmen sporun amatörce, sadece hevesle yada sevgiyle yönetilmeyeceği bilinmektedir. Bu nedenle, spor alanında görev alacak spor yöneticilerinin, bu işi sevmelerinin yanında, kişisel beceri, tecrübe, mesleki bilgi ve spor yöneticiliği eğitimine sahip olmaları gerekir. Spor yöneticisi olmak isteyenler, en azından antrenörlük kurslarında olduğu gibi bir dizi eğitimden geçirilmelerine ihtiyaç vardır.

Ülkemizde spor yöneticisi yetiştirme faaliyetleri beden eğitimi ve spor yüksek okullarında verilmektedir. Beden eğitimi ve spor yüksek okulları içinde bulunan spor yöneticiliği bölümleri ülkemizde bulunan resmi ve özel spor tesislerinde ve spor teşkilatlarında eğitilmiş, spor bilgisine ve kültürüne sahip insanların bu gibi yerlerde idareci olarak bulunmasını sağlaması amacıyla kurulmuştur.

Bu okullarda yetişen spor yöneticileri dört farklı sektörde iş bulma imkanına sahiptir. Bunlar kamu sektörü, özel sektör, gönüllü kuruluşlar ve yerel yönetimlerin çeşitli bölümleridir. Bu çalışmanın spor yöneticisi yetiştirecek kuruluşlara , bu alanda çalışacak spor yöneticilerine, spor yöneticisi çalıştıracak kurum ve kuruluşlara aradıkları tipteki spor yöneticilerinin özelliklerini, bilgi ve becerilerini ortaya çıkarmak açısından yararlı olacağı düşünülmektedir

MARMARA ÜNİVERSİTESİ PATİNEVİ

103. Spor Kulüplerinin Spor Okullarında Tutundurma Uygulamalarının Durumu Ve Etkileri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Berna GÖKSOY
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr. Cengiz KARAGÖZOĞLU
Kabul Tarihi : 21.10.2003
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Pazarlamanın dört bileşeninden biri olan tutundurma spor pazarlamasında da önemli bir rol oynamaktadır. Yapılan çalışmada tutundurmanın fonksiyonları irdelenmiştir. Ayrıca spor tutundurması ile klasik tutundurma anlayışı arasındaki, tutundurma farklılıkları da incelenmiştir.

Son yıllarda, Türkiye'de spor okullarının artışı rekabete yol açmıştır. Bu yüzden, spor okullarında, tutundurma çalışmalarının önemi artmıştır. Yapmış olduğumuz çalışmanın amacı spor okullarına tutundurma araçlarından yararlanılma durumunu tespit edip, hangi tutundurma araçlarından daha fazla yararlanıldığını, bu araçlardan yararlanılamıyorsa nedenlerinin bulunması ve bunların üzerine yeni çözüm önerileri getirilmesi hedeflenmiştir.

Spor okullarındaki tutundurma çalışmalarının durumunu görebilmek için kulüplere ait spor okullarında velilerin ve spor okulu yöneticilerin görüşlerini saptamak için ayrı ayrı anket formları geliştirilmiştir. Gençlik Spor İl Müdürlüğü'nden alınan İstanbul il sınırları içindeki kulüp listelerindeki kulüplere imkanlar çerçevesinde ulaşılmış, spor okulu olanların bir kısmı ile anketler uygulanmıştır. Velilere spor okulundaki çocukları aracılığı ile gönderilen anketlerin geri dönmemesi nedeni ile anketler spor okuularında çocuklarını izlemeye gelen velilere doldurtulmuştur. Velilere dağıtılan 800 anketin 510 tanesi geri dönmüş ve bunlardan 477'si değerlendirmeye alınmıştır. Yönetici anketlerinin 28'i değerlendirmeye alınmış, ancak yöneticilerin bir kısmının soruları eksik doldouduğu görülmüştür. Elde edilen veriler SPSS bilgisayar programında analiz edilmiştir. Gruplar arasındaki farklılıkların olup olmadığını görmek için kaykare analizi uygulanmıştır.

Sonuç olarak, spor okullarında tutundurma araçlarından verimli bir biçimde yararlanılmadığı görülmüştür.Spor okullarında pazarlama departmanları kurulursa spor okullarında tutundurma çalışmalarının daha sağlıklı yürütülebileceği düşünülmektedir. Elde edilen sonuçlar, tutundurma araçlarının fonksiyonlarına göre tartışılmış ve bu doğrultuda bazı öneriler sunulmuştur.

104. Amatör Futbol Antrenörlerinin Liderlik Davranış Tipleri Ve Kullandıkları Motivasyon Tekniklerinin Belirlenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Egemen KÖRÜK

Tez Danışmanı : Doç.Dr. Turgay BİÇER

Kabul Tarihi : 21.10.2003

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Bir antrenörün en önemli görevlerinden biri, takım üyelerini istenilen hedef ve amaca götürmek için liderlik etmesidir. Liderlik becerileri yüksek antrenörün doğal olarak takımını motive etmesi ise herkes tarafından beklenen bir olgudur.

Spor takımlarının başarısında antrenörün sporcularını motive etmekteki başarısı ve kullandığı motivasyon teknikleri antrenörün kullandığı liderlik tarzları kadar önemli ve hatta belki de en önemli antrenörlük beceri haline gelmiştir.

Bu çalışmanın amacı, amatör futbol antrenörlerinin liderlik davranış tipleri ve kullandıkları motivasyon tekniklerinin belirlenmesidir. Ayrıca çeşitli liderlik davranış tiplerine sahip olan antrenörlerin hangi motivasyon tekniğini ağırlıklı olarak kullandığı araştırmanın içerisindedir.

Çalışmada literatür taraması ve anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışması İstanbul ilinde bulunan ve bir takım çalıştıran amatör futbol antrenörlerine uygulanmıştır. Çalışmanın birinci kısmında liderlik ve motivasyonla ilgili kavramlar açıklanmış, bir sonraki aşamada ise anket sorularına verilen yanıtlar değerlendirilmiştir.

Araştırmada liderlik davranış tiplerini belirlemek için hazırlanan anket soruları Davit R.Frew (1977)'in liderlik stili testi anket formu alınmış, antrenörlerin motivasyon tekniklerini belirlemeye yönelik 3 soru daha eklenip anket hazırlanmıştır. Ön anket uygulaması yapılarak anketin geçerliliği test edilmiştir (% 85.6). Likert ölçeğine göre oluşturulmuş olan anket sorularının frekans dağılımları tespit edildikten sonra puanlanarak değerleri bulunmuş, veriler analiz edilmiş, frekansları, ortalamaları, çapraz tabloları ve Ki-kare testleri yapılmıştır. İstatistik işlemlerinin anlamlılığı $P< 0,05$ düzeyinde test edilmiştir.

Çalışma sonucunda; Amatör futbol antrenörlerinin % 30.2'sinin 30-39 yaş grubu arasında olduğu, % 63.2'sinin lise mezunu olduğu, % 72.0'si antrenörlük belgelerini federasyon kursundan aldığı, % 55.3'ünün meslekte 10 yıl ve üzeri çalışma süresine sahip olduğu, % 38.5'inin 2-5 arası amatör futbol ligi şampiyonu olduğu, % 50.5'inin kendisini başarılı bulduğu, % 39.8'inin sporcularına hiçbir şekilde korkutarak motivasyon uygulamadığı, %29.8'inin sporcularını ceza ile korkutmakta olduğu, % 18.1'inin sporcularını prestij kaybına dikkat çekerek korkuttuğu % 60.8'inin sporcularını ödüllendirerek motive ettiği ve amatör futbol

T.C.
Marmara Üniversitesi
Kütüphane ve Dokümantasyon
Daire Başkanlığı

antrenörlerinin büyük çoğunluğunun (83.5) demokratik ağırlıklı durumsal liderlik davranış tipi sergiledikleri belirlenmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu çalışma, Türkiye futbol ligi amatör futbol antrenörlerinin liderlik modelleri ve kullandıkları motivasyon tekniklerinin belirlenmesinin yanı sıra, bundan sonraki yapılacak çalışmalara bir ilham vermesi ümidi taşımaktadır.

105. Bay Ve Bayan Elit Kürekçilerin Fiziki Ve Fizyolojik Özelliklerinin Değerlendirilmesi

Serdar Orkun PELVAN
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr. İlhan ODABAŞ
Kabul Tarihi : 07.11.2003
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Araştırmanın amacı, 17 – 31 yaş gurubu bay ve bayan elit kürekçilerin fiziki ve fizyolojik özelliklerinin değerlendirilmesidir.

Araştırmaya, ağır kilo erkek (n=9), hafif kilo erkek (n=8) ve bayan (n=8) olmak üzere toplam 25 elit sporcu gönüllü olarak katılmıştır.

Araştırmada sporcuların, uzunluk, deri kıvrım kalınlığı, kemik genişliği, çevre, fizyolojik, performans, vücut kitle ve somatotip ölçümleri yapılmıştır.

Gruplar arası yaş, subskapula deri kıvrım kalınlığı, kürek laktat 1., treadmill laktat 1., laktat 2.ve laktat 3., kürek ve treadmill test max. nabız, kormik ve bi-akromial indeks, parametrelerinde $p>0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

Gruplar arası spor yaşı, suprailiak ve kalf deri kıvrım kalınlığı, bi-trokanter genişlik, ektomorfi, parametrelerinde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Gruplar arası kilo, boy, kulaç uzunluğu, büst uzunluğu, triseps, biseps, göğüs, uyluk ve abdominal deri kıvrım kalınlığı, humerus, femur ve bi-akromial genişlik, çevre ölçümleri, kürek Max Vo2, laktat 2. ve laktat 3., treadmill Max Vo2, laktat 2., vital kapasite, kürek 2000m. ve treadmill test zaman, kürek aerobik güç, vücut % yağ, yağsız vücut kitlesi, beden kitle indeksi, toplam yağ miktarı, göğüs çevre indeksi, endomorfi, mezomorfi, parametrelerinde $p<0,01$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Sporcuarın beden proporsiyonlarının orantılı olduğu, erkek kürekçilerde mezomorfik yapının baskın olduğu, bayan sporcuların erkek sporculara göre daha yağlı oldukları, hafif kilo erkek sporcuların ağır kilo erkek ve bayan sporculardan daha yüksek Max Vo2 oranına ve laktat toleransına sahip oldukları tesbit edilmiştir.

A. DOKTORA TEZLERİ

106. Hemşirelerin İşlevlerinde Bilgisayar Kullanmalarına İlişkin Görüş Ve Kaygılarının Belirlenmesi Ve Eğitimin Etkinliği

Zeliha KOÇ
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Necmiye SABUNCU
Kabul Tarihi : 04.12.2003
Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı

Araştırmamız hemşirelerin, işlevlerinde bilgisayar kullanmalarına ilişkin görüş ve kaygılarını belirleyen ve eğitimin etkinliğini değerlendiren tanımlayıcı, analitik ve deneysel bir alan araştırması niteliğindedir.

Çalışma hemşirelik hizmetlerinde bilgisayar kullanımının istendik düzeye gelmesini sağlamak için;

• Hemşirelik hizmetlerinde, hemşirelerin bilgisayar kullanımı konusundaki görüş, isteklilik ve kaygılarını tanımlamak, bilgisayarı profesyonel bir meslek aracı olarak görmelerini sağlamak üzere eğitim yapmak ve eğitimin etkinliğini değerlendirmek,

• Bilgisayar kullanımı ile ilgili kaygı durumunu etkileyen yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, çalışma süresi, çalışılan birim, görev, bakım ve tedavisi üstlenilen hasta sayısı gibi faktörlerle arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla planlanmıştır.

Çalışma Sinop İlinde bulunan Sağlık Bakanlığı'na bağlı Atatürk Devlet Hastanesinde 21 Ekim 2002-14 Mart 2003 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma evrenini araştırma yaptığımız hastanede çalışan 123 hemşire, örneklem grubu ise basit rastlantısal örneklem metodu ile seçilen 50'si deney ve 50'si kontrol olmak üzere toplam 100 hemşire oluşturmuştur.

Veriler bilgi formu, Bilgisayar Kullanımı Beklenti Skalası, Kaygı Derecesi Skalası ve Durumluk-Süreklilik Kaygı Envanteri kullanılarak toplanmıştır. Deney grubu hemşirelere, hemşirelik işlevlerinde bilgisayar kullanımının önemi ve

gerekliliği ile ilgili bir el kitapçığı yardımı ile eğitim yapılmıştır. Eğitim öncesinde ve eğitim sonrasında bilgi formu ve ölçekler hem deney hem de kontrol grubu hemşirelerin tümüne uygulanmıştır. Çalışma kapsamındaki deney grubu hemşirelerde, eğitim sonrasında bilgisayar kullanım istekliliklerinin arttığı, kontrol grubu hemşirelerin bilgisayar kullanım istekliliklerinde ise bir değişiklik meydana gelmediği belirlenmiştir.

Hemşirelerin kaygı profilleri değerlendirildiğinde; deney grubu hemşirelerin eğitim öncesinde kişisel/özel basamakta, eğitim sonrasında kişisel/özel basamak, işbirliği ve yeniden odaklanma basamaklarında kaygılarının oldukça yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Kontrol grubu hemşirelerde ise deney grubu hemşirelere uygulanan eğitim öncesinde ve eğitim sonrasında, kaygı profillerinde anlamlı bir değişim meydana gelmediği belirlenmiştir.

107. Okul Yaş Dönemi Çocuğu Olan Ebeveynlerin Hastalık Ve Hastaneye Yatma Durumunda "Ebeveynlerin Endişe Kaynakları Ölçeği"nin Geliştirilmesi Ve Çocukların Endişe Kaynakları İle Etkileşimi

Huriye Demet GÖNENER
Tez Danışman : Prof.Dr. Hatice PEK
Kabul Tarihi : 22 Aralık 2003
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Araştırmamız, okul yaş dönemindeki çocukların hastalık ve hastaneye yatma durumunda "Ebeveynlerin Endişe Kaynakları Ölçeği"nin (EEKÖ) geliştirilmesini ve "Çocukların Endişe Kaynakları"ile etkileşimini saptamak amacıyla metodolojik ve deneysel olarak planlandı.

Araştırmamız, Sinop Atatürk İlköğretim Okulu'nda, Sinop SSK Hastanesi'nde, Sinop Devlet Hastanesi'nde, Samsun SSK Bölge Hastanesi'nde, Samsun Doğum ve Çocuk Hastanesi'nde, gerekli izinler alındıktan sonra Eylül 2002-Ekim 2003 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini, Sinop Atatürk İlköğretim Okulu'nda okuyan çocukların, Sinop Devlet Hastanesi'nde, Sinop SSK Hastanesi'nde ayakta/yatan hasta çocukların ebeveynleri ve Samsun SSK Bölge Hastanesi'nde ve Samsun Doğum ve Çocuk Hastanesi'nde yatan çocuklar ve ebeveynleri, örneklem ise, basit rastgele örneklem yöntemi ile belirlenen 60 çocuk ve 239 ebeveyn oluşturmuştur.

Veri toplama aracı olarak, Ebeveynlerin Endişe Kaynağı Ölçeği (EEKÖ), Endişe Oluşturan Düşünce Kaynakları (ÇEKÖ), Beck Anksiyete Envanteri (BAE), Spielberger Durumluk -Sürekli Kaygı Envanteri (SDSKE), Aile – Çocuk Bilgi Formu kullanıldı.

Veri değerlendirilmesinde, SPSS for Windows 10.0 Programı kullanılmıştır.

EEKÖ'nin güvenirlik ve geçerlik alfa katsayıları = 0.94 olarak bulunmuştur. Vaka grubundaki ebeveynlerin endişe kaynaklarından aldıkları puan ortalamaları ± standart sapmaları eğitim öncesi 158,1±14,4, sonrası 17,7±6,3, kontrol grubundaki ebeveynlerin ise 1.gün 158±26,1, 3. gün 158±24,4'dür. Vaka grubundaki çocukların endişe ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ve standart sapmaları 1.gün 56,1±5,1, 3.gün 4,48±2, kontrol grubunda ise 1.gün 56±8,55, 3.gün 55,8±7,56'dır.

Vaka grubundaki ebeveynlerin ve vaka grubundaki çocukların, endişe kaynaklarından aldıkları puanların, ebeveynlere yapılan eğitim sonrasında düştüğü ve aradaki farkın ileri derecede anlamlı olduğu belirlendi.

Sonuç olarak; EEKÖ'nün geçerli ve güvenilir olduğu, bu amaçla yapılacak çalışmalarda kullanılabileceği, okul yaş dönemi çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının hastalık ya da hastaneye yatma durumunda, endişelerinin arttığı, endişesi yüksek olan ebeveynlerin çocuklarının da endişesinin yükseldiği, ebeveynlere hemşire tarafından, çocuklarının hastalık ve hastaneye yatması ile ilgili eğitim yapılmasının ebeveynlerin endişesini düşürdüğü, endişesi azalan ebeveynlerin çocuklarının da endişesinin azaldığı saptandı.

B. YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

108. Yaşam Biçimi Davranışları Ve Hipertansiyon Yönetimine Etkisi

Hülya ÇAKIR
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Rukiye Pınar
Kabul Tarihi : 14.01.2003
İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu araştırma, hipertansiyon hastalarında sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını belirlemek, yapılan hemşirelik eğitiminin bu davranışlara ve hipertansiyon yönetimine etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini hipertansiyon tanısı konmuş bireyler, örneklemini ise bu bireyler arasından seçilen 60 hipertansiyon hastası oluşturmuştur. Örneklem, 30 birey çalışma ve 30 birey kontrol grubu olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Çalışma grubundaki hastalara hipertansiyon yönetimi ve hipertansiyonla yaşamda [illegible]en sağlıklı yaşam biçimi değişikliklerine yönelik eğitim verilmiştir.

Veriler bilgi formu ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları (SYBD) Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik değerler, ki-kare, Fisher kesin ki-kare, bağımsız gruplar arası t, eşleştirilmiş gruplar arası t, McNemar ve Wilcoxon testi kullanılmıştır.

Deney ve kontrol grubunun eğitim öncesi dönemde sosyo-demografik, hipertansiyon ile ilgili değişkenleri ve SYBD puanları arasında fark yoktur.

Eğitimden 6 ay sonra çalışma grubunda kontrol grubuna göre düzenli ilaç kullanımı, hipertansiyonun günlük yaşama engel olma durumu, özel diyet kullanımı ve özel diyet türü içinde tuzu azaltılmış diyet, yağı azaltılmış diyet, düşük kalorili zayıflama diyeti kullanımlarında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır.

Eğitim sonrasında çalışma grubunun sistolik ve diastolik kan basıncı, total kolesterol, LDL-kolesterol ile kilo, beden kitle indeksi, bel çevresi ve bel kalça oranı değerlerinde anlamlı olacak şekilde azalma olduğu saptanmıştır.

Çalışma grubunun SYBD toplam puanı ile kendini gerçekleştirme, sağlık sorumluluğu, egzersiz, beslenme, kişilerarası destek ve stres yönetimi puanları kontrol grubuna göre ikinci görüşmede anlamlı şekilde artmıştır.

Sonuç olarak hipertansiyonlu hastalara verilen eğitimin SYBD'nın gerçekleştirilmesi ve hipertansiyon yönetiminde etkili olduğu belirlenmiştir.

109. Cerrahi Girişim Deneyimi Olan Ve Olmayan Erişkin Bireylerin Geleneksel Ağrı Geçirme Yaklaşımlarının Karşılaştırılması

Asu GONCA UĞURLU
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Fatma ETİ ASLAN
Kabul Tarihi : 21.01.2003
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, cerrahi girişim deneyimi olan ve olmayan erişkin bireylerin geleneksel ağrı geçirme yaklaşımlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma, Erzincan il merkezinde 25 Mart 2002 – 28 Temmuz 2002 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini; Erzincan il merkezinde yaşayan 18-65 yaş arası bireyler oluşturmuştur. Örneklem hacminin hesaplanması cerrahi girişimgeçirme prevalansı dikkate alınarak yapılmış ve 800 birey çalışma kapsamına alınmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından literatür bilgileri ve uzman görüşü dikkate alınarak

hazırlanan veri toplama formu aracılığı ile toplanmıştır. İstatistiksel olarak sayı, yüzdelik ve ki-kare testi ile değerlendirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Araştırma sonucunda; bireylerin %50.6'sının cerrahi girişim deneyimi, %65.6'sının akut ağrı deneyimi olduğu belirlenmiştir.vücutta hissedilen ağrıların bölgelere göre dağılımı incelendiğinde baş ağrısının %43.9 oranıyla birinci sırada yer aldığı bulunmuştur. Araştırma kapsamına alınan bireylerin %85.5'inin ağrılarını geçirmek amacıyla profesyonel yardım aldığı belirlenmiştir. Kullandıkları geleneksel ağrı geçirme yöntemleri arasında %53.4 oranıyla egzersizin birinci sırada yer aldığı, bunu %47.6 oranıyla sıcak sıcak uygulamanın, %22.3 oranıyla dikkati ağrıdan uzaklaştırmanın izlediği ve daha az oranlarda da bitkiler, masaj, dinsel inançlar, hayvansal kökenli yardım ve soğuk uygulamanın kullanıldığı belirlenmiştir.

Cerrahi girişim deneyimi olan ve olmayan erişkin bireylerin ağrı geçirmede kullandıkları geleneksel yöntemler arasında sadece dinsel inanışlar ile gruplar arasında anlamlı (x^2=519, p=0.02) fark bulunmuştur ve farkın cerrahi girişim deneyimi olanlardan kaynaklandığı, bu grupta ibadet ederek ağrılarını geçirmeye çalışanların oranının fazla olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak, bireylerin ağrılarını geçirmek amacıyla profesyonel yardımalmalarına karşın geleneksel ağrı geçirme yöntemlerini de yaygın olarak kullandıkları belirlenmiştir.

110. Lenfomalı (Hodgkin Ve Non-Hodgkin) Hastalarda Yorgunluk Sendromu Ve Etkileyen Faktörler

Arife AZAK
Tez Danışmanı : Yard. Doç. Dr. Sezgi ÇINAR
Kabul tarihi : 29.01.2003
İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma; Hodgkin ve Non-Hodgkin lenfomalı hastalarda akut yorgunluk sendromunun varlığını, düzeyini ve yorgunluğu etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Akut yorgunluk sendromunu değerlendirmek için Anderson Cancer Center tarafından geliştirilen "Kısa Yorgunluk Formu (Brief Fatigue Inventory)" kullanılmıştır.

Elde edilen verilerin istatistiksel değerlendirilmesi, SPSS paket programında istatistikçi tarafından yapılmış olup, varyans analizi, korelasyon analizi ve t - testi kullanılmıştır.

Çalışma kapsamına alınan 105 olgunun %51.4'ü HL ve %48.6'sı NHL'lı olup %45.7'si kadın ve %54.3'ü erkektir. Lenfomalı olgularda genel yorgunluk düzeyi ve günlük faaliyetlerin yorgunluktan etkilenme düzeylerinin orta derecede olduğu saptanmıştır.

Lenfomalı olgularda ileri yaşta, kadınlarda, okuma-yazma bilmeyenlerde, dul olanlarda, ev kadınlarında, başka bir kronik hastalığı olanlarda, serviste yatarak tedavi alanlarda yorgunluk hissinin daha fazla olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Hemoglobin ve hematokrit düzeyleri ile genel yorgunluk düzeyi arasında negatif yönde çok ileri derecede anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0.001$). Vücut ısısı ile genel yorgunluk düzeyi ve günlük faaliyetlerin etkilenme düzeyi arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki bulunmuştur ($p<0.01$).

HL ve NHL arasında genel yorgunluk düzeyleri ve günlük faaliyetlerinetkilenme düzeyleri açısından anlamlı fark saptanamamıştır ($p>0.05$).

Sonuç olarak; lenfomalı hastalarda yorgunlukla baş etme yöntemlerinin öğretilmesi, yatarak tedavi gören hastaların daha aktif hale getirilmesi, günlük aktivitelerin planlanması ve aneminin tedavisi önerilmektedir.

Menopoza girmiş, VKI'nin 25 ve üzeri olan, yani kilolu olan vakalarda daha fazla olduğu belirlendi.Yapılan operasyon süresi febril morbidite görülmesinde etkili değilken, operasyon esnasında kan takılması, postoperatif idrar sondası, dren ve NG sonda varlığının febril morbidite görülme riskini arttırdığı belirlendi. Postoperatif ve genel hastanede kalma sürelerinin de febril morbidite görülmesinde etkili olduğu saptandı.

Sonuç olarak; profilaktik antibiyotik kullanımının febril morbidite görülme oranını azalttığı, ileri yaş, kilo, operasyon esnasında kan takılması, hastada idrar, NG sonda ve dren varlığının febril morbidite görülme riskini arttırdığı ve postoperatif uygulamalarda ki hemşirelik girişimin önemi belirlendi.

111. Sezaryen Sonrası Annenin Ve Bebeğin İzlenmesi

Nuriye AKAY
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Nuran KÖMÜRCÜ
Kabul Tarihi : 21.02.2003
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu araştırma sezaryen sonrası post-operatif dönemde literatür doğrultusunda hazırlanan hemşirelik bakım formu ile verilen hemşirelik bakımını değerlendirmek ve bu bakımın doğum sonu klinikte ve taburculuk sonrasında evde annelerin kendi

ve bebek bakımıyla ilgili fonksiyonel durumlarına olan etkilerini belirlemek amacıyla deneysel olarak planlanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Araştırmanın evrenini Ümraniye'de bulunan Özel Erdem Hastanesi'nde 2001 yılında sezaryenle doğum yapan kadınların tümü (890); örneklemini ise sezaryen sonrası takip edilen toplam 100 primipar anne oluşturmaktadır. Önce Şubat-Nisan 2001'de kontrol grubu (50), sonra Eylül-Ekim 2001'de deney grubunu (50) oluşturan vakalar ele alınmıştır.

Çalışmada, kontrol grubundaki annelere hastanedeki mevcut şartlar dışında bir şey yapılmamış, deney grubundaki annelere araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan ve hemşirelerin uyguladığı *Sezaryen Sonrası Hemşirelik Bakım Formu-2* ile bakım verilmiştir. İki gruba verilen bakımın değerlendirilmesinde; araştırmacı tarafından geliştirilen *Hasta Memnuniyeti Anket Formu* kullanılmış ve annelere taburcu olmadan önce zarf içinde verilip alınarak doldurulmaları sağlanmıştır. Ayrıca doğum sonrası 5 ve 10. günlerde anne ve bebek takibini sağlamak amacıyla *Taburculuk Sonrası Anne Takip Formu* ve *Taburculuk Sonrası Bebek Takip Formu* kullanılmıştır. Doğum sonrası 5.günde hastalar hastaneye kontrole geldiklerinde, 10.günde de telefonla görüşülerek formlar doldurulmuştur.

Araştırmada, deney ve kontrol grubundaki annelerin demografik ve obstetrik özellikleri ile ilgili değişkenler arasında benzer özellikler saptanmıştır.

Deney ve kontrol grubundaki annelerin memnuniyet durumları değerlendirildiğinde; daha önce başka bir sağlık kuruluşunda yatarak hizmet alma durumlarında anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Hemşirelik hizmetleri ile ilgili sorularda ve ikinci doğumlarında tekrar bu hastaneyi seçme yada bir tanıdığına tavsiye etme ile ilgili sorularda anlamlı fark saptanmıştır ($p<0,05$). Hekimlik Hizmetleri ve destek hizmetleri ile ilgili sorularda anlamlı fark saptanmamıştır ($p<0,05$). Doğum sonrası 5 ve10. günlerdeki anne ve bebek takip kriterlerinde genel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p<0,05$).

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda; bakım kriterleri arasında anlamlı fark görülmemesi, hemşirelik hizmetlerinden memnuniyet durumları arasında anlamlı fark görülmesi araştırmanın özel hastanede yürütülmüş olmasına bağlanmıştır ve buna yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Veriler Yates düzeltmeli Ki-kare, Dört gözlü ki-kare, t-testi ve Varyans Analizi testleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

112. Braden Skalası İle Belirlenen Yüksek İskli Hasta Grubunda Albümin Düzeyleri İle Bası Yaraları Arasındaki İlişki

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Zeynep KURTULUŞ
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Rukiye PINAR
Kabul Tarihi : 19.03.2003
İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu araştırma Braden Risk Değerlendirme Ölçeği kullanılarak belirlenen yüksek riskli olgularda bası yarası insidansının saptanması; bası yarası oluşumunda risk faktörlerinin ve özellikle serum albümin düzeyinin etkisinin değerlendirilmesi amacıyla 60 hastada gerçekleştirilmiştir.

Veriler Braden Risk Değerlendirme Ölçeği ve tanılama formu kullanılarak toplanmış; ki-kare, paired t testi, unpaired t testi ve korelasyon analizleri ile değerlendirilmiştir.

Yaş ortalaması 66.33±11.48 olan olguların % 95'i serebrovasküler hastalık nedeniyle yoğun bakıma kabul edilmiştir. Tüm olguların ortalama yatış süresi 17.96±12.78 gündür. Bası yarası insidansı %18.3 olup, yatış süresi bası yarası gelişen olgularda daha uzundur (t=4.608, p=0.000). Bası yarası gelişen olgularda Braden Risk Değerlendirme Ölçeği toplam ve alt boyut puanları daha düşük olmakla birlikte istatistiksel açıdan önemli fark saptanmamıştır. Bası yarası gelişimi istatistiksel farklılık göstermemekle birlikte, 65 yaş ve üzerinde, erkeklerde, obez ve kaşektik hastalarda beklenenin üzerindedir. BMI (Body Mass Index) ≥30 ve <20 olan hastalarda bası yarası gelişimi daha yüksek oranlardadır (ki-kare= 0.756, p=0.039).

Tüm olgular sınırda hipoalbüminemi ile yoğun bakıma kabul edilirken, bası yarası gelişen (t=5.914, p=0.000) ve gelişmeyen (t=6.278, p=0.000) tüm hastaların yatış süresince serum albümin düzeylerinin düştüğü belirlenmiştir.

Sonuç olarak, bası yarası evresi ile serum albümin miktarı arasında saptanan negatif korelasyon (r=-0.761, p=0.007) dikkate alınarak, bası yarası gelişen olgularda serum albümin düzeyinin izlenerek, nutrisyonel durumun ve önleyici girişimlerin tekrar planlanması önerilmektedir.

113. Gebelerin Öz-Bakım Gücüne Bireysel Özellikler Ve Aile Ortamının Etkisi

Emine AYVAZ
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr. Ayşe YILDIZ
Kabul Tarihi : 24.03.2003
Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, gebelerin öz-bakım gücüne bireysel özellikler ve aile ortamının etkisini araştırmak üzere tanımlayıcı - karşılaştırmalı ilişkisel olarak planlanmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışma, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı Antenatal Polikliniğinde yapılmıştır. Araştırma, 22 Ekim -22 Kasım 2001 tarihleri arasında polikliniğe gelen, en az ilkokul mezunu olan ve bu süre içinde poliklinik muayenesinde ilk defa görüşülen toplam 127 gebe oluşturmaktadır.

Çalışmada; veri toplama aracı olarak, literatür bilgisi doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen gebeyi ve aileyi tanıtıcı soru formu (Ek:I), gebelerin öz-bakım gücünü belirlemek için Öz-Bakım Gücü Ölçeği (Ek:II) ile gebelerin aile ortamındaki kişiler arası ilişkilerini belirlemek için Aile Ortamı Ölçeği (Ek:III) kullanılmıştır

Çalışmanın verileri, SPSS programı ile yüzdeleme, Tek yönlü Varyans Analizi

(ANOVA), Korelasyon Analizi, Mann-Whitney U testi, Aritmetik Ortalama ve t testlerinden yararlanılarak istatistiksel olarak yapılmıştır.

Çalışma sonucunda; gebelerin öz-bakım gücü puan ortalamaları ile yaş, eşin öğrenim durumu, çalışma durumu, çalışan kişi sayısı, bakmakla yükümlü oldukları kişi sayısı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Ancak gebenin eğitim durumu ile öz-bakım gücü puan ortalaması arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Gebelerin öz-bakım gücü puan ortalamaları ile gebelik sayısı, gebeliği isteme durumu, içinde bulundukları trimester arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır ($p>0.05$). Sadece yaşayan çocuk sayısı ile öz-bakım gücü puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Gebelerin öz-bakım güçleri ile aile ortamının birlik-beraberlik alt boyutu arasında istatistiksel açıdan zayıf ve pozitif bir ilişki saptanmıştır. ($r=0.306$; $p<0.001$). Gebelerin öz-bakım güçleri ile aile ortamının denetim alt boyutu arasında istatistiksel açıdan düşük ve pozitif bir ilişki saptanmıştır ($r=0.140$; $p<0.05$).

Sonuç olarak; gebenin öz-bakım gücünü bireysel özellikler ve aile ortamının etkilediği söylenebilir. Gebenin kendi sağlığı ile ilgilenmesinde aileyi göz ardı etmek mümkün değildir.

114. Evlenmek Üzere Olan Çiftlerin Kaygı Durumuve Danışmanlık Gereksinimi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Filiz SÜZER
Tez Danışman : Yard.Doç.Dr. Ayşe YILDIZ
Kabul Tarihi : 27.03.2003
Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Evlilik, M.Ö. 2000 yılından günümüze kadar devam etmiş, çağlar boyu değişmeyen temel nitelikleriyle geçerliliğini koruyan, varlığını sürdüren, günümüzün toplumsal bir gerçeğidir.

Bu araştırma, evliliğin bireylerde yarattığı kaygı durumu ve danışmanlık gereksinimlerinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

Bu amaçla Kocaeli ili Derince Belediyesi Evlendirme Memurluğuna başvuran, 17-41 yaş arasındaki 94 çifte, araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket ve evliliğin bireylerde yarattığı kaygı durumunu belirlemek amacıyla Necla Öner ve Ayhan Le Ccompte tarafından Türkçe'ye uyarlanmış, geçerlilik ,güvenilirliği saptanmış Durumluluk Kaygı Ölçeği uygulanmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir:

Evlenecekleri kimsenin seçimi konusunda çiftler kendileri karar vermeyi tercih etmişlerdir. Çocuk sahibi olmak evlilik amaçlarının başında gelmektedir. Eş seçiminde saygılı, anlayışlı, sorumluluk sahibi, güvenilir, ilgili, olgun olmak vb. özelliklere önem vermişlerdir.Eşin ekonomik durumunun iyi olmasına kadınlar, kendilerini sosyal güvence altına almak için daha çok önem vermektedirler.

Çiftler evlilik ilè ilgili; maddi güçlükten kaynaklanan problemler, ailede sorumlulukların dengeli dağılmaması, kayınvalide / kayınpederin karışması, çocuk sahibi olma kararında anlaşamamak, çocukları eğitimi / bakımı konusunda anlaşamamak vb. konularda endişe duymaktadır.Erkekler kadınlardan daha az endişelenmektedir.

Çiftler evlilik öncesi; evliliğe hazırlık ve uyum, aile planlaması, cinsellik, çocuk sağlığı / bakımı / eğitimi vb. konularda uzman kişilerden danışmanlık almak istemektedirler.

Kadınların eğitim düzeyi ve meslekleri kaygı düzeylerini etkilemektedir. Eğitim düzeyi arttıkça kaygı düzeyi azalmaktadır. Sosyal güvence altında olanlar diğerlerinden daha az kaygı duymaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda; evlilik hayatı ile ilgili sağlıklı bilgi verecek, çağdaş yaşamda geçerli ,tutum ve değer yargıları kazandıracak, bireylerin endişeleri ve gelecekle ilgili planları doğrultusunda danışmanlık yapacak kişi ve kurumlardan bireylerin yararlanması sağlanmalıdır.

115. Ertelenen Cerrahi Girişimlerin Hastaların Anksiyete Ve Ağrı Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi

Sevgi DADAŞ
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Fatma ETİ ASLAN
Kabul Tarihi : 07.04.2003
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, hastanede yatarak cerrahi girişim uygulanması planlanan hastalarda, cerrahi girişimin ertelenme nedenleri ve bu durumun hastaların anksiyete ve ağrı düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla karşılaştırmalı – tanımlayıcı olarak yapılmıştır. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı'nda 15 Nisan 2002- 12 Kasım 2002 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini; İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı'nda yatarak cerrahi girişim uygulanan hastalar oluşturmuştur. Örnekleme 50 kontrol, 50 deney olmak üzere 100 hasta çalışma kapsamına alınmıştır. Araştırmada veriler, bireysel özellikler formu, Durumluluk-Süreklilik Anksiyete ölçeği ve ağrı değerlendirme ölçeği aracılığı ile toplanmıştır. Bulguların değerlendirilmesinde ortalama, ki-kare, Fisher'in kesin ki-kare analizi, Mann- Whitney –U testi , Wilcoxon işaret sıra testi, t testi ve Student-t testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda; hastaların %31'inin önceden cerrahi girişim deneyimi olduğu, %97'sine cerrahi girişimle ilgili bilgi verildiği belirlenmiştir. Planlanan cerrahi girişimlerin ertelenme nedenleri incelendiğinde, %28'inin tıbbi hastalık nedeniyle ertelendiği ve ertelenmeye %42 oranı ile anestezistin karar verdiği belirlenmiştir. Ertelenme kararını hastaların %52'sinin hemşire ve hekimden birlikte öğrendiği saptanmıştır. Planlanan cerrahi girişimi ertelenen hastaların çoğunluğu duygularını; *"evim başıma yıkıldı"*, *"kanadım kırıldı"*, *"korkunç bir duygu"* diye ifade etmişlerdir.

Hastaların cerrahi girişim öncesi ve sonrası durumluluk anksiyete düzeyleri arasında anlamlı fark bulunduğu, farkın ertelenmeyen grupta cerrahi girişim sonrası anksiyete düzeyindeki düşüşün daha fazla olmasından kaynaklandığı saptanmıştır, hastaların cerrahi girişim sonrası yapılan ağrı değerlendirmesinde gruplar arasında

anlamlı fark bulunduğu, farkın planlanan cerrahi girişimi ertelenen gruptan kaynaklandığı, bu gruptaki hastaların daha şiddetli ağrı deneyimledikleri saptanmıştır.

Sonuç olarak planlanan cerrahi girişimin ertelenmesinin hastalarda duygusal travmaya ve daha şiddetli ağrı deneyimlemelerine neden olduğu belirlenmiştir. Cerrahi girişim öncesi hastanın kapsamlı değerlendirilmesi ve uygun şekilde hazırlığının yapılmasının olası ertelemeleri azaltacağı ve iyileşme sürecini hızlandıracağı düşünülmektedir.

116. Cerebral Palsy'li Çocuğu Olan Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Değerlendirilmesi

Süheyla ERGÜN TÜRKEL
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr. Özlem IŞIL
Kabul Tarihi : 11.04.2003
Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, Metin Sabancı Spastik Çocuklar, Gençler Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, fizyoterapi ve eğitim programlarına Cerebral Palsy'li çocuklarını getiren annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını değerlendirmek amacıyla "tanımlayıcı" olarak Eylül- Kasım 2002 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini ve örneklemini, Metin Sabancı Spastik Çocuklar, Gençler Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, haftalık fizyoterapi ve eğitim programlarına Cerebral Palsy'li çocuklarını getiren 146 anne oluşturmuştur.

Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından literatür bilgisine dayalı olarak geliştirilen ve uzman görüşüne sunulan, Cerebral Palsy'li çocuğun annesinin demografik özelliklerini, çocuk yetiştirmede ona engel ve destek olabilecek faktörleri belirlemek amacıyla 25 sorudan oluşan "Bilgi Formu" ve E. S. Schaefer ve R. Q. Bell tarafından geliştirilen, Türkçe'ye uyarlanması ve geçerlilik- güvenirlik çalışması ise Güney Le Comple, Ayhan Le Comple ve Serap Özer tarafından 1978 yılında yapılan, Uluğ ve ark.'nın kullandığı, 30 madde ve 5 altboyuttan oluşan "Aile Hayatı Ve Çocuk Yetiştirme Tutumu Ölçeği (Parental Attitude Research Instrument, PARI)" kullanılmıştır.

Verilerin değerlendirmesinde bilgisayardan yararlanılarak, Student's t testi, varyans analizi (ANOVA), Kruskal-Wallis one-way ANOVA ve Bonferroni testi teknikleri kullanılmıştır.

Sonuç olarak; annelerin aldığı puanlar arkadaşlık, eşitlik, paylaşma boyutunda (AEPB) en yüksekken, bunu sırayla aşırı kontrollü anne boyutu (AKAB),

karı-koca geçimsizliğinin çocuk yetiştirme rolünü destekleme boyutu (KKGB), baskı ve disiplin boyutu (BDB) takip etmektedir. En düşük puanlar ev kadınlığı rolünü reddetme boyutunda (EKRRB) alınmıştır. Annelerin öğrenim durumu, annelerin çocukların yetiştirilmesi ve bakımında eşinden destek alma durumu, annelerin çocukların yetiştirilmesi ve bakımı ile ilgili eşi ile arasında sorun yaşama durumu ve annelerin çocuk yetiştirme hakkındaki bilgilerini edindikleri kaynak ile PARİ'nin alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır.

117. Çocuk Cerrahisinde Günübirlik Olgulara Yönelik Geliştirilen Hemşirelik Bakım Standartlarının Aile Anksiyetesini Azaltmaya Etkisi

Mine BOYACI

Tez Danışmanı : Doç.Dr. Sema KUĞUOĞLU

Kabul Tarihi : 09.04.2003

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AnabilimDalı

Günübirlik çocuk cerrahisi, çocukların geceyi hastanede geçirmelerine gerek kalmadan onlara uygulanan cerrahi işlemlerdir. Günübirlik cerrahi hem aile, hem çocuk, hem de sağlık çalışanları açısından avantajları olan ve bu açılardan tercih edilen uygulamadır. Etkin ve kaliteli bir sağlık hizmeti ancak standartlar yoluyla gerçekleştirilebilir. Standartlar bireyin hakkı olan sağlık hizmetinden, maximum düzeyde faydalanmasını sağlar. Günübirlik çocuk cerrahisinde de oluşturulan hemşirelik bakım standartları yoluyla çocuk ve ailesi sağlık hizmetlerinden en etkin bir şekilde faydalanır. Bu sayede kaliteli bakım verilmiş olur.

Bu araştırma, çocuk cerrahisine kabul edilen günübirlik olgulara yönelik hemşirelik bakım standartları oluşturmak, oluşturulan bakım standartlarının aile anksiyetesini azaltmaya ve çocuğun evdeki bakımına etkisini araştırmak amacı ile vaka-kontrol çalışması olarak yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini; Eskişehir Osmangazi Üniveristesi Hastanesi Çocuk Cerrahisi Kliniğinde günübirlik ameliyat geçiren çocuk ve anneleri oluşturmuştur.

Araştırma örneklemine; Mayıs 2002-Aralık 2002 tarihleri arasında 50 kontrol grubu, 50 vaka grubu olmak üzere toplam 100 anne ve çocuğu alınmıştır.

Veriler literatür ışığında hazırlanan " Aile ve Çocuğu Tanıtıcı Bilgi Formu", "Evde Bakımı Değerlendirme Formu" ve Spilberger'in "Durumluk – Süreklilik Anksiyete Envanteri (State- Trait Anxiety Inventory I-II)" kullanılarak toplanmıştır.

Verilerin analizinde; SPSS (Statistical Package for Social Sciences) bilgisayar paket programından yararlanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmede; yüzdelik, ki kare, iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t testi), ANOVA (

varyans analizi), cronbach alpha, iç tutarlılık testi, posthoc tukey HSD testi kullanılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Vaka ve kontrol grubundaki çocukların cinsiyetleri, annelerin eğitim durumları, meslekleri, ailenin çocuk sayısı, ailenin ve çocuğun hastane deneyimi, ailenin sosyal güvencesi karşılaştırıldığında aralarında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı ve bu yönlerden iki grubun homojen olduğu görülmüştür.

Annelerin ameliyat öncesi, ameliyat sonrası ve taburculuk sonrası durumluk-süreklilik anksiyete puan ortalamaları karşılaştırıldığında vaka grubundaki annelerin durumluk-süreklilik anksiyete düzeyleri kontrol grubundaki annelerden düşük ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Günübirlik çocuk cerrahisinde oluşturulan hemşirelik bakım standartları ile verilen bakımın aile anksiyetesini azalttığı görülmüştür.

118. İlk Gebelikte Beden İmajının Algılanma Durumunun Değerlendirilmesi

Dilek ÇOŞKUNER POTUR
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Necmiye SABUNCU
Kabul Tarihi : 14.04.2003
Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı

Araştırma ilk kez gebelik deneyimi yaşayan kadınların beden imajını algılama durumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Çalışma İstanbul ilinde bulunan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı Eğitim ve Araştırma hastanesinde gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubu rastgele yöntemle seçilen, 4 Ocak - 1 Mayıs 2002 tarihleri arasında eğitime gelen 18 yaşın üstünde olan, ilk kez gebe kalan, gebeliğinin 7. ayında olan, soruları sözel olarak yanıtlayabilecek yeterlilikte, en az ilkokul mezunu ve çalışmaya katılmayı kabul eden 100 gebe kadın oluşturmuştur.

Veriler, bilgi formu ve Çok Yönlü Beden Self İlişkileri Ölçeği (MBSRQ) kullanılarak toplanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik, ortalama, standart sapma, cronbach Alfa tutarlılık kat sayıları, pearson korelasyon testi, eşleştirilmiş "t" testi ve tek yönlü varyans analizi (one way ANOVA) kullanılmıştır.

Gebelerin yaş aralığı 18-37 olup, yaş ortalamalarının 24.11±3.94, %55'inin ilköğrenimli, %73'ünün çalışmadığı ve vücut ağırlığı artış ortalaması13,53±4,34 olduğu saptanmıştır.

Çalışmamızda Çok Yönlü Beden - Self İlişkileri Ölçeği gebelik öncesi ve gebelikte uygulanarak geçerlilik ve güvenirlilik belirlenmiş, gebelik öncesi alpha değeri α:0,87 gebelikte ise α:0,83 olarak bulunmuş ve ölçek yüksek derecede güvenilir olduğu saptanmıştır (n= 100).

Gebelik öncesi ve gebelikteki Çok Yönlü Beden Self İlişkileri puanları arasında istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı bir fark saptanmıştır (t=7.846, sd=99, p<0.001). Çok Yönlü Beden Self İlişkileri Ölçeği alt boyutları gebelik öncesi ve gebelikte incelendiğinde; görünüşü değerlendirme boyutu (p<0.0001), görünüş yönelim boyutu (p<0.0001), fiziksel yeterliliği değerlendirme (p=0.014), fiziksel yeterlilik yönelim boyutu (p=0.044), sağlığı değerlendirme boyut (p<0.0001) ve beden alanlarından doyum boyutu (p<0.0001) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar saptanmıştır. Gebelik öncesi ve gebelikte sağlık yönelim boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (p=0.535).Araştırmada eğitim durumunu, mesleğin, evlilik yaşının, evlilik süresi ve gebe kaldığında hissettikleri ile Çok Yönlü Beden Self İlişkileri Ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (p>0.05).

119. Preterm Yeni doğanlarda Anne Memesine Geçişte Fincan ve Biberon ile Beslenme Yöntemlerinin Karşılaştırılması

Reyhan YILMAZ
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Hatice PEK
Kabul Tarihi : 17.04.2003
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde yatan preterm yenidoğanların anne memesine geçişini sağlamak için fincan ve biberon ile beslenme yöntemlerinin karşılaştırılması amacıyla deneysel olarak planlanmıştır.

Araştırma İ.Ü.İstanbul Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde Mayıs 2001-Temmuz 2002 tarihleri arasında gerekli izinler alındıktan sonra yapılmıştır.

Araştırma evrenini yenidoğan yoğun bakım ünitesinde yatan preterm yenidoğanlar ,örneklemi annelerinin izni alınan ve seçim kriterlerine uygun olan 32 preterm yenidoğan oluşturmuştur.Fincan ile beslenen 16 preterm deney,biberon ile beslenen 16 preterm kontrol grubuna alınmıştır. Veriler öykü formu ve günlük izlem formu (I-II) ile toplanmıştır.Preterm yenidoğanlar anne memesine geçinceye kadar ya da taburcu oluncaya kadar izlenmişlerdir.

Verilerin analizinde Mann Wihtney U testi, ki-kare (chi-square) testi ve Fisher'in ki-kare testleri kullanılmıştır.

Preterm yenidoğanların gestasyon yaşları, doğum tartısı hastanede yatış süresi, anneyle ilk teması, anne memesine ilk tutuluşu yönünden istatistiksel anlamlı bir fark bulunmamıştır. (u=103.5 p> 0.05 , u = 108.5 p >0.05 , u = 2?.0 p > 0.05 , u= 89.5 p>0.05, u = 121.0 p > 0.05) Çalışmaya başlanın ilk gün deney grubunun ortalama 18.3 ±13.7 postnatal gün ve gestasyon yaşlarının 34.5 ±1.5 haftada olduğu, kontrol grubundaki yenidoğanların ortalama 25.7 ±20.4 postnatal gün ve gestasyon yaşının ortalama 34.6 ±1.6 haftada olduğu görülmüştür. Anne sütü alma miktarının fincan ile beslenenlerde ortalama 6.7 ± 1.9 ml, biberonla beslenenlerde ortalama 5.4± 2.4 ml olduğu ,fincan ile beslenenlerin de biberon ile beslenenlere göre anne sütü alma oranı anlamlıya yakın bir fark olduğu bulunmuştur (u = 83.5, p=0.07).

Fincan ile beslenen deney grubundaki preterm yenidoğanların % 75'(n=12) inin anne memesine geçtiği, % 25 (n=4)'inin anne memesine geçemediği, biberon ile beslenen kontrol grubundaki preterm yenidoğanların %31.3 (n=5)'inin anne memesine geçtiği, % 68.8 (n=11)'inin anne memesine geçmediği saptanmıştır. Çalışmamızdaki iki grup arasındaki anne memesine geçme oranları istatistiksel olarak karşılaştırıldığında ileri derecede anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (p=0.001).

Çalışma sonucu, yenidoğan yoğun bakım ünitesinde yatan, anne memesini emmeyen preterm yenidoğanlarda, anne memesine geçişte fincan ile beslenme yönteminin en başarılı ve en uygun yöntem olduğunu göstermektedir.

120. Prematüre Bebeklerde Biberonla Beslenmeye Geçiş Sırasında Uygulanan Geleneksel Ve Gelişimsel Bakım Yönteminin Karşılaştırılması

Ayşe KARAKOÇ TARI
Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Zerrin Y.ÇİĞDEM
Kabul Tarihi : 17.04.2003
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Araştırma prematüre bebeklerde biberonla beslenmeye geçiş sırasında uygulanan geleneksel ve gelişimsel bakım yönteminin karşılaştırılması amacıyla 60 prematüre bebekte deneysel olarak planlanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiş olup istatistiksel değerlendirmede yüzdelik, ki-kare, t-testi ve Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır.

Araştırmamızda deney ve kontrol grubundaki bebeklerin 34-35. gestasyon haftasında yoğunlaştığı, doğumdaki vücut tartı ortalamalarının ise deney grubunda 1684.50±179.90 gram, kontrol grubunda 1711.16±171.36 gram olduğu, gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Çalışmaya alınan

prematürelerin biberonla beslenmeye geçişin 1., 5. ve taburculuk günlerindeki vücut tartı ortalamaları incelendiğinde iki grup arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır.

Olguların, doğum tartı ortalamalarına göre biberonla beslenmeye başlanılan 5. günde ve taburculuk günündeki tartı değişimlerine bakıldığında iki grup arasında hem 5. günde hem de taburculuk günündeki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu gözlenmiştir.

Olgularda çalışmaya başlanılan 1., 5. ve taburculuk günlerinde günlük alınan total besin miktarına bakılmıştır. İki grup arasında 1.günde ve taburculuk gününde istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamasına karşın, biberonla beslenmeye başlamanın 5.gününde günlük alınan total besin miktarları açısından deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Prematürelerin çalışma süresince günlük kusma ve dışkılama sayılarına bakıldığında iki grup arasında hem kusma hem de dışkılama sayıları açısından istatistiksel olarakanlamlı fark bulunmuştur.

Çalışmamızda deney grubuprematürelerin kontrol grubu prematürelere göre sepete çıkma ve taburcu olma sürelerinin daha kısa olduğu gözlenmiş, gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Sonuç olarak; çalışmamızda sadece biberonla beslenmeye geçişte bile Bireyselleştirilmiş Destekleyici Gelişimsel Bakım yönetiminin uygulanmasının prematürelerin tartı alımlarını arttırdığını ve taburculuk sürelerini kısalttığını söyleyebiliriz.

121. Tütün Fabrikasında Çalışan İşçilerin Tütün Kullanım Durumları, Tütüne Bağlı Sağlık Risk Faktörlerine İlişkin Risk Algılamaları Ve Uygulamaları

Nefise GÖKMEN
Tez Danışman : Yard.Doç.Dr. Ayşe YILDIZ
Kabul Tarihi : 21.04.2003
Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma tütün fabrikasında çalışan işçilerin tütün kullanım durumu, tütüne bağlı sağlık risk faktörlerine ilişkin algılama ve uygulamalarını araştırmak üzere karşılaştırmalı tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Çalışma İstanbul Tekel Sigara Fabrikası'nda çalışan 270 işçiyle yapılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak, literatür bilgisi doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu ve solunum fonksiyon testi cihazı kullanılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmada verilerin analizi bilgisayar ortamında yapılmış, yüzde dağılımları, ki-kare ve ANOVA testi kullanılmıştır.

İşçilerin %57,4'ünün her gün sigara içtiği, sigara içenlerin %81,9'unun da sigarayı bırakmayı düşündükleri belirlenmiştir.

İşçilerin %85,2'sinin fabrikada çalışmaya bağlı sağlıklarında sorun yaşamadığı, %59,3'ünün fabrikada çalışmaya bağlı hastalıklara yakalanma riskini algıladığı, %71,1'inin işyeri ortamının fiziksel koşullarından rahatsız olduğu, %83,8'sinin şimdiki sağlığını iyi olarak yorumladığı bulunmuştur.

İşçilerin %75,2'sinin maske kullanmadığı, %63'ünün duştan yararlandığı, %90'ının son bir yıl içinde hiç rapor almadığı, %61,5'inin de sağlık problemlerinde hemen doktora gittiği bulunmuştur.

Çalışma kapsamına alınan işçilerin FEV_1 P ortalamalarının 2,15±0,89, FEV_1 % ortalamalarının 60,13±22,44, FEV_1/FVC P ortalamalarının 67,79±25,42 ve FEV_1/FVC % ortalamalarının ise 84,18±32,29 olduğu görülmektedir.

İşçilerin çalıştıkları bölümler ve sigara içme durumu ile solunum fonksiyon parametreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır

122. Günlük Pasif Fiziksel Aktivitenin Pretem Bebeklerin Büyümesine Etkisi

Sevginar AKIN
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr. Zerrin ÇİĞDEM (YILDIRIM)
Kabul Tarihi : 21.04.2003
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Yeterli beslenen ve enerji alan sağlıklı preterm bebeklere uygulanan günlük pasif fiziksel aktivite (GPFA)'nin rutin bakımın tersine, daha iyi tartı alımı, kemik büyümesi ve minerizasyonu sağladıgı bildirilmektedir.

GPFA'nın preterm bebeklerin büyümesine etkisini araştırmak amaçlı çalışmamızın evrenini; Uludağ Üniversitesi Çocuk Sağlıgı ve Hastalıkları Yenidoğan Ünitesinde yatan yenidoğanlar, örneklem grubunu klinik durumları stabilleşmiş 40 preterm bebek oluşturmuştur. 20 preterm bebekten oluşan deney grubuna günde bir kere 5-10 dakika olmak üzere, tüm ekstremitelere ekstansiyon ve fleksiyon hareketlerini içeren pasif fiziksel aktivite yaptırılmıştır. Kontrol grubu pretermlere standart bakım verilmiştir.

Verilerin toplanmasında; litaratür bilgisine dayanılarak geliştirilen veri formları, dijital tartı cihazı ve esnek olmayan mezura kullanılmıştır.

Veriler; yüzdelik, ortalama, Standart sapma, Student t, Mann Whitney U, Ki-kare ve Fisher' in Kesin Ki-kare testleri ile değerlendirilmiştir.

Pretermlerin doğuma ve ebeveynlere ait özellikleri; çalışmaya başlamadaki büyüme ölçümleri; serum kalsiyum, fosfor, ALP, PTH ve idrar kalsiyum/kreatinin, fosfor/kreatinin değerleri açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

GPFA' ye başladıktan sonraki 8' inci günden itibaren yüzdelik tartı değişim oranı deney grubu lehine istatistiksel yönden anlamlı bulunmuştur ($u=124.00$, $p<0.05$). Boy uzunluğu yüzdelik değişim oranı çalışma süresince deney grubunda daha yüksek gözlenmiştir. Baş çevresi yüzdelik değişim oranları benzer şekilde deney grubunda yüksek gözlenmiş, 10. ve 15. günlerdeki ölçümlerde deney grubu lehine anlamlı fark bulunmuştur ($u=105.00, p<0.05; u=64.50, p\leq 0.05$). Göğüs çevresi ve ön kol uzunluğu yüzdelik değişim açısından gruplar arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

Çalışmamızdaki bebekler vücut tartıları 1800-2000 g arasında taburcu olup, deney grubu bebekler kontrol grubuna oranla ortalama 2 gün daha erken taburcu olmuşlardır. Taburculukta; boy uzunluğu ve baş çevresi ortalama değerleri istatistiksel olarak deney grubu lehine anlamlı bulunmuştur ($t=2.12$, $p<0.05$; $t=3.28$, $p<0.05$). Ortalama göğüs çevresi, ön kol uzunlukları ve laboratuar değerleri açısından gruplar arası anlamlı fark gözlenmemiştir.

Sonuç olarak; preterm bebeklere uygulanan GPFA'nin özellikle tartı alınımını ve büyümeyi olumlu etkileyip erken taburculuğu sağlayabileceğini düşünmekteyiz.

123. Hizmetiçi Eğitimde İnteraktif Yöntemlerin Etkinliğinin Değerlendirilmesi

Fadime TAŞÇI
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Necmiye Sabuncu
Kabul tarihi : 27.05.2003
Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı

Bu araştırma, hizmet içi eğitimde interaktif yöntemlerin etkinliğini değerlendirmek amacıyla, bir devlet hastanesinde rastlantısal yöntemle seçilen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 41 hemşire ile deneysel olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan hemşireler iki gruba ayrılmış, her iki gruba da düz anlatım ile AIDS, interaktif yöntem ile Hepatit konusu ayrı ayrı anlatılmıştır. Her iki konuda 11'er soru hazırlanmış, eğitim öncesi ve eğitim sonrası aynı sorular

sorularak değerlendirmesi yapılmıştır. Hemşirelerin yöntemler hakkındaki duygu ve düşüncelerini belirlemek için her iki konu aktarımı sonunda 19 sorudan oluşan form verilerek değerlendirilmesi yapılmıştır.

Araştırmanın kapsamını, sağlık meslek lisesi, ön lisans ve lisans mezunu hemşireler oluşturmuştur.

Verilerin toplanmasında kullanılan araçlar; bilgi formları ve araştırmaya katılan hemşirelerin, kullanılan öğretim yöntemlerine ilişkin düşüncelerini belirlemek amacıyla geliştirilmiş formlardır.

Veriler yüzdelik değerler ve ortalamalar ile verilmiş, öğretim yöntemlerinin karşılaştırılmasında hazırlanan konu ile ilgili ön test ve son test soruları McNemar ve hemşirelerin yöntemler hakkındaki duygu ve düşünceleri ile ilgili bölümü, Wilcoxon Signed Ranks Testi yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Düz anlatım ve interaktif yöntemlerin ön test ve son test sonuçlarının genel değerlendirilmesinde, her iki yöntemde başarı oranı yüksek ve anlamlı olarak bulunmuştur.

Soru bazında değerlendirildiğinde ise interaktif yöntemin düz anlatıma göre, daha başarılı olduğu saptanmıştır.

Hemşirelerin hizmet içi eğitim programlarında kullanılan düz anlatım ve interaktif yöntem hakkındaki duygu ve düşünceleri konusunda interaktif lehine anlamlı olarak bulunmuştur.

Sonuç olarak hizmet içi eğitimde kullanılacak yöntemlerin hepsinin başarılı olabileceği, yöntemler ile ilgili düşüncelerde; interaktif yöntemlerin daha etkili olacağı saptanmıştır.

124. Miyokard İnfarktüsünde Cinsel Fonksiyon Bozukluğunun İrdelenmesi

Hicran YILDIZ
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Rukiye PINAR
Kabul Tarihi : 16.06.2003
İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu araştırma, miyokard infarktüs (MI)'lü hastalarda cinsel fonksiyon bozukluğu prevalansının belirlenmesi ve cinsel disfonksiyonun sosyodemografik özellikler, kardiyovasküler hastalıklar ile cinsel disfonksiyon için risk oluşturabilecek faktörlere göre farklılık gösterip göstermediğini ve cinsel disfonksiyon ile yaşam kalitesi arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla

yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini MI geçirmiş 36 kadın, 66 erkek toplam 102 hasta oluşturmuştur. Veriler, sosyodemografik özellikleri ve risk faktörlerini içeren genel bilgi formu, kadınlar için Kısa Cinsel İndeks Envanteri (IFSF), erkekler için Ereksiyon İşlevi Uluslararası Değerlendirme Formu (IIEF) ve Yaşam Kalitesi Ölçeği (SF-36) ile toplanmıştır. Çalışmamızda kadınların %80'inde, erkek olguların %37'sinde cinsel disfonksiyon saptanmıştır. Cinsel disfonksiyon kadınlarda beklenenin üzerinde bulunmuştur. Olguların %53,9'unda MI sonrası cinsel ilişki sıklığında, %32,4'ünde cinsel ilişki tatmininde azalma olmuştur. Cinsel ilişki sıklığında azalmanın en önemli nedeni %85,5 oranı ile reinfarktüs korkusudur. Posterior ve inferior MI lokalizasyonu olanlarda cinsel disfonksiyon beklenen değerlerin üzerindedir.

Cinsel disfonksiyon olanlarda olmayanlara göre sosyal fonksiyon hariç tüm yaşam kalitesi alt boyut puanları istatistiksel anlamlı fark yaratacak şekilde düşüktür. MI sonrası olguların %97,1'inde taburculuk öncesi daha sonraki cinsel yaşamı hakkında bilgi verilmediği, %57,8'inin bu konuda kendilerine bilgi verilmesini istediği belirlenmiştir. Çalışma bulgularımız MI geçiren hastalarda cinsel disfonksiyonun çarpıcı boyutlarda olduğunu ve ihmal edildiğini göstermektedir. MI geçirmiş hastalarla çalışan hemşirelerin taburculuk öncesi hastaların cinsel fonksiyonlarını değerlendirerek danışmanlık ve eğitim hizmeti vermeleri önerilmiştir.

125. Nozokomiyal Üriner Sistem İnfeksiyonlarının Kontrolünde Silverline Kullanımının Değerlendirilmesi

Neşe DÖNMEZ ÇELİK
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Şule ECEVİT ALPAR
Kabul Tarihi : 19.06.2003
Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı

Araştırma yoğun bakım ünitesinde yatan hastalarda kateter ilişkili nozokomiyal üriner sistem infeksiyonlarının kontrolünde gümüş iyonu salınımlı bağlantı tüpü olan Silverline'nın kullanımının etkinliğini belirlemek amacıyla deneysel olarak planlanmıştır.

Araştırma Şubat 2002 - Aralık 2002 tarihleri arasında Eskişehir ilinde Osmangazi Üniversitesi Eğitim, Uygulama ve Araştırma Hastanesi Beyin Cerrahi Yoğun Bakım Ünitesi'nde gerçekleştirilmiştir. Araştırma evrenini Beyin Cerrahi Yoğun Bakım Ünitesi'nde yatan hastalar, örneklemini ise üriner kateteri en az 7 gün kalacak olan 16'sı deney, 15'i kontrol grubunu içeren 31 hasta oluşturmuştur.

Çalışmada bir hafta süre ile deney grubuna üriner kateter ile toplama tüpü arasına yerleştirilen Silverline uygulanırken,kontrol grubundaki hastalara bir hafta süre ile Silverline kullanılmaksızın üriner kateterizasyonun devamı sağlanmıştır. Bir haftalık sürecin başlangıcında ve sonunda üriner infeksiyona ilişkin ilgili laboratuvar tetkikleri çalışılmıştır. Veri toplama aracı olarak hastanın tanıtıcı özellikleri ve laboratuvar tetkik sonuçlarını içeren,araştırmacı tarafından hazırlanan bir form kullanılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde; yüzde dağılımları, x^2 (chi-square), Mc Nemar, Spearman's Correlation testi ve "t" testleri kullanılmıştır.

Deney ve kontrol gruplarının tanıtıcı özellikleri karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı, buna göre gruplar arasında uyumluluk olduğu saptanmıştır.

Hastaların ilk ve son idrar kültürlerindeki üreme durumları karşılaştırılmasında antibiyotiğin üremeyi önlediği yönünde anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0,05$).Candida albicans idrar kültürlerinde en fazla üreyen mikroorganizmadır (Son idrar kültüründe; deney grubunda %31,3 ve kontrol grubunda %33,3).

İdrarın ilk ve son mikroskobik muayenesinde yapılan karşılaştırmada Silverline kullanılmasına rağmen idrarda lökosit oranında artma ve olası infeksiyon yönünde istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0,05$).

Deney grubundaki ve kontrol grubundaki olguların ilk ve son idrar kültürlerindeki üreme durumlarının karşılaştırılmasında ve deney grubu ile kontrol grubunun Silverline'nın etkinliği yönünden karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$).

Olguların yatış süreleri ile ilk ve son idrar kültürü arasındaki ilişkiye bakıldığında kontrol grubunda yatış süresinin uzamasının son idrar kültüründeki üremeyi arttırdığı yönünde önemli düzeyde ilişki bulunmuştur ($p<0,01$).

126. Evde Bakım Hizmeti Veren Hemşirelerin Hizmetlerde Yaşadıkları Güçlükler Ve İş Doyumu Düzeyleri

Gülcan KAR
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Seçil AKSAYAN
Kabul Tarihi : 02.07.2003
Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma; evde bakım hizmeti veren hemşirelerin hizmetlerde yaşadıkları güçlükleri ve iş doyumu düzeyini belirlemek ve bunları etkileyen faktörleri saptamak amacıyla tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırma örneklemini, İstanbul ili sınırlarında evde bakım hizmeti veren özel bir kurumda çalışan 79 hemşireden en az 6 aydır evde bakım hizmeti veren ve araştırmaya katılmayı kabul eden 65 hemşire oluşturmuştur.

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından literatür bilgisine dayanarak geliştirilen, evde bakım hizmeti veren hemşirelerin hizmetlerde yaşadıkları güçlüklere ilişkin anket formu ve Minnesota İş Doyumu ölçeği kullanılarak elde edilmiştir.

"Evde Bakım Hizmeti Veren Hemşirelerin Hizmetlerde Yaşadıkları Güçlükler ve İş Doyumuna Yönelik Anket Formu" iki bölümden oluşmaktadır.

Anket formunda birinci bölüm, hemşirelerin ve evde bakım kurumunun özelliklerini; ikinci bölüm, evde bakım hizmeti veren hemşirelerin hizmetler sırasında yaşadıkları güçlükleri içermektedir. Araştırmamızda Minnesota İş Doyumu Ölçeğinin Cronbach α değeri 0,81 olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmanın sonunda hemşirelerin; %92,3'ünün kurumda verilen hizmet içi eğitimlere katılma, %72,3'ünün tanımadığı insanların evlerinde hizmet verme, %73,8'inin hastaların evlerinde bakım için uygun ortam sağlama, %80'inin hasta ve yakınının önerilere uymamaları konularında güçlük yaşadıkları; hemşirelerin yaşları ve meslekte geçen süre ile uygulamalarla ilgili beceri eksikliğine bağlı güçlük yaşama arasında anlamlı bir ilişki olduğu ($p<0,05$); en çok "Başkaları için bir şeyler yapabilme olanağından" ($X= 4,44\pm0,53$) doyum sağladığı, en düşük doyum nedeninin "Ücret" olduğu ($X=2,83\pm0,94$); uygulamalarla ilgili beceri eksikliği yaşayanların iş doyumunun anlamlı olarak daha düşük olduğu ($p<0,05$) saptanmıştır.

127. İstanbul İli Huzurevlerinde Çalışan Hemşirelerin Profili Ve Görev, Yetki, Sorumluluklarına İlişkin Görüş Ve Uygulamaları

Meral SARIOĞLU
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Seçil AKSAYAN
Kabul Tarihi : 02.07.2003
Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu araştırma, İstanbul ili sınırları içindeki huzurevlerinde çalışan hemşirelerin bireysel ve mesleki özelliklerini belirlemek; görev, yetki, sorumluluklarına ilişkin görüş ve uygulamalarını değerlendirmek üzere tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini İstanbul il sınırları içinde bulunan toplam 47 huzurevinden izin alınabilen 26 huzurevinde çalışan 132 hemşire oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Anket formları hemşirelerin kendilerine dağıtılmış ve doldurmaları sağlanmıştır. İlk bölümde hemşirelerin demografik özelliklerine ilişkin soruları cevaplamaları ve çalıştıkları huzurevinde yürüttükleri görevleri yazmaları istenmiştir.Bu formlar toplandıktan sonra bu çalışmada geliştirilen görev tanımlarına ilişkin formlar dağıtılmıştır.

Hemşirelerin %71,2'sinin 18-25 yaş grubunda, %65,2'sinin sağlık meslek lisesi mezunu, %52,3'ünün meslekte 1-5 yıldır deneyimli olduğu, %68,9'unun daha önce başka bir kurumda çalıştığı, %34'ünün daha önce çalıştıkları kurumda cerrahi, ortopedi, yoğun bakım gibi yaşlı ile karşılaşabilecekleri bölümlerde çalıştıkları, %31,8'inin mezuniyet sonrası yaşlı bakımıyla ilgili eğitim programı aldığı saptanmıştır.

Bu çalışmada geliştirilen görev tanımlarını hemşirelerin tamamına yakını yürüttüklerini, bu görevleri kendi görevleri olarak gördüklerini ve yerine getirebileceklerini ifade etmişlerdir. Ancak çalıştıkları huzurevinde yürüttüklerini belirttikleri görevler arasında : Yaşlının vital bulgularını alma,tedavi ve pansumanları yapma, yaşlının kuruma uyumunu sağlama, iletişim kurma, öz-bakım gereksinimlerini karşılama, yaşlının gereksinimlerine göre beslenme ve diyetine uymasını sağlama, muayeneye yardım etme gibi tedaviye yönelik işlevleri sıralamışlardır. Sonuçlar hemşirelerin daha çok tedaviye yönelik uygulayıcı rollerini yerine getirdiklerini ancak değişime de açık olduklarını göstermektedir.

128. Kanserli Çocuk Ailelerinin Yaşam Kalitesi

Elif YOKARIBAŞ
Tez Danışmanı : Prof.Dr.Güler CİMETE
Kabul Tarihi : 02. 07.2003
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilimdalı

Bu çalışma, kanserli çocuğun ailelerinin yaşam kalitelerini ve ailelerin yaşam kalitesini etkileyen faktörleri saptamak amacıyla yapılmıştır. Çalışma, üç üniversite hastanesinin çocuk onkoloji-hematoloji servis ve polikliniklerinde izlenen 1-18 yaş arası 103 kanserli çocuğun ebeveyn ya da yakınları ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma verileri, Tanıtıcı Bilgi Formu ve WHOQOL-BREF(TR) Yaşam Kalitesi Ölçeği ile toplanmıştır. WHOQL-BREF (TR) fiziksel, psikolojik, sosyal, çevre alanlarını içermektedir.

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS for Windows programından

yararlanılmış; yüzdelik dağılımlar, student t testi, mann whitney u testi, kruskal wallis varyans analizi testi, iç tutarlılık için cronbach alfa testi kullanılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Araştırmanın sonucunda; çocuğun tanısı, hastalık evresi, uygulanan tedavi ve yan etkilerinin ailelerin yaşam kalitesini etkilemediği tespit edilmiştir. Sadece lenfomalı çocukların çevre alan puanı anlamlı derecede yüksek bulunmuştur (p=0.003).

Görüşülen bireylerin; algılanan genel yaşam kalitesi puan ortalaması 2.61, algılanan genel sağlık puan ortalaması 3.22, fiziksel alan puan ortalaması 11.75, psikolojik alan puan ortalaması 12.56, sosyal alan puan ortalaması 11.47, çevresel alan puan ortalaması 11.07 olarak bulunmuştur. Bu puanlar sağlıklı insanlarla yapılan araştırmalarda elde edilen puanlardan düşüktür.

Araştırma sonucunda; yakınlarından destek alan ailelerin tüm alan puanlarının destek alamayanlardan yüksek ve aradaki farkın fiziksel, sosyal alanda anlamlı olduğu bulunmuştur (p= 0.04) (p= 0.01). 7-8 tane başetme yöntemi kullanan bireylerin daha az sayıda yöntem kullananlara göre, çevre alan puanın yüksek olduğu ve aralarındaki fark anlamlı olduğu belirlenmiştir (p= 0.02). Aylık geliri 50-100 milyon arasında olan ailelerin, sosyal ve çevre alanlarında aldıkları puanlar, daha yüksek gelire sahip olanlardan istatistiksel olarak anlamlı derecede düşük bulunmuştur (p= 0.001) (p= 0.001).

Sonuç olarak; kanserli çocuğa sahip olmak, yaşam kalitesinin fiziksel, sosyal, çevresel boyutlarını etkilemektedir. Bu etkilerin azaltılmasında çocuğa ve aileye birebir bakım veren hemşirenin bütüncü yaklaşımı ailenin yaşam kalitesinin yükseltilmesine önemli katkı sağlayabilir.

129. Tip 2 Diyabetlilerde Planlı Diyabet Eğitiminin Metabolik Kontrol Değişkenleri Üzerine Etkisi

Özlem COŞAR
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Nermin OLGUN
Kabul tarihi : 04.07.2003
İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Amaç : Araştırma; WHO kriterlerine göre tip 2 diyabet tanısı almış olan, insüline bağımlı olmayan diyabetlilere yapılan planlı diyabet eğitiminin, metabolik kontrol değişkenleri üzerine etkisini belirlemek amacıyla müdahale araştırması olarak planlanmıştır.

Gereç-Yöntem : Çalışma, Ocak-Aralık 2002 tarihleri arasında Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Endokrin polikliniğinde yürütülen, belirtilen kriterlere uygun seçilen 74 diyabetliyle gerçekleşmiştir.

Veri toplama aracı olarak, 'Diyabetli tanılama formu', 'metabolik kontrol değişkenler formu' ve 'İç tutarlılığı yapılmış eğitim içeriğine uygun bilgi formu' kullanılmıştır. Grubun, metabolik kontrol düzeylerini değerlendirmek için; arteriyal kan basıncı, HbA1c, kolesterol, trigliserid, HDL, LDL, bel-kalça çevresi ve beden kitle indeksi ölçümleri yapılmıştır.

Araştırmanın ilk 4 aylık süresinde, eğitim programının ve içeriğinin hazırlanması amacıyla literatür incelenmiş, materyal oluşturulmuştur. Sonraki 3 ay içersinde araştırmaya katılan diyabetlilerin, demografik, sosyo-ekonomik, eğitim durumları v.b. değişkenleri dikkate alınarak, 5 grup halinde eğitim verilmiştir. Her bir grup için 90'ar dk'lık 4 oturumda eğitim yapılmıştır. Eğitimin sonunda tüm konuları içeren 'Tip 2 Diyabetle Yaşam Kitapçığı' verilmiştir. Eğitim öncesi ve eğitimden 3 ay sonra, bilgi formu aracılığıyla grubun diyabet hastalığı hakkında bilgi puanına ilişkin verileri toplanmıştır.

Bulgular ve Tartışma: Grubun yaş ortalaması 53,09±7,59 yıldır. Araştırma kapsamındaki diyabetlilerin, öğrenim durumları düşük, ekonomik durumları yeterli bulunmuştur. Üç aylık izlem süresinin sonunda diyabetlilerin metabolik kontrol değişkenlerinden HbA1c, lipitler ve arteriyal kan basıncı değerlerinde anlamlı değişiklikler saptanmıştır ($p<0,05$). Eğitim öncesi ve eğitim programından 3 ay sonra diyabetlilerin bilgi puanlarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$).

Sonuç:Diyabetlilere sürekli danışmanlık sağlanarak belirli periyotlarla yapılacak planlı diyabet eğitiminin, metabolik kontrol değerlerinde anlamlı farklar yaratacağı, fakat eğitim ile metabolik kontrol değişkenleri arasındaki ilişkinin doğrulanabilmesi için daha uzun süreye gereksinim olduğu düşünülmektedir

130. 9-14 Yaş Grubu Çocukların Benlik Kavramı Ve Saldırganlığı Pekiştirici Faktörlerin Belirlenmesi

Müge UZUN
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Güler CİMETE
Kabul Tarihi : 04.07.2003
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu tanımlayıcı araştırmanın amacı; 9-14 yaş grubu çocukların benlik kavramı ve saldırganlığı pekiştirici faktörleri belirlemektir. Araştırma, özel bir ilköğretim

okuluna devam eden 277 öğrenciden, 9-14 yaş grubuna giren 177 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Veriler araştırmacı tarafından ilgili literatür desteği ile hazırlanan Bilgi Formu 1(çocuğun ve ailesinin özellikleri ile çocuğun sağlık odasına gelme sıklığını ve nedenlerini içerir) (EK1), Bilgi Formu 2 (saldırganlığı pekiştirici ve öz kavramını destekleyici etkisi olduğu düşünülen faktörleri içerir) (EK 2) ile Piers-Harris'in Çocuklarda Öz Kavramı Ölçeği (EK 3) kullanılarak toplanmıştır. Piers-Harris'in Çocuklarda Öz Kavramı Ölçeği, 9-16 yaş grubundaki çocuklarda, öz kavramının gelişimini, boyutlarını, kişilik ve çevre öğeleriyle ilişkilerini belirlemeye yarayan bir ölçektir.

Verilerin değerlendirilmesi SPSS 10.0 programından yüzdelik, standart sapma, student t testi, Oneway Anova ve tukey HSD testi, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis Varyans analizi, Ki-kare Analizi ve Pearson Momentler Çarpımı kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre öz kavramı puanı yüksek olan çocuklar; 9-11 yaş grubundakiler (62.48; $p<0.05$), tek kardeşi olanlar (61.74), ailenin ikinci çocukları (62.71), annesi çalışanlar (62.75) ve tek ebeveynli çocuklardır (64.00). Ölçeğin alt grupları değerlendirildiğinde, erkek çocukların (8.82), kardeşi olmayanların (9.38), annesi yüksek okul mezunu olanların (9.18) ve anneleri çalışanların (9.46) kaygı alt grup puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Ailenin ikinci çocuklarının mutluluk alt grup puan ortalaması birinci çocuklardan anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Saldırganlığı pekiştirici faktörlerin sayısı arttıkça (7-10 faktör) öz kavramı puan ortalamasının (62.72) yükseldiği, ancak puan yüksekliğinin anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Çocuklardan %80.7'si sağlık odasından hizmet almış olup, bunların öz kavramı genel puan ortalamaları ile kaygı ve fiziksel görünüm alt grup puan ortalamalarının, sağlık odasından hizmet almayan çocuklardan anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak; saldırganlığı pekiştirici faktörlerin öz kavramı düzeyini etkilemediği ancak, hizmet almak üzere sağlık odasına başvuran çocukların genel öz kavramı puanlarının düşük olduğu görülmüştür. Bu bağlamda okul hemşiresi, sağlık odasına başvuran çocukların öz kavramını yükseltici yaklaşımlar sergilemelidir.

131. Tip 1 Diyabetli Çocukların Aile Etkileşimi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Esen ÇAVUŞLU
Tez Danışmanı : Prof.Dr.Hatice PEK
Kabul Tarihi : 13.08.2003
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Araştırma, tip 1 diyabetli çocukların aile etkileşiminin çocuğun metabolik durumu üzerindeki önemini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırma 25.02.2003-08.05.2003 tarihleri arasında, İstanbul Üniversitesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı Diyabet Bilim Dalı Diyabet Polikliniğinde ve İstanbul Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Büyüme-Gelişme ve Endokrinoloji Ünitesinde gerekli klinik ve laboratuar incelemeleri yapıldıktan sonra WHO kriterlerine göre tip 1 diyabet tanısı konmuş, ayaktan tedavi gören, 3-18 yaş arası 68 çocuk ve ebeveyni ile gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama aracı olarak, Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ) ve diyabetle bireylerin değerlendirildiği benzer çalışmalar göz önüne alınarak hazırlanan Aile Tanılama Formu, Diyabetli Çocuk Tanılama Formu, Metabolik Kontrol Değişkenleri Formu kullanılmıştır.

Ebeveynlerin ADÖ'nün alt boyutlarından aldığı puan ortalamalarına göre, Gereken İlgiyi Gösterme alt boyutundan en sağlıksız puanı aldığı, bunu sırası ile Roller, Davranış Kontrolü, İletişim, Problem Çözme, Duygusal Tepki Verebilme ve Genel Fonksiyonlar alt boyutlarının izlediği görüldü.

Ebeveynlerin ADÖ alt boyutlarından aldığı puanlar çocuğun diyabetinden sonra yaşanan ekonomik bozulma durumu, ailede çocuk dışında başka hasta/özürlü birey varlığı, ailenin diyabet eğitimi, çocuğun yaşı, çocuğun son bir aydaki hipoglisemi sıklığı, çocuğun diyabet tedavisine uyumu, çocuğun açlık kan glukozu, çocuğun HbA_{1C} değeri ile ilişkisinin istatistiki olarak anlamlı olduğu belirlendi.

Sonuç olarak, çocuğun diyabetinin aile işlevlerinde sağlıksızlığa neden olduğu, tip 1 diyabetli çocukların aile işlevlerindeki sağlıksızlığın da çocuğun diyabet yönetimini ve metabolik kontrolünü olumsuz etkilediği belirlenmiştir. Çocuğun kronik hastalıklardan tip 1 diyabet olmasının, aile etkileşimini olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır.

132. Hemodiyaliz Hastalarının Yaşam Kalitesinin Belirlenmesi Ve Hasta Yakınlarının Hastalara İlişkin Algıladıkları Yaşam Kalitesi Görüşleri İle Karşılaştırılması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Arzu ACARAY
Tez Danışmanı : Doç.Dr.RukiyePINAR
Kabul Tarihi : 09.09.2003
İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Araştırma; 100 hemodiyaliz hastasının yaşam kalitesini ve yaşam kalitesini etkileyen faktörler ile hasta yakınlarının hastaların yaşam kalitesi üzerine görüşlerini belirlemek amacıyla planlanmıştır. Yaşam kalitesi "SF-36 Yaşam Kalitesi Ölçeği" ile değerlendirilmiştir.

Araştırma bulgularına göre; hastalar yaşam kalitelerini orta ve daha düşük düzeylerde algılamaktadırlar. Yaş, öğrenim durumu, medeni durum, yaşanılan yer, aile tipi ve gelirin gideri karşılama durumu, hastalık ve diyaliz süresi, hastalık ve hemodiyalize ilişkin eğitim alma, önerilen diyet programına ve ilaç tedavisine uyma ve eritropoietin tedavisi alma durumu ile hastalık semptomlarından baş ağrısı, baş dönmesi, kaşıntı, kemik ağrısı, konsantrasyon güçlüğü, barsak hareketlerinde düzensizlik, nefes darlığı ve yürüme / koşma esnasında dinlenme ihtiyacı hissetme, aşırı yorgunluk yaşam kalitesinin bazı boyutlarını etkilemektedir. Hemodiyaliz tedavisi alan hastaların yakınları hastalarının; zindelik / yorgunluk ve esenlik yaşam kalitesi boyutlarını yüksek, sosyal fonksiyon ve fonksiyonel durum yaşam kalitesi boyutlarını ise hastalara göre daha düşük algılamaktadırlar.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda; hemodiyaliz hastalarının yaşam kalitesinin belirli aralıklarla ailenin de hastaların yaşam kalitesi üzerine görüşleri alınarak değerlendirilmesi, yaşam kalitesinin yükseltilmesine yönelik yorgunluğun giderilmesi, aneminin önlenmesi, diyet programına ve ilaç tedavisine uyumun artırılması ve semptom kontrolünün sağlanması önerilmiştir.

133. Hemodiyalize Devam Eden Çocukların Annelerinde Görülen Psiko-Sosyal Sorunlardan Kaynaklanan Anksiyetenin Giderilmesinde Hemşirenin Rolü

Melike USLU
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr. Özlem IŞIL
Kabul Tarihi : 15.10.2003
Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, hemodiyalize devam eden çocukların annelerinin psiko-sosyal sorunlarını ve konuyla ilgili eğitim gereksinimlerini belirlemek ve uygulanan eğitim sonucunda, varolan anksiyetelerini azaltmak amacıyla tanımlayıcı olarak Ekim 2002-Nisan 2003 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın evrenini, üç tıp fakültesi hastanesi, dört özel hastane ve bir devlet hastanesinin hemodiyaliz birimlerine devam eden çocukların anneleri, örneklemini ise basit raslantısal örnekleme yöntemi ile seçilmiş 30 anne oluşturmuştur.

Verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından literatür bilgisine dayalı olarak geliştirilen ve uzman görüşüne sunulan, hemodiyalize devam eden çocukların ve annelerinin demografik özellikleri ile annelerin varolan anksiyete düzeylerini ölçmeye ve eğitim gereksinimlerini belirlemeye yönelik "anket formu", Spielberg ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş "durumluk-sürekli kaygı ölçeği" kullanılmıştır. Hemodiyaliz tedavisi gören çocukların annelerinde görülen psiko-sosyal sorunlara yönelik eğitim programı annelere araştırmacı tarafından hazırlanan bir rehber kitap eşliğinde uygulanmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde, bilgisayar kullanılarak, tek yönlü varyans analizi, student t testi, eşserilerde t testi kullanılmıştır.

Sonuç olarak; Hemodiyalize devam eden çocukların annelerine verilen eğitim sonrasında , eğitim öncesine göre , annelerin durumluk ve sürekli anksiyete puanlarında düşüş görülmüştür. Bu puan düşmesi ile istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Hemodiyalize devam eden çocukların annelerine verilen eğitim sonrasında, eğitim öncesine göre, çocuğun hemodiyalize devam süresine göre, annelerin tanı konulduğunda verdiği tepkilere göre dağılımlarında durumluk-sürekli anksiyete puanlarında düşme görülmüştür. Bu puan düşmelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Eşleriyle tanışıp anlaşarak evlenen annelerin sürekli anksiyete düzeyleri eğitim sonrası, eğitim öncesine göre anlamlı bir düşme göstermiştir. Bu düşme ile istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç bulunmuştur. Annelere verilen eğitim, annelerin durumluk-sürekli anksiyetelerinin azalmasında etkili olmuştur.

Bu verilerden elde edilen sonuçlar doğrultusunda bulgular tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

134. Hastanede Çalışan Hemşire Ve Diğer Bayan Sağlık Personelinin Benlik Saygıları Ve Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Ümmühan BAL
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr. Aynur DİNÇ SEVER
Kabul Tarihi : 17.10.2003
Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı

Çalışma, hastanede çalışan hemşire ve diğer bayan sağlık personelinin benlik saygısı ve atılganlık düzeylerinin incelenmesi amacıyla kantitatif karşılaştırmalı tanımlayıcı olarak Ağustos-Ekim 2002 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Evreni; GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi'nde çalışan 347 hemşire ve 87 diğer bayan sağlık personeli, örneklemi; 305 hemşire ve 68 diğer bayan sağlık personeli oluşturmuştur.

Verilerin toplanmasında, "Tanıtıcı Bilgiler Formu", geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmış Tufan ve Turan'ın "Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği" ve Voltan 'ın "Rathus Atılganlık Envanteri" kullanılmıştır.

Veriler, SPSS programında Student t testi, Kruskall Wallis Varyans Analizi, Mann Whitney U testi ve Ki-kare testiyle değerlendirilmiştir.

Sonuçta; puan ortalamaları olarak hemşirelerin benlik saygısı 73,30±16,61 ve atılganlık 22,21±23,92, diğer bayan sağlık personelinin benlik saygısı 73,67±17,05 ve atılganlık 19,75±20,38'dir. Katılımcıların benlik saygısı ve atılganlık puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Hemşirelerin; yaşı, medeni durumu, ana-baba tutumu, çalışma süresi, ilişkilerinde kendilerini nasıl tanımladıkları, iletişim becerileri eğitimi alma durumu, yaşam kontrolünün kimde olduğuna dair görüşleri, çalışma ortamında önemsenme düşüncesi, anne, eş, akraba, astlar, doktor, hemşire, diğer sağlık ekibi üyeleriyle ilişkilerindeki davranış biçimine göre benlik saygısı ve atılganlık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Hemşirelerin, yardım istediklerinde, haksızlığa uğradıklarında, yapmak istemedikleri iş verildiğinde; üstler, çalışma arkadaşları ve yabancılarla ilişkilerindeki davranış biçimlerine göre benlik saygısı ve atılganlık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Diğer bayan sağlık personelin eğitim durumuna göre benlik saygısı ve atılganlık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunurken, yaşı, gelir düzeyi, büyüdükleri yer, kardeş sayısı, ana-baba tutumu, çalıştıkları bölüm, çalışma süresi, beş yıl sonraki konumlarına göre benlik saygısı ve atılganlık puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

135. Acil İdrar Kaçırma Ve Sık İdrara Gitme Sorunu Olan Kadınlarda Mesane Eğitiminin Etkinliğinin Belirlenmesi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Habibe AYYILDIZ ERKAN
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Hediye ARSLAN
Kabul Tarihi : 23.10.2003
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Çalışmamız, acil idrar kaçırma ve sık idrara gitme şikayeti olan kadınlarda davranışsal tedavi yöntemlerinden biri olan mesane eğitiminin etkinliğin belirlemek amacıyla planlandı.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı Ürojinekoloji Birimi'nde Kasım 2001 – Nisan 2003 tarihleri arasında gerçekleştirilen araştırmamız prospektif, deneysel araştırma özelliğindedir. Bu tarihler arasında urge inkontinans ve frequency tanısı konmuş, katılmaya istekli toplam 60 hasta çalışma kapsamına alınarak 2 grup oluşturuldu. 1. gruptaki (deney) hastalara medikal (antikolinerjik) tedavi yanısıra mesane eğitimi programı öğretildi, 2. grup (kontrol) kapsamına ise yalnızca medikal (antikolinerjik) tedavi verilen kadınlar dahil edildi. Deney ve kontrol grubundaki tüm hastalar tedavi sonrası (8 hafta) ve tedavi sonrası 3.ay değerlendirildi. Hastaların değerlendirilmesi sırasında, üriner günlük, İnkontinans Yaşam Kalitesi Ölçeği kullanıldı ve ped test uygulandı.

Deney ve kontrol grubu ped kullanma ve ped test açısından karşılaştırıldığında deney grubunun kontrol grubundan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha az idrar kaçırdığı ve ped kullandığı saptandı. Her iki grup, günlük idrar yapma ve idrar yapma zorunluluğu sayıları açısından değerlendirildiğinde, deney grubununkiler kontrol grubundan istatistiksel olarak anlamlı düzeyde azalmıştı. Grupların idrar kaçırma sıklığı, su alımı, çay alımı ve kafeinli içecek alımları karşılaştırıldığında, deney ve kontrol grubu arasında bir farklılık olmadığı görüldü. Yaşam kalitesinde düzelme açısından her iki grup karşılaştırıldığında ölçeğin geneli ve davranışların sınırlandırılması puanları tedavi öncesi ile tedavi sonrası ve tedavi sonrası 3.ayda deney grubunda kontrol grubuna göre anlamlı bir puan artışı gözlendi. Psikososyal etkilenme ve sosyal izolasyon puanlarında iki grup arasında anlamlı bir farklılık saptanmadı.

Bu veriler doğrultusunda, acil idrar kaçırma ve sık idrar yapma tedavisinde hem medikal (antikolinerjik) tedavinin hem de medikal (antikolinerjik) tedavi ile birlikte uygulanan mesane eğitiminin tedavide etkin olduğu görülmektedir. Ancak mesane eğitimi ile birlikte uygulanan medikal (antikolinerjik) tedaviden sadece medikal tedaviye oranla daha olumlu sonuçlar elde edildiğini söyleyebiliriz.

136. Huzurevinde Kalan Yaşlılarda Sağlıklı Yaşam Biçim Davranışları Ve Yaşam Doyumu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Nesrin AKMAN İLHAN
Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Ayşe YILDIZ
Kabul Tarihi : 23.10.2003
Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, huzurevinde kalan yaşlıların sağlıklı yaşam biçimi davranışları ve yaşam doyumlarının incelenmesi amacıyla karşılaştırmalı tanımlayıcı ve ilişkisel olarak planlanmıştır.

Araştırmanın evren ve örneklemini, İstanbul il sınırları içinde bulunan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı, 5 huzurevinden araştırma için izin alınan Bahçelievler Huzurevi, Zeytinburnu Semiha Şakir Huzurevi ve Maslak İzzet Baysal Huzurevinde kalan 148 yaşlı birey oluşturmaktadır. Bu huzurevlerinde kalan ve çalışmaya katılmayı kabul eden tüm yaşlılara ulaşılması hedeflendiğinden ayrıca örneklem belirlemesine gidilmemiştir. Araştırma 24.12.2001 - 10.03.2002 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, literatür bilgileri doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu (Ek 1), Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları ölçeği (Ek 2) ve Yaşam Doyumu Ölçeği (Ek 3) kullanılmıştır. Çalışmanın verileri, bilgisayar ortamında yüzdelik, Anova, Kruskal Wallis, Student t, Mann Whitney U testleri ve korelasyon analizi kullanılarak istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmanın sonucunda; yaşlı bireylerin SYBD ölçeği toplam puanı / alt grup puan ortalamaları ile cinsiyet, eğitim, ekonomik durum, iş durumu, sosyal güvence, kronik hastalık durumu, yaşamının en uzun bölümünü geçirdiği yer, destek olan yakının varlığı, huzurevinde kalma nedeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmuştur ($P<0,05$). Yaş, medeni durum, huzurevinde kalma yılı ve fiziksel engel durumuyla SYBD ölçeği toplam puanı / alt grup puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır ($P>0,05$).

Yaşlı bireylerin, yaşam doyumu ölçeği puan ortalaması ile huzurevinde kalma nedeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmuştur ($P<0,05$). Yaşam doyumu ölçeği puan ortalaması ile yaşlı bireylerin diğer özellikleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunmamıştır ($P>0,05$).

Yaşam doyumu ölçeği puanı ile SYBD ölçeği puanı arasında orta derecede pozitif ilişki vardır ($r=0,615$; $P<0,001$).

Sonuç olarak, yaşlı bireylerin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını gerçekleştirme düzeyi arttıkça, yaşam doyumunun arttığını söyleyebiliriz.

137. Ambulans Şoförlerinin Acil Girişim Bilgilerinin Değerlendirilmesi

Yeşim DİKMEN
Tez Danışmanı : Doç.Dr. Fatma ETİ ASLAN
Kabul tarihi : 06.11.2003
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, İstanbul'daki ambulans şoförlerinin acil girişim bilgilerini değerlendirmek amacıyla 03 Kasım 2001-29 Mart 2002 tarihleri arasında tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini; İstanbul il sınırları içerisinde bulunan Sağlık Bakanlığı, Sosyal Sigortalar Kurumu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve özel kuruluşlara bağlı acil hizmet sunan ambulans şoförleri oluşturmuştur. Örnekleme 204 ambulans şoförü alınmıştır. Veriler, literatür bilgisi ve uzman görüşü dikkate alınarak hazırlanan veri toplama formu aracılığı ile toplanmıştır. İstatiksel olarak sayı, yüzdelik, ki-kare ve fisher ki-kare testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda; ambulans şoförlerinin %47.5'inin 28-37 yaşları arasında olduğu ve yaş ortalamasının 35 olduğu; %77.5'inin nöbet şeklinde çalıştığı, %58.8'inin günde 1-4 hasta taşıdığı belirlenmiştir. Araştırma kapsamına alınan ambulans şoförlerinin sadece %33.8'inin bu mesleğe başlamadan önce eğitim aldığı, %48'inin de bilgi gereksimi olduğu, %63.2'sinin ambulans şoförlüğünü kendilerinin tercih ettiği, %80.9'unun işinden memnun olduğu belirlenmiştir. Kurumlar arasında, ambulans şoförlüğüne başlamadan önce alınan eğitim açısından anlamlı fark (x^2=20.616; p=0.00) bulunmuştur.

Sağlık Bakanlığına bağlı ambulansların %77.1'inin, İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı ambulanslarının %93.1'inin, özel kuruluşlara bağlı ambulansların ise %92.2'sinin malzeme, araç-gereç donanımı tam bulunurken, Sosyal Sigortalar Kurumu'na bağlı ambulansların %81.1'inin eksik olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak; ambulans şoförlerinin büyük bir kısmının mesleğe başlamadan önce eğitim almadıkları ve bu konuda bilgi gereksinimleri olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar, acil hizmet zincirinin halkalarından birini oluşturan hasta/yaralı nakillerinde ve nakil sırasında uygulanması gereken acil girişimlerde aksama/eksiklik yaratacağını ve ambulans şoförlerinin eğitimine öncelik verilmesi gerektiğini göstermektedir.

138. Açık Ve Kapalı Aspirasyon Sistemlerinin Nozokomiyal Pnömoni Oluşumu Açısından Karşılaştırılması

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Aynur CÜCE
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Deniz ŞELİMEN
Kabul Tarihi : 06.11.2003
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı:

Yoğun bakım üniteleri, hastane enfeksiyonlarının yaklaşık %25'inin gözlendiği alanlardır. Genellikle altta yatan metabolik hastalık, uygulanan (entübasyon, intravenöz kateterizasyon gibi) çeşitli invaziv girişimler gibi hazırlayıcı faktörlere bağlı olarak gelişen dirençli patojenlerin etken olduğu sistemik enfeksiyonlar, hastanın yaşamını tehdit ettiği gibi hastanede kalış süresinin uzamasına ve maliyetin artmasına neden olduğu belirtilmektedir(71,83,88,90).

Entübasyon uygulanan hastaların, havayolu açıklığını sürdürmek amacıyla uygulanan aspirasyon işleminin önemli komplikasyonları arasında nozokomiyal pnömoninin olduğu bildirilmektedir(48,65,86,95).

Araştırma, açık ve kapalı olarak uygulanan aspirasyon sistemlerini nozokomiyal pnömoni oluşumu açısından karşılaştırmak amacıyla planlanmış ve İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Anesteziyoloji A.B.D Reanimasyon Ünitesi'nde deneysel olarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırma kapsamına, mekanik ventilatöre bağlı olarak yatan, primer yoğun bakım endikasyonu solunum sıkıntısı olan çeşitli tanılarda 144 hasta alınmıştır.

Veriler, araştırmacı tarafından literatür bilgileri doğrultusunda geliştirilen hasta izlem formu aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmaya alınma kriterleri olarak, aynı üniteye yatışının ilk 24 saati içerisinde entübasyon ve 48 saatten fazla mekanik ventilasyon beklentisi olarak belirlenmiştir. YBÜ'ne kabulde; pnömonisi, trakeal kültürde üremesi olan hastalar ile, immünsupresif ilaç ve yüksek doz kortikosteroid kullanan hastalar araştırma dışı bırakılmıştır. Hastaların izlemi yoğun bakım ünitesinden çıkana kadar yapılmış, bulgular hasta izlem formuna kayıt edilmiştir.

Verilerin değerlendirmesinde, yüzdelik sayıları, student's t ve ki-kare testleri kullanılmıştır. Çalışmamızdan elde edilen bulgular ışığında, açık sistemle aspire edilen hasta grubunda, kapalı sistemle aspire edilen gruba oranla çok daha fazla nozokomiyal pnömoni olgusuna rastlandığı görülmüştür. Her iki uygulama arasında gözlenen bu farklılığın istatistiksel açıdan da anlamlı olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak, kapalı aspirasyon yönteminin, açık aspirasyon yöntemine göre nozokomiyal pnömoni oluşumunu engelleme açısından daha etkin bir yöntem olduğu belirlenmiştir.

139. Adolesan Dönem Skolyoz Olgularında Ameliyat Öncesi Ve Ameliyat Sonrası Dönemde Beden İmajı Ve Benlik Saygısının Karşılaştırılması

Duygu GÜRSOY
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Hatice PEK
Kabul Tarihi : 06.11.2003
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma, adolesan dönemde skolyoz tanısı konmuş ve cerrahi girişim yapılacak olan hastaların ameliyat öncesi ve ameliyat sonrası dönemde beden imajı ve benlik saygılarının karşılaştırılması amacıyla planlanmıştır.

Araştırma İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalın'da, gerekli izinler alındıktan sonra yapılmıştır.

Çalışma prospektif olarak gerçekleştirimiştir. Kesitsel bir araştırmadır. Araştırma Mayıs 2002- Ekim 2002 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini İ.Ü.T.F. Ortopedi ve Travmatoloji ABD'na tedavi amacı ile yatırılan ve skolyoz tanısı konulan hastalar, örneklemi ise 10-21 yaş grubu skolyoz tanısı konarak ameliyat edimesi planlanan 26 adolesan hasta oluşturmuştur.

Veri toplama aracı olarak "Bilgi Formu", "Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri" ve Vücut Algısı Ölçeği" kullanılmıştır.

Veri değerlendirmesinde istatistiksel olarak yüzdeleme, tek yönlü varyans analizi, t- testi, Wilcoxon testi ve korelasyon analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Çalışma bulgularına göre; adolesan dönemdeki skolyoz hastaların ameliyat öncesi döneme göre ameliyat sonrasında hastalıktan etkilenen bölgelere yönelik beden imajı doyum düzeyinde azalma olduğu ($p<0,05$), benlik saygısı seviyesinin ise ameliyat öncesi ve sonrası dönemlerde istatistiksel olarak anlamlı bir değişim göstermediği ($p>0,05$), hastaların savunucu tutumlarının ameliyat sonrası dönemde anlamlı derecede azaldığı ($p<0,05$) görülmüştür.

Sonuç olarak, adolesan dönem skolyozlu hastaların biyopsikososyal yönden kapsamlı bir hemşirelik bakımına gereksinimleri olduğu saptanmıştır.

140. Çocuk Cerrahisi Hastalarının Ve Anne-Babalarının Klinik Ortamdan Ve Sağlık Bakım Ekibinden Beklentileri

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Kamuran TOMBUL

Tez Danışmanı : Doç.Dr. Fatma ETİ ASLAN

Kabul Tarihi : 07.11.2003

Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu araştırma, çocuk cerrahisi kliniğinde yatarak tedavi gören hasta çocukların ve anne-babalarının klinik ortamdan ve sağlık bakım ekibinden beklentilerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma, Bursa ili sınırları içinde yer alan Uludağ Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk Cerrahisi Kliniği'nde uygulanmıştır.

Araştırmanın evrenini; ilgili kurumun çocuk cerrahisi kliniğinde yatarak tedavi gören sekiz-on altı yaş grubu çocuklar ile onların anne-babaları oluşturmuştur. Örnekleme, 92 hasta çocuk ile onların anne-babaları alınmıştır. Veriler, veri toplama formu aracılığı ile toplanmış, istatistiksel olarak sayı, yüzdelik ve ki-kare testi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda; hasta çocukların %67.4'ünün 8-12, %32.6'sının 13-16 yaş arasında, %62'sinin erkek, %75'inin daha önceden hastane deneyimine, %54.3'ünün ameliyat deneyimine sahip olduğu belirlenmiştir. Hasta çocukların yanlarında %88 oranında annelerinin kaldığı, anne-babaların %47.8'inin 25-35 yaş grubunda olduğu, %68.5'inin ilköğretim mezunu olduğu, %79.3'ünün hastane deneyimine sahip olduğu belirlenmiştir.

Hasta çocuklara ve anne-babalara kliniğe kabulde yattıkları kliniğin ve çalışanların tanıtılmadığı, hasta çocukları rahatsız eden durumların genellikle fiziksel ortamdan kaynaklandığı, anne-babaların refakatçi olarak kalmaktan olduğu belirlenmiştir.

Hasta çocukların ve anne-babalarının kliniğe geldiklerinde kendileriyle öncelikle hekimin ilgilenmesini, çocukların hastalık ve yapılacak işlemler ile ilgili, anne-babaların ise daha çok hastalıkla ilgili bilgi almak istedikleri belirlenmiştir.

Sonuç olarak; hasta çocukların ve anne-babalarının genel olarak çocuk cerrahisi kliniğinden memnun oldukları ve ideal bir çocuk cerrahisi kliniğinin nasıl olması gerektiğine yönelik, öncelikle fiziksel ortamla ilgili önerilerde bulundukları belirlenmiştir.

141. Erken Ve Geç Dönemde Başlanan Kanguru Bakımının Prematüre Bebeklere Ve Annelerine Etkisi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Nazlı ÇİNDEMİR
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Güler CİMETE
Kabul Tarihi : 10.11.2003
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu yarı deneysel çalışmanın amacı; doğumdan sonra 2 - 6 gün arasında KB (Kanguru Bakımı)'na başlanan bebeklerle (erken dönem); 7. gün ve sonrasında KB'na başlanan bebekler (geç dönem) arasında, fiziksel / fizyolojik fonksiyonların durumu ve annelerin KB'na yönelik duygu ve davranışları açısından fark olup olmadığını belirlemektir. Çalışma, 60 prematüre bebek ve anneleri ile gerçekleştirilmiştir. Bebeklerden 30'u erken KB grubu, 30'u geç KB grubuna yerleştirilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak; araştırmacının literatür bilgileri ile oluşturduğu formlar kullanılmıştır. Her iki gruptaki bebekler, 5 günde 5 kez, KB esnasında fiziksel durumları / fizyolojik fonksiyonları yönünden değerlendirilmiş, annelerin KB deneyimlerine ilişkin duygu ve davranışsal tepkileri saptanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde Pearson ve Fisher, student t testi, wilcoxon z testi, çift yönlü varyans analizi F testleri kullanılmıştır.

Bulgular; her iki grup bebeklerin, 30 dakikalık KB seansı öncesinde ve sonrasında değerlendirilen vücut ısısı ve solunum sayıları arasında fark saptanmamış ($p>0.05$), ancak I. KB başlangıcındaki kalp atım değeri, KB sonundaki değerden yüksek bulunmuş olup aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (erken KB $t= 2.110$, $p= 0.044$; geç KB $t=4.35$, $p=0.00$). Her iki grup bebeklerin, I. ve V. KB başlangıcında ve sonunda ölçülen yaşam bulgusu değerleri, prematüre bebekler için belirlenen normal değerler ile uyumludur.

Bu araştırmada, doğumdan 2 gün sonra başlanan kanguru bakımının, bebeğin fiziksel / fizyolojik durumunda olumsuz etki yaratmadığı saptanmıştır.

142. İlaçsız Ağrı Kontrol Yöntemlerinden TENS'in Doğum Ağrısını Algılamaya Etkisi

Nazende KORKMAZ YILDIZ
Tez Danışmanı : Nimet Sevgi GENÇALP
Kabul Tarihi : 10.11.2003
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Araştırma, TENS' in doğum ağrısını algılamaya etkisini incelemek amacıyla deneysel olarak yapılmıştır.

Araştırmamız, Sosyal Sigortalar Kurumu Göztepe Eğitim Hastanesi Doğum Salonunda 4. 11. 2002 ile 03. 03. 2003 tarihlerinde, 2. veya 3. doğumunu yapmak üzere başvuran toplam 60 gebeye (30 kontrol 30 deney) uygulanmıştır.

Verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından geliştirilen Anne Adayını Tanıtıcı Bilgi Formu, Gebe İzlem Formu, Doğum Sonu Görüşme Formu, VAS, ayrıca deney grubuna Anne Adayını Bilgilendirme Formu ile TENS cihazı kullanılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde, Ortalama, Standart Sapma Ki-Kare testi ve Fisher Exact Ki-Kare testi, Oneway Anova, Tukey HDS testi ve t Student testi, Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Araştırmamızda, kontrol ve deney grubundaki gebelerin tanıtıcı özellikleri yönünden aralarında bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

TENS'in doğum ağrısına etkisiyle ilgili VAS puanları karşılaştırıldığında; servikal dilatasyon 6 cm ve 9 cm de istatistiksel olarak önemli fark olduğu gözlenmiştir. Farkın, TENS uygulamasının doğum ağrısını hafifletmesine bağlı olduğu düşünülmüştür.

Doğumun aktif faz süresi deney grubunda daha kısa bulunmuştur ($p<0,001$). Bu fark, TENS'in doğumun aktif faz süresini kısalttığını düşündürmektedir.

Annelerin yaşadıkları doğumla ilgili düşüncelerinin gruplar arasında istatistiksel olarak farklı olduğu görülmüştür. TENS grubundaki annelerin cihazı kullanmaktan memnun kaldıklarını belirten ifadeleri, kontrol grubundaki annelerden daha rahat bir doğum deneyimi yaşadıklarını göstermektedir.

Sonuç olarak; TENS' in doğum ağrısını özellikle doğumun aktif fazında azalttığı, aktif faz süresini kısalttığı, anneye ve bebeğe yan etkisinin olmadığı görülmüş olup TENS' in doğum ağrısının kontrol edilmesinde kullanılabileceği düşünülmektedir.

143. Primer Karaciğer Kanseri Tanısı Konmuş Hastaların Beslenme Alışkanlıklarının Belirlenmesi Ve Beslenme Alışkanlıklarının Tümör Oluşumu Etkisinin İncelenmesi

Nuray CUDRİ
Tez Danışmanı: Prof.Dr. Deniz ŞELİMEN
Kabul tarihi: 12.11.2003
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma; Primer karaciğer kanseri tanısı konmuş hastaların beslenme alışkanlıklarının belirlenmesi ve beslenme alışkanlıklarının tümör oluşumu üzerine etkisinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Çalışma Kasım 2001- Temmuz 2003 tarihleri arasında İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Anabilim Dalı Karaciğer ve Safra Yolları Cerrahisi Biriminde takip ve tedavi edilen 52 Hepatosellüler karsinom (HSK)'lu hasta üzerinde yapılmıştır.

Araştırmada; sosyodemografik özellikleri belirleyen dört soru ve HSK oluşumunda etkili risk faktörleriyle, beslenme alışkanlıklarını ortaya koyan yirmidört soruyu içeren toplam yirmisekiz soruluk anket formu kullanılmıştır.

Araştırmada hastaların yaş ortalaması 57 olarak bulunmuştur. Vakaların %78'i erkek %22'si kadındır. Hastaların %45'inde hepatit infeksiyonu var olup; bunların %42'si hepatit B virüsü, %13'ü hepatit C virüsü taşıyıcısıdır ve ortalama taşıyıcılık süreleri 16 yıl olarak bulunmuştur. Vakaların %49'unun 13 yıl alkol kullandığı ve ayda ortalama 6 kez fazla miktarda alkol aldıkları saptanmıştır. Sigara kullanım oranı ise %80 olup ortalama kullanım süresi yılda 24.3 pakettir. Hastaların %12'si hormon tedavisi görmüş olup ortalama 5 yıl tedavi almışlardır.

Hepatit taşıyıcılığı olan hastaların cinsiyetlere göre dağılımları arasında istatiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Alkol ve sigara kullanma alışkanlığı cinsiyetlere göre anlamlı farklılık göstermektedir. Alkol kullanım oranı erkeklerde %67 iken kadın hastalarımızın alkol kullanmadıkları bulunmuştur. Çalışmamızda sigara kullanım oranı, erkeklerde %90 kadınlarda %45 oranında bulunmuştur. Hastalarımızın beslenme alışkanlıkları, baklagilleri saklama teknikleri incelendiğinde %47'si baklagilleri nemli, %53'ü kuru ortamda sakladıklarını ifade etmişlerdir. Yemeklerde acı biber kullanımı %86 oranındadır.

Çalışmamızda hepatit B veya C virüs infeksiyonu, alkol ve sigara kullanımı HSK oluşumunda önemli risk faktörü olarak bulunmuştur. Hasta sayısının yetersiz olması nedeniyle HSK oluşumundaki diğer risk faktörlerinin çalışmamızda istatiksel olarak anlamlı çıkmadığını ve daha geniş bir hasta grubuyla yapılacak çalışmada alınan sonuçların daha farklı çıkacağını düşünmekteyiz.

144. Acil Hemşirelerinin Şiddete Uğramış Kadınları Tanılamada Eğitim Öncesi Ve Sonrası Bilgi Durumlarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Çalışma

Tülin YILDIZ
Tez Danışmanı : Prof.Dr. Deniz ŞELİMEN
Kabul Tarihi : 12.11.2003
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Araştırma, acil servis hemşirelerinin şiddete uğramış kadınları tanılamada eğitim öncesi ve eğitim sonrası bilgi durumlarını değerlendirmek amacıyla karşılaştırmalı-tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Araştırmanın evrenini İstanbul il merkezinde kamuya ait üç farklı kurum statüsünde bulunan 4'ü Sosyal Sigortalar Kurumu, 7'si Devlet ve 4'ü Üniversite olan Eğitim ve Araştırma Hastanelerinin acil servislerinde çalışan toplam 322 hemşire oluşturmuş, örneklemin oluşturulmasında basit rastgele örnekleme yöntemi içinde rastgele sayılar tablosu kullanılmıştır. Her kurumdan seçilen bir hastanenin acil servisinde çalışan toplam 49 hemşire, örneklemi oluşturmuştur.

Araştırma verileri bilgi formu kullanılarak, araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Veriler SPSS programında değerlendirilmiş, yüzdelik değerler, Ki-kare, tek yönlü varyans analizi ve Firedman Önemlilik Testi kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilere göre, Kartal Sosyal Sigortalar Kurumu Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servisinde çalışan hemşireler arasında eğitim öncesi, eğitimden hemen sonra ve eğitimden üç ay sonra bilgi durumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 30$, $p<0.001$). Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servisinde çalışan hemşireler arasında eğitim öncesi, eğitimden hemen sonra ve eğitimden üç ay sonra bilgi durumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 33.52$, $p < 0.001$). İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Hastanesi Acil Servisinde çalışan hemşireler arasında eğitim öncesi, eğitimden hemen sonra ve eğitimden üç ay sonra bilgi durumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2 = 28$, $p<0.001$). Kurumlar arası eğitim öncesi bilgi durumları değerlendirildiğinde istatistiksel olarak fark anlamlı bulunmuştur. ($F(3.16)=8.155$, $P<0.001$).

Araştırma sonucuna göre, acil servis hemşirelerinin hemşirelik eğitimi verilen yüksekokullarda ve çalıştıkları kurumlarda şiddete uğramış kadınları tanılamaya yönelik bir eğitim almamış oldukları saptanmıştır. Elde edilen verilere yönelik uygun önerilerde bulunulmuştur.

145. Pelvik Jinekolojik Operasyon Sonrası Ateş (Febril Morbidite) Görülme Durumu Ve Etkileyen Faktörlerin İrdelenmesi

Menekşe MÜDÜROĞLU
Tez Danışmanını : Yrd.Doç.Dr. Hatice Yıldız ERYILMAZ
Kabul tarihi : 20.11.2003
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Bu çalışma pelvik jinekolojik operasyon sonrası febril morbidite görülme oranını, febril morbidite oluşumunda rol oynayan faktörleri ve bu faktörler içerisinde hemşirelik bakım girişimlerinin etkilerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı bir çalışma olarak planlanıp, uygulandı.

Çalışma, Ekim 2001-Mayıs 2002 tarihleri arasında, İstanbul ili, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalı'nda, Jinekoloji (Aseptik) Servisi ve Jinekolojik Onkoloji Servislerinde, gerçekleştirildi.

Araştırmada; İ.Ü.CPTF Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalının, jinekoloji ve jinekolojik onkoloji birimlerine selim ve habis jinekolojik hastalık nedeni ile başvuran ve hastaneye yatırılarak opere edilen vakalardan; pelvik jinekolojik operasyon geçiren, operasyon öncesi ateşi yüksek olmayan, operasyon sonrası hastanede 48 saatten fazla kalan, peroperatuvar bağırsak travması geçirmeyen, intraabdominal tüberkülozu olmayan, pelvik abse nedeni ile operasyon yapılmayan ve immünsupresif ilaç almayan toplam 265 vaka örneklem kapsamına alındı.

Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu, hemşire gözlem dosyası ve hasta dosyasından yararlanıldı. Çalışma verileri yukarıda belirtilen veri toplama araçları ile ve bizzat vakalarla karşılıklı görüşme yoluyla elde edildi. Görüşmeler hasta odalarında yapıldı. Anket formu doldurulurken, vakaların verdiği bilgilerin güvenilirliğini, soruları rahat cevaplamalarını sağlamak için, hasta odalarında yalnız olmaya özen gösterildi. Örneklem kapsamına alınan vakalar, hastaneye operasyon için yatış tarihinden itibaren, çıkış tarihine kadar araştırmacı tarafından izlendi ve bu süre içerisinde hemşire gözlem dosyası ile hasta dosyasındaki gerekli veriler değerlendirmeye alındı.Postoperatif febril morbidite de; "literatür doğrultusunda postoperatif ilk 24 saat sonra görülen ve 4 saat aralıkla yapılan iki ölçümde de en az 38° C ve üzerinde ateşi olan vakalar febril morbidite tanımlaması içine alındı". Febril morbidite saptanan vakalarda enfeksiyon odağının tespiti için yapılan fizik ve jinekolojik muayene sonuçları, enfeksiyonun çıkış saati ve odağı tespiti; kültür sonuçları ve antibiyotik tedavileri değerlendirildi.

Elde edilen verilerin istatistiki analizi, bilgisayar ortamında yüzdelik ve ki-kare testi ile yapıldı.

Araştırmamız sonucunda; örneklem kapsamına alınan vakaların %40'ını Jinekolojik Onkoloji, %60'ını Jinekoloji (Aseptik) servislerinde yatan vakalar oluşturdu. Örneklem kapsamına alınan vakaların, yaş ortalaması $\overline{X}$:49.03±14.8 olup, %40'nın eğitimlerinin ilkokul düzeyinde olduğu, %79.6'nın evli ve yarıdan

fazlasının vücut kitle indeksinin (VKİ) 'nin 25 ve üzeri olarak kilolu oldukları belirlendi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Vakaların yaklaşık yarısı menopoza girmişti ve toplam olarak yaklaşık yarısına klinik tanılarında kanser teşhisi konmasına karşın , patoloji sonucunda %29.1 'nin kanser olduğu görüldü.

Preoperatif olarak yaşam ve kan değerlerinde belirgin patoloji yoktu ve hemen hemen tümüne (%99.2) profilaktik antibiyotik uygulanmıştı.

Peroperatif süreçte ; en fazla yapılan operasyonun TAH+BSO olduğu, yarıdan fazlasının operasyonun 1-1.5 saatler arasında sürdüğü,operasyon sırasında %97.7 gibi çoğunluğunda komplikasyon gelişmediği ve %88.3' de kan takılmadığı belirlendi.

Toplam 72.9'nun 6 gün ve üzeri hastanede kaldığı, %89.1'de hiç postoperatif komplikasyon gelişmediği görüldü. Çoğunluğunda ateş ,idrar sondası, dren/ pansuman ve nazogastrik sonda (NG) bakımına ilişkin, klinik protokollerinin tam olarak uygulandığı belirlendi. Vakaların %69.8'nin verilen hemşirelik bakımından memnun olmadığı ve operasyon öncesi "Operasyona yönelik" kaygı ilk sırada iken operasyon sonrası " Hastalığın ilermiş olmasına yönelik'' kaygının ilk sırada yer aldığı görüldü.

Vakaların %8.7'de postoperatif febril morbidite saptandı. Postoperatif febril morbiditenin 46 yaş ve üstü, menopoza girmiş, VKI'nin 25 ve üzeri olan, yani kilolu olan vakalarda daha fazla olduğu belirlendi.Yapılan operasyon süresi febril morbidite görülmesinde etkili değilken, operasyon esnasında kan takılması, postoperatif idrar sondası, dren ve NG sonda varlığının febril morbidite görülme riskini arttırdığı belirlendi. Postoperatif ve genel hastanede kalma sürelerinin de febril morbidite görülmesinde etkili olduğu saptandı.

Sonuç olarak; profilaktik antibiyotik kullanımının febril morbidite görülme oranını azalttığı, ileri yaş, kilo, operasyon esnasında kan takılması, hastada idrar, NG sonda ve dren varlığının febril morbidite görülme riskini arttırdığı ve postoperatif uygulamalarda ki hemşirelik girişimin önemi belirlendi.

146. Yenidoğan Yoğun Bakım Hemşirelerinin Yenidoğanda Ağrı Yönetimi

Hatice (BOZKURT) GÖKÇEOĞLU
Tez Danışmanı : Yard.Doç.Dr. Zerrin ÇİĞDEM
Kabul Tarihi : 03.12.2003
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Araştırma YYBÜ (Yenidoğan Yoğun Bakım Ünite)'lerinde çalışan hemşirelerin bakımını üstlendikleri bebeklerde gözlemledikleri ağrı göstergelerini belirlemek ve ağrının giderilmesine yönelik yaklaşımlarını saptamak amacıyla tanımlayıcı ve analitik bir çalışma olarak planlanmıştır. Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı kullanılarak analiz edilip, statistik değerlendirmede ki kare, ortalama, standart sapma, frekans dağılımları ve cronba alfa tutarlılık katsayıları incelenmiştir.

Araştırmamızın evrenini İstanbul ili içindeki YYBÜ'lerinde çalışan hemşireler, örneklem grubunu ise çeşitli üniversite, devlet, SSK (Sosyal Sigortalar Kurumu) ve özel hastanelerin YYBÜ'lerinde çalışan toplam 72 hemşire oluşturmuştur.

Araştırmada literatür bilgisine dayanılarak geliştirilen Hemşire Bilgi Formu ile PSQ (Pain Sensitivity Questionnaire) geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılarak ADA (Ağrı Duyarlılık Anketi) kullanılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan hemşirelerin mezuniyet öncesi ve sonrası ağrıya yönelik çok az eğitim aldıkları, hemşirelerin tümünün yenidoğanın ağrıyı hissettiğini düşündükleri, invazif uygulamaların yenidoğanlarda en fazla ağrıya neden olan girişimler olduklarını gözlemledikleri, yenidoğanda ağrıyı değerlendirmede en fazla davranışsal göstergeleri yorumladıkları ve ağrıyı gidermede nonfarmakolojik yöntemleri kullandıkları saptanmıştır.

Sonuç olarak YYBÜ'nde çalışan hemşirelerin yenidoğanda ağrının belirti/bulgusu olarak davranışsal göstergelerden sırasıyla ağlama, huzursuzluk, genel vücut hareketlerini iyi gözlemleyip değerlendirebildikleri ancak yenidoğanda ağrıya özgü yüz ifadeleri ile yumruk sıkma, fleksiyon/ekstansiyon gibi özel davranışları yeteri kadar gözlemleyip değerlendiremedikleri, ağrının fizyolojik göstergelerinin neler olduğunu bildikleri fakat ağrının belirti/bulgusu olarak değerlendirme yapmada kendilerinden emin olamadıkları düşünülmektedir.

147. Kullanılan Kontraseptif Yöntemlerin Kadınların Cinsel Fonksiyonu Üzerine Etkisi

Canan AYSEÇKİN YILMAZ
Danışman Adı : Yrd.Doç.Dr. Hatice YILDIZ ERYILMAZ
Kabul Tarihi : 04.12.2003
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Kullanılan kontraseptif yöntemlerin, kadınların cinsel fonksiyonu üzerine etkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanan bu çalışma; 1 Aralık 2001-

30 Mayıs 2002 tarihleri arasında, İstanbul ilinde bulunan S.B. Beykoz Devlet Hastanesi Aile Planlaması Polikliniği' nde gerçekleştirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmanın örneklemini; AP Polikliniği'ne başvuran kadınlardan rastgele yöntemle seçilen, en az ilkokul mezunu, cinsel yaşamında süreklilik olan, kontraseptif yöntemi en az 3 aydır kullanan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 250 kadın oluşturmuştur.

Verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan 46 sorudan oluşan soru formu ile Steven A. Kaplan ve arkadaşları tarafından 1999 yılında geliştirilen, 9 sorudan oluşan Kadın Cinsel Fonksiyon Sorgulama İndexi (Index of Female Sexual Function-IFSF) kullanılmıştır. Formlar araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Verilerin analizinde yüzdelik, ki-kare, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Verilerin toplanmasında, önce IFSF' nin 100 kadın üzerinde geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. IFSF' nin güvenirliliği iç tutarlılığı ölçülerek sınanmış ve sonuçta Cronbach alpha değeri = .82 olarak bulunmuştur. IFSF' nin yapı geçerliliği için faktör analizi yapılmış ve "cinsel doyum", "cinsel ilişki sıklığı/libido" ve "cinsel ilişkide rahatsızlık" olmak üzere IFSF' nin 3 alt boyutta toplandığı görülmüştür. Sonuçta, IFSF' nin güvenli olarak kullanılabileceğine karar verilmiş ve bu 100 kadın da örneklem kapsamına alınmıştır.

Çalışmamızda; olguların yaş ortalamasının X= 30.87±0.87, eğitimlerinin %58.4 ile ilköğretim düzeyinde olduğu ve %65.2'sinin herhangi bir işte çalışmadığı saptanmıştır. %34.8 ile en fazla geri çekmenin kullanılmakta olduğu, %77.6'nın kullandığı yönteme güvendiği ve %52.4'nün kullandıkları yönteme ilişkin şikayetlerinin olmadığı belirlenmiştir. Cinsellikleri sorgulandığında; %56.0' ının "haftada birden fazla" cinsel ilişkide bulunduğu, cinsel isteklilik ve doyumlarını "orta" düzeyde değerlendirdikleri, %64.8'nin cinsel ilişkide "bazen" ağrı hissettiği ve %76'sının cinsel ilişkilerinde bir sorunla karşılaşmadıkları görülmüştür.

IFSF toplam puan ortalaması X= 34.96±6.63 olarak bulunmuştur. Yapılan faktör analizine göre oluşan alt boyut puan ortalamaları; "cinsel doyum" için X= 11.70±2.81, "cinsel ilişki sıklığı/libido" için X= 12.76±3.28, "cinsel ilişkide rahatsızlık" için X = 10.49 ±1.93 olarak saptanmıştır.

Kullanılmakta olan AP yöntemi, yöntemin güvenilirliğine ilişkin düşünce ve yönteme ilişkin yaşanan şikayetler ile IFSF alt boyut ve toplam puanları karşılaştırıldığında, aralarında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0.05$). IFSF toplam puan ortalamasının "hormonal kontraseptif" kullanan kadınlarda X= 33.20±7.26 ile diğer yöntemleri kullananlardan daha düşük olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak; kadınların IFSF toplam puan ortalamasının X= 34.96±6.63 ile yüksek olmadığı, hormonal kontraseptifler dışında kullanılan diğer yöntemlerin kadınların cinsel fonksiyonunu çok fazla etkilemediği görülmüştür.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

İNDEKS

Acil Hemşirelerinin Şiddete Uğramış Kadınları Tanılamada Eğitim Öncesi Ve Sonrası Bilgi Durumlarının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Çalışma 142
Acil İdrar Kaçırma Ve Sık İdrara Gitme Sorunu Olan Kadınlarda Mesane Eğitiminin Etkinliğinin Belirlenmesi 134
Açık Ve Kapalı Aspirasyon Sistemlerinin Nozokomiyal Pnömoni Oluşumu Açısından Karşılaştırılması 137
Adolesan Dönem Skolyoz Olgularında Ameliyat Öncesi Ve Ameliyat Sonrası Dönemde Beden İmajı Ve Benlik Saygısının Karşılaştırılması 138
Akut Kronik Hepatit B İnfeksiyonlu Hastalarda Hepatit B Virüsü X Genindeki Mutasyonlarının İncelenmesi Ve Klinik İlişkisinin Araştırılması 38
Alveoler Distraksiyon Osteogenezisinde Kemik Rejenerasyonunun Histolojik Ve Radyolojik Olarak İncelenmesi 5
Amatör Futbol Antrenörlerinin Liderlik Davranış Tipleri Ve Kullandıkları Motivasyon Tekniklerinin Belirlenmesi 101
Ambulans Şoförlerinin Acil Girişim Bilgilerinin Değerlendirilmesi 136
Amino Pirazol Türevi Bileşiklerin Sentezi Ve Yapılarının Aydınlatılması 33
Babaeski (Kırklareli) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkileri 22
Balb/C Farelerde Mukozal Toleransı İndükleyen Ovalbuminin Veriliş Yolunun Belirlenmesi 82
Bay Ve Bayan Elit Kürekçilerin Fiziki Ve Fizyolojik Özelliklerinin Değerlendirilmesi 102
Bazı Alifatik-Aromatik İminlerin Ve Metabolik Ara Ürünlerinin İn Vitro Mikrozomal Metabolizmaları 32
Beden Eğitimi Öğretmenliğinin Yönetim Fonksiyonları 94
Behçet Hastalığı Olgularında Sempatik Deri Yanıtı Ve R-R Aralık Değişkenliği Değerlendirilmesi 76
Behçet Hastalığında Oral Ülserasyonlara Eşlik Eden Bazı Tükrük ve Serum Bileşenlerinin İncelenmesi 14
Bir Rekreasyonel Aktivite Olan Doğa Yürüyüşü Programına Katılımın İşgörenlerin Uyum Düzeyine Etkisi 92
Birinci Sağlık Projesi'nin İstanbul'da İlk Basamak Sağlık Kuruluşlarında Sunulan Sağlık Hizmetinin Kalitesine Etkisinin Değerlendirilmesi 41
Braden Skalası İle Belirlenen Yüksek İskli Hasta Grubunda Albümin Düzeyleri İle Bası Yaraları Arasındaki İlişki 110
Cerebral Palsy'li Çocuğu Olan Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Değerlendirilmesi 114
Cerrahi Girişim Deneyimi Olan Ve Olmayan Erişkin Bireylerin Geleneksel Ağrı Geçirme Yaklaşımlarının Karşılaştırılması 106
Çocuk Cerrahisi Hastalarının Ve Anne-Babalarının Klinik Ortamdan Ve Sağlık Bakım Ekibinden Beklentileri 139
Çocuk Cerrahisinde Günübirlik Olgulara Yönelik Geliştirilen Hemşirelik Bakım Standartlarının Aile Anksiyetesini Azaltmaya Etkisi 115
Çocuklarda Compound Palatal Ark'ın (Süperelastik) Etkileri 13
Değişik Yüzey Bitimlerine Sahip Protez Kaide Materyallerine *Candida Albicans*'ların Tutunması 6
Değiştirilmiş Nance Aygıtı Yardımıyla Kompakt R.P.E. Vidası İle Distalizasyonunun Sefalometrik Değerlendirilmesi . 2
DHPLC Metodu İle P53 Geninin 248. Ve 249. Amino Asitlerini Kodlayan Kodonlarda Oluşan Mutasyonların Tespiti 63
2,5-Disübstitüe-1,3,4-Tiyadiazol Türevi Bileşiklerin Sentezi ve Biyolojik Aktiviteleri 21
Düzenli Olarak Hemodiyalize Giren Kronik Böbrek Yetmezliği Hastaları İle Düzenli Düzensiz Olarak Acilden Hemodiyalize Giren Kronik Böbrek Yetmezliği Hastalarının Ve Normal Populasyonun Depresyon Ve Sosyal Destek Açısından Değerlendirilmesi 56
Diş Hekimliğinde Estetik Amaçlı Girişimlerin Etik Boyutu 87
Doğumsal Brakial Pleksus Lezyonlu Çocuklarda Vojta Tedavisinin Etkinliği 74
Donuk Omuz Rehabilitasyonunda Sürekli Pasif Hareketin Etkinliği 80
Elit Karate Sporcularının Motorsal Ve Fiziksel Profillerinin İncelenmesi 97
Endotel Hücrelerinde 17β-Estradiol'un Akut Etki Mekanizmasının Araştırılması 40
Enstrümantal Tablet Presinde Lubrikant Performansının Değerlendirilmesi 25
Erişkinlerde Distorsiyon Ürünü Otoakustik Emisyonlarla (DPOAE) Frekans Çözülümünün İncelenmesi 45
Erken Ve Geç Dönemde Başlanan Kanguru Bakımının Prematüre Bebeklere Ve Annelerine Etkisi 140
Ertelenen Cerrahi Girişimlerin Hastaların Anksiyete Ve Ağrı Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi 113
Evde Bakım Hizmeti Veren Hemşirelerin Hizmetlerde Yaşadıkları Güçlükler Ve İş Doyumu Düzeyleri 124

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Evlenmek Üzere Olan Çiftlerin Kaygı Durumuve Danışmanlık Gereksinimi 112
Ezine (Çanakkale) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkileri 26
Faj Gösterim Teknolojisi Yardımıyla Hepatit B Yüzey Antijenine Karşı Peptit Yapıların Bulunması Ve DNA Analizi İle Karakterizasyonları 67
Faktör V A4070G, Metilentetrahidrofolat Redüktaz A1298C Ve Plazminojen Aktivatör İnhibitörü-1 4G/5G Mutasyonlarının, Sebebi Açıklanamayan Gebelik Komplikasyonlarındaki Sıklığının Saptanması Ve Yorumlanması 43
Farklı Maloklüzyonlarda Bukkal Ve Lingual Yumuşak Doku Basınçları 12
Farklı Tip Ve Evrelerdeki Lösemilerde Poliamin Biyosentez Ve Katabolizma Mekanizmasının İncelenmesi 54
Fluorid İçeren Dental Materyallerin Oral Bakteriler Üzerine Antibakteriyel Ve Antiadeziv Aktivitesinin İn Vitro İncelenmesi 9
Forsus Apareyinin Tedavi Etkileri : Bir Lateral Sefalometri Ve MR Çalışması 11
G Protein Mutasyonlarının Ve Polimorfizmlerinin Hipofiz Ve Over Tümör Oluşumundaki Yerinin İncelenmesi 66
Gebelerin Öz-Bakım Gücüne Bireysel Özellikler Ve Aile Ortamının Etkisi 110
Gebze Halkının Sağlık Hizmetlerini Kullanımı Ve Sağlık Kuruluşlarını Tercih Etme Nedenlerinin Belirlenmesi 69
Göğüs Cerrahisinde Ameliyat Olan Hasta Grubunda Primer (Birincil) Ve Sekonder (İkincil) Korunma İle Önlenebilecek Sorunların İrdelenmesi 42
Gram Negatif Çomaklarda Genişlemiş Spektrumlu Ve Kromozomal İndüklenebilir Beta-Laktamaz Varlığının Saptanmasında Farklı Yöntemlerin Etkinliğinin Karşılaştırılması 35
Günlük Pasif Fiziksel Aktivitenin Pretem Bebeklerin Büyümesine Etkisi 120
Hastanede Çalışan Hemşire Ve Diğer Bayan Sağlık Personelinin Benlik Saygıları Ve Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi 133
Hastanelerde Tıbbi Teçhizat Satın Alma Prosedürleri 61
Hemodiyaliz Hastalarının Yaşam Kalitesinin Belirlenmesi Ve Hasta Yakınlarının Hastalara İlişkin Algıladıkları Yaşam Kalitesi Görüşleri İle Karşılaştırılması 131
Hemodiyalize Devam Eden Çocukların Annelerinde Görülen Psiko-Sosyal Sorunlardan Kaynaklanan Anksiyetenin Giderilmesinde Hemşirenin Rolü 131
Hemşirelerin İşlevlerinde Bilgisayar Kullanmalarına İlişkin Görüş Ve Kaygılarının Belirlenmesi Ve Eğitimin Etkinliği 103
Hepatit B Yüzey Antijenini Taklit Eden Anti-İdiyotipik Monoklonal Antikorların Üretilmesi Ve Bağışıklama Yeteneklerinin *İn-Vivo* Sistemde İncelenmesi 55
Hepatit C Virusu İle Kronik Enfeksiyonun Prognozunda Transforming Growth Faktör B-1 Düzeyinin Rolü 85
Hiperlipidemi Oluşturulmuş Sıçanlarda Kalp, Karaciğer Dokularından Glikozaminoglikanların İzolasyonu Ve Serum, Kalp, Karaciğer Siyalik Asidlerinin Değerlendirilmesi 18
Hizmetiçi Eğitimde İnteraktif Yöntemlerin Etkinliğinin Değerlendirilmesi 121
Huzurevinde Kalan Yaşlılarda Sağlıklı Yaşam Biçim Davranışları Ve Yaşam Doyumu 135
İlaç ve Kimyasalların Spermatotoksik Etkilerinin Saptanmasında Apoptotik Modelin Geliştirilmesi 16
İlaçsız Ağrı Kontrol Yöntemlerinden TENS'in Doğum Ağrısını Algılamaya Etkisi 140
İlk Gebelikte Beden İmajının Algılanma Durumunun Değerlendirilmesi 116
İnme Sonrası Hemiplejik Hastalarda El Eğitimi 77
İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçinde Yer Alan Hastanelerde Afet Yönetimine İlişkin Mevcut Durumun Değerlendirilmesi 48
İstanbul İli Huzurevlerinde Çalışan Hemşirelerin Profili Ve Görev, Yetki, Sorumluluklarına İlişkin Görüş Ve Uygulamaları 125
İstanbul'da Kurumsal Bakımla Koruma Altında Bulunan 0-6 Yaş Grubu Çocuklarda Büyüme, Gelişme Ve Beslenme Durumunun Değerlendirilmesi 65
İstanbul'daki Diyaliz Merkezlerinin Mevcut Durum Saptama Araştırması 47
Kan Hücrelerinin İzolasyonu Ve Transfeksiyonu 26
Kanserli Çocuk Ailelerinin Yaşam Kalitesi 126
Kardiyopulmoner Resüsitasyon Kurallarının Gelişimi Ve CPR Uygulanmasında Karşılaşılan Etik İkilemler 61

Karpal Tünel Sendromunda İyontoforez Tedavisinin Etkinliğinin Araştırılması 58
Keles Slider İle Tedavi Edilen Sınıflı Hastalarının Sefalometrik Değerlendirilmesi 11
Kişilerin Sağlık Hizmeti Talebinde Devlet, Özel Ve Üniversite Hastanelerine Başvurmalarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi 72
Kitozan Mikrokürelerden DNA Serbestleşmesinin İn Vitro Koşullarda İncelenmesi 28
Kitozanın Viral Antijenleri Taşıyıcı Olarak Potansiyelinin İn Vitro Koşullarda Değerlendirilmesi 35
Kocaeli İlindeki Lise Öğrencilerinde Anemi Sıklığı Ve Demir Eksikliği Anemisinin Mental Performans Üzerine Etkileri 73
Koçarlı (Aydın) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkileri 24
Kronik Astım Modeli Geliştirilen Erişkin Balb/C Farelerde Mycobacterium Vaccae Aşılamasının Akciğer Histopatolojisi Üzerine Etkisi 83
Kullanılan Kontraseptif Yöntemlerin Kadınların Cinsel Fonksiyonu Üzerine Etkisi 146
Kuşburnu Ve Kakaonun Antioksidan Aktiviteleri Üzerine Araştırmalar 31
Lamivudin Ve Benzeri Antiviral Tedavisi Almamış Asemptomatik Hepatit B Taşıyıcısı Ve Kronik B Hepatit'li Hastalarda Ymdd Motif Mutasyonları Saptanması Ve Genotip Tayini Yapılması 84
Lenfomalı (Hodgkin Ve Non-Hodgkin) Hastalarda Yorgunluk Sendromu Ve Etkileyen Faktörler 107
Lomber Disk Hastalığında Traksiyon Tedavisi Etkinliğinin Spinal Analiz İle Değerlendirilmesi 59
Lumbosakral Radikülopatilerde Somatosensoryel Uyandırılmış Potansiyeller 57
Magnezyum Sülfat İyontoforezinin Diz Osteoartritine Etkileri 60
Melilotus Officinalis (l.) Desr. Bitkisi Üzerinde Farmakognozik Araştırmalar 23
Mikrobiyal Modelle Hazırlanan Mine Çürük Lezyonunun Erken Safhada Teşhis Edilmesinde Ve Remineralizasyonun Belirlenmesinde Çeşitli Metotların Etkinliklerinin Değerlendirilmesi 8
Miyokard İnfarktüsünde Cinsel Fonksiyon Bozukluğunun İrdelenmesi 122
MTA Ve Süper EBA Materyallerinin Bifurkasyon Perforasyonlarındaki Etkilerinin Histopatolojik Olarak İncelenmesi 7
Nigella Sativa (Çörek Otu) Tohum Destek Tedavisinin Allerjik Rinit Hastalarının Hematolojik Parametreleri Ve Polimorf Nüveli Lökosit Fonksiyonları Üzerine Etkisinin *Ex Vivo* Araştırılması 34
Nisergolin için HPLC İle Miktar Tayini Yönteminin Geliştirilmesi Ve Analitik Yöntem Validasyonunun Uygulanması 29
Nisergolin'in Safsızlıkları Olan 10-Metoksi-6-Metilergolin-8β-Metanol-5-Bromo-3-Piridinkarboksilat (1-DN) ve 10-Metoksi-1,6 Dimetilergolin- 8β-Metanol-5-Kloro-3-Piridinkarboksilat (5-CN) İçin Yüksek Basınçlı Sıvı Kromatografisi Ve DİOD Dizi Dedektör Kullanılarak Miktar Tayini 30
Nozokomiyal Üriner Sistem İnfeksiyonlarının Kontrolünde Silverline Kullanımının Değerlendirilmesi 123
Okul Yaş Dönemi Çocuğu Olan Ebeveynlerin Hastalık Ve Hastaneye Yatma Durumunda "Ebeveynlerin Endişe Kaynakları Ölçeği"nin Geliştirilmesi Ve Çocukların Endişe Kaynakları İle Etkileşimi 104
Ortaçağ Ve Rönesans Dönemi'nde Anatomi Tarihi 44
Ön Çapraz Bağ (ÖÇB) Rehabilitasyonunda Farklı Yöntemler 78
Özel Spor İşletmelerinde Toplam Kalite Yönetimi Uygulamaları 95
Pelvik Jinekolojik Operasyon Sonrası Ateş (Febril Morbidite) Görülme Durumu Ve Etkileyen Faktörlerin İrdelenmesi 143
Periodontal Kemik İçi Defektlerin Yönlendirilmiş Periodontal Doku Rejenerasyonu ve Kemik Greftleri İle Tedavisinde Antimikrobiyal Uygulamaların Etkinliğinin İncelenmesi 10
Polietilen Glikol İle Bağlanmış Polimetakrilik Ait P(MAA-g-EG) Hidrojellerinden Hazırlanmış İnceltilmiş Partiküllere Küçük Molekül Ağırlıklı İlaçların Bağlanması, In Vitro Ve In Vivo Özelliklerinin İncelenmesi 20
Prematüre Bebeklerde Biberonla Beslenmeye Geçiş Sırasında Uygulanan Geleneksel Ve Gelişimsel Bakım Yönteminin Karşılaştırılması 118
Presbiakuzide Orta Latans İşitsel Uyarılmış Potansiyeller 37
Preterm Yeni doğanlarda Anne Memesine Geçişte Fincan ve Biberon ile Beslenme Yöntemlerinin Karşılaştırılması 117
Primer Karaciğer Kanseri Tanısı Konmuş Hastaların Beslenme Alışkanlıklarının Belirlenmesi Ve Beslenme Alışkanlıklarının Tümör Oluşumu Etkisinin İncelenmesi 141
Protez Temizleyicilerinin *Candida Albicans* İle Kontamine Edilen Yumuşak Astar Materyalleri Üzerindeki Dezenfeksiyon Etkisi 3

Ritm Eğitiminin Kompleks Jimnastik Beceri Öğrenimi ve Motor Özellikler Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi 93
Sağlık Hizmeti Talep Edenlerin Beklenti Ve Bilgilerinin Evrensel Hasta Hakları Tanımlarına Göre Değerlendirilmesi 71
Sağlık Ocaklarında Çalışan Sağlık Personelinin Yönetimden Beklentilerinin Belirlenmesi 53
Serebrovasküler Malformasyonlarda PDGF Proteini Ve Reseptörlerinin Ekspresyonu 62
Sezaryen Sonrası Annenin Ve Bebeğin İzlenmesi 108
Sıçanda Endotoksemiye Bağlı İnce Barsak Kontraktilite Değişiklikleri Ve Reaktif Oksijen Metaboliti Oluşumu Üzerine α-Melanosit Stimülan Hormon (α-MSH)'un Etkileri 39
Skleroglukan İle Çok Partiküllü Sistemler Hazırlanması ve In Vitro Değerlendirilmesi 27
Sodyum Fluorid, Kalay Fluorid Ve Ksilitolün *Streptococcus Mutans* İntrasellüler Polisakkarid Sentezi Üzerine Etkisinin Sitokimyasal ve Kimyasal Yöntemlerle Tayin Edilmesi 2
Spor İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi 96
Spor Kulüplerinin Spor Okullarında Tutundurma Uygulamalarının Durumu Ve Etkileri 100
Spor Takımlarında Grup İçi Bağlılık Ve Performansa Etkisi 89
Spor Yöneticilerinin Türkiye'deki İstihdam Alanları Ve Farklı Sektörlerde İstenilen Spor Yöneticisi Profili 98
Tarsal Tunel Sendromlu Hastalarda Elektrofizyolojik Yöntemlerin Karşılaştırılması 51
Tip 1 Diyabetli Çocukların Aile Etkileşimi 130
Tip 2 Diyabetlilerde Planlı Diyabet Eğitiminin Metabolik Kontrol Değişkenleri Üzerine Etkisi
Tiroid Hastalıklarında Median Sup Ve Göz Kırpma Refleksi 127
Tiroid Hastalıklarında Nörofizyolojik Değişikliklerin Saptanması 79
Tonal İşitsel Beyin Sapı Davranım Odyometrisi İle Odyogram Eşiklerinin Karşılaştırılması 81
Toplumda Kazanılmış Metisiline Dirençli Staphylococcus Aureus Kolonizasyonunun Epidemiyolojisi 85
Trombosit Fibrinojen Reseptörü GPIIB/IIIA ($\alpha_2B\beta III$) İle Trombosit LDL Reseptörünün Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi 20
Trombositlere Taksol'ün Etkisi 30
Tromboz ve Tromboz Riski Taşıyan Olguların Protein C Düzeyleri Ve F VIII Polimorfizminin İncelenmesi 17
Turistik Bölgelere Gelen Turistlerin Aldıkları Sağlık Hizmetinden Memnun Kalma Düzeyleri 68
Türkiye'de Hasta Hakları Ve Yasal Temellerinin -Uluslararası Bildirgeler Çerçevesinde- Tıp Etiği Açısından İncelenmesi 46
Türkiye'de İşyerlerinde Rekreasyon Uygulamaları 88
Tütün Fabrikasında Çalışan İşçilerin Tütün Kullanım Durumları, Tütüne Bağlı Sağlık Risk Faktörlerine İlişkin Risk Algılamaları Ve Uygulamaları 119
Ümraniye-Hekimbaşı Sağlık Ocağı Bölgesindeki (0-59 Ay Çocuğu Olan) Annelerin Bağışıklama Konusundaki Bilgi Tutum Ve Davranışları 79
Ümraniye'de Sosyal Güvenlik Kurumlarının Verdiği Sağlık Hizmetinden Yararlanma Ve Memnuniyet Düzeyinin Belirlenmesi 50
Voleybolcularda Farklı Antrenman Uygulamalarının Bağışıklık Sistem Öğeleri ACTH Kortizol İnsülün Ve Glikoz Metabolizması Üzerine Etkileri 90
Yapıştırıcı Simanların İn Vivo Ortamda Çözünmeleri 12
Yarı Kentsel Bir Bölgede 20 Yaş Ve Üzeri Erişkinlerde Diabetes Mellitus Prevalansı Ve Risk Faktörleri 70
10-12 Yaş Çocukların Fiziksel Aktivite Düzeyleri Ve Fiziksel Uygunluklarının İncelenmesi 91
9-14 Yaş Grubu Çocukların Benlik Kavramı Ve Saldırganlığı Pekiştirici Faktörlerin Belirlenmesi 128
Yaşam Biçimi Davranışları Ve Hipertansiyon Yönetimine Etkisi 105
Yataklı Özel Bir Hastanede Çalışan Memnuniyetinin Ölçülmesi Ve Faaliyet Planlarının Oluşturulması 49
Yenidoğan Yoğun Bakım Hemşirelerinin Yenidoğanda Ağrı Yönetimi 145
Yoğun Bakım Ünitelerinde Maliyetleri Arttıran Faktörlerin Belirlenmesi 52
Yüksek Hücredışı Magnezyum Ve Çok Düşük Frekanslı Elektromanyetik Alan Etkisi Altında K562 Hücre Soyunun Farklılaşması 64

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ 1883

ISBN : 975-400-278-9

Marmara Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı
M0036630